

2006
2014

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКИЙ АРХИВ

В И Д А Є

ІСТОРИЧНО-ФІЛЬСОФІЧНА СЕКЦІЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

Т. IX.

91

МАТЕРІЯЛИ ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І ВІРШІ

I.

Рт.
480

123799

У ЛЬВОВІ, 1913.

З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКИЙ АРХИВ

ТОМ ІХ.

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКИЙ АРХИВ

В И Д А Є

ІСТОРИЧНО-ФІЛЬСОФІЧНА СЕКЦІЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

Т. ІХ.

МАТЕРІЯЛИ ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І ВІРШІ

І.

У ЛЬВОВІ, 1913.

З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

МАТЕРІЯЛИ

ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І ВІРШІ

ТЕКСТИ Й ЗАМІТКИ

ВИДАЄ

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

I.

add: 423799

123799

У ЛЬВОВІ, 1913.

Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка.

Зр 50к

III
н-114827/
19-1

ЛВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН Р-М
№ 114835

Українські пісні

збірника бібліотеки Чарторийских ч. 2337.

Справи польсько-українських культурних відносин у минувшій доторкає велике число наукових статей і праць в українській, польській, великоруській і інших мовах. Ще більше необробленого матеріалу опубліковано до вяснення сього питання. Всеж таки на підставі сих праць і сього матеріалу нині не можливо ще дати повний і вірний огляд згаданих відносин; неодно питання же свого дослідника й багато матеріалу прийдець ся ще видобути на денне світло. Тай у дотеперішніх стагах і працях на сю тему неодна погляд потребує критичної провірки, хочби питання поширення і авторства старої української пісні і вірші, що до чого дотеперішні дослідники приписали рішучо за велику, просто мало правдоподібну участь Поляків авторів.

Се питання вимагає невідложної осібної праці, де були би розглянені критично дотеперішні аргументи й наведені їм противні. Не місце на се ось тут. Найважнійший аргумент за авторством Поляків деяких старих пісень і вірш припадковий і тісно звязаний з кровавою історичною долею наших земель. Річ у тім, що найраші рукописні і друковані закріплення українських пісень і вірш на папір мають місце в польських брошурах і рукописних збірках.

Що тикаєть ся друків, найстарший досі відомий польський друк з українською піснюю про козака та Кулину походить з 1625 р. Се брошура Івана Давонового: „Seymu Walnego Domowego Artykułow szesc“, де на кінці подана вірша „Konterfekt cudowny u siła Kozaka Płachty, Ukrainca, który był przyciągnął z Saydacznym kozakiem do Morawy we dwudziestu tysięcy Ko-

zakow wybornych y dzielnych Mołodcow przeciw ludziom niechrześcianskim w roku 1620“ та „Piesń Kozaka Płachty“. Проф. Брікнер звернув увагу д-ра Франка на сю брошуру й др. Франко займив ся згаданою віршею і піснею про козака та Кулину в розвідці „Козак Плахта. Українська народня пісня друквана в польській брошурі з р. 1625“ в 47 т. „Записок Наук. Тов. ім. Шевч.“ Тут і подано фотографічну знимку сторінок брошури з піснею.¹⁾ Вдруге займив ся сею піснею др. Франко в XVI розділі „Студій над українськими народніми піснями“ (Записки, т. LXXVIII, відбитка, стор. 110—114).

Дзвонівський надрукував текст як пісню козака Плахти, отже признавав ся, що пісня не була його власним твором. На думку д-ра Франка Дзвонівський записав текст пісні з уст козака Плахти, вояка козацького полку Лісовчиків, які в 1620 р. в часі походу до Чехії і Моравії стояли якийсь час постовом коло Кракова. Одначе є свідoctво ще давнійшої популярности сеї пісні. В 1622 р. вийшла драматична штука невідомого автора „Mięso-pust albo tragicomoedia na dni mięso-pustne“. В передмові стоїть, що штуку грали вже давніше та що вона дуже популярна. При кінці другого акту співає Лапikuфель „Hoј, kozaczejku, raneż mój“.²⁾ Тому найправдоподібніше надрукував Дзвонівський пісню про козака та Кулину задля її популярности, як зробив і укладчик „Prażonki“ з 1640 р.

Текст сеї брошури відомий тільки з виривків, які навів Мацейовський, хочаби змалювати „вірний образ життя лицаря самітника“, розумієть ся, українського козака.³⁾ Як невеличкі

---

¹⁾ „Pisma Jana Dzwonowskiego (1608—1625)“ видав у Кракові 1910 р. Кароль Балецький у виданню Академії „Biblioteka pisarzów polskich“ ч. 58. Передрук української пісні не вдоволяючий.

²⁾ St. Windakiewicz, Teatr ludowy w dawnej Polsce (Rozprawy Akad. Um. wyd. filol., ser. II, t. XXI, стор. 158—159).

³⁾ W. A. Maciejowski, Polska aż do pierwszej połowy XVII wieku pod względem obyczajów i zwyczajów, т. II (Спб. і Варшава, 1842), стор. 116. Виривки на стор. 117. Характеристика пісні в замітці на стор. 116 підносить, що пісня „złą ruszczyzną napisana, mając w sobie dużo wyrazów, szczęścia na Rusi, szczęścia li tylko w państwie moskiewskiem niegdys używanych, i tem samem okazując, że albo z różnych piosnek sklejoną albo też wymyśloną została“.

вїмки Мацейовського, всеж таки в них іще більше польонїзмів, ніж в текстї Дзвоновського. Очевидно, для укладчика „Prażonki“ українська мова пісні була ще більшою новиною, ніж для Дзвоновського. Судячи по згаданих виривках, оба тексти й рїзнять ся тільки нерівною скількістю польонїзмів; тому жерелом для „Prażonki“ могла послужити брошура Дзвоновського з 1625 р. Проф. Брікнер навіть припускає, „що на кілька літ перед „Mięso-pust-ом“ 1622 р. появилася пісня про Кулину друком і здобула собі небаком велику популарність“. Звідси передруковано її в обох згаданих виданнях.¹⁾ Далі висловлює проф. Брікнер думку, що „се пісня автора Поляка, не українська народна“, але розгляд сеї справи ось тут являєть ся за далеким епізодом наміченої теми. Тут зазначу тільки, що з сям поглядом знаменитого знавця старої польської літератури згодити ся менї не дозволяють навіть арґументи шановного автора.

Між иншим на основі дуже штучної будови строфи доказує проф. Брікнер, „що „Кулина“ вийшла зпід пера віршописця, виробленого на танцях і падванах, а не з народніх уст“. Що пісня про козака та Кулину не є народнім твором, про се на мою думку не можна й спорити, хоч загалом в таких разї треба мати на увазі дві річі: перше, що кождий твір усної словесности в своїм первопочинї є індивідуальним, не колективним твором; друге, що велика частина так званих творів усної словесности се колишні літературні твори. Одначе рїзницю між українськими тавцями та падванами відмітив дуже влучно иншим разом проф. Брікнер. В замітці „Pieśni ruskie“ в 2 зош. за 1913 р. „Pamiętnika Literackiego“ опублікував проф. Брікнер з друку кінця 17 в. „Piękna u Wesoła Uciecha przy dobrej myśli, w ktorej się zamykają Pieśni, Tańce, Padwany, Balety“, отєї українські тексти:

A 3a (ст. 217)   Da biedasz moia, da nie małaiada (sic) niesta-
[raia maty;

A 36 (ст. 217—8) Tiaszkaiasz moia biedunka,
Pobiet mene matunka;

---

¹⁾ Al. Brückner, Pieśni polsko-ruskie (Pamiętnik Literacki, z. II i III, Львів, 1911, стор. 187). В першій виданню „Prażonki“ з 1615 нема пісні про козака та Кулину.

A 4a (ст. 218) Pod lipoiu stoiała,
Z milenkim rozmawiała (Пісня відома з бро-
шуру Боздаржевського¹);

A 46 (ст. 218—9) Dazrownay (sic), Boże, gory, doliny rowneyko;

B 1a (ст. 219) O iak mi tiażenko, o iak mi nudnenko, miły
[doma nie nocuie.

До передруку додана замітка: „Друк, як усі подібні су-
часні, дуже лихий, але похибки легко справити. Самі пісні
відзначають ся, як усі українські (ruskie), реалізмом, нема
в них сеї афектації, сентиментів, мітольоґії, високопарних а не-
щирих фраз, яких повно в польській ліриці тих самих збірок;
є вони більше людські і тому вже заслужили на передрук“.²)
А я додам, що з тої самої причини не є українські пісні тво-
рами віршописців, яких продуктами вповнені згадані збірки.

Другий аркуш одної з таких збірок був власністю профе-
сора Головної Школи в Варшаві і бібліотекаря гр. Замоїських
Йосіфа Пржиборовського. Заголовок сеї збірки вповні правдопо-
дібно: Nowe Pieśni Dworskie. В сім аркуші є 17 текстів від
13 до 29; з того чч. 24, 25 і 27 українські пісні. Варшавський
бібліофіл Жигмонт Вольський зробив з згаданого аркуша невеличке
число літєграфічних знімків; одна з них попала в руки
проф. Е. Карського, що й опублікував з повною точністю в 4
зеш. за 1905 р. „Русского Филологического Вѣстника“ „Три
малоруських пієни изъ польскаго сборника XVII в.“ (стор.
400—402). Мова тут про отсі тексти:

1. Da poydu ia, poydu da po podsyneyku stychonka stu-
raiuicy;

2. Da zrownay, Boże, gory, doliny rowneyko;

3. Przestań, Jaśiu, z wieczora hodity. В останнім тексті
спеціально більше польонізмів, ніж у двох перших. Сі самі
три тексти наведені в цілости також у цитованій праці проф.
Брікнера „Pieśni polsko-ruskie“ (стор. 185—186).

В відомій „Bibliote-cy zapomnianych poetów i prozaików
polskich“ Вержбовського вийшли як 19 зеш. „Piesni, tance y pad-

¹) Заголовок збірки: Wesola ochota przy dobrej myśli. Pieśni,
Tańce, Padwany; Balety pieszczonej młodości gwoli. Початок
український, далі текст переходить у польський, вкінці знов україн-
ський.

²) Pamiętnik Literacki, 1913, з. 2, стор. 219.

wany kwoli zabawom uczciwym Szlachetney Młodzi. Teraz nowo wydane u bardzo ucieśznie“. Є тут і один український текст; як скрізь від брошури Дзвонівського почавши, так і сей у страшно попсованим виді, що на мою думку не промовляє також за авторством Поляка.¹⁾

Збірок такого роду було більше. Ледви чи всі вони заховалися до наших часів. Евген Геленіюш (Івановський) знає про подібну книжку з 1740 р. Вона нині дуже рідка. Заголовок її „Lutnia zgodna rezonacya głosów, takt w takt wystrojona światowym graczom podana dla dystrakcyi melancholicznego czytelnika“. Знаходять ся тут багато давніх пісень, нових польських і українських (Ukraińskich), бо „нераз в старих польських книжках поміщувано з польськими також українські (rusińskie) пісні“. „Tylko światowe piosenki ruskie ludowe powszechnie znane

---

¹⁾ Український текст на стор. 49—50. Подаю його ось тут, бо нині вже й передрук Вержбовського бібліографічна рідкість, а в розвідці проф. Брікнера вона не наведена в цілости. Ось сей текст:

Czem, czem, czem, czemu boso chodysz,
Czem, czem, czem, czemu nie zarobisz?
Prynese koli bies lisowczyki,
Zaroblu sebe na czerewiki.
Nie żdaj ty na lisowczyki,
Dam ja tebe na czerewiki.
Ne choczu tebe, wolu lisaka
Z ostrohami, krasnoho kozaka.
Prydy do mene robity,
Boso nie budes(z) chodyty.
Ne prydu, koli szyst hroszy dajesz,
A czerewiki drohe dajesz.
Koli ne chcesz robity,
To boso musisz chodyty.
Dytko te prosyt z czerewikami,
Maju ja chodaki z chołosenkami.
Boh ne budet tebe sproszynie (sic),
Koli obujesz chołoszynie.
Nicoho, tak powiedała maty,
Iż w chołoszeńkach harast skakaty.

Як видно, форма пісні діяльотічна. Перший друк брошури з сею піснею відносить проф. Брікнер до часу перед 1617 р. Питання тільки, чи вона була в першій виданню?

w książce pod tytułem „Lutnia“ są umieszczone¹⁾ Автор наводит початки таких українських пісень з цього збірника:

1. Susid żyto sije;
2. I szumyt i hude;
3. Stojała na kołodci,
Morhała na mołodci;
4. Handziu, Handziu, traściaw (sic) w mamu.²⁾

Чи окрім цих пісень є ще інші українські пісні, чи нема евентуально відси якого тексту між іншими українськими піснями та віршами книжки Геленіюша, автор не говорить цього.³⁾ Вносить навіть деяку непевність в заголовок книжки, називаючи її рівнож „Zbiór pieśni czyli Lutnia“ та вірно підчеркуючи так велику рідкість її, що бібліографи не знають

---

¹⁾ E. Helenijusz, Wspomnienia lat minionych, т. II, Краків, 1876, стор. 680.

²⁾ Там же, стор. 680—681.

³⁾ Надруковані тут іще такі українські тексти (крім строго духовних):

1. Kolenda ukraińska. Pryszły pastyry do Ierusalym (стор. 639—40);

2. Пісня про Потоцького, вложена Поляком: Na szerokim poli ubutyj oreł biły (стор. 665);

3. Пісня про Ничипора: Bw Nyczypor, harny mołodec (стор. 668—9);

4. Piosenki ukraińskie. Hej, ja kozak, zowul' Wola (ст. 670—1);

5. Piosenki ukraińskie. Oj, u poli dwi topoli; witer ich chytaje (стор. 686);

6. Oj, łyszko, łyszko meni,

7. Cyt, serdenko, cyt, mowczy (стор. 686—7);

8. Tam na (sic, za) horoju za kamiannoju (стор. 687);

9. Ревуха. Batku Rewucho, szczo teper budem robyty (стор. 690—92).

10. Piosenki ukraińskie. Bidnu połowyły (стор. 692—3);

11. Wy haloczki, czerniatoczki, podejmite sia w horu (ст. 693);

12. Oj, dawno, dawno ja u bateńka buła (стор. 693);

13. W misti na rynoczku na wysokim zamku (про Кавьовского, стор. 694—5);

14. Nim zejdesz, diweza, z mojej mohyły (стор. 695);

15. Stała w seli nowyna,

Klyczul' wójta do dwora (стор. 695—6);

16. Burlaka. Burlak stoit' pid werboju (стор. 697);

17. Biła huś. Iszow Nimeć po nad Łuhom (стор. 697—8);

18. Oj, wyjdu ja na ulyciu, hulaju, hulaju (стор. 698).

її¹⁾, бо дармо хто шукав би сеї брошури в бібліографії Естрайхера. З 70 pp. 18 в. стали появляти ся численні збірки великоруських пісень, а в них здобувала собі менший чи більший захист і українська пісня. По рік 1819 включно начислив проф. Сперанскій 26 співаників, в яких є і українські пісні.²⁾

Рівнож від 17 в. попадають українські пісні в польські і великоруські рукописні співаники та збірки. На жаль, науковий інтерес до змісту сих співаників і збірок зродив ся пізно, коли вже значна частина таких пам'ятників загинула як маловартна безповоротно. Перші українські фольклористи в Галичині користали також з матеріалу рукописних співаників, а в важну збірку Вацлава Залеского з 1833 р. „Pieśni ruskie i polskie ludu galicyjskiego“ ввійшло багато текстів з таких співаників і збірок.³⁾ То само треба сказати про приготовану гуртком Маркіяна Шашкевича двотомову збірку, видану Жеготою Павлім в 1839 і 1840 р. п. з. „Pieśni ludu ruskiego w Galicji“. Як досі не віднайдений старий співаник, про який згадує у своїй кореспонденції Микола Гоголь, так рівнож досі відомі тільки два старі співаники з досить значного числа таких, що були в руках Шашкевича, Ількевича й інших товаришів.⁴⁾

¹⁾ Helenijusz, Wspomnienia, стор. 681.

²⁾ М. Сперанскій, Малорусская пѣсня въ старинныхъ русскихъ печатныхъ пѣсенникахъ (Этнографическое Обзорѣніе, 1902, № 2—3, стор. 133—136). Тут треба ще зачислити двотомове виданне збірника Прача з 1815 р., в яким є 15 українських пісень.

³⁾ Др. Франко начислює у збірці Залеского 75 українських пісень, які на його думку взяті з рукописних співаників. Вичисленне сих пісень в розвідці: „Король Балагулів“ Антін Шашкевич і його українські вірші (Записки Наук. Тов. ім. Шев. т. LVII, стор. 4—6).

⁴⁾ „Два замѣчательныхъ карпато-русскихъ сборника XVIII-го в., принадлежащихъ Университету св. Владимира“ описав в 1909 р. в кїевскихъ „Университетскихъ Извѣстіяхъ“ (й особно, стор. 95) др. Ю. Яворський. В додатку надруковано між иншим і тексти українських пісень обох збірників, переданих у кїевську університетську бібліотеку Як. Головацьким. Пісні і вірші, які з відписи Шашкевича опублікував я в замітці „З фольклорних занять Маркіяна Шашкевича“ (Записки, т. СІХ, стор. 141—148), показують, що Маркіян знав більше таких співаників. Не віднайдено досі і співаника, чи може якої иншої рукописи, що була в руках Григорія Ількевича. В 1 т. збірки, яку видав Павлі, в приписці до відомої вірші Йосифа Шумлянського, затитудованої тут „Odsiecz

Дещо пісенного та віршевого матеріялу з рукописних співаників і збірників влучив Як. Головацький до четвертомового видання „Народныя пѣсни Галицкой и Угорской Руси“.

Характер старих співаників є того роду, що вони рідко коли складають ся з самих світських текстів, звичайно світські пісні і вірші списані в них суміш з духовними віршами та кантамп, українськими та польськими, часом і занесеними великоруськими. Справжній науковий інтерес до тих пам'яток культурного життя старої України пробудив ся разом з повстанням спеціального органу для українознавства, а таким була „Кіевская Старина“. Тут знайшло місце багато заміток і статей з сього поля, між иншим Науменка, Неймана, д-ра Франка та Янчука. З українських наукових видань у Галичині пильну увагу звернуло на стару віршу та пісню „Житє і Слово“ завдяки д-рови Франкови та Драгоманову. Богато цінного матеріялу в сїм напрямі привнесли „Записки Наукового Товариства ім. Шевченка“; тут продовжав др. Франко ще з більшим завзятем своє зацікавлення сею мало дослідженою сторінкою нашого старого культурного життя, тут опублікували цілий ряд давніх світських українських пісень і вірш проф. М. Грушевський, Вол. Гнатюк, проф. Перетц. Останій присвятив сій справі багато цінних праць в „Запискахъ Историко-Филологическаго факультета Императорскаго С.-Петербургскаго Университета“ та й „Извѣстіяхъ Отдѣленія рус. яз. и слов. Имп. Акад. Наукъ“. Синтетично використовували сей матеріал у працях Павло Житецький, др. Франко та проф. Перетц.

Ширше про праці над старими співаниками та віршевою творчістю згадав я у статі „З культурного життя України XVII—XVIII вв.“ в CVIII т. „Записокъ“ В часі писання її ще не вийшла друком цитована висше цінна праця проф. Брікнера „Pieśni polsko-ruskie“, тому не міг я згадати за неї. Праця проф. Брікнера складаєть ся з шістьох розділів: про похід польської світської пісні на українські землі, про світську українську

Wiednia i bitwa pod Parkanami (Roku 1683)“ стоїть при кінці таке: „Duma zaś niniejsza, opisująca owe wojenne zdarzenia, znalezioną została w starym rękopisie z r. 1690 w obwodzie kołomyjskim przez gorliwego badacza starożytności narodowych: Mirosława z Horodenki“ (стр. 150). Се псевдонім Гр. Ількевича.

лірику в польських друках, про пісню про козака та Кулину, про польські рукописи з українськими віршами, про стан справи з публікуванням такого матеріалу, а вкінці йде опис і коротші або ширші виписки з співаника бібліотеки Чарторийських ч. 2337. В додатку опубліковані дві історичні вірші: про Хотин і пасквіль на Адама Квісіля. Богатство нового матеріалу дуже цінне.

На згаданий співаник у бібліотеці Чарторийських звернув проф. Брікнер увагу українських учевих уже давніше в одній своїй рецензії. Тому, що ніхто не скористав з вказівки, займився сам автор сим співаником в шестім розділі статі. Однак проф. Брікнер текстів вповні не наводить з винятком кільканадцятьох текстів, тільки робить виписки. Тому я зважився опублікувати всі українські тексти цього старого співаника в цілості¹⁾. Завдяки ввічливій учинності Заряду Бібліотеки Музею кн. Чарторийських і Дир. Бібліотеки Оссолінських у Львові д-ра В. Кентржинського я міг вистудіювати рукопис у Львові.

Всі пісні співаника світські, а на скільки українські, в дуже попсованім виді. Розклад на рядки звичайно мій. Подаю тексти в сім виді, який мають у рукописі. Думаю, що тільки таке опублікування сих попсованих текстів дасть змогу потім займатися язиковою стороною текстів з їх польонізмами й білорусизмами та пробою відбудови первісних текстів в порівнянні з иншими їх варіантами.

Рукописних записів XVII в. українських пісень і вірш не багато опубліковано. Одну віршу й одну пісню з другої чверти XVII в. оголосив друком др. Щурат²⁾, а з рукописи другої половини XVII в. опублікував проф. Перетц „Dumę kozacką o Beresteckiem zwycięstwie 1651 31 July“³⁾ та пісню про попа-пьяницю „Sered pola szyrokoho cerkowka stała“.⁴⁾ Дуже

---

¹⁾ З рецензії проф. Брікнера здавна мав я винотоване число рукописи, тільки инші заняття не дозволили мені скорше займатися нею.

²⁾ З невідомої польської рукописи XVII в. (Записки, т. LXXIV, стор. 132—3).

³⁾ Историко-литературныя изслѣдованія и матеріалы, т. I, ч. 1, стор. 94—97.

⁴⁾ Тамже, стор. 106—107.

інтересна збірка кінця XVII в. єзуїта Домініка Рудницького, опублікована проф. Перетцом в „Замѣткахъ и матеріалахъ для исторіи пѣсни въ Россіи“¹⁾ Є тут 15 українських пісень. До кінця XVII в. або самого початку XVIII в. відносить проф. Перетц збірник бібліотеки синодальної школи церковного співу в Москві, звідки надрукував 12 українських текстів в другім розділі праці „Новыя данныя для исторіи старинной украинской лрики“.²⁾ Інші опубліковані тексти походять з записки XVIII в.

Тому на тям більшу увагу заслугує збірка українських пісень в співанику бібліотеки Чарторйських. З того, що як 22 пісня рукописи подана відома вірша єпископа Шумлянського, можна здогадувати ся, що короткий час по даті зложення пісні се можлива найстарша границя повстання збірки. По всякій правдоподібности списана збірка при кінці XVII в. Вона й найбогатша, бо переховала в собі 68, що правда, декуди дуже поцесованих українських пісень.

(стор. 9)

1. Piesn ruska.

Oy, na ryce na Samaroch sila (sic) porom nosit,
Oy, ne odyn kozaczenko chetmanunka prosit.
Pustyz mene, chetmanunku Samora, do domu,
Oy, Boze muy, rozyhrau sie konik po do mnoyo (sic).
Oy, ne kazaw hetmanunko Samora puskaty,
Kazaw ze un asawule harmaty kowaty.
Ne kuyz mene, hetmanu(n)ku, k midanuy harmaty,
Prykuy mene, hetmanu(n)ku, g biloy kyrawaty³⁾ (sic).

Piesni Ruskie.

2. Piesn: 1.

(71.) Oy, chtoż mene bude w moiom żalu teszyti,
Chtoż zo mnoiu bude horki slozy piti,
Koli niet diwonki, kotoruiu lublu,
Bo dla nieie zytie moje i zdrowie zhublu.
Oy, hlan chto na Boha, a poteszy mene,
Skazy, szczo diwonka dilaie bez mene,

¹⁾ В 2 кн. за 1901 р. „Извѣстій Отд. рус. яз. и слов. И. А. Н.“ ²⁾ В 1 кн. за 1907 р. тихже „Извѣстій“.

³⁾ Може: kurowaty.

Czy spit, czy noczuie, czy s kim besieduie,
Czy tak tiaszko, iak ia, horenko horuie.
Szczasliwaz to buła hodinonka miła,
Koli mene od nieie wiadomost buła
Z dalokoho kraiu, iak by z za Dunaiu.
A teper ni maiu; zabuła mene, znaiu.
Oy, koli zabuła diuczynonka miła,
A swoje słowonko w nepamet pustila,
(72) Tadze, moje serce, sama se osudisz.
Czy ia tomu winien, szczo ty w słowie bludisz?
Ia pomniu na Boha y na swoje słowa,
Iakaia tam buła naszaia umowa,
I sluzyti budu, pokul swieta stoit,
A chto mene hudit, Boha sie ne boit.
Sam Boh toie znaie, szczo komu dati maie,
Lichiie worohi procz porozhoniaie.
S toboiu mne miło hore horewati;
Day ze, Boze, chutko milenkuiu znati.

3. Piesn : 2.

Niewolunkaz moia z wami,	Diuczynonka choroszaia,
S choroszenkimi oczenkami,	Bud na mene laskawaia.
Szczu mne spati ne daiete,	Lubi, choroszaia diuczyno,
Tuhu sercu zadaiete.	Ne bud nudnosti pryczyno(w).
Iaz ne mohu ny spatonki,	Lepszey buło ne uszczynati,
Szczu mne toszno do diwonki.	Niz lubiuszy, perestati.
(73) Prynesi, Boże, hodinoiu,	Sam Boh tomu sudiia bude,
Szczob se baczuy z diuczynoiu.	Chto koho perwiey zabude.

4. Piesn : 3.

Niewolunkaz moia z wami	Bo ludi use rozumieit
I z ludzkimi mowunkami,	I howoryti umieiut.
Szczu mne spati ne daiete,	Zaraz mene obmoulauiut
Ludiom muzy dodaiete.	I do miłoho ud(a)uiut.
Iaz ne mohu ny spatonki,	Chot ia o toie ne dbaiu,
Ne wizu szczo hodinonki,	Kolib chotieła, inszoho maiu,
(74) Hde se z miłym powidati ¹⁾ ,	Tolko soroma boiu se,
Skolko słowok pohadati ²⁾ ,	Ludiom na smiech ne daiu se.

1) Потім „і“ поправлено на „у“. 2) Так само.

Bud ze laskaw, moy milenki,   Szczasliwa tobie doroha,
Ne zabuway diuczynonki.   Kaze diuczyna neboha.

5. Piesn: 4.

Wspomozy, Boze, moie serdenko,
Nechay ne tuzyt welmi tiazenko,
(75) Nechay ne tuzyt, szczo od woroha
Terpit bidnoie proboh dla Boha.
Czoho ty, serce, z mysloiu bludisz,
Iak bys ne znało, koho ty lubisz.
Ia toie znaiu, szczo tobie miło,
Toioz bo mene welmi suszyło.
Znaiut y ludi, biesu ich doli,
Iak bych ne lubiat ludi nykoli.
Iakiie diwa szczo chto mił komu,
Sobie ia lublu, ne komu innomu.
Nechay howoret, iak sobie znaiut,
Koli innoie zurby ne maiut,
A ia na toie krychy ne dbaiu,
Bo szczo tiaszszoho na sercu maiu.
Oy, iaz bo welmi tiażko¹⁾ kochaiu,
Oy, koli luby, toho ne znaiu.
Szczo za doienka moia takaia,
Czy mene zhudyła inna iakaia.
(76) Pered toboiu, luba diwczynno,
Nudnosti moyho serca pryczyno,
Zyi zdorowonka²⁾, iak sobie znaiesz,
Nech³⁾ zdorow bude, koho kochaiesz.

6. Piesn: 5.

Sam ia ne znaiu, szczo dilati maiu, szczo miłoie ne wizu,
Oy, day ze, Boze w borzenkom⁴⁾ czasie, szczo była poblizu.
Sam ia poiedu, miluiiu naidu, po sadunku chodiaczy,
Az moia milenkaia, slozki ronიაia, dumonki spiewaiuczy.
Hołowonkaz moia biednaia, komu se ia podobaiu,
Chtoz pozaluie zurbonki moie, szczo miły ne bywaie.

¹⁾ Певчасо: тiaszko.   ²⁾ Зраы: zdorowa.

³⁾ Зраы: nechay.   ⁴⁾ Зраы: borzonkom.

Buway, milenki, otry slozonki, potiesz serdonko¹⁾ moio²⁾,
Szczob ne tuzyło, tebe lubiło, wozmiz mene z soboiu.

7. Piesn: 6.

- Och, ieho ma. Ne welika suma ta ne zoydet z uma. Och,
[ieho ma.
Och, ieho ma. Pod okonkom sezu³⁾, bielyi kuzel predu Och,
[ieho ma.
Och, ieho ma. Az no idet molodec, miiaiet moy dworec. Och,
[ieho ma.
(77) Och, ioho⁴⁾ ma. Ny szaponki ne zniaw, pomohaybo ne daw.
[Och, ieho ma.
Och, ioho⁴⁾ ma. Czy lubiti ieho, czy liszyty ieho. Och, ieho ma.
Och, ieho ma. Day lubiwszy ieho, ne miety druho⁵⁾ Och,
[ieho ma.
Och, ieho ma. Day lubiwszy ieho, ne uyti soroma. Och,
[ieho ma.
Och, ieho ma. Day ni mał ny welik, seredniy czolowiek.
[Och, ieho ma.
Och, ieho ma. Day milenki rumian, choroszonko⁶⁾ ubran.
[Och, ieho ma.
Och, ieho⁷⁾ ma. Ne weliki (sic) suma, day ne zoydet z uma.
[Och, ieho ma.
Och, ieho ma. Ne welika napast, day spatonki ne dast. Och,
[ieho ma, Och, ieho ma.

8. Piesn: 7.

Nychto enne ⁸⁾ ne pohadaie,	(78) Szczo odnieli moloyczyna,
Chto swoho miłoho maie.	Choroszoho czeladina.
Moyho netu hołubonka,	Bisa oni sami maiut,
Bidnaia moia hołowonka.	Chot mene rozluczaiut.
Szczo dilati, ne plakati,	Mne niczoho, im druhoie,
Na woroha day narekati,	Ne zabyway, serce moie.

¹⁾ Зразу: serdenko.

²⁾ „moio“ дописано пізвійше; так само „wozmiz“ до кінця, зразу було також переч.: welmi milenko.

³⁾ Зразу: sizu. ⁴⁾ Зразу: ieho. ⁵⁾ Зразу: ieko^{ho}.

⁶⁾ Зразу: choroszenko. ⁷⁾ Справлене на: ieho.

⁸⁾ мене або уппуј.

Oy, werni se, ohlany sia,
Pryied, poradmy sie,
Iak worohom odpor dati,
Szczu maïu z nimi dïlati,
Bo zzuryli hołowunku
Newinnomu diuczynonku.
I sam im dopo(mo)haiesz,
Na Boha ne pamientaiesz.
Czy ia upiła, czy ia uieła,
Oczy chorosze schodiła,

Na serdenku tuhu maïu,
Slozenkami sie obliwaiu.
(79) Dobro radiat, szczo(b) zabyti,
Neszczyroho ne lubiti.
Trudno w sercu ukoiti,
Szczob i tebe ne lubiti,
Trudno w sercu roskazati,
Szczob o tobie ne dumati.
A chot wizu neszczyroho,
Ne perepru serca moho.

9. Piesn: 8.

Oy, poydu ia u les tużycza¹⁾ mizy hory y doliny,
Smutnenki chozu, tiazenko tuzu da bez moie diwczyny.
Myslu posyłaty, oy, czy sam iachati da do moie diwonki,
Darmo zuru se, sam ze ia kinu se do moie lubonki.
Woronyi koniu, nesi stupoiu, rownay hory y doliny,
Prynesi mene chot o pounoczy da do moie diuczyny.
Stanu u poroha, da proszu Boha, szczob miłuiu obaczyw,
Az no ma milenka sedit u wokonka iak iasna zorenka.
Sedeczy hadaie, o mne ne wiedaie, z wietrykom rozmoulaie:
Wietre s pounoczy, skazy, sieie noczy szczo moy miłyi hadaie.
(80) Oy, koli hadaie, nechay sam buwaie, mene ne zabuwaie,
Oy, koli zabude, Boh sudioiu bude y Przeczystaia Maty.
Wszak my prysehali, ruczonki dali tebe (sic) ne zabuwati.
Iak ne prystupaiu, ruczonku daiu, miłaiia, ne zury se,
Oy, ne zurysia, na mene ohlani sia, taki ty moia budesz.

10. Piesn: 9.

Lubi men(e), diuczynonko,	Czornyie oczy i browonki.
Lubi mene, hołubonko,	Poday, chłopcze, łuczonka,
Lubi mene, serce moie,	Chot bolit ruczonka,
Tolko ty mene ne czaruyi (sic).	Zawiedu ia dwie strełonki
Oy, ia czarok ne znaiu,	Za zdrowie diuczynonki.
Czarowati ne umieiu,	Szczu na strełonki pohlanie,
Lubiti ne smieiu.	To na mene uspomiניהie:
Oy, usez moie czaronki	Oy, ty miłyi, odiezdzaiesz,

¹⁾ tużaczy.

Komu mene pokidaiesz?	Budesz tam mieti szczo iesti,
Oy, czy Bohu, czy matonce,	Skazu szczo panu powiesti. ¹⁾
Szczu dilaty sirotónce?	Oy, poydu ie ²⁾ do staienki,
Oy, kozacze, lubcze moy,	Zarzel konik siwienki,
Wywiedion koniczok twoy.	Ten twoho pana, neboze.
Nechay ze on ziest obroczo,	Prynesi ieho, mocny Boze.
Nechay napasu swoich oczok.	(82) Biechay (sic) ty, koniu,
(81) Oy, koniu moy woronenki,	[z hostiny,
Bud ze ty tak szczasliwenki,	Zawezy panu nowiny,
Koli maiesz w nozenkach moc,	Szczu ia ieho ne zabudu,
Bezy do miłoie na usiu nocz.	Pokul ono zywa budu.
Oy, prybiehszy k worotonkom,	Oy, prybieh konik siwenki,
Zakolatay kopytonkom.	Spytaiet pan mołodenci:
Czy spisz, miła, czy hadaiesz,	Szczu uskuraw, koniu neboze,
Czy wze pana zabuwaiesz?	Potiesz mene, m(o)cny Boze.
Oy, ne tolkoz bo ia spała,	O panonku, ne zury sie,
Kolko o panu hadała.	Iak ti kazu, utieszy sie,
Oy, koniu ty moy siwenki,	Szczu ona te ne zabude,
Behay ze ty do staienki,	Pokul ono zywa bude.

11. Piesn: 10.

Oy, letiela hołubonka z Ukrainy,
Poroniła siwo pierie na dolini.
Ne zal ze mne siwoho pieria na doline,
Iak zal ze mne oyca i matonki na Ukraine.
(83) Pokin, dywka, oyca y matku, usiu rodinu,
Ied zo mnoiu kozaczonkom na Ukrainu.
Iak ia maiu oyca y matku pokidati,
Budet mene usia rodina proklinaty.³⁾
Czy na toie mene matka hodowała,
Szczob ia oyca y matku swoiu pokidała.
Na Ukraine szczuka ryba z szafranom,
Budisz zyti z⁴⁾ kozakom iak za panom.
Na Ukraine szczuka, ryby yz wodoiu,
Budesz zyti za kozakom z bidoiu.
Ne zabudesz.
Oy, pryiechau moy milenki day z woynonki,
Zakolataw w okonko day do izbonki.

¹⁾ Порит „powiesti“ переч. і написано: szczo powesty.

²⁾ ia. ³⁾ Зразы: proklinati. ⁴⁾ Зразы: za.

Czy spisz, miła, czy hadaiesz, Boh s toboiu,
Koli ne spisz, moia miła, mow so mnoiu.
Iak ia maiu s toboiu howoryti,
Nelub lezyt podle mene iak zabityi.
(84) Odsun ze se, moia miła, od neluba,
Zabii ieho s toho luka iak hołuba.
Iak ty maiesz, oy, neluba zabiwati,
S kim ia budu ditki swoje hodowati?
Z Bohom, moia miła, i zo mnoiu,
Ne zury se, serce moie, Boh s toboiu.

Pop Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego,
Львів, 1833, стор. 391—392; Вол. Гнатюк, Хоцеський співанняк Левицьких
(Записки Наук. Тов. ім. Шевч., XC', стор. 115).

12. Piesn: 11.

Annusiu serdenko, moie ty kochanie,
Day że mne ruczonku czerez dylowanie.
Annusiu serdenko, palisz moiу duszu,
Sered noczy o pounoczy do tebe pryti muszu.
Annusiu serdenko, choro(s)zoie zielie,
Day ze mne ruczonku, budesz miети spasienie.
Czeres (sic) sad na posad iestonki nosila,
Czomu ko mne ne pryszow, ieszczem te prosila.

13. Piesn: 12.

(85) Oy, lubiu ia choroszuiu diwonku. Ticha woda, bystrenkiy
[Dunaiu.
Oy, ia ieho (!) lublu, ona mene ne lubila. Ticha woda, by-
[stronkiy Dunaiu.
Proszu ia baboni, szczob (szczob) zielieyka dała. Oy, ticha
[wodo, bystryi Dunaiu.
Zakazala babonka ziele nad Dunaiom. Ticha woda, bystryi
[Dunaiu.
Kazala ieho rwati, s konia ne sedeti. Czuy, koniczenku, o polu
[dorozenku.
Ia zielieyka narwaw, s konika ne siedaw. Czuy, koniu, o polu
[dorozenku.
Pryiedu do domu, diwka zamuz poszła. Tiaszkostiz moia,
[welmi nemałaiа.

Za susieda moho welmi bliskoho. Tiaszkostiz moia, welmi
[nemałaia.

Czerez moje podworie po wodu chodiła. Tiaszkostiz moia,
[welmi nemałaia.

(86) A u moiom sadonku tresoczki łomiła. Oy, tiaszkostiz moia,
[welmi nemałaia.

Na moim serdonku ohnik paliła. Tiaszkostiz moia, welmi ne-
[małaia.

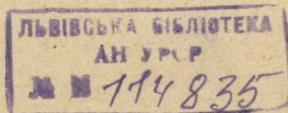
14. Piesn: 13.

Oy, uczyniła diwonka, uczyniła,
Z belenkim liczkom i s choroszymi oczunkami.
Oy, boday ty tak znaw z tey seni¹⁾ do chaty,
Oy, iak ze ia znaiu, czym (czym) tebe czarowati.
U mene czaronki choroszyie oczonki,
U mene ziele(y)ko rumianoie liczonko.
Oy, tekut reczonki s krynicy do ieziora,
Dumała, dumala diwonka s poranku do wieczora:
Hey, czy zamuz poyti, czy diuczynoiu byti,
Biedna holowonka, nekomu poraditi.
Ey, zamuż poszowszy, muz, nie ia, newolenka,
Niżli na potom ludźkuiu obmowunku.
Ey, wydu k Dunaiu, nad berezonkom stanu,
Boh toie (87) wiedaie, komu se ia dostanu.
Oy, koli dobromu, to chwała tobie, Boze,
Oy, koli lichomu, boroni mene, Boze.

15. Piesn: 14.

Byłoż mene spierwa²⁾ ne lubity,
Byłoż mene zalu ne czyniti.
Teper odiezdzaiesz,
Mene pokidaiesz.
Oy, iak sobie, moy panonku, znaiesz,
Koli mene uzo (sic) pokidaiesz.
Ia o toie ne dbaiu,
Bo inszoho maiu.
Nasti, Nastı, welika napasti, szczo za zielie dała,

1) Зрауы: i(z) seni do chaty. 2) Попр. на: spierwshoy.

Szczo oczarowała.

Oy, Nastonka welmi prysehała,
Szczo ia tobie zielia ne dawała.

(88) U mene czaronki

Czornie oczonki,
U mene zielenko¹⁾

Bieloe liczonko.

Boday tyje use ludi propali,
Boday oni day szczastie ny mali.

Mene rozłuczyl

I sami ne mieli.

16. Piesn: 15.

Chodit diuczyna po pokoiowi,
Welmi se żuryt po żołniewowi,
Ruczonki łomit, slozonki ronił,
Chtoż moie serdenko w zalu ukoit.
Oy, iak by chto znau, iak ze mi nudno,
Szczo mne z miłym howoryti trudno.
Ey, trudno, trudniey że bude,
Koli icho dowho²⁾ ne bude.
Lubilismy sie (89) poutora roka,
Pokul ne znali worohi z boka.
Oy, iak poznali, rozklewietali,
Boday od Boha szczastia ne mali.

17. Piesn: 16.³⁾

Oy, iszow żołniew od obozunka,
Wiesti wezie diwczynie od miłoho, wiesti.
Ona k nemu wyszła, stała se icho pytati:
Szczo, żołniewonku, od obozu czuwaty?⁴⁾
Oy, kaza(l) ti sie twoy milenki kłaniati.
O ty, diuczyno, czyrwonoia (sic) kalino,
Czom ze se tobie liczonko izmieniło?
Oy, zmienilo sie y s toho dobryie znaki,

---

¹⁾ Зразу: зieleuko. ²⁾ Зразу: uho (?) do mne.

³⁾ Ілю 16 йде 18 ⁴⁾ Зразу: чуwати.

Choczet mie mati za neluboho oddati.
Daway ze ty mene do obozunku znati.
Oy, zbieruz bo ia sto koniczenkow, luda,
Oy, zabiuz bo ia day twoho neluba.

(90)

18. Piesn: 18.

Szczasliwaia doroženka, kudy miłyi pryidzaie,
Neszczasnaia hodionka, koli mene pokidaie.
Słowa ieho uspominati, muszu horensko plakati,
Na osobu uspominaty, muszu serdenkom wzdychaty.
Wzajemnosti ne widaiu, ludzkim mowom ne wieraiu,
Bo woh¹⁾ (sic) lude se kochaiut i szczyrosti ne znaiut.
Taki o toie ne dbaiu, iak kochała, tak kochaiu,
Oдно (sic) nerownoie osobie, muszu dat(y) pokoy sobie.

19. Piesn: 19.

Dolenkoz moia lichaia,	Taki oni rozumieit,
Hołoukoż moia biednaia,	Howoryti lichoiie umieit.
Ludi o mne hadaiut	Ńa sebe niczoho ne znaiut,
Y pokoiu mne ne daiut.	Tolko o ludziach hadaiut,

(91) Chot ia niczoho ne znaiu, A ia, oddawszy sie Bohu,
Boh mia, y dumati ne dumaiu, Perebudu usiu worohu.

20. Piesn: 20.

Oy, ieszcze kardasz, ieszcze kardasz ne uradiw sia,
A na woynu pochwaliw sia.
Oy, bre more, kardaszu, mołodenki kozaczonku, bre, bre.
Synka matka, synka matka nauczala:
Oy, synku kardaszku, oy, koli poiediesz day na woynonku,
Ta na pered se ne wydaway,
Na zade se ne zastaway. Bre, bre more.
(92) Kardasz matki day ne słuchaw,
Day na pered se wydawał,
Day y na zade se zostawał. Bre, bre more.
Oy, hde se uziau inderbasza,
Zabiw konia s pod kardasza
Mołodoho,
Koniczenka woronoho. Bre, bre more.

---

¹⁾ wsi.

Oy, zoydimo se do radonki kozackoie,
Do radonki mołodeckiie,
Do radonki reiestrowyie. Bre, bre more.
Oy, skinma se po szostakowi,
Kupim konia kardaszowi
Mołodomu,
Koniczenka woronoho. Bre, bre more.

21. Piesn: 21.

Hey, pasła diwka kaczk
Pry zielonem maczku,
Hey, pasuczy zahubiła,
Iduczy zabłudiła.
(93) Hey, odbłudiła se u pôle,
Aż tam milenki ore,
Hey, ni ore, day ni plu yt,
Po swoioy diuczynie tużyt.
Hey, pomohayboh s boża¹⁾,
Czy zdorowenkas hoże,
Hey, Boh miaz, bo ia ne znaiu,
Iako se teper maiu.

22. Piesn: 22.

Posłuchayte, posłuchayte, szczo was zywo,
Iako woysko woienliwo.
Nas mołoycow omyliło
I w nesławu wprowadyło.
Zal se, Boze, na hetmana
Samuyłowicza Iwana,
Szczo zakazaw nam chrestiianom
Poyti protiwiw bisurmanow.
Turkom pryiazniw tom pokazaw,
A kozacku sławu zmazaw,
Kotru²⁾ w polach batki naszy
Zdobywali biuczy baszy.
(94) Otoż baczysz, szczo se stało
I bes tebe sie nadało

---

¹⁾ Зраву: s poza.

²⁾ Се первісна лекція справлена на: kotru.

Korolowi i Polakom,
Kawalerom i iunakom.
Wyszliż Turki wsimi siły,
Szczoł cesara z nimi bili.
Korol ne w moczy, posiłkuie.
Turkom bitwu oznaymuie.
Oy, w niedelu, oy, w nedelu welmi rano
W surmy y w truby zayhrano,
Od korola zawołano,
Tiaszko z armat ohnia dano.
Nutez, Lachy, nutez, Lachi, zo mnoiu,
Skoczcie szczyre z ochotoiu.
Budut Turki utekati,
A my ich budemo rubati.
Oy, od rana aż do noczy,
Ne odin tam zamknet oczy
I na krwawym polu zostaw,
Na wieki se (z) swietom rostaw.
(95) Tam zdobyczy nemalyie
Brali Lachi zołotyie,
A namietow se zostało
I Wiednianom se dostało.
Dila Niemcy wse zabrali,
Korolowi diakowali:
Korolu nasz, odkupiu¹⁾ iés,
Na inszyi swiet narodyw²⁾ ies.
Korol se tym welmi tieszył
I spod Wiednia z woyskom spieszył,
Kozdomu se mile stawil.
Nyhde se z woyskom ne bawil.
Ależ Turki zdradu knuiut,
Pod Parkany se hotuiut,
Nespodewanie nastupuiut,
U czetwer Laszonka woiuiut.
Aż no korol peredmowu
Uczynił takowu:
Moy³⁾ Lachi, ne diwuyte se,

¹⁾ Властиво: odkupiy. ²⁾ Зразу: narodiw.

³⁾ Зразу: Moi.

(96) A u subotu hotuyte se,¹⁾
Skoroz toie wymawlaie,
Sam na konika usedaie,
Boha o pomocz prochaie:
Boże, Boże, dopomożi
Winšoie²⁾ (?) biet (?), mocny Boże,
Subotonku ofiaruiem,
Postiti w niu obiecuiem.

Пор. др. Ів. Франко, Вірша єпископа Й. Шумлянського про події
1683—1686 рр. (Записки Наук. Тов. ім. Шевч. т. XXXIX, Misc. стор. 1—5).

23. Piesn: 23.

Oy, czohoz ty, diwczyno, dumaiesz,
Czy dla toho, szczo swoho ne maiesz?
Oy, ne dumay, day pokoy,
Serdenko swoio uspokoy,
Oy, pryiedie borzdenko miły twoy.
Kotoraia nedela minula,
Iak ia o swoiom miłenkim czula?

(97) Oy, uzez bo mne tosznenko,
Szczu net ieho blizienko,
Szczu odiechaw od mene daleko.
Wolełabym nikoli ne żnati (sic),
Niż poznawszy, z nim se rostaty³⁾,
Chotielaz by perelomit,
Szczob ieho ne lubit.
Oy, trudnoż bo lubiwszy zabyt.
Tobie, Boże, ia ieho oddaiu,
Wszak widaiesz, koho ia kochaiu.
Oy, day, Boże, ohledat,
W dobrym zdrowiu pryustat,
Na toy czas ia weso(o)laila budu.

24. Piesn: 24.

Wspomoży, Boże, moie serdenko,
Szczob ne wzdychało welmi tiaženko,

¹⁾ В рук. властиво hote, зглядно недостає другої чертки
в букви: u.

²⁾ Се місце нечитке в рукописи; проф. Брікнер читає: windoje.

³⁾ Зразу: rostati.

- Nechay ne płacze, szczo od woroha
(98) Terpit proboh bidnoie dla Boha.
Ozymiz, Boze, lichiiie doli,
Wynesi borzdo z toie nedoli,
Bo zyt ne budu, sama toie znaui,
Sama se szczoden proklinaiu.
Oy, hdez ty zbiehła, smertonki (sic), nyne,
Czomu moie zdrowie ne hine,
Czom oczu moich ne zawiera(s)iesz?
A ty milenki, szczo pohladaiesz
Na moi slozki welmi czastenko.
Sama to znaio (sic) twoie serdenko,
Szczoz mne miłszaia smerti (sic) bez muki.
Wolełab zaraz w tiaszkiie ruki,
Niż na woroha szczo raz pohledaty¹⁾,
Szczoz raz na nieho tiaszko wzdychati.
Wspomozy, Boże, moie serdenko,
Szczozb ne wzdychało welmi tiazenko.
Baczu, szczo miło (sic) o mene ne dbaie,
Tak mi sie widit, szczo inszuiu maie.
(99) Zoszli, Boze, hradowuiu tuczu,
Ubiż borzdo moiu rozłucznicu.
Nechay on znaie, za szczo Boh zabiw,
Za moiu prawdu, szczo mene zdradyw.²⁾
Oy, kolib zabył, w tom mene potieszyt.
Nechay moy miłyi z ynnoie ne tieszyt.
Ia bym za toie dała chwału Bohu,
Szczozb mene w tom potieszzyw nebohu.

25. Duma.

Oy, ne stoiu pod okno(m),
Ne kiwaiu kołpakom,
Kołpaczonka ne wnesesz,
Sam mołody ne teczesz.
Siuda wil, tuda wil,
Do miłoie dewet mil,
Desiataia doroha
Do samaho poroha.

¹⁾ Зпазы: pohledati. ²⁾ Зпазы: zdradiw.

Zaswieti luzynu,
Osmotry diwczynu.
Oy, u koho se udała (se),
Oy, u koho se udała,
Czy u popa, czy u dieka,
Czy u dobroho iunaka?
(100) Ne wdała se ny w popa, ny w dieka,
Tulko u dobroho iunaka.

26. Piesn: 25.

Nychto mne (sic) ne pohadaie,
Chto swoyho miłoho maie.
Moyho nietu hołubonka,
Biedna moia day hołowunka.
Szczu dilati, ne plakati,
Na woroha day narekati,
Szczu odneli mołoczyna,
Choroszeho day czeladina.
Bisaz oni sami maiut,
Chotiaz mene rozluczaiut,
Mne niczoho, im druhoie,
Ne zabyway, serce moie.
Oy, werni sie, ohlani se,
Pryied ko mne, day poradmy se,
Iak worohom odpor dati,
(101) Szczu maiu z nimi dilati.
Toz widisz, szczu newinnaia,
Dolaz mola day neszczasnaia.
Czy ia upieła, czy ia upiła,
Czy chorosze uchodiła,
Za toboiu, moy milenki,
Leta swoje day potratila¹⁾.
Na serdenku tuhu maiu,
Slozkami se obliwaiu.
Dobre radiat, szczob zabyti,
Neszczyroho ne lubiti.
Trudno w sercu ukoiti,
Szczob ieho ne lubiti.

---

¹⁾ Ci два рядки на маргінесі.

Trudno sercu roskazati,
Szczob o tobie ne dumati.
A chot wižu neszczyroho,
Ne perepru serca moho.

27. Piesn: 26.

Diwczy moie molodoie,	Nemnohož ia nazbierała,
Choroszo oko twoie	Na miłoho pohledała.
Pod dubinoiu pod zielenoiu.	Pod dubinoiu pod zelenoiu.
Oy, dla twoho biłoho lica	Nedaleko reczki
Utratiw ia konia.	Poszli panny po poreczki.
Pod dubinoiu pod zelenoiu.	Pod dubinoiu pod zelenoiu.
(102) Oy, dla twoich biłych ru-	Adna druhiu zapytała :
	[czok Czy mnoho nazbierała?
(Zołoty) Utratiw ia złoty łuczok	Pod dubinoiu pod zelenoiu.
Pod dubinoiu pod zelenoiu.	(103) Nemnohož ia nazbierała,
Dla twoich choroszych oczy ¹⁾	Bo na miłoho zdała.
Ne spau ia czotyry noczy.	Pod dubinoiu pod zelenoiu.
Pod dubinoiu pod zielenoiu.	Oy, nedaleko woda, wody,
Oy, dla twoie krasnyie urody	Poszli panny po iahody.
Skakaw neraz czerez wody.	Pod dubinoiu pod zielenoiu.
Pod dubinoiu pod zielenoiu.	Odna druhoie zapytała :
Nedaleko kier z dembiny,	Czy mnoho nazbierała?
Poszli panny po maliny.	Pod dubinoiu pod zelenoiu.
Pod dubinoiu pod zelenoiu.	Nemnohož ia nazbierała,
Odna druhiu zapytała :	Bo z milenkim rozmoulała.
A czy mnoho nazbierała?	Pod dubinoiu (sic) pod zelenoiu.
Pod dubinoiu pod zelenoiu.	

28. Piesn: 27.

Zora zachodit, wieczor blizienko,
Ne s kim howoryti, biedna hołowenko.
Ach, moy spodaru, luby²⁾, milenki,
Prydi do mene, ne masz małonki.
Oy, prydi, prydi, ne czyni zalu,
Iahoda moia, dorohy krysztalu.
Rozmowlu s toboiu słowko werneho³⁾,
(104) Iahodo moia, krasna wi-zenko,

¹⁾ Зраы: oczok. ²⁾ Зраы: lubi. ³⁾ wernenko.

Wypuszczu tebe welmi ranenko,
Iak słonce wzyde, moy hołubenko.
Oy, wypustiwszy, day zapłakała,
Wziawszy za ruczunku, pocałowała.
Po polu chozu, hołosok rozwozu,
Pohukiwaiu, tiaszko wzdychaiu.
Ne hukay, hołubok, u twoy hołuboczyk,
Poletiew że on u wiszniowy sad(i)oczek.
Siw nad rekoiu uwies belone(n)ki,
Pohukiwaie swoje hołubonki.
Pryleti, hołobonku (sic), do mene borzdenko
Potieszy moie smutnoie serdenko.
Ia swoiey hołubonki ne nahlezu se,
Ne hledi chto, proszu, porozimiewaiu se.
Ne chodi tudy, kudy ia chozu,
Ia tobie stezenku perehorozu.
(105) Ne lubi toho, koho ia lublu,
Ia tobie kamieniem hołowu probiu.

29. Piesn: 28.

Kotyt se krysztal po sienożaty¹⁾,
Choczet Laszenko Rusonku wziati.
Oy, ty Laszenko, a ty Rusenka,
Prypała do tebe moia duszenka.
Letieli husi z Bieloie Rusi,
Oy, zamutili wodu Marusi.
Oy, hyla, hyla, hosonki (sic) na staw,
Dobranocz, diwczynyna, ieszcze ia ne spaw.
O, koli ne spaw, ne budesz spati,
Za hodinonku bude switati.
Oy, mati, mati, szerszen u chati,
(106) Iak budet, tak budet, ne daie spati.
Bi(j) ieho, doniu, chot kociuboiu.
Boiu se mati, szczob se ne kaiati.

30. Piesn: 29.

Wczore (sic) była sobotonka,
A sehodne day nedelonka,

---

¹⁾ Зраау: sienożati.

Na kozaku koszulenka,
Chot tonenka, day ne belenka.

Oy, ne maie kozak sestry, day ni rodiny,
Oy, nekomu kozakowi wyprati rubatki.
Lichoz tobie, kozaczenku¹⁾, mołodomu tay ne udawszy sie,
Sedit twoia milenkaia, oy, z ynszymi obniawszy sie.
Nechay sedyt, nechay sedyt, czey ona day nasedyt se.
Pryletel do domonku day na hołowu day rozbolil sia.
Bolit mene hołowunka, bolyt mene ponisaczaie (sic)²⁾,
Ne uidała hołubonka, nini den ni wczora.
Oy, sam ia ne znaiu, day szczo diłati,
Se odbiwszy ruki, nohi, day pokinuti.
Znaiu, oy, boday tebe day nedola pobila,
Oy, czy ia tebe molodenka lubila?
(107) Czy ia była ne dewczynna, czy iaż była day ne krasnaia?
Dali mene za neluba, dolaz moia day neszczasnaia.
Oy, boday tebe day tiaszkiy piorun zabiw,
Oy, szczo ty mene mołodenkuiu zdradiw.

31. Piesn: 30.

Zołnier idie na Ukrainu, diwczynonce pokłoniaie sie.
Ona k niemu ni słowunka, slozonkami se obliwaie sie.
Ne zury se, diwczynonko, szczo ia idu na Ukrainu,
Ne utieszu worozonka, oy, ia tebe day ne pokinu (ia).
Tiesz (sic), miła, piesienkami day dumonkami,
Pokul mene Boh prynese z Ukrainy day s podarkami.
Zelenoie zytko zaty, konople brati,
Prosi Boha, diuczynonko, choczu ia tebe uziati.
Oy, u polu tieczet ryczka ny pereyti, ny perebrysti,
P(o)rosiz Boha, diwczynonka, (108) szczo da na woynie ne za-
Oy, letiela zezulonka z Ukrainy pozyuiuszy (se), [hinuti.
Pryiedzay ze, moy milenki, z Ukrainy, ne zeniuszy se.
Oy, łuhom, oy, łuhom. zelenoiu dubrowoiu,
Nakazaw ia do miłho choc czornoiu day woronui.
Nechay hołubonko day do mene prybude,
Uzielaz mene tuzonka, a slozonki (w) mene ne bude.

¹⁾ Справлено: kozaczonku. ²⁾ poniższe czola.

32. Piesn: 31.

Czohoż moje serdenko tiazenko wzdychaie,
Liboz ono na sebe weliki żal maie.
Czohoż moi oczunki smutnenkiie placzūt,
Liboz ony na sebe welikiy żal baczat.
Oy, sniw ze sie mne son welmi diwnisienki,
Iak by mene, iak by mene zdradiw, ach moy milusienki.
Iaz bo se toho day ne spodewała,
(109) Szczob iakuui zdradonku od miłoho znała.
Oy, u polu werbonka day ne pochilaia,
Ne buy se, Annusiu, ne pokinu ia.
Oy, chot ia poiedu, taki ia wernu sia,
A dla twoho imienia day szczo ty Hanusia.

33. Piesn: 32.

Oy, wzelaż mene welikaia tuha,
Szczu ia ne wizu swoho mił(ho) druha.
Poszłał ia za nim i sledu ne znaiu,
Szczoz ia czyniti biednaia maiu?
Tiaszkoz to moiemu sercu wzdychati,
Szczu ia ne muhu (sic) szczo dnia widati.
Oy, ustanu rano, lahu poznenko,
Tebez ia ne wizu, moje serdenko.
Lahu poznenko, a na zory ustanu,
Na milenkoho nikoli ne zhlanu.
Iak ne tuzyti, dawno ne widawszy,
(110) Ieho lubosti po usiom doznawszy.
Skarzyt sia muszu, hey, na miłoho,
Oy, szczom tak dawno ne widała ieho.
Tohdi sie serce z zalu rozwiaze,
Koli z milenkim utoryti (sic) kaze.
A ty milenki, day koli pobludisz,
Sam ze se z swoim rozumom osudisz.
Budesz innuiu, ne mene lubiti,
Skazu tobie prawdu, bude Boh suditi.

34. Piesn: 33.

Oy, lubiw że ia Marynu, day i wsiu zimu,
Koli wesna przyszła, Marynu pokinuw.

Oy, howoryła Maryna, podpiwszy:
Ne pokiday, kozaczenku, welmi polubiwszy.
Oy, ia Marynu wiek ne pokinu,
Oy, ia za Marynu day i sam zahinu.
Oy, ty, Maryno, ne naszoho pouku,
Na Marynie soroczenka (111) z czerwonoho szowku.
Oy, ty, Maryno, chorosza dewczynna,
I sedisz i chodisz, hlediet na to miło.
Oy, poszła Maryna u duby po huby,
Oy, strilaz Maryna starenkoiu (sic) mati,
Poczała Marynu prawdonki (prawdonki) pytati:
Oy, ty, Maryna, choroszaia diwczynno,
Czy ty moyho syna welmi polubiła,
W zeleni hay zabludila?
Kolib ia twoyho syna welmi ne lubiła,
Tob ia w hay zeleni ne chodila.

(112)

35. Piesn: 35.¹⁾

Oy, koli ia tobie da neluba była,
Byłož mene ne lubity.
Ty do mene chodysz,
Z rozumonku zwodysz,
Z inszoiu rozmowlaiesz.
Oy, biedonkaž moia da nienowy horszcok day ne kipil yz wodoiu.
Oy, horszaia bida, day ne moy milenki ne howoryt zo mnoiu.
Oy, ia za nim chožu,
Koniczonka wožu,
Nemoczy k serdenku prylehau.
Boday toho syn Boży ne mnożyw,
Kto tyie lubosty zlozyw.
Zlozyło lubosty biloie pachole,
Pered pannami stoie.
Oy, listonki pisze,
Tiaženko wzdysze,
Lubosty wspominaie.
(113) Oy, tyie lubosty
Horszyie nemoczy.

¹⁾ Пісня 34 польська.

Oy, wolu ia chyrety, bolety,
Niż tyie lubosty miety.
Chyrewszy, holewszy taki perebudu.
Lubosty ne zabudu.
Oy, tyie lubosty,
Horszeie nemoczy,
K serdenku prylehaye.
Pusty mene, maty,
Mizy ludy pohulaty,
Nechay ia pohlazu,
Nechay ia obaczu,
Z kim moy miły howoryt?
Oy, koli z toioiu,
Szczu ia ioy ne znaiu,
Spodobi yeho, Boże,
A koli z toioiu,
Day z towarzyszkoiu,
Pobi(j) ioho, Boże.

36. Piesn : 36.

Oy, ulicy, oy, studnicy, mnie po tobie ne chodyty,
Czerniawoie, bielawoie za ruczenku ne wodyty.
Oy, chot ona czerniawaia, takiż ona chytławaia,
Szczu diwczynna bielenkaia, otoż moia kochannaia.
Oy, stanuz ia na kamieniu bielenkimi day nożenkami,
Obierni sie, diwczynonko, z czornimi ocenkami.
Szkoda moiey postelonki, szkoda moiey mołodosty,
Pohubiła leta swoje z lichyuu rabom day u nelubosty.
O, ia u lise ne buła, a u siebie nie kochała sia,
Szkoda moiey mołodosty, szczu hultaiowi dostała sia.
(114) Nie z(d)rodili iahodonki, nie zrodili połniczonki,
Minuli se żarty moie y poznyie wieczorniczenki.
Y zrodili sie iahodonki, zrodili sie siuniczonki,
Ożeńił sie moy milenki, a ia poydu u czerniczonki.
Oy, na lotok woda rynie, a ku lesu ne powernet se,
Choc oczonko uzhlane, a serdenko ne prywiernie se.
Oy, moy milenki, moie serdenko, pohowory ze mnoiu.

37. Piesn: 37.

Postuy, proszu, holubonku, rozmowlu z toboiu,
Koli bude wola Boża, zyt budem z soboiu.
Oy, iak że mi, miy panonku, z toboiu stoiaty,
Maiuż bo ia worozenki, szczo budut brechaty.
A szcze k tomu, moy panonku, teper odiezdzaiesz,
Zmowlat moi worożenki, szczo o mia nie dbaiesz.
Oy, chotiy że ia poiedu, tebe ne zabudu,
Na zlost naszym worożenkom spominaty budu.
Pobij, Boże, worożenki, szczo nam zyczat lichu,
My z soboiu, hołubonku, lubomo (sic) se ticho.
Tot czas swoim worożenkom zawiążem hubu,
Koli z toboiu, lubonku, stanemo do szlubu.

38. Piesn: 38.

(115) Sedyt kozak na koniku day w kobzenku hraie,
Sam sobie prypiewaie:
Oy, wy, bratia mołoycy,
Nakazyte diwonce,
Mołodoi hałonce.
Niechay ona ne tuzyt,
Swoiey kraszy ne tratit,
Bo ia ieie ozmu.
A u swetlicy pry skamnicy w cymbałonki biut,
A użoz moi dewczynonku do szlubu wedut.
Odin wede za ruczonku, a druhomu žal,
A tretemu serce kraiet, szczo lubiw, da ne wziaw.
Nie žal że mnie podateczku, szczo ia darowaw,
Iak žal mne koniczenka, szczo ia zmordowaw.

39. Piesn: 39.

Dolenkaż moia lichaia,
Hołowkaż moia bidnaia,
Ludenki o mne hadaiut,
Pokoiu mne ne daiut.
Chot ia niezoho nie znaiu,
Boh mia, y duniat ne dumaiu,
(116) Taki ony rozumieut,
Howoryt lichu umeiut.

Na sebe niczoho ne znaiut,
Tylko o ludziach hadaiut,
A ia oddawszy sie Bohu,
Perebudu use worohu!

40. Pieśn: 40.

Zabludyw biel mołodec u tiomnionkom lesie,
U tomnionkom lesie, u czastoy bukowinie.
Prybludyw sie biel mołodec k zielonemu dubie,
Aż na dubie zeżula, a na druhym druhaia.
Oy, zeżula matonko, oy, wywid mene z lisu,
Oy, wywid mene z lisu, z czastoy bukowiny.
Oy, ia wiek swoy kukaiu, z lisa nie buwaiu,
Dorozenki nie znaiu da ny małoye styszki.
Zapłakaw biel mołodec u tiomnonkom lesie, u czastoy bukowinie:
Hołoważ moia biedna, hołowa mołodeckaia.

41. Duma: (1).

Oy, ia mołodaia hgdzie rozum podziela,
Za zołniera za złodzieia samam zachotieła.
Oy, ia rozum mieła, szczo z nim budu zyty,
Biedna moia hołowonko, szczo maiu czynity.
Oy, pozał sie, Boże, moiye mołodosty,
Pohubiłam leła swoie, zyiuczy w żalosty.
(117) Krasa, mołodosc moia, hgdzie sie ty podiela,
Żurbaż mene, niedolenka lichaia zyiela.
Oy, poydu ia w pole, zytko sie płowieie,
Dobra moia hołowonka, szczo nie oszaleie.
Oy, zatiekli oczy rudoiu wodoiu,
Ży(j) że sobie, moy milenki, zo wsieiu biedoiu.

42. Duma: 2.

Oy, stoiała kalinonka w luzie, w luzie,
Każuć moho milenkoho w tuzie, w tuzie.
Oy, wymu ia kalinonku z luha, z luha,
Miniec moho milenkoho tuha, tuha.
Oy, waryła dewczynonka łobodycu
Y posłała milenkoho po wodycu.

Oy, biehom że, moy milenki, biehom, biehom,
Bo przypadec doroženka sniehom, sniehom.
Oy, szczwałom że, moy milenki, szczwałom, szczwałom,
Bo przypadec doroženka kałom, kałom.
Oy, swistom że, moy milenki, swistom, swistom,
Bo przypadec doroženka listom, listom.
(118) Oy, iaz toho da listonka nie boiu sie,
A z toboiu, serce moie, nastoiu sie.
Oy, biehay że, moy milenki, yz wodoiu,
Miła moia rozmowonka yz toboiū.

43. Duma : 3.

Oy, rozwiaw sie moy czerewiczek na nozie,
Oy, zażurył sie moy milenki w dorozie.
Oy, zawiežu ia swoy czerowiczek na nozie,
Rozweselic sie moy milenki, w dorozie.
Oy, posłuż bo ia sze(s)c koniczenkow, siodmy woz,
A osmoho wozniczenku, szczop (!) przywoz.
Rownay ze, Boże, hory, doliny rownienko,
Pryniesi, Boże, koho ia lublu, borzdienko.
Oy, choc y rano, choc y nie ranenko, nie dbaiu,
Ia swoho hołubonka (po) hołosenku poznaiu.
Oy, pryletieło stado hołubow na moy dwor,
Oy, szczo bielenki, to moy milenki samowtor.

44. Duma : 4.

Oy, stoż ia maiu biednaia diełaty,
Iak że ia maiu nieluba lubenkom zwaty?
(119) Zwawszy lubonkom, serce omdlewa,
Zwawszy nielubom, ludzka obmowa.
Stanu ia w okonce, aż zezulenka,
Kukuiet ona w moich hołowenkach.
Kukuy że, kukuy, moia zezulenka,
Poradz ze ty mnie, moia matenka,
Iak ze ia maiu na swiete zyty,
Iak maiu mołoda wiek korotyty?
Iak że ia maiu tobie radyty,

Koli nie maiesz nikoho, z kim zyty?
Oy, ty nieboho, radz sie druhoho,
Sztob tobie pomoh (z) nieszczastia toho.
Zora zoraie, a ia z nim lahu,
Choc maiu na moim serdenku smahu.
Zora switaie, ia obrnu sie,
Smacznyimi slozami oblewaiu sie.
A on nie znaie, czasto pytaie:
Czoho serdenko ciaszko wzdychaie?
Albo nie znaiesz, czoho pytaiesz,
Siewszy na nobi (sic) mało nadobi.
(120) Boday ni zlosty, iak placzu (sic) toho,
Och, ia żaluiu nieszczast(i)a swoho.
Oy, chotby ia miała skarb nieprzebrany,
Choc ia zasiadu obok yz pany,
Wsio mnie nie miło, wsio mnie nie smaczno,
Az po moim liczenku znaczo.
Day że mi, Boże, nie daty znaty,
Hgdzie moy milenki bude prebywaty,
Umiela bym sie z nim poznawaty,
Iak swoho luba lubonkom zwaty,
Kažu lubomo (sic) loszko tesno zrobity,
Szczo by sie od nieho nie odkotyty.
Teper lozyszcze ze wsioho lysa,
Wykinu nieluba yz nim do bisa.
Smertenko, matenko, wezmiz ty menie,
Nie biery ioho dla wsioho dieła,
Bo lude skazuć, szto ia dała ziela.
Ludeb skazali szto inszoho.
Niechay że piersza ia umieraiu,
Chot na serdenku žal uznawaiu.

45. Piesn.

Oy, listonkom dorozenka zapala, zapala,
Dawnoz swoho milenkoho widala, widala.
Oy, prylety, hołubonku, do mene, do mene,
(121) Stesknilo sie moje serdenko bez tebe, bez tebe.
Ia do toho day do seho slowunkom, slowunkom,
A do tebe, hołubonku, serdenkom, serdenkom.

Pryletely dwa hołuby na moy dwor, na moy dwor,
Wderily skrylunkami w moy pokoy, w m(oy) pokoy.
Oy, czohoz ty, hołubonku, hukaiesz, hukaiesz,
Czy nad mene milszoy szukaiesz, szukaiesz?
Oy, ne hukay, hołubonku, ne (h)ukay,
A nad mene milszoie ne szukay, ne szukay.
Oy, Bozesz moy, Boze, diiet my sie wse nehoże,
Kolisz ty mene zabudesz, Boze, chtosz mene tay wspomoze.
Druzyna odiedzaię, przyiatel odstupaie,
Oy, nichtosz myni tay bidnoykomu poradoyki tay ne dodaie.
Пор. Вол. Гнатюк, Хоц. спів. Лев. стор. 125.

(122)

46. Duma: 5.¹⁾

(123) Oy, ne kazyz ty, dywczyno, na mene,
Sczo ya noczował noczenku v tebe.
Oy, skazysz ty, dywczyno, na toho,
Sczo ne znaie nikoli nyczoho.
Oy, zostaway ze se, dywczyno, zdrowa,
Oy, prypałaz bo mni na Vkrainu doroha.
Oy, czy ne budesz ty, dywczyno, tuzyty,
Koli ya poiedu na Vkr(ainu) słuzyty.
Oy, ne budu, serdenko, ne budu,
Ty za worotonka, ya tebe zabudu.
Oy, ne spodiwał se twoy słuzenka po tobi,
Oy, rozumil ze vn, sczo ty budesz w załobi.
Na szoz ya po nim w załoboncy chodyt maiu,
Iak vn mene lubyt, toho, Buh mia, ne znaiu.
Dywczynonko moia, Bohu ia prysiahaiu,
Sczo na cyłom swity tak miloi ne maiu.

47. Ruska.

(124) Anusiu serdenko, palisz moiu duszu,
Sered noczy o pułnocy do tebe pryty muszu.
Triba tobi, moy panonku, welmy diakowaty,
Sczo dla mene newczasonku chcesz podeymaty.
(124) Za szczasliwost newczasonki tey sobi maiu,
Koli twoi Anusienki nozki obeymai.
Panusenku hołubonku, czy maiu wiryty,
Sczo twoie serdenko chocet mni słuzyty?

---

¹⁾ Відмінним почерком.

Anusienku hołubonko, Bohu prysiahaiu,
Czerez vsi hodynonki o tobi hadaiu.
Tyie v mene, hołubonko, bolszye tuzosty,
Ne spodywaiuczy se od tebe wzaiemnosty.
Proszuz tebe, moy panonku, ne dywuy se tomu,
Koli moje serdenko nalezyt ynszomu.
Ne хочuz ya serdenka od lubonka braty,
Tulko хочuz w łasce twoiey wsiohdy probywaty.
Ne mohuz ya, moy panonku, po wez den zabyty
Twoiey łaski, kotoruius dla mene chotył mity.
Vzesz twoi, Anusienku, nozki obeymaiu,
W dalekuiu storononku sam se oddalaiu.
Bud łaskawa, Anusienku, na słuzonku swoho,
Kotory ty słuzyt bude do zytia swoioho.
Nesy, Boze, moi panonku, w dobru hodynonku,
Day tie, Boze, prywitaty z choroszo(w) zononko(w).

(141)

48. Piesn: 8.

Czoho moje serdęko tiazęko wzdychaie,
Alboz ono na sobi weliki zal maie.
Czohosz moje oczęki smutnenkyi płaczut,
Alboz ony na sobie weliki zal baczut.
Oy, snił se mni sen welmi diwniusienki,
Iak by mene zdradiw, ach, moy milesęki.
Oy, iaz ho se toho y ne spodywała,
(142) Szczob iakuyu zdradonku od miloho miela.
Oy, v polu werbonka day ne pochilaia,
Ne buy se, dywczyno, y ne pokinuz ia.
Oy, chot ze ya odiedu, takiz ia wernu sia
I dla twoho, dywczyno(n)ko, oy, sezo ty Marusia.

49. Piesn: 9.

Szczasliwaia dorozenka, oy, kudy ty przyedzaiesz,
Nieszczasnaia hodynonka, koli mene pokidaiesz.
Ludenkiz o mni hadaiut y pokoyu mni ne daiut,
Takiz oni rozumieut y howoryti vmięyut.
A yaz na toie ne dbaiu,
Iak kochała, tak kochaiu,
I oddawszy seya Bohu,
Perebudu wsiych worohuw.

50. Piesn: 10.

Newolasz moia welmi tiazenska, czom ia doli ne maiu,
Ne mohu znaty, w ktoruiiu¹⁾ (sic) milenki obertaiet sia kraiu.
Serdenkoz moie w zalu sie kraie, slozmi sia zaliwaie,
Koli spomenu, gdez moy milenki, och, tiazenko wzdychaiu;
W ktoruy storoni, szco poroblaie, czy inczuiu ne kochaie,
Iesli nie mene, scom ioho lubila, uzo ne zabywaiu (sic)?
Oy, prybud, prybud, moy hołubonku, tam, de twoia milaia,
Prybut chutenko, twoia milenka nech bude weselenka.
(143) Nech se ne tysut moii worohy, szco kazut, pokidaiesz,
Szco bez dolhy czas, moy hołubonku, do mene ne bywai(e)sz.
Prynesy(e), Boze, nepryiatele, ne budut sia smiiaty,
A my sia budem na peresadu worozenom kochaty.

51. Piesn: 11.

Oy, mielaz bo ia towarysonka, teper ioho ne maiu,
Koliz ia sobi iocho zchadaiu, tiazenko wzdychaiu.
Oy, poyduz bo ia do okononka, stanu ia wygladaty,
Oy, czom ne widno, serdenku nudno, com ioho ne widaty?
Oy, de sez podiw, moy hołubonku, od mene molodoy,
Czom ze ty mene z soboiu ne wziau dyuczynonki biednoy?
Wsi hołubonki, wsi diuczynonki, tysit sia z hołubami,
A ia bidnaia y dyuczynonka horkimi slozonkami.

52. Piesn 11 (sic).

Posłuchayte pilno, pros(z)u,   A ia odnak pamiat tuii
Dla koho ya wam hołoszu,   Ko swym miłym zostawuii,
Zalost moia, kotur²⁾ (sic) maiu,   Kotoraiia bude potol trwaty,
Sama skazat, ach, ne znaii.   Pokol zbyre zemla maty
Bo wymouit trudno toho,   Z toho swieta moloduii.
Koli zbudet kto miloho,   Wze na toy czas ne vczuii.
Iak mne tiazko, szcom pozbyła, (144) Ach, milosty, ktoraiia buła,
Lebz (sic) nechay bym ia ne zyła. Czos me (z) swietom rozluczyla?

35. Piesn: 12.

Kazala mni dyuczynonka y do sebe pryti,
Koli bude hodynonka siomaia na noc byti.

---

¹⁾ w ktorum   ²⁾ kotru.

Oy, ia prysou do yei, ona spit, ne czuie,
Nechay sobi z milym Bohom zdorowa noczuie.
Dyuczynonko hołubonko, pustys mia do sebe,
Alboz ty mni dorozenku vkazy od sebe.
Iak ia tebe ne znała, tak ne chocu znaty,
Oy, ne buduz bo ia tobi dorohi kazaty.
Zal se, Boze, neboraka, szco darmo prychodyu,
Sukmanonku pokalał, czobotonki zbrodyu.

54. Piesn: 13.

Spomozy, Boze, moie serdenko,
Nechay ne płace szco den horenko,
Nechay ne tuzyt, szco od woroha
Terpit biednaia szco den dla Boha.
Iz szco za zytie, koli neluba,
Tiaszkoz, moiemu serdenku zhuba.
Nechay z milenkim den perebudu,
Mocho (sic) nesciastia czy ne zabudu.
(145) Dez ty zabiechła (sic), smiertenko, ninie,
Czomu zdorowie moie ne chyne?
Czom moich oczek ne zawieriaiesz?
Lubo ia maiu, szco pogladaiesz
Na moie slozki welmi horenko.
Samoz to znaiesz, moie serdenko.
Wolilab zazyt tiazkoi muki,
Szco mne milszaya smiert bez muki,
Niz nesczasnaia toho dozdaty.
Z nelubym sercom wiek korotaty.
Oy, chore (sic) moie, schnu ia gliadiaczy,
Koli ne mohu szco den wydaty.
Na szco widaty maiesz czastenko,
Koli pływaie twoie serdenko
W słoskach horenkich, lepiey zabyty,
Mene mołoduiu ne zawodyty.
Buh bude na pomoc koznu chodynu (sic),
Ia tebe słoukom dobrym ne minu.
Zyy zdorou yz tym; szco nalichaie (sic),
Moie serdenko insoho maie.

(146)

55. Piesn: 15.¹⁾

Pryszou do mene luby towarzysz:
Szczo ty, diuczynonko, na weczeru warysz?
Waru ia, waru krup day rosadu
Moim worozenkom na peresadu.
Treszkay sie, pukay sie, dydczy woroze,
A moy milenki, Boh mia, w dorozie.
Skazaliz bo mni dobryye lude,
Szczo moy milenki na nedielu bude.
Oy, bude, bude do mohu (sic) boku,
Choczet mie wziaty vze w siem roku.

56. Piesn: 16.

Tiekut ryczenki, szumiat dubrowy,
Buh toie wiedaie, moy czy zdorowy.
(147) Ani stezenki ni dorozenki,
Oy, poslaz by ya do susiedonki,
Szczo wona mene day poradila,
Chde (sic) ya milenkoho swoioho obaczyla.
Duniko, dumonko, czym poszybaiesz,
Czemuz bo ty mnie wiesty ne daiesz,
Chde moy milenki bude noczowaty?
Tohdyb ia biehla na wsie noczononki,
Na usie²⁾ noczenku k moiomu holubonku.
Na uschodu slonca zora switaie,
Woroh sercu memu tuhu zadaie.
Da uzez wisenki czas osczypaty,
Moim worozenkom czas perestaty.
Treskay sie, pukay sie, dydczy woroze,
Iak chniew (sic), tak laska twoia ne zmoze.
Koho ya lublu, lubity budu,
Lubiaczy yoho, vse perebudu. Amen.

57. Piesn: 17.

Oy, yszol ia mimo twoy dwor, tay dywczynonko moia,
Oy, zaczul ya twoy holosok, tay holubonko moia.

---

¹⁾ 14 польська. ²⁾ Na usiu.

Tebe matonka laie tay i mene proklnaie,
(148) Tebe matonka laie, mene zle wspominaie.
Ne zurysz sie, dywczynonko, perebudesz ty toie,
A ia budu twoy słuženka za vtrapienie twoie.
Mnoho maiuczy bydonki perebywały lichu,
Koli mnoho hryzotonki od mey matonki tycho.
Dywczynonko milenkaia, toiesz y mene suszyt,
Koli tobi me serdenko tay w obmowonkach słuzyt.
Tut starszyi zabraniaiat, tut do tebe oskarzaiut,
Iak bym ty niewierne służył, boday by mie Buh ne mnożył.

58. Piesn: 18.

Oy, dobranocz, tay czy czuiesz,
Oy, s kim ze ty siuiu noczenku noczuiesz?
Ne spluz bo ia tay horuju,
Koli tebe blisko sebe, o, ne czuiu.
Ne zabyway ze ty mene,
Prybyway ze, moy milenki, tay do mene.
Iak do tebe prybywały,
Budut tebe worozenki obmawłaty.
Iaz o toie tay ne dbaiu,
Koli tebe, waszeci, serce moie, prywitaiu.

59. Piesn: 19.

(149) Oy, ty lise, oy, ty lise nedobore,
Proszusz tebe, iak sam sebe,
Pustysz mene czeresz (sic) sebe
Z malenkoiu otawoiu,
Z welikoiu zdobydzeiu,
Z choroszeiu Turkineiu.
Oy, ne puhay, oy, ne puhay, puhaczenku,
Oy, ne puchay (sic), puhaczenku,
W tym zelonym bayraczenku.
Oy, iak ze mni, oy, iak ze mni ne puhaty,
Z malenkimi dytonkami, z welikimi syrotami.

(151)

60. Piesn: 23.¹⁾

Ze moy milenki, moy choroszenki konika sidlaie,
Na Vkrainonku po druzynonku sam sia wyprawlaie.

¹⁾ Пісні 20, 21, 22 польські.

Ia postelenku swomu hołubonku miachko peresłała,
Wstała ranenka, szop sia chutenko z milym powidała.
Noeno naspanie, den rozmyslanie, a serce sia smutyt,
Prydy, milenki, moy choroszenki, choc nasz (sic) lude vdiat (sic).
Wychoworyty (sic), swietu mutyty, ia o to ne dbaiu,
Bo chorozszoho y rozumnocho (sic) sobi druha (sic) maiu.

61. Piesn: 24.

A szosz za zyty, koli ne lubo,
Tiaszkasz moiemu serdenku zchuba (sic),
(153) Koli ne wizu, kochom (sic) lubiła,
Tiaszkosty serca swoje rozluczyla.
Iak rozluczone serce zostalo,
Nicyiey potychy ni w czym nie znało.
Owszem zo wszych storon worohy zyły,
Szo peret tymi przyatelmi byly.
A ty, moy Boze, ne kar za toie,
Ieno sie zmiluy nad syrotou.
Dopusty smerty, wsioho pozbude,
A (z) swoim sercom zluczono bude.

62.¹⁾

Krasna v pani vroda,
Choroszaia, mołoda,
A yey muz star, nedusz, pudimo²⁾ do chaty,
Szob wesola pani buła, budem zabawlaty.
Pomahay Boh, boroda,
A hde zunka mołoda?
Lesz tycho na lichu, bo welmi stohnaiesz,
Weselity mołoduui nam pereszkaiaiesz.
Koli chcesz stohnaty, wolisz wyty z s chaty,
Tam, didu, na bidu budesz narikaty.
My za twoiu duszu Boha budemo prochaty.
(154) Z dida dusza wychodyt,
Krasna pani prychodyt.

¹⁾ Вписано на незаписуваній аразу половині сторони иншою рукою.

²⁾ Чп: prodimo.

Choroszaia wdowa pozbyła staroho.
Lubyz teper, molodaia zunko, molodoho. Amen.

(161)

63. Piesn: 33.¹⁾

Dywczynonko hołubonko, bilo liczko maiesz,
Oдно, ze mnye mołodomu tuchu (sic) zadawaiesz.
Dywczynonko hołubonko, czorny oczy maiesz,
Oдно, ze mnie mołodomu tuchu zadawaiesz.
Dywczynonko hołubonko, vpałas mi w myśli,
Oy, szco ze ya myw ynszych, y wysly (sic) my z myśli.
Oy, ne chody koło wody, na beresie (sic) pudu,
Nyechay tebe kozak lubyt, ya tebe ne budu.
Oy, ne chody koło wody, yd do moyei chaty,
Kuplu toby garnec medu y horyłki kwarty (sic).
(162) Hulay, hulay, diwczynonko, ne day sye zwodyty,
Kozak duma, zwede z uma, ne bude lubyty.
Oy, koli ya toby ta neluba buła, bylož mene ne lubyty.

(167)

64. Piesn ruska.

Oy, chozuz ya nad berehom, trawonka se zeleneye,
Mysliu sobie, szco bez doli szczaste moye ne krasneye.
Mołodyie moye lita wede diwka nieszczasnaya,
W smutku, w tuze, w narykaniu. azem lidwo szco zywaia.
Hodynami zyrok stanie, nieszczasny den proklinayu,
Koli sobie uwazzayo (sic), szco bidnu doliu ymayu.

65. Pies(n) ruska.

Czy ia tobe ne kazala (na tim urываєть ся).

(168) Na berzėku (sic) stoiala,

Biely nozėnki vmywala.

Moie nozėnki bilenki,

Komuz budete milenki?

Iesli lubomu, prywerny chutenko,

A nelubomu, oddali serdenko.

Na berezenku stoiala, stoiala,

Swoho miłochu czekała:

Oy, prybud, prybut chutenko,

Rozwe(se)li smutne serdenko;

---

¹⁾ Писні 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 польські.

Sco po wsze czasy bywało,
Az tebe, miły, dozdała.
Czołom, milenki, cz(y) zdorow,
Czy wzo (sic) ty mene ne zabyw?
A ia po tobi tuzyla,
Sczo widomos(t)y ne myła.
Dobra chwylenka prypała,
Sczo milenkocho widała.
Czołom, lubonko, ne dumay,
Mene wernocho (sic) ne zabyway.
Oy, ia o tobe duma(na)ła,
Vsy noczonki ne spała. Koniec.

66.

Czy ia tobe ne kazała, czy ne ochoryła (sic),
Ne yty było na Samaryn, scob ia ne tuzyla.
Oy, dzen, dzen nay wez den, oy, chuc, chuc na wsio nocz.
Czy ia tobe ne mowiła, ne bery Wołoski,
A Wołoski biły nuszki, czerwone panczoski.
Oy, dzen, dzen nay wez den, oy, chuc, chuc na wsiuchu (sic) nocz.
Czy wsy tyjy sady czwitut, szco rozwiwaiut se,
(169) Czy vse tyie wenczeiut sze, szco zalycaiut se?
Oy, dzen, dzen na wesz den, oy, chuc, chuc na wsiuyiu nocz.
Czy ia tobe ne muwiła, ty pochanski (sic) synu,
Ne weru ya twey lubosty, naradysz nowinu.
Oy, dzen, dzen na uwes den, oy, chuc, chuc na wsiuiu nucz. Amen.¹⁾

67.

Oy, chodyła diwczynonka po berezenkowi,
Vkazala bilu nusku (sic) day kozaczonkowi.
Ia no²⁾ (sic) od(n)em berezenku, ty na druchym (sic) stoisz,
Pereplyn ze, kozaczonku, iesli se ne boysz.
A kozak neborak ruskocho (sic) sumnena,
Ne boiau sa zymnoy wody any vtoplenia.
A diwka złodiyka kozakom zwodila,
Iak kozaka obaczyła, z oczu mu se skryła.
Postoy, diwko, ne wtykay, ia tebe dochoniu (sic),
A vz(i)awszy za ruczenku, powedu iak swoiu. Koniec.

---

¹⁾ Зраау: Koniec. ²⁾ na.

68.¹⁾

Da ne masz moho chomuta, ne masz moho łamca (sic),
Ne masz moho milenkoho, ne masz y kochanca.
Hniewała sie dzieuczyna, ia nie uiedau o tym,
O, moy miły hniewoszu, day szoz było potym?
Serce psujesz humoronkom, a oczy slozami,
Oy, czomuz ty welmy bas sie (sic), nie pustysz z wiirami?
Buynosc moia day zartunki z toboiu bywali,
Niechay skazut dni, noczunki, kotory, oh, nie spali.
Oy, miłaiia rozmowunka nam była z soboiu,
Czy ia koli poswaryu sie, czy hniewau z toboiu?
Odiezdzaui, w sercu maju day załosc po tobie,
Błohosławu ze moje serce, a ia wzaiem tobie. R. Szpik (?).

---

¹⁾ На окладинці.

Нові тексти різдвяних і великодних вірш - орацій.

Початки звичаю виголошувати на Різдво та Великдень привітні вірші прийшли на Україну з заходу разом з учителями, які в західній Європі добували освіту. Сей звичай на українській території, передусім у нинішній Галичині, треба датувати дещо скорше, ніж маємо друкований його пам'ятник у львівськiм друці 1616 р. Пам'я. Беринди п. з. „На Рождество Господа Бога и Спаса нашего Иисуса Христа вѣршѣ для утѣхи православнымъ Христіаномъ“. Подати історію сього звичаю, змалювати ступневий розвій різдвяної і великодної вірші що до її будови, мови, тону та змісту від нескладних початкових віршованих виробів до гарних формою і змістом гумористичних вірш, які зв'язують історики нашої літератури з народженням нового періоду, було би пожадане і для історії нашого мивулого побутового життя і кинуло би тут і там ясний промінчик у мало досліджену історію нашої старої літератури, передусім віршевої, гумористичної.

Здаєть ся, що до такої історії ще досить далеко. Передусім не зібраний потрібний матеріял на українськiм ґрунті, а по друге навіть зібраного матеріялу не розсліджено в звязи з аналогічними проявами у західно-європейських народів. Думаю, що з сих двох причин головню (є ще й інші) повстало так багато суперечних і ріжних думок у статях і замітках про різдвяні і великодні вірші. Бажаючи бодай новим матеріялом прпслужити ся на разі нашим дослідникам, подаю отсе тексти збірки різдвяних і великодних вірш-орацій з ру-

копійній колекції А. Петрушевича в бібліотеці „Народного Дому“ у Львові.

Тексти під чч. 1—17, 33—45 походять з рукописи № 213, під чч. 18—28, 46—55 з рукописи № 212, під чч. 29—31, 56 з рукописи № 102, а тексти під ч. 57 і 58 з рукописи № 233. Вірша під ч. 34 має дату: 19 січня 1730.¹⁾ Цілий збірник № 213 не пізнійший половини XVIII в. Частина вірш зі збірника № 212 се останки довшого діяльогу. При числах 46—48 виразно зазначено „отрокъ“, а текст під ч. 53 кінчить ся ось як:

Отожъ той Актъ вамъ нынѣ залцаемъ,
Абистесе забавили, о тоє васъ упрашаемъ.
А затимъ нынѣ прошу, перебачайте,
А ви, музици, весело заспѣвайте.

Не позбавлена цікавості й згадка про виступ „на театру“ (ч. 43).

Тексти під ч. 32 і 59 вибрані з двох рукописей, описаних далі в додатку до статі „З культурного життя старої України“; вірша на Різдво походять з співаника № 10 (16), а вірша на Великдень з співаника № 9 (566).

Текст під ч. 17 тільки з боку підходить до вірш, які зібрані ось тут разом, а які також дещо інтересного дають для історика нашої мови.

Що тикаєть ся видання отсих текстів, розв'язую титли та вводжу настрічні букви в рядки, не зазначаючи навіть того ніякими скобками, як поступив я з аналогічними текстами в ХСVІ т. „Записок“. Відповідно до такої вихідної точки заступлені букви: ы через я, њ й оу через у, ѿ через о, а ѿ через от, а так само управильною уживанне великих і малих букв. Інтерпункція моя. Свої доповнення або зайве означаю скобками. Всякі інші відступлення від тексту оригіналу зазначаю у примітках.

---

¹⁾ З школярської рукописи XVIII в., переданої д. Б. Заклинським для бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка, надрукував др. Франко „Псалмъ на рождество Ісусъ Христово“, зложений 1738 р. в праці „До історії українського вертепа XVIII в.“ (стор. 76—79).

№ 1.

(15 обор.) От юж и я пан Івах
Васкочилем на столецъ як птах.
Не протвѣтесе, панове, що я попод окна вашѣ хожу,
Бо я у писмѣ по колѣна¹⁾ брожу.
Знаю я, що то за книга.
Торколой, знаю, що псалтира,
И всѣх книг много я знаю,
На котрих так часто хіба в рок читаю.
Але ви на нас, жовочки, скупили,
Подут вас потѣшати в пеклѣ агтели глухне.
Таку собѣ роскош будете мати,
Една до другої смолюю²⁾ перепливати.
Мовил минѣ один человекъ: ци не лѣпше би тобѣ ся, небораче
[нищій, най(ми)ти йти служити,
Нѣжли у вечѣр и рано попод окна ся волочити?
И я тобѣ буду по пѣвѣ горшка кулешу варити,
А що слухна, и грѣшми платити.
Тилко ти перестан тои школи заживати,
Можеш и лѣпшим юристою зостати.
Але, панове, чомус наш дяк зубами скрегоче³⁾,
Подобно он пити не кулака хоче.

№ 2.

(16) По(ма)гай Богъ, вшм., албо вечер добрый,
На ходого пахолка будте, вшм., шодрий.
Бом усе стратил у турецко(й) войнѣ.
Видите усѣ добре, жем не прийшов вб(р)анний.
Порадте, панове, где бѣся затагнути служити,
Колѣбъ с ким цотливим, хочѣи и конѣ водити.
Пришло днѣ хлсцѣ мя здѣбли, мовят: ходи до школи,
А если що маеш, провшъ, пойдешъ от нас⁴⁾ голый.
Я розумѣвъ, же они мовят, будеш пасты⁵⁾ воли,
И так з лихом зайшовъ аж до ихъ школи.
Ажъ якис в кафтанику⁶⁾ дяков кривний еще беа уса,
А пѣдиж, який Франтъ лхвй, власная покуса,

¹⁾ В рукоп. po kolina. ²⁾ В рукоп. смолюю.

³⁾ В рукоп. скрегоче. ⁴⁾ В рукоп. нас.

⁵⁾ В рукоп. pasty. ⁶⁾ В рукоп. кафтанику.

Провадат ми якус би слѣпому слацѣну,
А я на тое нѣ мишлю, нѣ ухом не шуну.
А онъ мовит до мене с фуриєю: мовже с фуком¹⁾,
А з одного боку²⁾ кулаком, а з другого стусом.
Потим крикне на хлопцѣ: а дайтеж му з маслом³⁾ кашу,
А я мовлю: чорти драли матѣр вашу.
Написавъ ми першу лацѣну: курпѣса, ходак, робакъ,
А я знаю и без лацѣни⁴⁾, що то ест такъ.
Знову питае мя: лемѣш, чересло, лопата⁵⁾, весло,
А я неборак мишлю, коби лемѣшка и масло.⁶⁾
Буду добре памятати, як мя шановали,
Бодай ся усѣ тоти поганцѣ з дяком такого дождали.
За рѣк я(к) бов(ем) тои лацѣни мишлюся навчити
Албо и того, що умѣ⁷⁾ добре конѣ и кобила водити.
И ви, панове, если бисте котрий доброго слуги потребовали,
Певне бисте не найшли, хоч бисте из свѣчкою по всему свѣту
А мовтежъ, котрий би слуги щарого потребовал, [шукали.
То зараз зо мною бѣся пилно сторговаль.
Албо проходѣмся далекъ на господу⁸⁾,
Тамже из собою при гѣрѣвцѣ учинимо (з собою) згоду.

№ 3.

От юж и я, панове, щом ся бил забавиль,
Алем ся пред особи вашѣ барзо пилне ставил.
О школних речах рад бим вам повѣсти,
Але вам здорова кажучи, хочет ми ся исти.
О тое вас напминаю, корчми не забувайте,
Если Дудка у церквѣ ест, то з собою его затягайте.
Бо то утѣха цѣла, коли музики учитъ,
А пришовши до церкви, то свѣчки не купит.
А котрий хочъ купит, з годвну гадае по тихо
И мислячи, мовит: либой мя до тои церкви занесло лхво.
А вжеж до тои церкви нѣколи не буду ходити,
Волѣвъ бим бувъ и за той шеляг тютюну купити.

¹⁾ В рукоп. с фуком. ²⁾ В рукоп. боки.

³⁾ В рукоп. masłom. ⁴⁾ В рукоп. лацѣну.

⁵⁾ В рукоп. лопата. ⁶⁾ В рукоп. masło.

⁷⁾ В рукоп. умѣ. ⁸⁾ В рукоп. gospodu.

Бо тютюном не один от сердца плягу¹⁾ изганяе,
А коли пол наще власне, як и кусня хлѣба в губѣ не має.
(17) Але я тую рѣчь на инший час зоставую,
А о школних речах вш. ознаймую.
Такая ми ся пригода стала,
Котрая еще на мене нѣгди не бивала.²⁾
Справилом бил собѣ хороший даламан,
А коли ся бувало в него уберу, то хожу як пан.³⁾
Локот по шелюгу, а еще тонкимъ едвабомъ ушита,
Куда бися зкруз ню подвивив, то рѣдким вѣтро(м) подшита.
Петлицѣ з ледом, з морозом оздоблено,
А спѣдовъ дрижаном слѣчне украшено.
Котрий мя даламан и кравцѣ много коштовали,
Также мя ести в тим даламанѣ часто видали.
Але вже есте мнѣ чомус и хлѣба не хотѣли давати,
Неодви ми мовилъ: ой, маеш ти дорогне шати.
А я той даламан под пѣчь бил сховалъ,
Злодѣй, подкопавшися, даламан укравъ.
Ужеж би я о той даламан не дбавъ,
Тилко бѣда, що Господь нам у школѣ зимно давъ.
Въ одной шатѣ трудно ся загрѣти,
Бо дяк в печи лежит и нам нѣгде ся⁴⁾ подѣти.
По старому чомус мя щастя завжди навѣжае,
А на урочистое свято все мя спотикае.
Так мя тепер една бялоглова⁵⁾ ошукала,
Щом си бил потравъ приготвил, то порозливала:
Борщъ из гвоздиками, бураки з лоем,
Сухарѣ поцвилѣ, горох с пастернакомъ,
Мясо тлустое с тертим макомъ
И много било розних присмаковъ.
(обор.) Прийду с церкви, хочу тих потравъ зажити,
Аж она мовит: не садися, пане брате, нѣщо на стѣвѣ положить.
Такъ то нам бѣдним нищим щастя не маш,
В карти грати не вмѣю, мушу мовити: паш.
Просим вас, п(анове), ласкави на нас бувайте,
А чия би ласка, и цѣлий хлѣбъ дайте.

¹⁾ В рукоп. рлагу. ²⁾ В рукоп. нѣгdy не bywała.

³⁾ В рукоп. Pan. ⁴⁾ В рукоп. нѣгдеси.

⁵⁾ В рукоп. бялоглова.

№ 4. Отрокомъ.

Великий и неносный плачь во Вифлеемѣ стался¹⁾,
Гди Ирод на Христа Збавителя ступовал.²⁾
Росказалъ жолнѣром своимъ ити у повѣти,
Шукати Христа и губити маленьке дѣти.
Где тии немилостивне тиранове,
Росказаню его чинячи задоситъ поганове,
Жадной и наименшой дитинцѣ не фолговали³⁾,
Але вѣхъ заровно срогою⁴⁾ смертю карали.
Еднихъ копіями пробивали, а другихъ стинали,
Иныхъ рощибали и конми топтали.
Тамъ матки бѣднии свои шии подставляли,
За дѣточки свои онихъ катѣвъ слезне прохали.
Лечь тиранове на прозбу ихъ не уважали,
Отъ персий матернихъ дѣти маленьке отрывали.
Дѣ тысящъ згубили маленькихъ дѣтокъ,
А в двухъ лѣтахъ будучихъ и пултора лѣтокъ.

№ 5.

(18) Потезностъ вижу преславную,
Отъ вѣка нѣгди⁵⁾ невиданную.
Изъ убогого хлѣва, яскинѣ
Богъ возлюбилъ собѣ нынѣ.
І Марію, чистую Дѣвицу,
Вмѣсто херувимовъ столицу.
Подлне а нѣкчемные ясли,
С котрыхъ ся нѣмне бидлята пасли,
Учинилъ собѣ умѣстилище
И ровное небу освятилище.
Все то самъ Христосъ, якъ хочетъ, справуе,
Небомъ и землею, якъ хочетъ, керуе.
Его тежъ хвалячи, величаймо,
А пѣснь ему вдячную щаре заспѣваймо.

№ 6.

Звичай тии з давнихъ школяровъ бували,
Же по вѣршахъ коляди ся упоминали.

1) В рукоп. стался. 2) В рукоп. stupował.

3) В рук. фолговали. 4) В рук. срогою. 5) В рук. нѣгdy.

Чого и ми не хочачи понехати,
Мусимся к милостям вашим утѣкати,
Бисте нас чимколвекъ подаривали,
Бисмо охотне за ва(с) Бога прохали.
И будем у церквѣ голосно спѣвати,
Аж стѣни церковнии будутся розлѣгати.

№ 7.

(обор.) Любо то я мало що вмѣю,
А предця, щом витовкѣ, то и розумѣю.
Южъ бим я и много дотыхчас того писма знавѣ,
Коли би ми дякѣ частенко исти дававѣ.
Але часом два рази або раз
И длятого ми в серцу на дяка уражѣ.
И так з лиха голова дурѣе,
Хочъ нерада душа, та говѣе.
И через непоневолине пости
Посхли у минѣ жили и кости.
Правда, часом рад дяк шире дати,
Тилко бѣда, же нѣ вѣтки взяти.
Бо з вѣршем з двадцят хат обѣгну, мало що достану,
А прийшовши до школи, ледво дяка в души живого зостану.
Бо яки(й) такий бѣжит з губою як с холявою до горщати,
Ажъ на остатку нѣщо и минѣ посербати.
И так они у мене з горщатокѣ деруть,
Власне якъ пси¹⁾ стерво и рвуть.
Але коли би Богъ давъ весни дочекати,
Мушуся с тими поганцями пожегнати.
А коли ся буду з ними розлучати,
Буду васъ усѣхъ парафѣан на бенкет прохати.

№ 8.²⁾

(19) Пана отче и пань матусю³⁾,
Щом ся навчила, повѣсти мушу.
Христос Богъ нас нынѣ ся раждаеть,
Царство небесное нам обѣщаеть.
Котрого я вам зичу доступити
И в нем на вѣки Бога хвалити.

1) В рукоп. ψд. 2) Согка. 3) В рукоп. Matusiu.

№ 9.¹⁾

Пане отче, родичу мой зацний,
Я найнижший подножокъ твой власний
Пред тобою нынѣ упадаю
І святи хвалебними поздоровляю,
Котріе в радости опроважай,
А мене в ласцѣ своей май (албо ховай).

№ 10.

Христосе раждається,	Вѣрних побужають,
Твар обновляється,	Аби ви спод ²⁾ з ними
Ангели спѣвають,	Рожденаго хвалили.

№ 11.

Веселится свѣтъ увес	И ми теж веселѣмся,
Богу рожденному днес.	Рожденному поклонѣмся.

№ 12.

(об.) Нынѣ ся родит Спаситель,	Смирну, золото и ливан.
Всему свѣту откупитель,	Он вдячне принял яко пан,
С Пречистой Маріи Панны ³⁾	Дарми тих царей не гордилъ,
В темной бидлячой стайни,	А за то им нагородилъ,
Где царѣ к нему приходят	Царство вѣчное даровалъ,
И трон дари приносятъ,	Котрое с початку зготовалъ.

№ 13.

Христосе раждається, я вам колядую,
А рождеством Христовим пенкне вѣ(в)чую.⁴⁾
Рад бим вам щоколвекъ застѣвати,
Але бо в нашой школѣ мало що доброго чувати.
Хвала Богу, маемся все хандого,
Ест що исти и пити, иногдѣ нѣчого.
Але вижу, же ви собѣ подвеселили,
З ласки Божой наилися и напили.
О, неборакъ, на другом и пояс трѣщитъ,
Абож немалий в собѣ брух тягар тѣщит.

¹⁾ Syn. ²⁾ В рукоп. pol. ³⁾ В рукоп. Panny.

⁴⁾ В рукоп. рієкне, а над ч надписано ш.

Натасовался другий галушокъ як соли мажку,
(20) Шлюбую, не завѣз би и верхоблюд у васажку.
Другий с ковбасами тѣсно намостилъ,
Власне як тепер з Гдаиска¹⁾ пригостилъ.
В другой тепер стоиѣ брѣх за камѣн лою,
Ба коли би еще трохи облѣпив смолою,
Не пробила²⁾ би дѣловая куля,
Хочай би була як волоская дуля.
Не перестерѣгавъ другий и полѣтики,
Але разом у рот клавъ мяса по три штуки.
Онѣ ся ради того дочекали,
Сербаючи з миски, и не оддыхали.
Досиѣ, мовит, ти бѣду було терѣти,
Треба калацѣю давнюю спомнѣти,
Бо через той пост на дзѣру люде пропали.
Коли би люде болше идали!
Ба и сѣгости позбили от нещасного дчуру,
Власне якби бувъ въ Москвѣ на калавуру.
А тепер з ласки Божой, дочекавши свят,
Як предѣм, мориги тѣло опят.
Другий мовит, богме, буду исти, аж распережуся,
Бо яж нѣкого, авѣ попа не стережуся.
Веѣ дни заспол як пятниця, так недѣля
Годитеся исти и пахати усякого зѣля.
Вложил на себе другий шумную мисюрку,
Але в тоей знайшов би негодную звѣрку.
(оборот.) Укохавъ як сорочое гнѣздо чуприну,
Глянтеж на мою як на медвежу шкуратину.
Пойдѣте ви, п(анове), свои сѣножати косити,
Час би юж школьные звѣрки на отаву пустити.
Ба бѣда з ними, вже чомус и подичѣли,
Ба и до обори ходити не схотѣли.
А коли ся збѣгают от тут як в лѣсок у чуприну,
То юж несут добре знати на злую годину.
Як же почнут бѣгати так, як по дубинѣ,
А бѣгаючи рикают пскамаи як свинѣ.

---

1) В рукоп. Gdanska.

2) В рукоп. бробила.

Такая роскош наша, вуши нас идят, гвиди помагают,
А блихи як козаки вискакають.
Панове, якъ мя вкуспла вош една у груди,
Азъ мя заболѣло всюди.
Але по старому неласкавим на нас глядите окомъ,
Дяковъ держите власне як нарокомъ.
Приходят свята албо вже и настали,
Принамнѣ бисте нам хоч по грошу дали.
Сами ся, вижу, добре шануете,
Един другому порося на свята даруете.
Носите вечерѣ от кума до кума,
А гди би до школа хто принѣс, нема у вас розума.
Але вам гди ся трафит, нас не забувайте,
Книшами и перогами и нас осѣдлайте.
Жонкам своим наказуйте, би нас на умѣ пилно мали,
Подчас и молоком з банки доливали.
И ми будем за вас Бога щире просити,
А поживившиися кашѣ з молоком, каждому послужити.

№ 14.

(43 обор.) Христос воскрес, ба, правда, народився,
Не дивуйтєся, п(анове), щом помилився,
Бо часом чловеку фрасунок голову сушитѣ,
Розумъ заворочает, здоровя мучитѣ.
Спомнѣлем собѣ, яких то бѣд школа приймаєт
И хто в ней для науки нензи коштує.
Ба чомус¹⁾ моя чуприна як кручѣ в гору встала,
Тѣу, пек, либой на вѣтер, бодай процала.
Ба чомус ми ся и черево одуло,
Либой тут празник у когос почуло.
(44) Ой, смѣйтєся, як хочете, бо вам, вижу, смѣхъ,
А коли би котрий давъ сѣрачину хоч як мѣх.
А хочай би котрий давъ шеляжину,
А чей би собѣ припрятав хоч на злую сукманину.
Приходят свята албо ю(ж) настали,
Принаймнѣ бисте нам хочъ по грошу дали.
Такий же бабам под час шлют и пироги,
А до нашой школи либой не знают дороги.

---

¹⁾ В рукоп. чомус.

А нуно їди ся вам трафит с пирогами, и нас не забувайте,
А дороги до нашей школи добре ся питаите.
И еще вам щос хотѣлем уповѣсти до скутку,
Тилко ви то майте у своим розсудку.
Мав ем шату дорогую, щом еи сѣм лѣтъ латавѣ,
Якѣ жем пришов до вашего мѣста, том еи подравѣ.
И мав ем штави, щом их пул року латавѣ,
И так наш пан дяк прибравѣ та их у мене украв.
Я неборак у штанах добрих хотѣвѣ пѣйти на вечѣрн(и)цѣ,
А наш пан дяк, приоздобившися у моих штанах, пойшов до
[молодицѣ.¹⁾

И юж вижу, же mezi вами тяжко ся заратовати,
Хиба мушу в иншѣ краи вандровати.
Ось дивѣтся, п(анове), який на минѣ кожух,
Власне як у Спасовѣ пост подраний лопухѣ.
Надувся як доробило, що в нем сидят евочки,
Власне як в ямѣ ис пѣрям бочки.
Егей виправа, виправа власне як лубѣ,
Тилко, що не до строю краино, власне як чернечий кублук.
И от з лихом ему, якѣ лѣзе до купи,
Власне як руно козяче, коли вкинут до ступи.
(обор.) Але петреба би его полатати,
Коли би тилко едвабу достати.
Бо шкода би его шити нитками, хиба купити валовини,
Сѣримарчивѣ бим его mezi купцями, не баввши и години
И усѣх бим вас на могорич великий запросивѣ.
Хочѣ бим цѣлий лабець з него пропавѣ,
Не жаловав бим вас пошановати
И ведлуг приятелства уконтентовати: Дух.

№ 15.

Христос воскрес, щаслива година,
Благословеная ковбаса и солонина.
А порося до сокола бися ровнало,
Бо коби крила мало, то би погѣд небеса лѣтало.
Так ем того дознавѣ,
Їдим печеню и ковбасу и порося добре затинав.

¹⁾ В рукоп. molodyci.

И тая мя тая ковбаса розибрала,
Ажъ мя матуся водою отливала.
И мовит: синку, еще борщюку навару,
А по хребту добре кием у ребру.
Вчорам билъ пойшов тилко под едно окно спѣвати,
А отой чловѣкъ почав на мене з собаками гукати:
А улю, люлю, ловѣт котюжого сина,
Коби поймати, добра у него чуприна.
А я неборакъ широко ногами ступаю,
А иншим нищим неборакам голосом подаю:
Утѣкайте подалеку тои хати,
Бо той чловекъ з псами¹⁾ и киемъ хочет нас забѣгати.
Я кричу, а он мя кием стал загрѣвати,
(45) Мусѣлем, п(анове), на дорозѣ легчи отпочивати.
Гвалтъ, гвалтъ, люде добрѣ, ратуйте
Або мя старою солониною шмаруйте.
Прошу вас, панове, до доктора мя дайте,
А чей бим до зд(оро)вля пришовѣ, кашѣ з молоком присилайте.

№ 16.

(48) Витай, Адаме, отче всего свѣта,
Витай, Створителю, во кончину лѣта.
С Пречистой Панин²⁾ без отца рожденный,
Тис един от грѣховъ свободный,
Христос, сынъ Божий, рече ко Адаму,
Вступивши во адскую глубокую яму:
Давнос ся видѣлъ во раю со мною,
Смерть нас била розлучила с тобою.
Лечъ ти причина и всѣх смерти,
Для тебе умусѣлем на крижу³⁾ умерти.
Рукою взялес овоц заказаний,
Рукою Божією прето естес и скараний.
Тераз же Христос всталъ з своим бозствомъ,
Тебе, Адаме, оживилъ и(з) всѣмъ твоим мнозствомъ
И дает ти потом от руки свои
И берет тя пилно до отчизни свои.
О мощная твоя, звияжцо, рука,
Гдис спаслъ еси всякаго чловека.

1) В рукоп. ψами. 2) В рукоп. кижѣ. 3) В рукоп. Раны.

(оор.) Ого и вш. Христа воскресшаго гоине хвалѣте,
Горливиим сердцем умолюте.

Тое я вам уповѣдаю,

А о коляду и грожу и прошу вас, припоминаю.

№ 17.

(69) Псаломъ¹⁾ утѣшний на рождество.

Гой, гой, садмо вколо а весело

Заспѣваймо, вихваляймо

Бога рожденаго,

В яслех положенаго. 2.

Гой, гой, Панна Сына повивает

И панною пребивает.

Слѣчная Диянна

Мати есть и Панна. 2.

Гой, гой, арханггели со аггели,

Херувими, серафими

Пѣс(нь) поют новую

Ему чистую.

Гой, гой, во вишних слава поюще,

На земл(и) мир гл(агол)юще.

Богъ вродился

И лежитъ в яскинѣ.

Гой, гой, старий Яцю, пий за працу,

Добрий хлопе, маешъ копе,

Знаешъ ти дорогу,

Веди нас ко Богу. 2.

Гой, гой, влѣзь на вишѣку, скинувъ кнѣшѣку,

Максимъ²⁾ дае знати,

Що южъ отговѣвся,

Гди Богъ уродився. 2.

Гой, гой, без сусѣда нѣтъ обѣда,

Поживѣмся, поспѣшѣмся.

Прийшол Богъ из неба,

Витатиж го треба.

Гой, гой, чим ся бавиш, мой товариш,

Треба пити, би купити,

Немаш мѣхоношѣ,

А взявъ к себѣ грошѣ. 2.

¹⁾ В рукоп. Псаломъ. ²⁾ В рукоп. Маѣимъ.

(об.) Гой, гой, тиж, Гаврилку, пий горѣлку,
А ти, Грицю, дай скляницю,
Наливайте меду,
Есть гроший як леду. 2.

Гой, гой, я заправди люблю завжди¹⁾
Яко матку подостатку
У коршмѣ сидѣти,
Коли е що пити.

Гой, гой, нуно, Юрку, печи курку,
Прудко, Стецку, мели гречку,
Навар(в)мо кашѣ,
Будут исти нашѣ.

Гой, гой, лисий Куба влѣзъ на дуба,
А ти, Бартку, озми картку,
У дуди заграйте,
Хвалу Богу дайте.

Гой, гой, Панько стоить та ся бонть,
А у Стаха нема страха,
Ближше приступаєт,
А в сопѣлку граєт. 2.

Гой, гой, кривий Хома сидѣв дома,
Завстѣдався, бо боявся,
Же нема що пити,
Треба всѣх просити. 2.

Гой, гой, хто не хоче пива пити,
Может он дома сидѣти,
А ми пвѣмо нинѣ
В щасливой годивѣ²⁾. 2.

№ 18.

(к. 82) Вѣрши розніє.

Которѣн смутныи, веселѣтєе пристойне,
Неволница, праведница, тѣштєе гойне.
Малии и великии, тутъ приступѣте,
Со всѣми тутъ кушно коляду примѣте.

¹⁾ В рукоп. *zawždy*.

²⁾ Повнѣйший варіант надрукував з „Хоценського співанника Левичьких“ Вол. Гнатюк у 91 т. „Записок“ (стор. 104—106).

Которій то Пан з високости посилаєть,
Святых з годности, грѣшних с покути примаєть.
Ми тижь заразъ всѣх васъ вѣншуємъ
От Бога, которого днес проповѣдуємъ.
Тому згодне всѣ честь и хвалу отдавайте
И з наименшим поклоном Христа пана витайте.
Не одимѣтеся Христу Богу служити,
Аби и вас сподобилъ съ вишными жити.
А за остаток вѣлце вас упрошаемъ,
А свята хвалебными вас поздравляемъ.

№ 19.

Кроль новий на свѣтъ юж ся випроважаєть,
Богъ вѣчный в тѣлѣ людском ся раждаєть.
Позволяєть цесарь моцній и можній,
Кроль незвитяжоній, кроль валечный,
(В) вѣку своем нескончоный.
(обор.) Потужный естъ Панъ над всѣми хвалимій,
Богъ слави, кроль над кролями славамий.
Той над всѣми рѣчами, небомъ и землею владѣєть.
Животом и смертію, як сам хочет, справуєть.
Которіи хтоколевекъ естъ такового стану,
Повиненъ поклон одати такому пану,
Пану так великому, певне и значному,
Пану всея твари и монарѣ вdachному.
В дом сердечны толко пана всѣ примуйте
И подарки чествыи ему офѣру(й)те.
Того теди короля новорожденнаго
Жачу за оборонцу потежнаго,
Которій нехай вамъ в замислах вашихъ допомагаєть,
До королевства, где святини, нехай васъ домѣщаєть.
Тое вамъ оглашаемъ, бисте могли знати,
Поздравляем вас хвалебными святи.

№ 20.

Радуйтеся, дѣти, въ малих лѣтахъ,
Исуса шукайте въ бидлятахъ, яселехъ.
Иерусалиме, южъ ся весели,
А в палаць свой монарху прими.

Шати жалосніе из себе скидай
И о монарсѣ всего свѣта повѣдай.
Негдис¹⁾ пророкъ Захарія пророковалъ тобѣ
И вси пророци о пресвѣтломъ тебѣ.
Нынѣ юж ся оглядай, що ся южъ стало,
Чудо въ чудесех ся показало.
Чловеком стал панъ всего створеня
Народу людскому на избавленя.
Виходи кождїй на гору високу,
Очи свои ясно възводи къ востоку.
Гляди, зо всѣх сторонѣ пе(ле)гримують²⁾,
З далеких повѣтовъ монарху чують.
Перскіе послове вѣдомость дали,
Бо еще въ яслехъ Христа витали,
За возом небним въ Вифлеим ишли
И тамъ радость гойную нашли.

№ 21.

(84) Вѣрши на Рождество Христово.

Чловеколюбець Господь умилосердися,
Для своего Створителя од Дѣви воплотися.
Архаггела до Панны чистѣ посилаеть,
Котрїй вдячне еи „радуйся“ повѣдаеть.
Господь с тобою, Панно чистая, радуйся,
Духъ святїй найде на тя, уготовися.
Од Иякова звѣзда восияеть,
От Израиля Адово повстаеть.
Ото и(с)кона Богъ бѣ в предвѣчности,
От манстату его святого учтивости.
Будь же на вѣкъ похвален, народженнїй Пане,
Небесных и земнихъ хоровъ велможный Гетмане.
Слушную речъ заправка уважайте,
А Христово Рождество всюда прославляйте.

№ 22.

Невимовная радость свѣту ся зявила,
Гди³⁾ панна чистая сина повила.

---

¹⁾ В рук. негдис. ²⁾ В рук. негримують. ³⁾ В рук. Гди.

Гдижъ¹⁾ Богу отцу син(у) предъ вѣкѣ рожденный,
З Маріи Панны нынѣ свободенный.
(об.) Небеси и земля творецъ натури от сотворена
Примуетъ для нашего волнаго зба(в)леня.
Одворивши небесные высокіе дери,
На низкость южъ приходитъ аггелскіеми хори.
На которого пристя Христово весело спѣвають,
Слава во вишнихъ Богу оглашаютъ.
Того я вашецѣ жичу и сприяю,
До новорожденнаго Христа вамъ ся причинаю.
През апостоловъ вѣдомость дали,
Гди²⁾ надъ вертепомъ звѣзду показали.
Тому и ми поклонъ отдаваймо,
Христосъ раждается, всѣ заспѣваймо.

№ 23.

О свѣте нашъ прекрасный, кроль всего свѣта,
Вродился монарха во остатніе лѣта.
Чему ся внесли и Бога здумѣвають
И пѣснь в небѣ весело спѣвають,
Даючи славу Богу, нынѣ рожденному,
На томъ падолѣ земномъ, а непостижимому.
(85) Три цари от Персиди поклонъ ему отдаютъ,
Гди³⁾ в (в)богомъ вертепѣ Спасителя оглядаютъ.
Тому и ми нынѣ поклонъ отдаймо,
Христо(с) раждается, миле заспѣва(й)мо.

№ 24.

Посполитіе вѣщкове вельвяхъ пановъ,
Стану воеводскаго, ксіонжонтъ³⁾ и гетмановъ
Смотратъ при нарожденю знаковъ, которихъ знаютъ,
Якое маеть бити тсе дитятко⁴⁾, повѣдаютъ.
Заволати було тихъ, би ся присмотрили,
Рождеству кроля неба и землѣ би ся поклонили,
Оповѣдаючи, якое дитя бити маеть,
Которое нынѣ всѣхъ насъ обновляетъ.

¹⁾ В рукоп. Гдижъ. ²⁾ В рукоп. Гди.

³⁾ В рукоп. ксіонжонтъ. ⁴⁾ В рукоп. дит'ко, а надъ тимъ: тятко.

Маемо досить знаковъ, звѣзду од востока,
Которая слышати данна от пророка,
Музыку аггелскую, нѣгди¹⁾ неслиханну,
Которая три(м)фуетъ днес своему пану.
Ясно можетъ бити,
Же ся непростий чловець рачиль народити,
З людакою натурою, з бозкою злученны(й),
(об.) Нехъ будетъ от всѣх нас духовне упрошени(й);
Котораго небо и земля отгорнути не може,
Звѣздам оздобне оставивши ложе.
Приходить на землю кроль низкости,
Покой себѣ возлюбивши в панской чистоти.
Которога покою з упримости моей
Зичу вамъ заживати въ обфитости своей.
Гойно свята фалебные жичу опровадити
И крещенію его всѣм ся сподобити.

№ 25.

Витай, Христе нашъ, нынѣ народженный,
Витаем тя, монархо, во яслех положенны(й).
Витай, гостю, з високости поволанный,
Витаем тя, после, от отца посланный.
Витаем тя, гетмане нашъ, с неволѣ вибавцо,
Витаем тя, аггелскій у всѣх чинов справцо.
Рачилес теразъ з неба иступити,
До нас упадлихъ рачилес пригостити.
Днес ото вдячного тепер гостя маемъ,
А рождеству его всѣ ся теразъ кланяемъ.
(86) Витаю тя, цару, днес новорожденный,
А (в) убогихъ яслехъ положенный.
Ци не лѣпше тобѣ в небѣ було жити,
Нѣжъли тутъ на зем(л)и морозъ терпѣти?
А знати то, же за нашу справу,
Що взялъ на себе дитячую поставу.
За що ми тобѣ офѣру даруемъ,
Сами ся в ласку твою офѣруемъ.
Просим, абис рачиль то от нас прийняти,
Поздоровляю вас фалебными святи.

¹⁾ В рукоц. нѣгди.

И тебе, Пречистая Панно, витаемъ,
А до ногъ твоихъ низко припадаем.
Просим, молися за нами до своего сына,
Бо з нем важна есть твоя, Панно, причина.
Тое от мене вдячне примайте,
А мене малого в ласцѣ своей ховайте.

№ 26.

Ось южь¹⁾ и я студентикъ ма- Тилко слуха(й)те пилю,
До науки пилненкій, [ленкій, Повѣмъ вамъ неомилно:
(об.) З новиною ся ставлю, Христос ся нынѣ народилъ
Вашмосцѣ не забавлю, И всѣх нас увеселилъ.
Бо давно ся готоваль, Тое от мене примайте,
Аби з вами розмовлялъ. А мнѣ коляду давайте.

№ 27.

И я ту маленкій до всѣх волаю
Зо всеи сили, що в себѣ маю.
Але не такъ, якъ ви волаете
На всѣх горко, коли собѣ подпиваете.
Ото все правдиваго Бога знайте,
А злих учинков переставайте.
Пѣснями новорожденнаго витайте,
А поклонъ ему яко Богу отдавайте.
За що вам всем обещуемъ даровати
Щасливе в покою вас заховати.

№ 28.

(87) Я отрок маленкій,
До школи пилненкій,
Не рад бим до ней ходити,
Але мя отецъ до ней каже гонити.
Матуся также не похлѣбуеть,
Тилко мя неха(й) новорожденій ратуеть.
Буду и я Христа новорожденнаго прохати,
Аби мнѣ рачилъ в науцѣ допомагати.
Пречистая Панно, рачь мя ратовати,
До сына своего о причину могу тя прохати.

¹⁾ В рукоп. *уцѣжь* (?).

Всѣхъ Христом новорожденным поздравляю,
А о коляду вас моцно всѣх упрошаю.

(к. 291).

№ 29.

Вѣршъ на рождество Христово. 1.

Що за монарха Вифлеом нинѣ резидуе,
Же му вшистокъ свѣтъ гойне аплявдуе?
Што котры моцъ над всѣмъ свѣтом мае,
Тен ся днес человеком в поданство дае.
Еднакъ панства и владзи бынаймнѣ не стратил,
Гдиж скарби такне на сей свѣтъ спровадилъ,
Котрими можетъ вес свѣт збогатити,
А под свою моцъ и панство подбити.
Нех же и вашмосцюв тими скарбами звияжае,
Нех вас за поданих своих вѣрних мае.
Хтѣйте вашмосец тому пану голдовати,
Если хцете во его панствѣ кролевати.

№ 30.

Вѣршъ. 2.

Невимовная радость днес свѣту приходитъ,
Гди с Пречистой Панни Збавител ся родить,
Которого пророци здавна оглашали,
Того днес убогие ясли прияли.
Гдиж то в них Пречистая Панна положила,
А Евину клятву от нас отдалила,
Бисмо под тую клятву южъ не подпадали,
Але новонарожденнаго завше вихваляли,
(об.) Же нас от тон клятви рачилъ уборонити,
А невимовной радости вес свѣтъ наполнити.
В которую и в(ашмосць) радость обфитуйте,
А менѣ коляди по грошу готуйте.

№ 31.

Вѣршъ. 3.

Значное веселя днес (ся) показало,
Предвѣчное слово человеком ся стало,
Лежить Богъ в яслехъ межи ослами,
Звязаніи му руки...

№ 32.

Орацѣя на Рождество Христово для студентовъ.

Осей же я студентъ зе Лвова,
Учивъ мене еденъ дякъ . . . .
Не девуйтеса, панови, що я недорѣкнй,
Але в мене розумъ великнй.
Якъ стану з вами по лацѣнѣ розмовляти
И мудрагелевати:
Авсбѣкумъ сагайдакумъ
Маркубѣзумъ тѣсакумъ.
А тепер моя лацѣна пропала,
Бо в нашѣ ся школѣ пригода стала.
Якъ розѣгралися воши и блушицѣ,
То попадали горшки ис полицѣ.
А нашѣ дякъ злякався,
На школу подрався.
Якъ погримотитѣ до него блощиця,
Вѣнѣ мовивъ, що ему вѣ очехъ блищитеса.
Якъ его вкуситѣ противъ...

(На сѣм текстѣ вѣршѣ вриваетѣ ся).

№ 33.

(2а) Вѣршѣ на воскресеніе Христово.

Рицер то я добрый, бо палаш¹⁾ маю,
Бом барзо смѣливый, то добре знаю.
Ба порадте ви, панове²⁾, у кого кон добрый, би его торговати,
А ежели би добрый, и безъ грошии взяти,
Бо їддж хочем войну мѣти.
Але безмал ци не лѣпше би верх печи сидѣти?
Правда, їди би пѣч на кони³⁾, а я верх печи воювавъ,
А округъ хлѣба в руках держачи, добре его утннавъ.
Ба порадте ви мене, панове²⁾, як би лѣпше на свѣтѣ жити,
Ци би ся оженити, ци би ся писма учити.
Ужеж я до тих школ ї лѣт хожу
И у писмѣ от так по колѣна брожу.

1) В рукоп. pałasz.. 2) В рукоп. Р (лат.).

3) В рукоп. Prawda, gdyby picz na kony.

И так я того писма щос знаю,
А зробивши возок, по ї пари котов упрага(ю).
Болше вас не буду забавляти,
Бо он не тими дївчати буду розмовляти.
Бо люблю их, що заслинившись, хороше прядуть
И минї полотна¹⁾ на штани дадутъ.
(обор.) Але я знаю, же имъ не тяжко збрехати
И минї полотна не схотят дати.
И вас болше не буду забавляти,
Тилко пилно хотїт коляду дати.²⁾

№ 34.

(13 к.) Вїршї нищенскїе рознї мїсяця Януарїя
дї лѣлї.

О витайтеж, панове, вижу вас не мало³⁾,
А що то вас до церкви так много напхало?
Бо предтим вас тут рїдко було видати,
А тепер як у мошка . . . .⁴⁾ у хатї.
Стойте, не тїснїте, дверей не ломїте,
Прошу вас, для Бога, церкви не завалїте.
О витайте, бабасю щebetухо, бачу, низко ся хилаеш,
Ци тям, що на арендї квартиру добре вихилаеш.
Он як си ховае, аби си не познати,
Але я вам на ню мушу палцем указати.
Бо я вам всїм правду⁵⁾ кажу и буду казати⁶⁾,
Могли бисте мя хоч за якого пророка алб(о) фїлозофа мати.⁷⁾
Вом я билъ гетманом и керувалем обозомъ,
Спотикалемся с курми, лежачи под возом.⁸⁾
Не давно ми з гусми поединокъ отправити⁹⁾,
Але умїю и силцї на качки ставити.
Го, го, го и дївчат много.
О витайтеж, очий не зривайте на мене пенкного.¹⁰⁾

¹⁾ В рукоп. polotna. ²⁾ В рукоп. koladu daty.

³⁾ В рукоп. malo. ⁴⁾ Виточковано в рукописи.

⁵⁾ В рукоп. pravda. ⁶⁾ В рукоп. kazati.

⁷⁾ В рукоп. filozofa maty.

⁸⁾ В рукоп. lezachu pod vozom. ⁹⁾ Первїсно отправляти.

¹⁰⁾ В рукоп. pїeknoho.

Усѣ стоячи, позшиляли есте губочки,
А стрижете оченками якъ козочки.¹⁾
А до церкви лѣауетес, не хочете ходити,
(обор.) Правда, бо вамъ страшно и поклонн²⁾ бити.
И такъ мовите: поклонн бючи, кости в черевѣ трѣщат,
Ребра митус (sic) идут³⁾, а ноги назадъ ся тѣщатъ.
Бо ми коли почнемъ у дзвони дзвонити,
В той часъ вамъ ся почнутъ молодцѣ снити.
А хоча котрая до церкви убѣгаеть,
Не слухае набоженства, якъ ся отправляетъ.
До стѣлця пилно очима заглядае,
Якъ дякъ с хлопцами на голоса спѣвае.
В церковь Господ(н)а дуритъ клепачами,
А в танецъ пѣшовши, то музику⁴⁾ шелюгами.
Онъ тотъ, що стоить у кутѣ якъ святиця,
А в танецъ якъ поиде, брикае якъ телиця.⁵⁾
А сюда но ти, сюда, що стоишь у куточку,
А ци тямить, колисе брала на великдень сорочку.⁶⁾
Бо я до тебе на той часъ приспѣвъ
И тебемъ голую узрюю въ запѣчку
И не щобимъ мавъ, п(анове), с хати утѣкати,
Алемъ ся почавъ зо стр(а)ху до неѣ брати.
Скаржуся вамъ, п(анове), же не хотѣла бути по моеѣ воли,
Але ми сказала, аби и не бути нѣколи.
И я тежъ у неѣ не хочу болше бути,
Тилко дай ми, Боже, еѣ забути.
Правда, часъ бисѣ и минѣ оженити,
Тилко бѣда, же не маю чимъ за шлюбъ заплатити.
А ци не пошла би иншая котрая за мене,
Чей бисѣ и тая не кпила⁷⁾ з мене.
(14 к.) Правда, за мною би роскоши зажила,
Нѣди би⁸⁾ кавалка хлѣба до зубовъ не приложила.
Але ви, дѣвчата, не сварѣтся на минѣ, не буду я жадной брати,
Во узавши дѣвку, то якъ с туромъ ся турбовати.

¹⁾ В рукоп. козочки. ²⁾ В рукоп. poklony.

³⁾ В рукоп. идѣд. ⁴⁾ В рукоп. «szukъ».

⁵⁾ Первісно: телѣта. ⁶⁾ В рукоп. сорочку.

⁷⁾ В рукоп. крила. ⁸⁾ В рукоп. нѣгды бу.

Волю я собѣ узяти молодицю¹⁾,
Буду обертати на всѣ боки як телицю.
Але ви, п(анове), на мене за уразу того не майте,
А предця з ласки своен хочѣ по шелюгу мнѣ дайте.
А я за вас буду Господа Бога просити,
Аби вам дал спокойне на сем свѣтѣ жити.
Твм мову свою скончаю,
А вас Христомъ воскре(с)шимъ поздоровляю.

№ 35.

Помагай Богъ вам, п(анове) мѣщане,
И тобѣ, рокови п(ане) Іване.
А ци знаеш, колим до тебе пришовѣ хлѣба просити,
А ти мене хотѣвѣ заправити ячмѣнь молотити?
А я тое зрозумѣвши, и хлѣба не чекавѣ,
Алем с хати якъ опарений²⁾ утѣкавѣ, умикавѣ.³⁾
Прибѣгъ ем под другую хату и там не дали нѣчого,
Але и там сказали: го, го, го, маю я спѣвака такого.
Я бѣгаючи як шалений, бим голодним не зосталѣ,
И ледвом аж на Хомином городѣ двѣ моркви доставѣ
И абим чимколвек свой галдун⁴⁾ напхавѣ.
А певне не буду служити⁵⁾,
Бо трудно ся в Богом бити,
Коли ся не хочет робити.
(оборот.) Волю я, п(анове), дѣвчину якую за себе заживати,
А чей би и я где моглѣ паном попом⁶⁾ зоставати.
Правда, и першая небожка за мною роскоши заживала,
Завше сегого дня⁷⁾ пастернак з хрѣном идала.
Але я еи не хотѣвѣ любити,
Бо не хочувала нѣчого робити.
Правда, она не пряха и я не косар,
Не потреба би приемаки, хочби и поцвилый сухар.
Привандровав я до мѣста Козина,
Ажѣ там школа перогами накривана.

1) В рукоп. molodyцю. 2) В рукоп. wpiзени.

3) В рукоп. umykaw. 4) В рукоп. galdun.

5) В рукоп. А певне neбуду sluzhyty.

6) В рукоп. poro. 7) В рукоп. днз.

А почавъ дожчъ на мене сметяний ити,
А я неборак почал рот подкладати.¹⁾
Аж зараз почал ити и пероговий градъ
И той пригодъ барзо бувъ рад.²⁾
Там то, п(анове), мѣсто снѣгу бринзя як снѣг з мѣха ся сиплет³⁾,
А змежи ней масло плястрами⁴⁾ ся ринет.
Там то доми в самих салъ мурованѣ⁵⁾,
А лоем замѣт вапна шмарованѣ,
Книшами, перогами побитѣ,
А паленицами з верху накритѣ.
Дверѣ с полтювѣ, а ковбаси до ней зашпики,
А мѣсто колодокъ пшенични галушки.
~~Там душа моя прагнет, там я ити маю,~~
Допоможи, Боже, о, що я гадаю.
Бо ви, господинки, на нас⁶⁾ не барзо ласкави,
Не даете нам хлѣба анѣ жадноі страви.⁷⁾
Але ви, п(анове) мужеве, лѣпший на нас респект (на нас)⁸⁾ майте,
Коли приде ниций, хлѣба и страви давайте.
Бо як ви намъ стараня⁹⁾ не будете давати,
То скоро по воскресенію будемо собѣ где инде мѣсця шукати.
А взѣвши паску,
Не стоимо о дѣвочу ласку.¹⁰⁾

№ 36.

От юж и я вандровний пахолокъ
Пришовъ ем до вас на той столокъ.
Барзо бим вам рад що приповѣсти,
Але здорovia вам кажучи, хоче ми ся исти,
Якъ то ваша школа умѣ,
Же не едни сидячи за столом, з голоду умлѣ.
Коли то я, п(анове), першого дня пришов до школи¹¹⁾,
Дали минѣ исти и пити до волѣ.
И зараз мене дякъ до себе узявѣ,

¹⁾ В рукоп. podkladaty. ²⁾ В рукоп. rad.

³⁾ В рукоп. siplet. ⁴⁾ В рукоп. maslo plastramy.

⁵⁾ В рукоп. murovani. ⁶⁾ В рукоп. nas.

⁷⁾ В рукоп. strawy. ⁸⁾ В рукоп. na nas respekt na nas.

⁹⁾ В рукоп. starania. ¹⁰⁾ В рукоп. lasku.

¹¹⁾ В рукоп. školy.

Ажъ третого дня книжку у руки давъ.

И сказавъ мнѣ першую лѣтеру азъ,

Коли мя затне по пащецѣ раз.

В. Г. Д. Ж.

Озмѣт его, хлопцѣ, и на столец положѣте.

С. З. І. И. К. Л. М. Н. О. П.

Хочу утечи, а хлопцѣ за мною якъ у прощѣй.

Р. С. Т. У.

Же у мнѣ посѣкли¹⁾ кости и жили як ткацкое бердо.

Ѡ. Ц. Ч. Ы.

Утѣкаючи, забивемся з горн.

Б.

Упавъ ем у вир.

Ѡ. Я. Ю. Ѡ.

Кусали мя з заду якъ пси²⁾.

Ажъ коли пришло до нещасной фити,

Тогдиж мя стали веѣ от тни поганцѣ оступом бити.

Що маю чинити, ци бися з ними бити, чили утѣкати,

Муѣлемся за пѣчь до школи сховати.

Виенцѣ⁴⁾ я з вами не дешкерую,

А воскресеніемъ Христовимъ веѣх вас ѣвнчую.

№ 37.

(39) Христосе народилеся, ба правда, воскрес,

Не дивуйте, п(а)н(ство), щом збрехав як пес,

Бо человек коли що в головѣ мае,

Хоч би наймудрѣший, то ся помиля(е).

А в ког(о) концепту не маш, и фортуна му блудить,

Хоч би найгорший простак, то ему мова служитъ.

Не заблудят язык и концепту му достает,

Веѣ его хвалят, веѣ ему признають: добре он повѣдает.

Бувал и я колис мовний, ба колисе и мудримъ,

Колим еще вѣвцѣ пас (з) своимъ братом рѣднимъ.

Мене бувало пастухи все на пораду берутъ,

Коли козу чужую зарѣзати ведут.

Котрой згубѣ їди господар⁴⁾, яка причина, питав,

То я за них як юриста отповѣдав,

¹⁾ В рукоп. posikly. ²⁾ В рукоп. џи.

³⁾ В рукоп. Виенцѣ. ⁴⁾ В рукоп. гди го^сподар.

Мовячи, иж ми собѣ полягали спати,
А волкъ спрудка напавши, не дал нам скуру зняти.
Або тиж тая коза була юж старая,
Могла ей зѣсти колга якая.
Без вѣсти згнбла, не знати, где ся дѣла,
Бо вчора ся з медведем ерого¹⁾ была.
Як его за хорбаку зубами порвала²⁾,
Аз ему скуру была обедрала.
Албо теж иншая ей коза изѣла,
Бо она жадною мѣрою згинути не мѣла.
Тилко бувало ходит, на иншую ся скрива поглядае,
Чому она згнбла, ци хто ей знае?
Албо теж кози сами ей згубили,
Бо ей вчора вѣ судили.
А вна сѹдови еще ся спротивляла,
Нехай же она нѣ на кого не двуе, що собѣ достала.
Бо еще могла ей ягниця вбрикнути,
То она ся и о(д) того могла звернути.
Албо она з землѣ на дерево упала
И тамъ она собѣ голову зломала.
Албо ей могла напасти мотвилиця,
Отож и намъ на бордюг скори половиця.
И так емъ слушний господареви⁴⁾ вивод давъ,
Жем вѣгди⁵⁾ виннимъ не зоставъ.
Вѣвѣць теж пасучи, барзом роскошне вживал,
Як пампух у маслѣ завжди плавал.
Масла, сира, бриндзѣ достаток ставало,
Еще ми ся здавало, же и того барзо мало.
Пойшодем до школи учитися писма,
Бо мя натура до того знесла,
Розумѣючи, же напотим болш буду мати
Албо писма навчившися, и попом зостати.
Колиж я прийшов першаго дня до школи,
Дали минѣ исти и пити до волѣ.
А на другий ден еще мя лѣпше (мя) приймовали,
Вѣ ницѣ округ мене з горщати стояли.

1) В рукоп. ерого. 2) В рукоп. зѣбаму порвала.

3) В рукоп. згивѣсти. 4) В рукоп. господареви.

5) В рукоп. вѣгди.

Едни до мене борщами за здорова перепивають,
А другие кулаками под бок мя штурхають.
А я тилко ся поглядаю и мишло, що маю чинити,
Чи втѣкати, ци с тими ся поганцями бити.
Аж коли ми написал дяк: Аз, буки,
Не було мѣнѣ над тоє нѣгди¹⁾ горшой муки.
Гдиж²⁾ ми показав першую лѣтеру азъ,
Витне мя в челюст рукою разъ.
Потим показал другую лѣтеру буки
И зараз взял канчук в руки.
Потим иншѣи лѣтери почавъ споминати
И канчукомъ по хребту добре затинати.
И мовит мѣнѣ: мовъ за мною люде,
Бо еще ти горше лихо буде.
Як же то, п(анове), прийшло до нещасной фити,
Тогдиж мя взяли всѣ оступом бити.
Але богдай такой науки не зазнати,
Бо могут и остатную сернягу знати.
Нарайте ми, панове, купця, богме, и таве продамъ,
Коби якому, то за сто золотих дамъ.
То, п(анове), хто хоче добре знати,
Же такой меди трудно и у Лвовѣ достати,
Бо миѣ привѣз з Гданска³⁾ тато,
Що ея тѣлько вдѣгаю на роковое свято.

(41 обор.)

№ 38.

Гой, гой, подпилем собѣ горѣлкою нынѣ добре,
Кто мя хочет слухати, повѣмъ ему охотне.
Хвала Богу, юж и свята прийшли, хто иль паску,
А я ея не вѣдѣл, тилко свою Настку.
Але то ви хочете, як бачу, всѣ о том знати,
Хиба аж вам мушу палцем показати.⁴⁾
Хвала Богу, тѣшимося, окрасити яйцѣ наступили,
Але бо ся и дѣвчатам личенка запалѣли.
Ци не хтят они лѣкаря албо доктора?
Я правдиве доктор прихалем з мѣста Надвѣрноѣ.

¹⁾ В рукоп. нѣгди. ²⁾ В рукоп. Гди.

³⁾ В рукоп. г'дан'ска. ⁴⁾ В рукоп. палсем роказати.

Бретери добре м'ю, хто хоче зажити¹⁾,
Але перше хт'єте мя просити.
Правду мушу признати, паска мя минула,
(42) Бо тиж моя Гасенка ноги завернула.
Моя тиж Олена ходила вчора на губи,
Настрашилася лиса, заклонула зуби.
И я, п(анове), о соб' страх великий маю,
Коли божь правий на голой земл'ї, а я л'ввий складаю.
Моя небожка мати, если знаете, стара Кулина
Два рази в рок до церкви ходила.
На р'здво и на великдень варила кашу с хр'бном,
Пастернак з росолом, з дубовим кор'внїом.
И я часом тоей потрави заживалемъ,
Алеж и голос добрий малемъ.
О, тепер то я, п(анове), охрип, бом на гор' сп'ввал,
Чути мя било по самий Ярославъ.
Ещем ся бил горячой браги напил
И о(д) того часу голос емъ утратил.
Ци чувалисте, п(анове), що я еще вм'ю,
Як пойду до корчми, то голос маю.
А в церкв' не питай, щоби сп'вати,
Ци не волю я помеже пекарки хл'ба прохати.
(обор.) И ви теж, панни, ласкави на мене бувайте,
Паски, переп'чки з хр'бномъ давайте.
Христос воскрес, дяки, засп'вайте,
А ви, д'вчата, за тую в'рш' писанку дайте.
И ви теж, панни, ласкави на мене бувайте,
Паски, передп'чки, солонини з хр'бном давайте.
И я тиж на вас буду ласку мати,
Где буде музика грати, мушу вам давати знати.²⁾

№ 39.

(43) Пасха священная ми найбільше сп'вали,
А найменше от вс'х людей в школ' исти мали.
Спод'валисмося от вас барзо великои ласки,
А ви сами ся обивши, не давъ н'б одини н'б кусня паски.
Добре я, хлопц'ї, мовив: озм'їм пасок с половину,
А если ся на нас розгн'вають, а ми поїдем с пасками у гостину

¹⁾ В рукоп. зажути. ²⁾ В рукоп. знату.

З радостю хлопцѣ всѣ на тое призволили,
Тилко бѣда, жесмо ся в церквѣ спѣваням забавили.
До котрих я, вискочивши, крвкнув як гусакаъ :
А постѣйтеж ви еще и я межи вами не простак.
Бо тутешнии люде жартовѣ не знаютъ,
Як тя с чим имут, добре тобѣ кожушинку полатают.
И так будут ти стусом гартовати кожух,
Обертаючи на оба боки, абис аж оглух.
Запамятав я, ещем невелький бувъ,
Коли мене горѣвкою шмаровано, ещем не забув.
Правда, тогда три вочистіе свята приспѣвали,
Перогами школу нищія укривали,
В которих исти повно ест и на горѣ,
Отпочивали пятничніе сухарѣ.
От масла едни хрищу(т), заледво мовятъ,
А по обѣдѣ писанками у зуби дзвонят.¹⁾
По кутѣх теж повно передѣчокъ,
Не враховав би их хоч би наймудрѣший пророчокъ.
Около церкви ласка Божа и на цвинтару,
Ох, мой Боже, тогдишний и предвѣчний цару.
(обор.) Тилко пасок, солонини, колачов, як звѣзд в небѣ,
Не един в той час нищій учинил своей потребѣ,
Бо тогда люде били набожниѣ, церкве цилновали,
Нѣхто при пасцѣ якъ тепер не стояли.
Але ви тут вищий способъ маєте,
Кождый паску свою постерѣгаєте.
Хотѣлем я билъ давни лѣта згадати
И пасок скилка до школи достати.
Але мя Хавтур, Богъ ему заплач, порадив,
Дай, мовит, той ручи покѣй, абис ся не зрадив.
Даст ли Богъ, в том року будем запевне знати,
Где в кстром краю будесе котрий обертати.
Але нѣкому не вповѣмо, будемо мовчати,
Аж даст Богъ зеленого маю дочекати.

№ 40. Отрокомѣ.

(47 об.) Христос (воскрес), о том знайте

И его миле всѣ привитайте,

---

¹⁾ В рукоп. dzwoniak.

Бо я естем покоевий тего
И слугою естем его.
Той мя до вас нынѣ прислал,
До вас, бѣм о немъ всеи повѣдалъ.
Предца и мнѣ ради будте
И писанок нам готуйте.
И моему торбоношу
Давайте хочъ по грошу,
Абисмо вас похвалили
И пред Христомъ залецили.
И виж¹⁾, панчи, почувайте,
А мнѣ о писанки ся старайте,
Бо котрая писанку даст,
То сихъ мяеницъ замужъ ся отдаст.
И я усѣхъ вѣншую,
Христа воскресшаго офірую.²⁾

№ 41.

Камѣня з жалю вчора ся роспадало,
Гди своего Творца зелживостъ познало.
Камея томужъ Пану услугоуетъ,
Бо при гробѣ, где Творецъ, тамъ ся знаидуетъ.
Великъ будучи каменъ, аггела на собѣ мааетъ,
Которий на немъ будучи, на увесъ свѣтъ волаетъ.
Гди Творецъ виходитъ, каменъ уступуетъ,
Бездушное створеня якъ Творца вотуетъ.
Вотуйтежъ и вш., отъ сердца зичаю,
А воскресшимъ Христомъ всехъ васъ поздоровляю.

№ 42.

Я естемъ пахолокъ небеснаго двору,
Бо стоялъ (в) Пана своего предъ гробомъ,
Бо невѣрныхъ жидовъ била тамъ стражъ,
А ихъ стаялъ за единъ разъ.
А другіе мусѣли отъ страху безъ замаху умирати³⁾,
Гди почалъ Христосъ з гроба уставати,

---

¹⁾ В рукоп. И вѣ. ²⁾ В рукоп. wfipcy.

³⁾ В рукоп. имирати.

(48) Бо в той час блисканіе ясност солнечную просвѣтила (sic),
А невѣрных жидовъ темвост ослѣпила,
Бо в той час молніи, громи великіе били,
А в пеклѣ адстїи сили ся крушили.
Я гроба барзо Пана своего пилноваль,
Би хто от невѣрных жидовъ судар не вкраль.
А teraz ступилем до вас всеѣм вам повѣдати,
Где маете воскрешаго Христа шукати.
Идѣте зо мною, там его найдете
И поклон ему щїре отдайте.
И мнѣ teraz на дорогу дайте¹⁾,
Хочъ по три²⁾ грошѣ зараз складайте.

№ 43.

Во пресвѣтлую одежду елонце ся убрало,
На звїязтво Христово свѣтлост указало.
Юж ся не мѣнит, але високо играет,
По смутку на радост ясност обертает.
И весела мусялася ясност просвѣтити,
Гди Господь Богъ зезволил до него вступити.
Нерад тому гостеви Люципер пекелный бил,
Бо визволенїи вязнѣ от мукъ визволилѣ.
Триумфуймож со Христом, юж телец закланий,
Бо Христос юж воскреслѣ, Панѣ нам пожаданий.
Днес и немовятка мусят говорити,
Вдячную новину свѣту голосити.
С котрими и я на театру (и я) вступил,
Ознаймуючи, иж всехъ вас Господь откупилѣ
Изъ ада, а пресвѣтлий рай даруетъ во ход,
В том кажет кролевати от рода во род.
Нехай же триумфъ той кождий ся кохае,
Поюще мїліодїнно, вдячне витаеѣ.

№ 44.

Юж днес пророк Давидъ радостно играетъ,
На мелїодїной арфѣ в струни ударяеѣ.³⁾

1) В рукоп. teraz na dorohu dayte.

2) В рукоп. try. 3) В рукоп. ударяеѣ.

И всѣ пророци в духу ликуютъ,
Меліодино вдячную з псалмовъ¹⁾ вопіют.
Ото прерадостный и пожаданий день,
Иже сотворил Господь, воарадуемся в он.
(49) Ми и нынѣ пред ковчегом, котрый фѣгуроваль²⁾,
Нинѣшнее празденство Давидово оглядалъ.
Скуток своего пророцтва длягого танцует
И з вѣрными пред Христом миле восклицает.
Процесію с пекелной темности отираууетъ
И звитязством Христовим всѣ триумфуютъ³⁾,
Котрое през смерть Збавител наш справилъ,
Діавола и смерть стерлъ, а вѣрним живот даровалъ.
До неслиханвой радости их впроважаетъ,
До небесной отчизни, там их посажаетъ.
Юж у свѣтлости будут на вѣки пребивати,
Со аггели в небѣ триумфовати.
Тому и ми звитязци всѣ уадаймо
И поклон ему любезно отдаймо.

№ 45.

Христос нынѣ воскрес, до ада вступил
И нас от пекла всѣхъ свободилъ.
Всѣ темные панства днес побѣдилъ,
Адама смертію своею свободил.
Славим твое возкресеніе, славим и твоя рани,
Славим крестъ царем, крѣпост на погани.
Кланяемся страстем твоим, Христе Боже,
Ти нас ратуй крестом твоим, той нам поможе.
Цѣлуем гроб з радостию, в котором твое тѣло
Три дни в гробѣ било, жадной екази не мѣло.
И през рок нехай ты славим згодливе,
Нехай той ден славим и во пришлий рок щасливе.
(обор.) Приими от нас пѣсни, вси ты хвалимъ
И вси вѣрние ты славословимъ.
Тое ви рачте миле прияти,
А мнѣ по писанцѣ дайте.

¹⁾ В рукоп. Псалмовъ. ²⁾ рукоп. фѣгуроваль.

³⁾ В рукоп. триумфуютъ.

№ 46.

Вѣрши на възкресеніе Христова.

Отрокъ ѿ.

Витай, Христе и Пана воскресшаго (?) из мертвых,
Же нас еси откупил от мукъ пекелныхъ.
Биль еси на крестѣ, жиди тя прибили,
Въ гробѣ Иосифѣ съ Никодимом тебе положили.
Смутніе гмахи¹⁾ и ламенти, преч уступѣте,
А Христа воскресшаго из мертвых миле примѣте.
Емпирейскаго²⁾ Бога витаем тя, Христе и Пана,
Будем тебе вихваляти, поки нас стане.
(об.) Теразь триумфу и веселя, всѣ вѣршии, заживайте
Тебе воскресшаго Пана своего в небѣ оглядати.
Всѣ ся элемента и гмахи¹⁾ сполнѣте,
Христу воскресшему из мертвых всѣ ся поклонѣте.
Пекелные мури, тепер ся крушите,
Христос възкресъ из мертвых, теразь ся смутѣте.
Котрий биль на крестѣ стродзе умордованій,
Ахъ лѣтостей, у слупа биль бичованій.
Тепер тя, Пана, из гроба витаем
И радостно угѣхи тебѣ заспѣваем.
Три(м)фалніе гмахи¹⁾, тепер ся падайте,
А монарху възкресшаго тепер вихваляйте.
Пелѣкана небеснаго радостію примуймо,
А чистое свое с(е)рдце ему офруймо.
Которій рану свою из боку нам показуеъ,
Лечъ нещадне, але нам кров свою даруеъ.
Ми за такую ласку его под ноги упадаймо,
А во трох персонах Пана своего познаймо.
Там веселя и радости съ святими триумфовати,
Тебе там монарху, Христе Пана, в небѣ оглядати.

№ 47.

(Отрокъ вѣ).

(88) Спод земних краевъ слонце виникаеъ,
Пресладшій Ісус вес свѣтъ освѣщаеъ.

---

1) В рукоп. гмахи. 2) Перечеркнеие.

До горнихъ краевъ очн ваши възноситъ,
Радость намъ земнимъ болшую приноситъ.
Триумфу его оспѣваймо, миле спѣваючи,
Христосъ възкресъ изъ мертвыхъ, миле викрикаючи.
И ми ему непрестанно поклонъ отдаймо,
А воскресеніе его вѣчне прославляймо.
Воскресеніе твое, Творче, убожаемъ,
Триумфалніе пѣсни весело спѣваемъ.
Днесъ аггели въ небѣ весело ликуютъ
И чловеци на земли весело празнуютъ.
Которій всталъ изъ мертвихъ и насъ увеселилъ,
А в тие дни прес(т)вѣтліе пекло потлумилъ.
Тую потѣху вашей милости звѣствую,
С Христомъ воскресшимъ ликуйте, тмъ васъ вѣншую.
Дни тие святоблвнне вдачае одправляйте,
А другихъ такихъ в добромъ здоровю дочекайте.

№ 48.

(обор.)

Отрокъ ѿ.

Теперьъ тижъ и я витаю, Пречистая Дѣво,
Зо всего сердца витаю тя, що живо.
Красуйся и ликуй, бошь живого видѣла
Сына, которогосъ вчера въ гробѣ положила,
Абнемо воскресшаго в небѣ оглядали,
Съ отцемъ и духомъ святимъ триумфовали.
Того веѣмъ хрестияномъ жичу и сприяю,
А воскресеніемъ Христовимъ веѣхъ поздоровляю.

№ 49.

Глубокіе моря, нынѣ ся смирайте,
О своей навалности тєразъ виливайте.
Смутная хмара южь пречѣ уступила,
А свою темностьъ въ яеностьъ премѣнила.
Мѣсто Іерусалимское, нынѣ вносятся,
И горный сїоне, ликуй, веселися.
А ваша милостьъ абисте другихъ святъ дочекали,
А намъ волочєбное красное давали.

№ 50.

(89) Анггелъ то показуеъ во своей оздобѣ,
Що за пожиток, человекъ, справился тобѣ.
Христово из мертвихъ правдивое востаніе
И истинное естъ такое з(м)наменіе.
И шедши до гробу оныя жени,
Которіи для страху бѣли стривоженны,
Обачили молодца по правици в шатах бѣлих,
Длятого ся стали адумѣли.
Бо були шати бѣли яко цвѣтъ,
А обличе его яко волный свѣтъ,
А слѣди его по правици гроба Христова.
И мовить до женъ таковыя слова:
Не лякайтеся и того ся бонте
Ви, которіе при Пану своему стоите.
Из мертвих всталъ ведлуг слова своего,
Южъ тут во гробѣ не сподѣвайтесь его.
И то мѣсце, где его святое тѣло було
Положеніе, которіе (!) страет терпѣло.
О¹⁾ востани(и) его певную вѣсть оз(мѣ)те
И шедше, вѣмъ апостолом проповѣдѣте.
(обор.) Тую радост вамъ оповѣдаю,
А воскресеніем Христовим вѣхъ васъ поздоровляю.

№ 51.

Витай, Христе нашъ, витай, утѣхо наша,
Витай, Спасителю, витай, откупителю.
Ти в Ноевом ковчезѣ билъ фѣгурованій²⁾,
Жесъ мавъ принести покой пожаданній,
Якъ соцець голубица принесла оливны(й),
Же усталъ на насъ гнѣвъ Божій противный.
Нынѣ южъ радост и я пожаданній,
Христось пекло збурилъ, триумф неслиханный.
Востанте, мертви, востанте, не спѣте,
Ис тми пекелной нынѣ виходѣте.
Учувши царъ Дав(и)дъ, на арфіи грае,
Же Христось с пекла людъ випроважаеъ.

---

¹⁾ В рукоп. Ѡ. ²⁾ В рукоп. фѣгурованій.

О всемогущій Панае, ныѣ ты витаем,
А воскресенію твоему всѣ ся кланяем.
И я тоєю радостію будучи знятій,
Поздоровляю вас хвалебными святи.

№ 52.

(90) Спѣваймо красную пѣнь: свѣтися, свѣтися,
Иерусалиме, слава бо Господня я. (sic, на) тебѣ явися.
И ты, Сионе, возведи окресть очи свои,
Обачь от всѣх сторонь собраніе чада твои.
На Божій стражи¹⁾, Авакуме богогласный,
Стань, аггелскій глас возвѣсти намъ велегласній.
Днес спасенія всему миру явися,
А въскресеніемъ Христовымъ вся тварь просвѣтися.
Веселѣтися, христяне, ныѣ духовне,
Другъ друга цѣлючи весноль любовне.
Христосе воскр(е)сь из мертвыхъ, смертію смерть поправ
И будучим во гробѣ вѣчный живот дарова(в).

№ 53.

При веселом дни гойне весело заживайте,
А празникъ фалебный сполне вихвалайте.
Ибо вѣмъ, жесте слышали, ижъ Христосе из мертвых в(с)талъ,
А праотцовъ святыхъ от пекла возвалъ.
Гдижъ еще покажемо жидовскую раду,
Же на Христа такую вчинили зраду,
(обор.) Же его невинне на смерть осудили,
Своего Творца замордовавши, в(а) кр(и)жу прибили.
Иосефъ со Никодимомъ, знявши, во гробѣ положили,
А жидове окрутніе запечатовали и каменіемъ привалили.
Разумѣли, жеба его ученици не украли,
Коло гробу И бавителява стр(а)ж(д)у поставили.
Але стражъ коло гробу от страху упали,
Гди розвіе голоса и громи бласкали.
Ижъ гди²⁾ жидове до гробу пришли,
Печати не рушено, а Христа не знайшли.

¹⁾ В рукоп. стражи^н. ²⁾ В рукоп. гди.

Але тилко во гробъ просцѣрадо застали,
Стражъ перенявши, повѣдати не казали.
А Марии до гробу ишли з аромати,
Ижъ хѣли Христа Пана помазати.
Але ся апостолъ на гробъ явилъ,
Же Христос от мертвихъ восталъ, тое ознаймил.
И казалъ им: идѣте до Галилею, шукайте,
А воскресеніе его всѣм оповѣдайте.
(к. 91) Предто и ми хочемо сказати,
Ижъ естъ Христос во гробъ, будемо знати.
Отожъ той актъ вамъ нынѣ залицаем,
Абвст(е)ся забавили, о тое васъ упрашаем.
А затимъ нынѣ, прошу, перебачайте,
А ви, музици, весело заспѣвайте.

№ 54.

В пятокъ обмешкалъ плачь и жалость,
А нынѣ намъ веселя и радость.
В пяток луна в кровѣ ся обернула,
А нынѣ намъ свѣтлость небесная огорнула.
В пяток слонце огорнулъ ночный мракъ,
А нынѣ свѣтлости показался знакъ.
В пяток раздралася церковная завѣса,
А нынѣ падеся през лютого бѣса.
В пятокъ падало камѣня и опоки,
А нынѣ в церквѣ текутъ славніе потоки.
В пятокъ жидове весели были,
А нынѣ смутны стали и поглупѣли.¹⁾
(обор.) Предтож ся намъ подобаетъ веселити,
Христос въскресъ из мертвихъ, весело виносити.
До которой радости васъ призываем
И святи хвалебными всѣхъ поздоровляемъ.

№ 55.

О, якъ Богъ ден неделный улюбиль,
Же его такой годности сподобиль.
В неделю на низкость земли изишолъ
И человека в ямѣ пекелной звайшол.

---

¹⁾ В рукоп. поглупѣли.

В неделю Христос въ Иорданы ся окрестилъ
И главу змиеву во водѣ сокрушилъ.
В неделю Христос войшолъ во Ерусалимъ
И всѣ уч(е)ници его з нимъ.
В неделю Христос из мертвихъ воскресъ,
Слава множеству Божіихъ чудесъ.
В неделю Христос и Оому увѣрилъ,
А(ж) гди¹⁾ онъ ему рану измѣрилъ).
В неделю²⁾ и духъ святой апостоли осѣнилъ)
И на розные языки мови ихъ премѣнилъ.

№ 56.

Христос воскресъ... чи то, правда, народился,
Перебачте, панове, щомъ помилився,
Бо ми дакъ голову завернулъ
И, що Рождество Христово, нигдимъ не зналъ.
Але хвала Богу, же ми далъ Богъ святъ дочекати,
Хиба ся теразъ буду на кобасахъ отнимати.
Бо тиж ми ся барзо той постъ увѣриалъ
И нееденъ горшокъ кѣселицѣмъ змѣрилъ.
Але то мушу за тое от себе оддегнати,
Нехай иде где инде господи шукати.
А тебе, милая кобасо, до себе приймаю,
А ежели хцешъ, то ти в Мошка господу даю.
От не такъ, панове, рачте ви до себе кѣсѣль прияти...

№ 57.

(67) Вѣршъ на Воскресеніе Христово.
Веселис юж днес, пророче Иоане и Крестителю,
Всего пекла и моцы его засмутителю.
А ото маєтеся всѣ сполечне веселити,
Же для нас грѣшныхъ рачилъ Христосъ з неба ступити.
Не погордѣлъ симъ свѣтомъ мѣзернымъ,
Также и убогимъ человекомъ незанымъ,
Але далъ пречистіе свои руки на крижъ прыбыти,
Хотячи нашу нищету от вѣчной муки свободити.
Ого вамъ буду с школьными дѣтми спѣвати,
Весполъ ис церковными лики торжествовати.

¹⁾ В рукоп. гди. ²⁾ В рукоп. днлю.

Христос воскрес из мертвых, смертію смерть поправ,
Съдячим в пеклѣ живот даровал.

А я з упримого сердца всемъ вѣншую,
За наиболшій дарунок Христа оффрую,
Бы вас рачил благословити
И з собою царства небеснаго домѣтити.

№ 58.

(82)

Вѣршъ.

Днес веселая нам радост наступила,
Юж мощные замки земля отворила,
Маючи в собѣ давно святые отци замкнєнє,
Днес Исусом воскресшим на радост выпроваженє.
Радуйся, Адаме, со праматерію Евуою,
Юж вывободены сут и пророци с тобою.

(83) З чого ся мы днесъ веселячы,
Христа воскресшого вамъ вѣншуючы,
Зычимо, абысте тут в щєстю опливали,
А по смерти в небѣ з Христомъ кролевали. Конецъ.

№ 59.

Вѣршу (sic) на воскресєнє Христово.

Христосъ нивѣ¹⁾ от гроба воскресъ
И вѣмъ намъ велію радостъ принесъ.
Анггели радостне: Христосъ воскресє, спѣваютьъ,
Адама²⁾ и Еву и вся пророки потѣшаютъ.
Отожъ придетъ нашъ Избавитель,
Который билъ Адама и Еву засмутилъ,
А теперъ ихъ радостію великою увеселилъ.
Тоейи³⁾ вамъ радости жичу. Амѣн.

---

¹⁾ В рукоп. нивѣ. ²⁾ В рукоп. Адамъ.

³⁾ В рукоп. Тойею.

З культурного життя старої України.

І.

Гарний огляд української літератури XVIII в., який дав П. Жигецький у праці „Энеида Котляревскаго и древнѣйшій списокъ ея въ связи съ обзоромъ малорусской литературы XVIII вѣка“, вже нині можна тут і там доповнити. Будуча синтеза нашого літературного руху в тих глухих часах випаде тим повнійшою, вкаже на тим різнороднійші літературні інтереси наших предків у тих часах, підчеркне тим більше багатство тем і звяже їх тим тіснійше з життям народу, а бодай тільки творців поодиноких літературних продуктів, чим красше будуть розроблені літературні українські збірки XVIII в. та їх пізнійші копії. Попри річі духовного характеру значно рідше знайдуться й останки давньої світської літератури, на які поперед усього треба звернути пильну увагу як з огляду на їх значний історично-літературний інтерес і, хоч уже рідше, більшу чи меншу літературну стійність, так і з погляду на боротьбу в старій нашій літературі двох елементів, духовного та світського аж до часу рішучої перемоги останнього.

Споміж згаданих літературних збірок здобули собі широку популярність збірки старої української віршевої продукції, поміж якими не раз заблукаєть ся і так звана народня пісня по найбільшій часті під заголовком світської псалми. Деяким питанням, звязаним з такими українськими збірниками, хочу присвятити ряд заміток. Сі замітки викликані переглядом і описом півтретя десятки рукописних співаників і пошукуванням за давньою друкованою анальоґічною літературою, а являють ся вони безпосереднім продовженням попередніх моїх заміток

п. з. „З культурного життя України XVII - XVIII вв.“ в CVIII і CIX тт. „Записок Наук. Тов. ім. Шевченка“ (й особно).

Описані співаники походять з різних жерел. Поперед усього зобов'язаний я до щирої вдячності др. Ом. Калужняцькому, професорови черновецького університету, що ласкаво прислав мені до бібліотеки „Народного Дому“ у Львові до використання свою збірочку співанків. Рівнож щирю подяку складаю др. Ол. Сушкови за випозиченне співаника, описаного під № 3, що його передасть до „Національного Музею“ у Львові, тай управителям бібліотек д. Ів. Кревецькому, др. Іл. Свенціцькому й проф. Ф. Свистунови за раду й прислужну поміч при роздобуванні бажаних рукописей і стародруків.

Що текаєть ся самого описування співанків, наперед подам їх коротквий формальний опис, а потім змістовий. Описувані вони в такім порядку, як успів я їх роздобути для опису; через се хронологічний лад не видержаний у їх чергованню, зміняєть ся кількома наворотами.

№ 1. Співаник з колекції проф. Ом. Калужняцького. З початку недостає найменше трьох карток, як можна здогадувати ся з означення д. на першій картці в теперішнім стані. Вид кантичковий. Івіціяли, а часто заголовки писані киноварем. На відворотній стороні останньої картки пізнішим письмом: Piesn swiatowa. Nacuszsie teusta smuca. Межи 75 і 76 к. вставлена картка відмінного пізнішого письма з піснею св. Миколави „Йграймо, співаймо“. До співаника додана 21 картка сивого бібуластого грубого паперу й нового письма. Все разом у старій скірявій оправі. Заголовок додатку: **Ѡгласненіє пѣсней въ Богогласникѣ ѡбрѣтѣющихся.** Подані тут під нотами перші строфи сих пісень співаника, які знаходять ся у „Богогласнику“. Співаник походить з середини XVIII в. Найранша дата рік 1737. Згадуєть ся вона в пісні до Богородиці в Буцневі:

Року тысяцнаго **Ѡдз** исполнися,
Чудо изавися, Марія прославися
Въ Буцневой градѣ
Во Зачатія храмѣ
На престолѣ.

№ 2. Співаник без початку й кінця, XVIII в. Вид кантичковий.

№ 3. Вид кантичковий. По трьох перших картках нема найменше одної картки. На 36. запись: Ja nizu narodpisie wyrazony... Roku Panskiego 1758. По 4 к. недостає найменше трьох карток. На 116 на долі: Pomni, Panie, nadawida, moia suknia liezy wzyda. То само на ст. 66 на долі На 12а на долі: Wielebny w Bogu Mōi X. Borzemsky (?). На 126 на долі Den dobry, diwezyno; се саме на 146 з гори. 14а на горі і на долі: Nawysokych dembach krukysie wywiodzo, A nagłupych chłorach sraty (перечеркнено) chodzo; перша половина також на 15а з гори. По 15 к. витято перед списаннем співаника одну картку. 206 на долі: Roku 1767 (?). По 246 недостає карток. 30а на долі: Сїн псалми Рака Бж҃аго Никити списаса оу веси Кахановцк при храмѣ соко^р арх^{ст} Хсва Мухлила Року Бж҃їа а҃҃нз мѣца февруарїа дни ѣ. I. Przedworsky. 316 з гори: Добро сотворимъ, да благо намъ будетъ. 32 з гори: Pierwsza snota nadenotami: trzymay ięzyk zazembami. 346 з гори: Струкувати пера, ци добре пише^т. По 37 к. недостає карток. 406 з гори: Byl tu Fteodor Sumowsky zabakalarza R. P. 1766. 416 з гори: Te piesni pana Fteodora Sumowskiego. Кк. 45 - 48 пізнійші. 586 на долі відсилка: Истин; отже далі недостає щонайменше одної картки. 70а поперек з краю: тїи псалѣми пана Трофима Черкнавкського. 826 на долі в переверненім положеннї: Te piesni Trofima Czerniawskiego... Anno 1786; ся записка значно пізнійша. Останнї сїм карток свільно наддерті з краю, так до доброї третини.

№ 4. 43 карток обемалених по боках; співаник XVIII в., без початку та кінця, з багато повидираними картками в середині. Тексти крайно попсовані; тому не подаю останків акростихів в опасї.

№ 5. Співаник з колекції проф. Калужняцького. Вид кантичковий, 40 карток. З окладнок заховала ся тільки кінцева. З початку недостає 13 карток, як виходить з нумерації ді на першій картці співаника в теперішнім стані. На 276 з долу в відверненім положеннї проба пера: 15 Juny 1781 (?). 36а записка: Іўанъ Бен'ковс'кий Р. Б. а҃҃нз мѣца ноемрїа зі Родома скраїб подол'скаго змѣста вѣс'течка псѣ^х Рскою сѣю.

№ 6. 27 карток обтятого кварта з свільно понаддираними рогами. Заголовки й івіціали писані киноварем. Походить з останньої четвертини XVIII в.; вказує на се й акростихова вірша

в честь св. Петра та Павла пера Дмитра Левковського з початком: **Днесь вси христїанє.** Текст пісні нічим майже не ріжнить ся від тексту пісні в „Богогласнику“.

№ 7. Перші чотири картки сильно понаддирані. По 4 картці недостає карток, також по 8 к. На 17 к. на долі запись: **Єїа книжочка Руднова Петрока,** хто бывать на Бучовской Горѣ **Ѡ** перваго дне **Маїа.** На 25б з долу: **Іустиѣ Єпѣкѣ.** Вид кантичковий, картки понаддирані, в багато місцях у середині недостає карток. Співаник без початку й кінця.

№ 8. 21 к. кантичкового виду, оправлених у звичайне сільське полотно. Співаник без початку й кінця, кін. XVIII — поч. XIX в.

№ 9. Співаник кантичкового виду, без початку й кінця, кін. XVIII — поч. XIX в. По 16 к. видерта картка, також по 24 і 52 кк.

№ 10. Вид кантичковий, оправа деревляна. Датований співаник 1831 р.

№ 11. 35 к. зшитих і 3 осібно мал. 8^о, з pp. 1819—1820.

№ 12. Як при № 25, з pp. 1821—1826.

№ 13. 6 к. 16^о, з перших десятиліть XIX в.

№ 14. 26 к. 16^о зшитих разом, з уривком польського співаника, з pp. 1826—1836.

№ 15. Співаник збірки проф. Калужвяцького. 17 к. попережного кварта, зшитих разом. На верху напись: **Єїа книжица єсть Василїа Продана, Оученикѣ (sic) зъ первой Гимназіальной класси въ Черновцахъ 16 Іанварїа 1825 Акта.**

№ 16. Мал. 8^о. Оправа хребтом звищена. На відворотнім боці першої окладинки записка: **Teodor Rużyłowycz urokoул sia dnia 10 Liutoho 1873.** На першій картці з записками стоїть: **Teodor Rużyłowicz is Korczyna.** 29 карток старшого письма з 20 або найдалі 30 pp. XIX в. і 15 карток з новішими записами пісень другої половини XIX в. Кілька карток чисті або з господарськими записками. В тексті: **Язъ, азъ, азъ** — перша строфа під нотами. Низше примітка: **Периписалъ на вѣчну паматку и сію Пѣсню виложилъ Михаилъ Іворскій зъ Зрича, повѣта Єкельского, бывшій дакоучителемъ въ Іли(н)коватѣмъ въ року 1864.** Під текстом: **Буди восхвалена** — в виразний рік 1833 почерком таким, як списані інші пісні старшого письма. Під текстом „Размышлал“ (25а) в під-

пис почерком тим, яким списаний на ст. 266 вірш „Слава бѣдѣ Богѣ“, Іоаннъ Гол....

№ 17. Співаник першої половини ХІХ в. з дописаними картками в другій половині, а навіть при кінці ХІХ в. Оправа нова. На четвертій з черги картці записка: Такъ пише Федоръ Луцикъ з Ялинковатого, жеби Панъ богъ Федорови ружиковичови дароваль еще многая лѣта на свѣті, а на той свѣтъ царствіе, же такихъ Набожныхъ пѣсний дав людямъ переписовати, бо в вишого такихъ Ручнихъ не має, якъ ружиковичъ. Карток, записаних піснями, 61 старшого письма, а 5 нойшого. Деякі картки переставлені, а децо недостає, що виказує огляд змісту співаника. На останній картці записка: Михайло Мастило, Дякъ села Ялинковат(о)го и учитель. Книга Пѣсний. Писавъ Гриць Рѣжнѣвъ.

№ 18. Угросурьський співаник з 1845 р., як показує виразна дата. Має заголовок кинварем: **Сѣд Книга, именѣмъ Пѣснословъ, содержитъ къ (sic) свѣтъ пѣсни на празники Гѣди, Бѣни и сѣтски чрезъ весь годъ и принадлежать до Игнат(а) Мисл.** Окрім заголовної картки є 37 к. 16⁰ в ординарній оправі. Часом подибують ся гарні ініціали, які писані кинварем. Перша строфа тексту „Іскапайте, горы“ під нотами.

№ 19. З рукописей Тимінського. 62 к. 16⁰ оправлені. Рр. 1852 і 1853.

№ 20. Співаник без початку й кінця, 71 к. 16⁰. Недостає карток і в багато місцях у середні. Писаний в останній чвертині ХІХ в., здаєть ся, цілий 1885 р. Вказують на се записки. Під „Дивная новина“: Irta Czerkanik Ihnat 1885 г(о)да. Підпис йогож під „Днесъ оумираеть“. Під „Радуйся, Маріє цвѣте“: Писалъ Церкуник Игнатъ Года 1885 Игнатъ обыватель Тернускій.

№ 21. Вид квшеневого молитовника, походить з кінця ХVІІІ або поч. ХІХ стол. Деякі картки заступлені новими, що на них уже тексти скопійовані з друкованого „Богогласника“. Прим. вірша Вольського „Воспойте согласно“ має на вставленій картці текст, скопійований з друку, а на дальшій первісній картці заховав ся кінець первісного виду:

На насъ во смертной годивѣ.	Бога нашего,
Дажь, благая Мати,	Которому честь и хвала
В небѣ оглядати	Съ тобою би не устала
Сына твоего,	Во вся вѣки.

№ 22. 29 к. кантичкового виду. Кін. XVIII — поч. XIX в.

№ 23. 88 к. кантичкового виду в грубих окладках. На 366 на долі записка: **Сїи пїснї спїсаль касїлій Клімь рекс Божаго рѣшлѣ про себе. Я хто кы нїхъ ѿ него ѿдалївъ, нїгда кы го Бгъ не благословїль.**

№ 24. Полїніована нотатка найновїйшого пїсьма. На твердїй горїшнїй окладці заголовок: **Пїснї Церковнїя.**

№ 25. 39 к. кантичкового виду, XVIII стол. (друга половина). Оправа нова. Останнї чотири картки — пїзнїйше пїсьмо.

№ 1.

1а. Кїнець Зарванцької пїснї з акростихом: (з Рогатина) **Шалма.**

2а. Пїсня про смерть: **Помысли, члвкче, прегоркїй часъ смїрти.** Пор. М. Грушевський, Спїванник з початку XVIII в. (Записки Н. Тов. ім. Шев. т. XV, ст. 38—39); Богогласникъ, 1790, ч. 232, 1825, ч. 233, 1850, ч. 229, 1886, ст. 475.

3а. Пїсня про страшний суд: **Ї горе мнѣ грѣшномъ в' юдолѣ плачевъ прѣстати.**

4б. Пїсня Богородицї: **Богородице, вкрнїмъ ѿборона.** Пор. мою статью: З культурного житя України XVII—XVIII вв., Львів, 1912, стор. 27, 75б.

5б. Молитовна пїсня до Богородицї: **Бїце Црїце, || Пречиста Бл҃че.** Пор. М. Гр., Спїванник, Зап. XVII, ст. 75; Бог. 1790, ч. 139, 1825, ч. 140, 1850, ч. 140, 1886, ст. 310.

6б. Пїсня Підкамінецькїй Богородицї: **Пречиста Дѣво Мѣти з' рѣского крїю.** Пор. *Naczatki zytia Nebesnahо Na Zemly*, ст. 245; Почаївська збїрка славяно-українських і польських побожних пїсень кїнця 18 в. ч. 8; Бог. 1790, ч. 134, 1825, ч. 135, 1850, ч. 135, 1886, ст. 297; П. Шейнъ, Народнїя бѣлорускїя пїснї, ст. 411—417; Я. Головацькїй, Народнїя пїснї Галицкой и Угорекой Руси, Москва, 1878, ч. III, ст. 283—4; Kolberg, *Pokucie*, II, ст. 263—4; Пїсенникъ или собранїе пїсней, поемыхъ во дни праздниковъ и нарочитыхъ святыхъ, равно пїсней покаянныхъ, и надгробныхъ, Унївар, 1902, ст. 321—3; П. Демуцькїй, *Лїра и нїи мотивы*, Київ, 1903, стор. 16; Oskar Kolberg, *Wołyń. Obrzędy, melodye, pieśni* (виданне Третьака), Краків, 1907, стор. 387—8;

Kantyczki, 1767, стор. 77—79; Холмскій народный календарь на 1885 годъ, Київ, 1884, стор. 174; Sadok Barącz, Cudowne obrazy Matki Najświętszej w Polsce, Львів, 1891, стор. 225; той сам, Dzieje klasztoru WW. OO. Dominikanów w Podkaminieniu, Тернопіль, 1870, стор. 160—1.

76. Пісня Богородиці: **К Текъ, Бжла Мти, привѣглемъ, || Ратѣй насъ, Панно, ратѣй, погиблемъ.** Пор. 3 культ. житя Укр., стор. 27, 75а.

86. Пісня Богородиці: **Чистаа Панно, Матко бѣткшенныхъ, || Поткшителко людѣй бѣтрапленныхъ.**

96. Пісня Новосамбірській Богородиці: **Дивны твоа тѣлны чѣтаа ѣвиста.** Пор. Бог. 1790, ч. 133, 1825, ч. 134, 1850, ч. 133, 1886, ч. 139; Володимир Гнатюк, Угроруські духовні вірші, Львів, 1902, ст. 228; Пѣсенникъ, ст. 301—303; П. Демущький, Лира, ст. 19—20.

10а. Пісня Богородиці: **Чаднаа Помощнице, Пречѣтаа Мти.** Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 229.

106. Молитовна пісня до Богородиці: **Ї Прѣтаа Дѣо, Помощнице моя.** Пор. Бог. 1790, ч. 142, 1825, ч. 143, 1850, ч. 143, 1886, ст. 315; Пѣсенникъ, ст. 234—35 і 316—17; П. Демущький, Лира, ст. 18—19.

116. Молитовна пісня до Богородиці: **Йсточнице благѣти ѣ. || Пречѣтаа Дѣо Мати.** Пор. 3 культ. житя Укр., ст. 27, 736. Акростих: Іоан. Мас.

126. Пісня Тиврівській Богородиці: **Пречѣтаа Дѣо Мати, словесныхъ раю, || Я оу веси оу Тивровк, краинскомъ краю.**

13а. **Пѣснь Ржѣтвс Пречѣтѣй Дѣѣ Мр Бѣи. На сеѣми дарѣхъ Дѣа Сѣа ѡснованна, || Црѣскаа дщи Марѣа, Пречѣтаа Панна.**

14а. **Пѣснь Бокедінію въ црковъ Пречѣт. Бѣи. Бестрѣѣте, воскликнѣте, || Мѣрѣ Бжїю созекѣте.** Пор. Бог. 1790, ч. 92, 1825, ч. 92, 1850, ч. 98, 1886, ст. 214; Пѣсенникъ, ст. 59—60.

146. **Пѣснь Бѣговѣренїю Пречѣтѣй Бѣи. Да прїйдегъ ѣ всемъ миръ радость.** Пор. Бог. 1790, ч. 98, 1825, ч. 98, 1850, ч. 105, 1886, ч. 111; Чубінський, Труды этнографической экспедиции, т. III, ст. 11; П. Безсоновъ, Калѣи переходїе, Москва, 1863, т. II, ст. 173—78; др. В. Щурат, Из студїй

над Почаївським „Богогласником“, Львів, 1908, ст. 15—16; Пѣсенникъ, ст. 137—39. Акростихъ: Демьян.

156. Пѣснь Успінію Престѣй Бѣи. Радуйтеся, ангеловъ лики. Пор. Бог. 1790, ч. 106, 1825, ч. 106, 1850, ч. 113, 1886, ст. 254; Чубинський, Труды, т. III, ст. 253—54; В. Гн., У. д. в., ст. 206—7; Пѣсенникъ, ст. 243—45.

166. Пѣснь Ктѣрла. Достойно ѣсть Дѣс величати, ||
Ѡ некесъ хвалъ возвѣщати.

176. Пѣснь Покрѣв Престѣй Бѣи. Ѡ Престла Црѣе, миръ Покрѣе, ||
Избавляй насъ Ѡ вѣчныъ мѣкъ печелна рѣва.

18а. Піеня Богородиці: Устомъ моимъ, Мѣко, твоимъ чѣдомъ хвалъ нектъ коздати, ||
Гды допѣро дражъ зкло ѣзыкъ пѣніамъ ѡтверждати.

19а. Піеня Богородиці в Будневѣ: Со горныхъ высотъ предста долнымъ ||
Благодать ѣзвѣлана волнымъ. Акростихъ: С Подгаец Велькихъ.

206. Пѣснь Ржѣтѣс сѣго Івана Крѣла. Искарпайте, горы, днесъ сладость. Пор. Бог. 1790, ч. 198, 1825, ч. 199, 1850, ч. 201, 1886, ст. 426; Пѣсенникъ, ст. 210—12.

22а. Пѣснь Сѣомъ Николаю. Ѡ стѣкшій Ѡчѣе, Сѣлемъ славо. Пор. 3 культур. житя Укр., ст. 24, 37а; П. Демущькый, ст. 24—25.

23а. Пѣснь Ктѣрла. Дивный ко дѣлѣхъ Сѣль великій. Пор. 3 культ. житя Укр. ст. 24, 33а.

236. Пѣснь Сѣаго Василѣа Великаго. Излѣйся Ѡ ѡустъ твоихъ, Ѡчѣе прѣхвалне. Пор. 3 культ. житя Укр. ст. 24, 32а.

246. Пѣснь Сѣомъ Великомѣникъ Димитрѣю. Ликните, свѣтло празднѣюще. Пор. М. Гр. Зап. XVII, ст. 75—76; Пѣсенникъ, ст. 49—50.

256. Пѣснь Сѣой Великомѣници Параскевіи. Радостнымъ срѣцемъ возвышлѣемъ гласъ. Пор. Бог. 1790, ч. 153, 1825, ч. 154, 1850, ч. 156, 1886, ст. 337; Вол. Гнатюк, Лірникъ, Львів, 1896, ст. 41—42; П. Демущькый, Лира, ст. 32.

26а. Пѣснь Сѣомъ Ярагѣла Михаилъ. Михаиле, кто ѣко Бѣтъ, велми возопилесъ. Пор. 3 культ. житя Укр. ст. 25, 58а; П. Демущькый, ст. 36—37.

276. Пѣсни на Ржѣтко Хѣо. Пѣснь Перваа. Страны всего свѣкта слышите, ||
Бси людіе внемлѣте. Пор. Бог. 1790, ч. 12, 1825, ч. 12, 1850, ч. 14, 1886, ст. 32.

28а. Такаж: **Новла радость свѣтъ са з'їавила.** Пор. Бог. 1790, ч. 19, 1825, ч. 19, 1850, ч. 25, 1886, ст. 8; Чубінський, Труды, т. III, ст. 328, 380—81; Головацький, Народныя пѣсни, II, ст. 97—98; Пѣсенникъ, ст. 101; Kolberg, Wołyń, ст. 391.

29а. Такаж: **Слава вѣди во кышнихъ Бѣс.** Пор. Бог. 1790, ч. 11, 1825, ч. 11, 1850, ч. 13, 1886, ст. 28; М. Грушевський, Кілька духовних віршів з Галичини, Зап. XIV, Misc. ст. 4.

29б. Такаж: **Вси їазици, кѣпно с' лици || Яггльскїа нїк Млїнца в' їаскинк.** Пор. Бог. 1790, ч. 1, 1825, ч. 1, 1850, ч. 1, 1886, ст. 37.

30б. Такаж: **Яггль Пастыремъ мовилъ.** Пор. М. Гр. Сьпіваник, Зап. XVII, ст. 62—63; В. Н. Перетцъ, Историко-литературныя изслѣдованія и матеріали, Спб. 1900, I, 1, ст. 170—172, 173—174; Чубінський, Труды, т. III, ст. 327—328; Бог. 1886, ст. 47; В. Гн. У. д. в. ст. 24; Пѣсенникъ, ст. 94—95.

31б. **Пѣснь на Бѣожвленїе Гѣда Бѣ ѿ Сїса нашъ Іс Хѣ Іврданъ рѣко, бѣготовиса.** Пор. Почаївська збірка кін. 18 в. ч. 13; Бог. 1790, ч. 28, 1825, ч. 28, 1850, ч. 33, 1886, ч. 35; М. Гр. Сьпіваник, Зап. XV, ст. 48; В. Гн. У. д. в. ст. 28; Пѣсенникъ, ст. 116—17.

32б. **Пѣснї ѿ Стрѣтѣхъ Хѣмѣхъ. Ѡ Дѣце Пречѣта.** Пор. З култ. житя Укр. ст. 27, 76а.

34а. Такаж: **Длждъ ми слово, словѣ Бжїй.** Пор. М. Гр. Сьпіваник, Зап. XV, ст. 24; П. Безсоновъ, Калѣки перехожїе, II, ст. 229—30.

35б. Такаж: **Радость на свѣтѣ пансетъ, || Кды Пилатъ декретъ фѣршетъ.**

36б. Такаж: **Ѡ все створенїа по смѣшомъ Панс.** Пор. М. Гр. Сьпіваник, Зап. XVII, ст. 57—58; В. Гн. У. д. в. ст. 37—38.

37б. **Пѣснь на Воскресенїе Іс Христова. Їзыйдѣте, Яггловѣ лики, || Їо стрѣтенїе влѣки.** Пор. Почаївська збірка кін. 18 в. ч. 118; Бог. 1790, ч. 52, 1825, ч. 52, 1850, ч. 56; 1886, ст. 119; П. Безсоновъ, Калѣки перехожїе, III, ст. 15—17; Чубінський, Труды, т. III, ст. 26.

386. Пѣснь на Вознесеніе Гѣдне. Бси іазыци, кѣпно с' лица
|| **Вострѣкѣте ѿ воскликнѣте.**

39а. Пѣснь Вторага. В'зыйде Бгъ ко небеси горѣ. Пор.
Почаївська збірка кін. 17 в. ч. 20; Бог. 1790, ч. 60, 1825,
ч. 60, 1850, ч. 64, 1886, ч. 68; Пѣсенникъ, ст. 195—97; В. Гн.
У. д. в. ст. 44.

40б. Пѣснь на Сошествіе стго Дхѣ. Источникъ дхѣв-
ный || **Радостъ всѣмъ исполный.** Пор. 3 культ. житя Укр. ст. 25,
49а. Акростих: Іосиф Реуте.

41б. Пѣснь Пренайтѣйшой Евхаристіи, то ест Тѣлѣ Іс
Хрстовѣ. Твоа че^{ст}, хвала, нѣтъ вѣчный Пана. Пор. 3 культ.
житя Укр. ст. 25, 61а.

43а. Пѣснь Стгома Пророка Іліи. Источникъ влѣти, ѿ Іліе,
взятый || **Прѣдъ Ангѣлокъ двоухъ крылатыхъ.** Пор. 3 культ. житя
Укр. ст. 25, 50а.

44а. Пѣснь ѿ Опатрности Бжой. Кто тилко знаетъ,
же Гедь на нѣѣ. Пор. 3 культ. житя Укр. ст. 28, 92а; Kol-
berg, Wolyń, ст. 388—9.

45б. Пѣснь Вторага. Вшека моя потѣха ѿ цѣла ра-
дости, || **Ани ѿ ся вою лиха, тилко звысокости.**

46б. Пісня про облакавий стан бідного студента. **А** кто
на свѣтѣ без' долѣ вродитъ ся. Пор. др. Ів. Франко,
Карпаторуське письменство XVII—XVIII віків, Львів, 1900,
ст. 67—69; Києвская Старина, 1889, марець, ст. 741—744.
Акростих: Александер Падалеки.

49б. Пѣснь ѿ Страшномъ Судѣ Хѣомъ. Плачѣса ѿ ри-
даю, || **Єгда ѿнѣ часъ помышляю.** Пор. Пѣсенникъ, стор.
151—153.

50б. Пѣснь Престѣй Бгородици. Ісполнися нѣо ѿ земля
чѣдѣсь твоихъ, црце. Пор. Бог. 1790, ч. 131, 1825, ч. 132,
1850, ч. 131, 1886, ст. 291; В. Гн. У. д. в. ст. 213—14 і 229—
30; Вагацз, Sudowne obrazu, ст. 254—5. Акростих: Іоан
Волекій.

52а. Пісня Теробовельскій Богородиці: **Кіа страшныя ||**
Пѣсни дужасныя.

54а. Пісня Богородиці: **Ако Бгомъ призыванню, || Мтрѣ**
Дбоу прекрасню. Пор. М. Гр. Сьліванник, Зап. XV, ст. 34—35;
др. Ів. Франко, Карпатор. пѣсьм. ст. 71—72. Акростих:
Іаков И.

546. Пѣснь Покровѣ Пречотѣй Богородицѣ. Благочестите днѣ радостѣ всемѣ мирѣ. Пор. З культ. житя Укр. ст. 22, 106.

556. Пісня на Зачате Богородиці: Прійдѣте, крикнѣте на тридмѣкъ согласно, || Спѣвайте, плещайте днесь Маріи красно. Акростих: Павел Запотоцки.

58а. Пісня Буцневській Богородиці: Яхъ, ѡдивися, зрящи, ѡжаснися, члѣвкче. Пор. Бог. 1790, ч. 132. 1825, ч. 133, 1850, ч. 132, 1886, ст. 293; др. В. Шурат, Из студій, ст. 20—21; Вагазъ, Cudowne obrazy, ст. 39—40. Акростих: Антоній Добросьнекій.

60а. Пісня Богородиці: Избраннаа ѣстесь, Пanno, ѡ всѣхъ родовъ земныхъ, || Преставилася ѡ земли до дворовъ несксныхъ. Акростих: И. Яков.

60б. Пѣснь Сладчайшемѣ Ісѣ. З' ѣмпкровъ горныхъ Бѣтъ сѣ явлаютъ. Пор. З культ. житя Укр. ст. 25, 526. Акростих: Зарваницкая Фалма.

63а. Пѣснь ѡ мѣсти Бжой. Бжѣ, кохаю ти, цѣлымъ срѣцемъ кохаю ти. Пор. Naczatki, ст. 229; Бог. 1790, ч. 222, 1825, ч. 223, 1850, ч. 221, 1886, ст. 464.

64б. Пѣснь Покаяннаа. Помышляю ѡкаанный азъ, || Б'падаючи ко грѣхи цю разъ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 252.

65б. Пѣснь Стѣомѣ Апѣлѣ ѡ Свѣлиствѣ Іваннѣ Бѣслова. Іванна бѣслова || Я риторомъ сладка мова. Пор. З культ. житя Укр. ст. 24, 426; П. Демущькнй, Лира, ст. 25—26.

66б. Пѣснь Стѣомѣ Апѣлѣ Яндрію. Во всю землю изыйде вѣщаніе твоѣ славы. Пор. Бог. 1790, ч. 162, 1850, ч. 163, 1850, ч. 164, 1886, ст. 354.

67б. Пѣснь стѣой Великомѣнниці Барварѣ ѡ Барваро Мѣниці || Б' наглоу смѣрти помѣшнице. Пор. Бог. 1790, ч. 165, 1825, ч. 166, 1850, ч. 167, 1886, ст. 364; Пѣсенникъ, ст. 71—72.

68б. Пѣснь Преподобномѣ Ѡцѣ Ѡнѣфрїю. Ѡнѣфрїй стѣій, в' старости рожденный, || Ѡ него шатанъ з' млада по-срамленный.

70а. Пѣснь Сціенномѣ Савѣ. Возвеселися, пѣстыни, цвѣтѣщи, || Іграй, Іурданъ, струями текѣщи.

71б. Пѣснь Честномѣ Крѣтѣ. Істинна радость Крѣтѣ Хѣтъ. Пор. З культ. житя Укр. ст. 24, 46а. Акростих: Іоан Волскій.

726. Пѣснь Сѣымъ Беззвернико^м Ко^млк ѿ Демѣла.
Днесъ созыблю^т всю вселеннѣю. Пор. Бог. 1790, ч. 155, 1825,
ч. 156, 1850, ч. 157, 1886, ст. 341.

736. Пѣснь Набожнаа. Несплюжъ ѿ цѣла нещъ да
встанѣ ранейко, || На Бѣа моего раны погланиѣ смѣтненко.
Пор. В. Гнатюк, Ходенський співанник Левицьких, Зап. ХСІ,
ст. 107.

74а. Пѣснь Престѣкѣ Трѣйци. Трѣце стѣна, Бжѣ ласкавий.
Пор. М. Гр. Співанник, Зап. XV, ст. 30; Почаївська збірка
кн. 18 в. ч. 14; Бог. 1790, ч. 29, 1825, ч. 29, 1850, ч. 34,
1886, ст. 65; В. Гн. У. д. в. ст. 29.

75а. Пѣснь ѿ страшномъ Свѣдѣ Хрѣстовомъ. Йспомни,
несни срѣцемъ затвердѣклии, || Ёще неплачешъ такъ закамѣ-
нѣклии.

756. Пѣснь Сѣомѣ Николаю. По^а: Предвѣчний ро^а.
И кто ѿ. Николаю любитъ, || И кто ѿ. Николаю слѣжитъ.¹⁾ Пор.
М. Гр. Співанник, Зап. XV, ст. 35—36; Пѣсни набожныя,
Львѣв, 1857, ст. 67; Шейнъ, Нар. бѣл. пѣсни, ст. 409; П. Без-
соновъ, Калѣкѣ перехожіе, I, ст. 757—762; Записки Юго-
Западнаго Отдѣла Историческаго Русскаго Географическаго
Общества, т. I, Матерьялы, ст. 30—31; Малый Богогласникъ,
Львѣв, 1891, ст. 284; Пѣсенникъ, ст. 72—73; В. Варенцовъ,
Сборникъ русскихъ духовныхъ стиховъ, Спб. 1860, ст. 207.

77а. Пѣснь Престѣкѣ Бѣи. Усыхающимъ с'прагненнѣ ||
Бѣ чи^тцоваго спаленнѣ, || Мрѣе.

776. Пѣснь Сѣомѣ Первомѣникѣ Архидѣконѣ Стефанѣ.
Страданіе мѣника Стефана прославляймо. Пор. Бог. 1790;
ч. 178, 1825, ч. 179, 1850, ч. 181, 1886, ст. 388; Шейнъ,
Нар. бѣл. пѣсни, ст. 409—410; Чубинський, Труды, т. I,
ст. 180—81; Пѣсенникъ, ст. 112—13. Акrostих: Стефан Дя-
ченко.

786. Пѣснь Престѣомѣ Дхѣс. Стѣшителю мирѣ, || Храни
ншѣ крѣс. Пор. Бог. 1790, ч. 62, 1825, ч. 62, 1850, ч. 66,
1886, ст. 138; Пѣсенникъ, ст. 199.

¹⁾ Сам текст піснї починаеть ся уже на 76 к. Межи 75 і 76 кк.
вклеена значно пізнійше ще одна картка з піснею значно піз-
нїйшого пїсьма: Пѣснь Сѣомѣ Николаю. Йграймо (в рукоп.
Йграумо), спѣваймо. Акrostих: Іоан афтор.

79а. Пѣснь Сѣомѣ Апѣла ѿ Бѣлиста Хѣс Лѣцк. Что ты нарекс, Апѣле стѣй, || Слѣжителю тайнъ, босъ ты ест пре-
честнѣй.

80а. Пѣснь Покаянная. Злоестію срѣца копію до Бѣа, ||
Настѣнетъ на ма нѣе смѣртная тревога.

80б. Пѣснь Сладчайшемс Ісѣс. Ты еси, Ісѣ, ты моя ра-
дости, || Ты ми веселіе, ты моя сладости.

81а. Пѣснь Трѣмъ Сѣтителемъ. Восхвалимъ пѣснями
днесь торжественно || ѿ воскликикъмо кѣсно пѣсенно.

82а. Пѣснь Покаянная. Надѣя моя в' найвышшаго
Пана, || Же злая доля вѣдетъ ѿдогнана. Пор. М. Гр. Сѣпѣ-
ванник, Зап. XV, ст. 37—38.

83а. Пѣснь Сѣомѣ Ярхагглас Михаилс. Ликсютъ вси
на некеси || Ярхаггласкѣе словеси. Пор. Бог. 1790, ч. 157, 1825,
ч. 158, 1850, ч. 159, 1886, ч. 164; Пochaйвѣска збѣрка кін. 18 в.
ч. 26; Чубінеський, Труды, т. I, ст. 166; В. Гн. Лѣрнвек,
ст. 46—47; В. Гн. У. д. в. ст. 62.

83б. Пѣснь Прѣткѣ Бѣи. Цвѣтъ мысленный || ѿ кринъ
полный. Пор. М. Гр. Сѣпѣванник, Зап. XVII, ст. 79—80; Холм-
скій нар. календарь на 1885 г. ст. 174.

84б. Пѣснь Втораа. Тивровъ градъ, гоине веселиса, ||
Благъть во текъ ѿви°. Акростих: Тивровеко.

85б. Пѣснь на Нѣлю Крѣтопоклоннѣю. Блѣка твари и Гѣдь
славы, || На крѣстъ пригвожденъ Панъ вшелакоу хвалы.

86а. Пѣснь на Рождество Хрѣтово. Новый тризмѣкъ
ѿвиса, || Сѣскъ мирѣ народиса.

87а. Пѣснь Втораа. Видъ Бѣъ, видъ Творецъ, же миръ
погниваетъ. Пор. З культ. жвтя Укр. ст. 23, 17а; Kolberg,
Wołyń, ст. 392.

87б. Пѣснь Третаа. Дѣла днесь Хѣ раждаеъ || ѿ пеле-
нами та^м повивлеъ.

88б. Пѣснь Прѣткѣ Бѣи. Чистаа Бѣе, || Грѣшнымъ лю-
демъ Помощнице. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 218.

89а. Пѣснь на Нѣлю Цвѣтонѣснѣю. Цорко Сиѣнска,
днесь веселиса. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 34.

90а. Пѣснь Воскреснѣю Хрѣтовоѣ. Воскресъ Ісѣ ѿ гроба,
радость велѣа. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 182; Пѣсенникъ, ст.
190—91.

906. Пѣснь ѡ Стрѣтахъ Хрѣтовыхъ. Црю Хѣ, Пани милый. Пор. З культ. життя Укр., ст. 22, 8а; П. Демуцький, Лири, ст. 3—4; Варенцовъ, Сборникъ р. д. стиховъ, ст. 233—4.

91а. Пѣснь Втората. Южь ся жиди йзобрали. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 36.

92а. Пѣснь Престѣй Бци. Днесъ хоць вмираетъ Ісова Мати, || Радость йвляетъ, нетрѣка плакати.

92б. Пѣснь Стѣомъ Николаю. Ё Престѣй Фче, скорый Помощниче. Пор. З культ. життя Укр., ст. 24, 37а.

91а. Пѣснь Стѣомъ Іwannъ Златоѣстомъ. Златокованню трѣбѣ, в. кохвалимъ дне° свѣри° пастырскю. Пор. Бог. 1790, ч. 160, 1825, ч. 161, 1850, ч. 162, 1886, ст. 350; Чубинський, Труды, т. I, ст. 179—80; П. Безсоновъ, Калѣки перехожіе, I, ст. 772—73.

94б. Piesn swiatowa. Nacuszsie teusta smuca.

№ 2.¹⁾

1а. Пісня Богородиці: Мрїе, Мти всего свѣта.

2а. Пісня Іеусови: Ісе Хте || Нишк млтвныче.

3б. Фалма, пквасема на похоронк. Плачѣса й бѣжасю. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 259; П. Безсоновъ, Калѣки перехожіе, III, ст. 65—68, великоруські варіанти 68—104; В. Варенцовъ, Сборникъ рус. дух. стиховъ, ст. 204—5.

7а. Пѣсны на Рождѣство Хрѣтко. Яггль пастиремъ мовилъ, Пор. № 1, 30б.

8б. Яггли, знижайтеса, || Воземли звайжайтеса.

9б. Бгъ предвѣчний народилса. Пор. Бог. 1886, ст. 49; Пѣсенникъ, ст. 82—84; Чубинський, Труды, т. III, ст. 342, 383—384.

10б. Вселенна веселиса. Пор. З культ. життя, ст. 21, 76.

12а. Дывила новина. Пор. Бог. 1790, ч. 16, 1825, ч. 16, 1850, ч. 22, 1886, ст. 15; Пѣсенникъ, ст. 38—39; Головацький, Народныя пѣсни, II, ст. 98.

13а. Ёй Паника млленого Сынка на° породила. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 145.

¹⁾ Бібліотека Наук. Тов. ім. Шевченка (Н. Т. III.), ч. 365.

146. Пѣсн' с^т: Архідіаконъ Стефанъ. Страданіе Мчѣка Стефана прославляймо. Пор. № 1, 776. Акростихъ: Стефан Даченко.

166. Пѣсн' с^т: Василию великомъ. Излі́са бл҃га^т востнахъ твои^х, ѿче. Пор. З культ. житя Укр., ст. 23, 31а; П. Демущький, Лира, ст. 31; Лврники Валеріана Боржковеского (Кіевская Старина, XXVI, ст. 692—3); А. Малинка, Лврникъ Евдовимъ Мыкитовычъ Мокровиъ (тамже, XLVI, ст. 438).

186. Пѣснь на Бѣоавленіе Г^одне: Їврд^а Рѣко оуготовіса. Пор. № 1, 316.

20а. Пѣснь на Стр҃ктеніе Г^оне. Подобе^н Радѣиса, цр҃це, нша за^твнниче. Свѣтло днес' лікнїте, ѿламї восклїцайте. Пор. Бог. 1790, ч. 36, 1825, ч. 36, 1850, ч. 37, 1886, ст. 72; В. Гн. У. д. в. ст. 155; Пѣсенникъ, ст. 127—128.

21а. Пѣснь на Неделю владнаго сына. Горє мнѣ гр҃кшникъ свѣс. Пор. Бог. 1790, ч. 33, 1825, ч. 33, 1850, ч. 38, 1886, ст. 74; Пѣсенникъ, ст. 145—146; Почаївська збірка кін. 18 в. ч. 29; П. Безсоновъ, Калѣка перехожіе, II, ст. 157—159; П. Демущький, Лира, ст. 47.

22а. Пѣснь на Неделю Сыропстнїю. Подобе^н Флашика^а юно^ст, зрадлика фортнѣно. Нарѣкахъ сїдаци горка вїлїона. Пер. Бог. 1790, ч. 34, 1825, ч. 34, 1850, ч. 39, 1886, стор. 75; В. Гн. У. д. в. ст. 30; Пѣсенникъ, ст. 144—145.

23а. Пѣсны Великопостнїе. Юже декретъ поднїсєтъ. Пор. Бог. 1790, ч. 41, 1825, ч. 41, 1850, ч. 46, 1886, ст. 92; М. Гр. Зап. XVII, ст. 55—57; В. Гн. У. д. в. ст. 168 і 170; Почаївська збірка кін. XVIII в. ч. 15; Холмекій нар. календарь на 1885 годъ, ст. 178.

25а. Црю Х^сте, Панє мїлій. Пор. № 1, 906.

26а. Южса жїдї ѱовралї. Пор. № 1, 91а.

276. Ѓ дѣце Преч^стла. Пор. № 1, 326.

29а. Пѣсны на Бл҃говѣщеніе Пр^ст. Кїи. Лікнї днес', Сїѿне, козыграйте, горы. Пор. Бог. 1790, ч. 100, 1825, ч. 100, 1850, ч. 107, 1886, ст. 231; М. Гр. Зап. XVII, стор. 70; В. Гн. У. д. в. ст. 140; П. Безсоновъ, Калѣки, II, ст. 12—13; Катавасія, Сербський Білгород, 1855; Пѣсенникъ, стор. 135—137.

31а. Прїйде Ярхаггль вназаретъ ко дѣтк. Пор. М. Гр. Зап. XV, ст. 36; П. Безсоновъ, Калѣкя, II, ст. 6 - 7.

32а. Посланъ въ Ярхаггль Гаврїнъ ко дѣтк прѣтой. Пор. М. Гр. Зап. XVII, ст. 69—70; В. Гн. У. д. в. ст. 199—201; Пѣсенникъ, ст. 133 - 135.

33а. Пѣснь на Бѣханїе Гене, поа: Іѡрданъ рѣкко. Цорко Сїѡнскаа, южь веселїса. Пор. № 1, 89а.

34б. Пѣсны на Воскрєніе Хво, поа: Ёвтрови дѣла. Воскрєсь Іс ѡ гроба, радостъ косїа. Пор. № 1, 90а.

35б. Изыйдѣте, аггловь лїкї. Пор. № 1, 376.

37а. Восталъ Панъ Хс змертвухъ нїк.

38а. Пісня св. Іванови: Іѡана бѣслова, || Й Риторевъ сладка мова. Пор. № 1, 656.

38б. Пѣсны Стѡмс Іерархъ Хвс Нїколаю. Горы, сладость ѱскапайте. Пор. М. Гр. Зап. XV, ст. 39; В. Гн. У. д. в. ст. 67—68.

39б. Подовенъ: Радѣиса, Цїце. Радс"са, Нїколае, || Мы ктевкъ прївѣглеа.

41а. Пѣсн' на Вознесенїе Гене. Поа Радс"са зѣло, дщї сїѡна. Бзыиде Бгъ ко висотк горк. Пор. № 1, 39а.

42а. Пѣсны на Сошествїе Стѡго Дха. Источникъ дховнїй. Пор. № 1, 406. Авростях: Іосеф Реуте.

43б. Подовенъ: Іѡрданъ Рѣкко, зготовїса. Творче и Бже, Пана ласкавій. Пор. № 1, 74а.

44б. Пѣсны стѡмс Ёнсфрїю псстиножит(елю). Се вкгаа бѣдалїса ѱ вѣстїню водворїса. Пор. Бог. 1790, ч. 192, 1825, ч. 193, 1850, ч. 195, 1886, ст. 419.

47а. Подовенъ: Бїце, вкрнымъ ѡворона. Ёнсфрїй стїй, встаростї рожденный.

49б. Пѣснь на Рождество ст Івана. Подов: Чтаа Бїце, гркшнымъ людемъ помо. Стїй великїй Прорче. Пор. В. Гн. У. д. в. стор. 64; Пѣсенникъ, ст. 124—125.

50б. Пѣсн' ст: апстлоа Петрс ѱ Павлс. Поа: Флашїваа юность. Ёрганы, ѱграйте. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 65; Пѣсенникъ, ст. 217—219.

52а. Пѣснь стѡмс проркс Іїї. Источникъ благодати. Пор. № 1, 43а.

53а. Пѣснь на Прѣвращенїе Гдне. На Ѱворк прѣвращїса Іс Хс славно. Пор. Бог. 1790, ч. 70, 1825, ч. 70,

1850, ч. 76, 1886, ст. 156; В. Гн. У. д. в. ст. 47; П. Безсоновъ, Калѣки, II, ст. 166—67; Пѣсенникъ, ст. 227—8.

54а. Пѣснь на Оуспеніе Прѣтой Бѣи. Ярхагѣли знеба пришлаі до вѣи. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 53 і 201; П. Безсоновъ, Калѣки, III, ст. 51—52; Пѣсенникъ, ст. 228—230.

55б. Пѣснь на Оускновеніе Чест: Гла^а: ст: Юа^{на}. Памат' твоа прв^{на}а е^{ст} сопохваламѣи. Пор. З культ. жия Укр., ст. 24, 40а; П. Демуцький, Лира, ст. 30—31.

57б. Пѣсны на Рождест: Прест Бѣи: по^а: Мессіа^ш пришо^а. Радость велѣа нѣк авѣса. Пор. Бог. 1790, ч. 83, 1825, ч. 83, 1850, ч. 89, 1886, ст. 196; В. Гн. У. д. в. ст. 193.

58б. Подобенъ: Ярхагѣли знеба пришлаі ко Бѣи. Радѣтеса, вси людїе, дѣаса раждаеть. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 195—196; Пѣсенникъ, ст. 33—34.

59б. Пѣснь на Воздвиженіе Чест: Крста Г^{од}на. Ё тревѣженое древо, нанѣже црѣк славы. Пор. М. Гр. Зап. XV, ст. 40.

60б. Пѣснь на Покров Прѣтой Бѣи: По^а: Бѣе, вѣрны^м оборона. Предста црѣца навѣско^м тронѣк. Пор. В. Гн. У. д. в. стор. 55; Пѣсенникъ, ст. 39—41.

62а. Пѣснь ст: великомѣнкс Дѣмїтрію. Наторжество вси мѣрно соте^чк^мса. Акростих: Николай А.

64а. Пѣснь ст: вѣ^а: м^а: Параскевѣи. Подобе^н Днес' созывае^т всю вселеню. Радостнымъ сердцемъ вси воздвѣзаймо гласъ. Пор. № 1, 25б.

65а. Пѣснь ст: Безсребрннко^м Козмѣк ѣ Даміанс. Днес' созывае^т всю вселеню. Пор. № 1, 72б.

66б. Пѣснь ст: Ярхѣтратѣгс Мѣхайлс. Лѣкуютъ вси нанѣси. Пор. № 1, 83а.

67б. Пѣснь ст: Іоан^с Златоустомс: Но^мврѣ^а: ѣл. Златокова^нню трѣвс, ѣ. восхвалямъ днес' свѣрнѣлѣ пастѣрскю. Пор. № 1, 94а.

69а. Пісня св. Варварі: Ё кол' вѣгодатѣ, || Ягнїце ты матѣ.

70а. Пісня св. Миколави: Дѣвннй водѣлехъ стѣтелъ велѣкѣи. Пор. № 1, 23а.

71а. Пѣснь набожна. Ісполнѣса нѣо ѣ земля чдесѣт койхъ, црѣе. Пор. № 1, 505. Акростих: Іоан Волекїй.

746. Пѣсны Прѣтой Бѣгородици. Радѣйсѧ, Црѣце, || Ниша застѣпнице. Пор. М. Гр. Зап. XV, ст. 24; В. Гн. У. д. в. ст. 222; П. Безсоновъ, Калѣки, III, ст. 49—50.

756. Пречѣтаѧ Дѣо Мѣти рѣскаго краю. Пор. № 1, 66.

77а. Подобен: Се вѣгламъ ѡдалисѧ. Нѣизглаголаѣна Тайна комѣрк ѡвѣисѧ. Пор. ѡ культ. житя Укр. ст. 25, 53а.

796. Дѣо Мѣти превѣгламъ. Пор. М. Гр. Зап. XVII, ст. 51; В. Гн. У. д. в. ст. 224; Пѣсвенникъ, ст. 299—301.

816. Подобен: Радѣйсѧ, Црѣце, ниша застѣпнице. Гѣе наймѣлшій, Црѣю мѣрдный.

826. Зволестѣю срѣца копию до Бѣга, || Настѣпнеѣт во мнѣк нѣк смертнаѧ трѣвога.

84а. Помышлаю ѡкляѣнный азъ. Пор. № 1, 646.

86а. Подобен: Радѣйсѧ зѣкло, дѣи Гѣѡ. Ты, Повче, гоине веселѣсѧ, || Благѣтк вѣтѣк ѡзѣвисѧ. Акростих: Трофим.

87а. Хвалите Гѣда сонѣсѣ, || Сотворшаго сѣи свѣтѣк ѡвѣсѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 77, 1825, ч. 77, 1850, ч. 83, 1886, ст. 169; В. Гн. У. д. в. ст. 51.

886. Фалма ѡ Страшномъ Сѣдѣк. Горы, горы, дѣиѣ моѧ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 73—76. Акростих: Гедеон Назій.

91а. Пѣсня на Рѣзѣво Богородици: Рождѣство славно прѣно дѣѣѧ. Пор. Бог. 1790, ч. 79, 1825, ч. 79, 1850, ч. 85, 1886, ст. 187; Почаѣвсѣка зѣбрѣка кѣн. XVIII в. ч. 23; Чубѣнсѣкий, Труды, III, ст. 341—342.

93а. Бѣѣко мей ѡ вѣже моѣ, || Пѣчалныѣ ѡслышій коплѣ мей. Пор. Бог. 1790, ч. 226, 1826, ч. 227, 1850, ч. 223, 1886, ст. 469.

№ 3.

1а. Кѣнеѣ польсѣкоѣ вѣршѣ.

16. Пѣсня на Покрову Богородици: Воспойте согласнѣ || Пѣснѣ нову прѣкраснѣ. Пор. ѡ культ. житя Укр., ст. 26, 69а. Акростих: Волекый.

3а. Фалма на корѣсенѣе Хѣво. Сотѣржѣствуйте вси купно нѣк. Пор. Бог. 1790, ч. 53, 1825, ч. 53, 1850, ч. 57, 1886, ст. 121; Почаѣвсѣка зѣбрѣка кѣн. XVIII в. ч. 19.

4а. Пѣснѣ (Оуспенѣю). Изиндѣте арханѣгѣ(л)скѣне хорѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 107, 1825, ч. 107, 1850, ч. 114, 1886, ст. 256. Акростих: Иоан Во...

5а. Oczknisie, liechu, || Przerwi sen twardy. Пор. Kantyczki, 1767, ст. 407—408.

6а. Пісня на boze Narodzenie. Przybiezeli do betlieiem pastyrze. Пор. Kantyczki, Podług wydania 1785, т. II, ст. 61—62.

7а. Anioł pastyrom muwil. Пор. Kantyczki, II, ст. 12—13.

8а. Piesn na boze narodzenie. Anioł pasterzom zwiastował.

9а. Dzieciatkosie narodziło. Пор. Kantyczki, II, ст. 11.

10а. Mesyiasz przyszedł naswat (sic) prawdziwy.

12а. Здаєть ся, вінець „псалми набожної“ з ст. 21а. Починаєть ся від: **Что плачъ Гереклнта.**

13б. Ти накрестък, Творче мой, каръзо оуранену (sic), || **Ї безъбожни^х Геретикъкъ копиемъ збоде^нный.** Акростих: Тимсоей Рж.

15а. Пкснъ науспеніе Претон Богородици. Троне вишкни, дне° двигънйса. Пор. Бог. 1790, ч. 105, 1825, ч. 105, 1850, ч. 112, 1886, ст. 251. Акростих: Тростянец.

17а. Гей, самъ жаа не знаю, що такъ минк нсдно. Пор. В. Н. Перетцъ. Новыя давныя для исторіи старинной украинской лервки, Спб. 1907, ст. 6—7; Ю. А. Яворскій, Два замѣчательныхъ карпато-русскихъ сборника XVIII-го в., принадлежащихъ Университету Св. Владимира, Квѣв, 1909, ст. 53—54.

18а. Piesn do obrazu Naysw(i)ę(t)szey Pa(n)ny Chelmskiey. Witay, nowa Jutrżeko kraiu Sarmackiego.

21а. **Фалла набожнаа. Жити неѡвѣчно вскѣтк неприлично.**

22а. **Боспейте некеа пкснъ велггл^оно.**

22б. **Леткль чернйи жукъ.** Пор. З культ. жита Укр., ст. 28, 87а і ст. 67.

24б. Piesn Nayswię(t)szey Pa(n)nie. Госпоже некек н землй Царйце. Так мала зачнати ся духовна вірша, але зараз на найблжшій картці починаєть ся пісня Параскеві:

25а. **Радостни^х ср^дце^х козквізл^х гл^о.** Пор. № 2, 64а.

26а. **Гей, неткштеса, короженкй.** Пор. З культ. жита Укр., ст. 27, 78б і ст. 60.

26б. **Хеджү на, блүджү посере^н ночй.**

27б. **Хрйсто° па^н зме^ртви^х всталъ || И звйтивтво в^три-малъ.**

28б. **Юже декретък подпйсуетък.** Пор. № 2, 23а.

296. Радуйтєся, нѣса, || Вѣтайтє всѣ Ісуса.
306. Пѣснь оуспенію прѣвѣтой Бѣородици. Чудо прѣлавно.
Пор. З культ. житя Укр., ст. 26, 676.
316. Пой и во'пон, || Коля благъ вѣкъ твоей.
336. **Г** дѣице Пречѣтаа, || Мѣи благо'лове'ннѣа. Пор.
№ 1, 326.
356. Ізидѣтє Ярхагѣскіє хорн. Пор. 4а. Акrostих: Іоан
Волскій.
- 37а. Цвѣтѣ мило'єни днѣ' сѣа родѣтѣ. Пор. З культ.
житя Укр., ст. 22, 146.
- 38а. Пѣснь Сѣому Ярхїстратигу Мїханау. **Г**рѣ сї-
внскїй в. коєво'о страшнїн.
396. Ко'кресенїа днѣ' про'вѣтї'сѣа нѣ'к. Акrostих: Вол-
скїй Іоан.
416. Бѣсело крикнѣмо, || Ко'крѣ'шаго хвалѣмо. Пор. Чу-
бївськїй, Труды, III, ст. 27.
426. Радуйтєся, агѣловъ лики. Пор. № 1, 156.
- 44а. Jedyny mui boze, kto mi psuje zzyku.
- 45а. Piesń do świętego Mikołaja. Chwałę ty choszczę wo-
zdaty. Пор. Бог. 1850, ч. 178, 1886, ст. 383. Акrostих: Chi-
paskzowsky (І. Пашковекн).
- 48а. Piesn do Pana Jezusa Zarwanickiego. Mayte, czlowecy,
wiru ne suminnu. Акrostих: Mastyborsky.
- 49а. Пѣснь на Рождѣство Хѣо. Нова радост' стала їакъ
в' нѣ'к хвала. Пор. Бог. 1790, ч. 22, 1825, ч. 22, 1850, ч. 28,
1886, ст. 25; В. Гн. У. д. в. с. 151—152; Чубївськїй,
Труды, III, ст. 330—332; П. Безсоновъ, Калѣен, II, ст.
21—24; Пѣсенникъ, ст. 89—90; Kolberg, Wołyń, ст. 390—91.
496. Пѣснь на Рождѣство Хѣо. Глава ко вышнїхъ Бѣс,
воспѣвѣ'тє, людїє. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 139.
- 51а. Пѣсн' н'рождѣство Христова. Манда' вѣїї в'сето
їс'правлаєт. Пор. З культ. житя Укр., ст. 34—35. Акrostих:
Мастнборекїй.
- 52а. Пѣснь на Рождѣство Хѣо. Всї їзїици кѣп'но с'їици
агѣлскїє нѣ'к. Пор. № 1, 296.
536. Пѣснь Сѣомѣ **С**нофрїю. Пойтє всѣ согласно, ||
Дѣюще пѣсн' краснѣ. Пор. Сборничокъ пѣней набожныхъ,
1862, ст. 65.

55а. Пѣснь Сѣмьмъ Апломъ петръ ѿ павла. Радѣтсѧ Рймъ дне° лѣксѧ.

56а. Пѣснь наположеніе чтиѧ Ризи. Иѣствѣнній источникъ дне° намъ ѿз'ѧвѣси. Акrostихъ: Ян Масбовоевѣй (чи не Мaстиборекѣй?).

57б. Пѣснь Зѧвѣаницѧ Прѣтей Бѣи. Мѣре ѡкрестнѣ страѣни сѧ всекъ внемлѣ. Пор. З культ. житѧ Укр., ст. 40—41. Акrostихъ: Медзѣци.

59а. Пѣснь ѡстрашномъ сѣдкѣ. Ѣ горе мнѣ грѣшному всюдолѣ плачѣ прѣстатѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 36, 1825, ч. 36, 1850, ч. 41, 1886, ст. 79.

61а. Пѣснь Накожнаѧ. Хто тиѣко знаетъ, що Госпоѡ наневѣкѣ. Пор. № 1, 44а.

62б. Пѣснь свѣцѣка. Помагай Богъ ваѣ, ваѣ, || Да цѣ радѣйте наѣ, наѣ.

63б. Пѣснь свѣцѣка. Гѣй, нетѣштесѣѧ, корожеѣкѣи. Пор. 25а.

64б. Пѣснь свѣцѣка. Сѣдѣтъ мѣвѣд' на колоѣцкѣ, шевкомъ вѣшѣваѣт'.

65б. Пѣснь наѡведеніе Прѣтѣи вѣдѣ. Архѣереѣ Захарѣе, прѣймѣ дѣцѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 88, 1825, ч. 88, 1850, ч. 94, 1886, ст. 205; Пѣсенникъ, ст. 62—63. Акrostихъ: Архангел Гаврѣилъ прѣятъ

67б. Пѣснь Сѣмьмъ безрѣвнѣкомъ. Днес° созѣваѣтъ всѣѡ в'селенсѣю. Пор. № 2, 65а.

69а. Пѣснь Сѣтомѣ касѣлѣю. Ѣзѣнѣйсѣѧ ѡ бѣстѣ твоѣхъ, ѡчѣ прѣславнѣ. Пор. З культ. житѧ Укр. ст. 24, 32а.

70а. Пѣснь Сѣтомѣ касѣлѣю великомѣ. Ѣзѣнѣйсѣѧ благодатъ во ѡстѣнахъ твоѣхъ, ѡчѣ. Пор. №2, 16б.

71б. Пѣснь Іѣс Хрѣтѣ Распѣтомѣ. Яхъ, ѧкѣ жалъ тѣжкѣи невѣнѣ вѣмѣрѣти.

73а. Пѣснь нарождѣство Прѣтей Богородици. День радѣсти ѣ. нѣнѣк Ѣсполнѣсиѧ.

74а. Пѣснь на Ѣшѣствѣе Сѣтого Дхѣлѣ. Источникъ дѣховнѣиѣ. Пор. № 2, 42а. Акrostихъ: Іосѣф Рете.

75б. Пѣснь свѣцѣка. Казѣкѣ мѣнѣкѣ кѣтѣѣко погнѣти кози. Пор. Голов. Нар. пѣсни, III, ст. 343.

76б. Psalma na narodzenie Pana Jezusa. W zlobie lezy. Пор. Kantyczki, II, ст. 63—65.

78а. Пѣснь сѣтомѣ Николаю. Архѣереѣ сѣѣ Николаѣ сѣплетъ. (Чи не останок акrostихѧ: Аволсовѣи?).

796. Фалма Хртс Рапатома Заръваницька. Златокова^ніє трѣби, дне^о восктрѣвкѣте. Акростих: з Рогат(и)на Фалма.

82а. Пкснъ стѣма Івана Богослова. Йвана богослова й рйтеровъ слака мова. Пор. № 2, 38а.

836. Пкснъ катиѳизмова. Трѣа вѣкъ шѣкъ, вѣкъ снѣкъ, вѣкъ Дхъ стій. Пор. Naczatki, ст. 221; Почаївська збірка кін. XVIII в. ч. 36.

876. Пкснъ алѣѣю члѣккву вжѣю. Коханого гди втирала. Пор. 3 культ. життя Укр. ст. 24, 396.

886. (Пкснъ Благев)ѳшенію прѣткй Бци. Да прийдетъкъ, в. въсьму мйрѣ радостъкъ. Пор. № 1, 146. Акростих: Демия(н).

90а. Пкснъ шъ страшно^о судъкъ. Лакисцй свѣте, чѣмъ нагрѣшнѣе зкло такъ чатушнѣ? Пор. Бог. 1790, ч. 214, 1825, ч. 215, 1850, ч. 215, 1886, ст. 454; П. Демуцький, Лвра, ст. 48—49. Акростих: Лукаш Длонек(в).

93а. Фалма шъ страшномъ судъкъ. Єгда дша штъ ткла й. разлучаетса. Пор. Бог. 1790, ч. 235, 1825, ч. 236, 1850, ч. 232, 1886, ст. 480.

№ 4.¹⁾

1а. Покаянна пісня: Горъкъ, горъкъ, дшѣ можа без початку; починаеть ся від слів: Плачи й. шъ члѣче, поки часъ майшъкъ. Пор. № 2, 886. Останок акрестиха: Пазх.

Пкс. й. конедѣлю стѣго пѣста. Плачи, дшѣ Іво^орыдай горе. Пор. Бог. 1790, ч. 37, 1825, ч. 37, 1850, ч. 42, 1886, ст. 77; В. Гв. У. д. в. ст. 72 і 91; Пѣсенникъ, ст. 146—148. Акростих: Паііі, очевидно: Пазій.

16. Пкснъ анътонію. Єе вѣглай оудалихса. Пор. № 2, 446.

2а. Пкснъ алѣѣю. Коханого гди втирала. Пор. № 3, 876.

26. Пкснъ конедѣлю крѣтопокладнѣс. Земъпкѣс горныхъ во(г)са зтывлаетъкъ. Пор. № 1, 606.

36. Пкснъ великопосна. Црю Хр^оте справедливи. Пор. 3 культ. життя Укр., ст. 22, 86.

4а. Пкснъ благоѳшенію прѣто. Приде Йрхангль вназаретъкъ ко дѣи. Пор. № 2, 31а.

¹⁾ Н. Т. Ш. 350.

46. Пѣснь благовѣщенію. Да прїдетъ в. всемъ миръ радост. Пор. № 3, 886. Акроетих: Демван.

56. Пѣснь вѣхуанію. Радѣйсѣ звѣло, дщи Сиѡна. Пор. Бог. 1790, ч. 44, 1825, ч. 44, 1850, ч. 49, 1886, ст. 99; В. Гн. У. д. в. ст. 32; П. Безсоновъ, Калѣки, II, ст. 169—172; Пѣсвенникъ, ст. 188—189.

6а. Пѣснь воскресенію Хѣс. Іисъ Хсѣ змерт(в)ыхъ восталъ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 179; Пѣсвенникъ, ст. 191—193.

6б. Пѣснь воскресенію Хѣс. Воскресъ Іисъ ѿгроба. Пор. № 2, 346.

7а. Пѣснь вонеделю фтоминс. Хвалите Г^ода соѣбсѣ. Пор. № 2, 87а.

8а. Пѣ^о вонеделю мироносици. Бодома Давыдокѣ страшная совершаются.

9а. Пѣснь стѣомъ иванс когословс. Івана когослова. Пор. № 3, 82а.

9б. Пѣ^о вонеделюю раслабленаго. Неизглагола^нная тайна во мѣрк ѡвниси. Пор. № 2, 77а.

10б. Пѣснь Вознесенію Хѣс. Бзыде вгъ ковкысотк горк. Пор. № 2, 41а.

11б. Пѣснь вонеделю самаряныни. Бдїѣ, вкрны^н ѡбронна. Пор. № 1, 4б.

12а. Пѣснь вонеделю слѣпаго. Іако Бого^м предизбра^нс. Пор. № 1, 54а. Останок акроетвха: Якоя.

12б. Пѣснь вонеделю стїхъ ѡцъ в ониси. Істочникъ Дх^овныни. Пор. № 3, 74а.

13а. Пѣснь насоществїе стѣго Дх^а вонеделю пядестатсїю. Ѣ нессе, днѣ пядестатаго || Послалъ естъ намъ Дх^а ѡшїа своего.

14а. Пѣснь вонеделю вск^х стїхъ. Востїхъ Стѣла Мтї.

15а. Пѣснь вонеделю первсїю. Днѣни твоѣ та(й)ни. Пор. № 1, 9б.

15б. Пѣсн вонеделю ѣю. Вселе^нныни свѣкте, люднѣ стра^нныни. Пор. Naczatki, ст. 242; Почаїяська збірка кїн. XVIII в. ч. 7; Бог. 1790, ч. 111, 1825, ч. 112, 1850, ч. 120, 1886, ст. 269; Шейнъ, Народныя бѣлорусевїя пѣснѣ, ст. 406—407.

16а. Пѣснь вонеделю їю. Славни гра^д чдесѣ исполниса. Акроетих: Серафн.

17а. Пѣснь вонедѣлю дѣю. Чистаѣ бѣдѣ, || Грѣшныѣ людѣмъ Помощнице. Пор. № 1, 886.

Пѣ(с)нь стомѣ Петръ и Павла. Сѣрганы, Ігрантѣ. Пор. № 2, 506.

176. Пѣснь вонедѣлю ёю. Радѣйсѣ, црѣ, || Наша зачѣспнице. Пор. № 2, 746.

186. Пѣснь пророкѣ Ілію в. Істочнице вѣти. Пор. № 2, 52а.

Пѣснь вонедѣлю зю бѣдѣ. Прочѣтаѣ Дѣо Мѣи рѣскаго краю. Пор. № 2, 756.

196. Пѣснь вонедѣлю зю. Прочѣтаѣ Дѣо Мѣи, словесни ролю. Акроствх: Паз. Далѣ видерто що найменше двѣ картки.

20а. Кінець якоѣсь вѣрші.

Пѣснь вонедѣлю ї. Ізли нама, Бжѣ сонѣсе росѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 218, 1825, ч. 219, 1850, ч. 219, 1886, ст. 461; В. Гн. У. д. в. ст. 30—31.

206. Пѣснь напревѣраженіе Гѣдне. Надворѣ превѣражѣ Ійсѣ Хсѣ славно. Пор. № 2, 53а.

21а. Пѣснь вонедѣлю лѣ или оуспенію. Архагѣли знеба пришли до вѣдѣ. Пор. № 2, 54а.

216. Пѣснь оуспенію бѣдѣ. К (sic, Я) паненка здѣмѣшиста. Се продовженіе попередньої вѣрші.

22а. Пѣснь оуспенію бѣдѣ. Радѣйтѣста Ягѣкниа лики. Пор. № 3, 426.

23а. Пѣснь вонедѣл. вѣ или оуспѣкновенію. Же пришедши црѣю лѣми дѣца рече. Се продовженіе якоѣсь вѣрші.

236. Пѣснь оуспѣкновенію. Паміатѣ твоѣ правѣннаѣ. Пор. № 2, 556.

24а. Пѣснь рожѣтѣс прѣтой бѣдѣ. Рожѣтво славно прѣно Дѣи Мѣри. Пор. № 2, 91а.

246. Пѣснь вонедѣлю гѣ бѣдѣ. Хвалиѣ ти бѣжѣще Прѣта Дѣѣце.

256. Пѣснь вонедѣлю дѣ бѣдѣ. Достоинно еѣт двѣ величати.

26а. Пѣснь вонедѣлю ёѣ бѣдѣ. Послаѣ выѣт Архагѣ Гаврилаѣ. Пор. № 2, 32а

266. Пѣснь вонедѣлю сѣ бѣдѣ. Гѣю теѣкѣ, радѣйсѣ шѣрадована.

276. Пѣснь вонедѣлю зѣ бѣди. Со прекра^{на} црце, злата днана.

28а. Пѣснь вонедѣлю иѣ бѣди. Їсти^{ныи} шбразъ тво^о, Мрїе па^{на}.

28б. Пѣснь Покровк Пр^{тои} бѣди. Исполнися нѣо Иземли чадскъ твоихъ, црце. Пор. № 2, 71а. Останок акростиха: Јоат.

29б. Пѣснь Покровк Пр^{то} бѣди. Фндованы^и хра^м твой четны^и, ш мти всепкта(та)на. Акростих: Францк.

30б. Пѣснь мѣници Параскеви^и. Мѣнице стѣа, па^{на} всекраснаѣ.

Пѣснь Параскеви мѣници. Радостни^и сердце^и си воз^{ви}зает^и гл^о. Пор. № 3, 25а.

31б. Пѣснь Параскеви мѣници. Воспаласъ якоже снце.

32а. Пѣснь Дмитрию стѣомс. Онсоло^{ска} свкто^и оукра^сисѣа. Акростих: Феодор.

32б. Пѣснь вонедѣлю дѣ. Весело спѣва^{те}, цоло^и оудари^{те}. Пор. Бог. 1790, ч. 112, 1825, ч. 113, 1886, ст. 298; Пѣсни благовѣвныѣ, Почаїв, 1806, 626; Почаївска збирка кн. XVIII в. ч. 1; Д. Мордовцевъ, Малорусскій литературный сборникъ, Саратовъ, 1859, ст. 188—94; П. Безсоновъ, Калѣва, I, ст. 684—685.

33б. Пѣснь вонедѣлю кѣ бѣди. Бо^ивеселк^иса, Янесмст^ик^иса.

34б. Пѣснь стѣомс михаилс. Михаиле, кто яко вгъ велми возоп^ле^о. Пор. № 1, 26а.

35б. Пѣснь вонедѣлю ка или вознесенію. Вси языци крпно сло^ици возкликнѣте. Пор. № 3, 52а.

36а. Пѣснь воведенію бѣди. Воскликнѣте, вострѣкѣте. Пор. № 1, 14а.

36б. Пѣснь воведенію бѣди. Восгнѣ^и стѣа мѣти. Пор. 14а. По двох строфах вірша переходить в пісню Евстафїеви з останком акростиха: неовекі Яв.

37б. Пѣснь вонедѣлю кв бѣди. Та^и нагорк по^инево^и ид^ит^и двѣ дшѣ^ики.

38а. Пѣснь стѣомс андрею апостола. Бо всю землю Извидѣ вкшанїе твоѣ. Пор. № 1, 66б.

39а. Пѣснь вонедѣлю кг архипастырскна. Ягнице стра^чена. Пор. В. Гв. У. д. в. ст. 172; Пѣсенникъ, ст. 253—254.

40а. Пѣснь николаю сѣомѣ. О, кто, кто Николаю лю-
би^т. Пор. № 1, 75б.

40б. Пѣ^с сѣомѣ Николаю. Горѣ сладость Искапате. Пор.
№ 2, 38б.

41б. Пѣ^с Зачатию вѣдци. Вострѣвѣте трѣмъ гласо^м.
Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 51. Акростих: Влѣв (Васвлѣ?) Ілѣвци.

43а. Пѣ^с сѣомѣ Іванѣ Богос. Гла^с Г^однѣ навода^х во-
пѣтъ. Пор. 3 культ. житя Укр., стор. 23, 18а.

№ 5.¹⁾

1а. Звѣрал(н)сѣ, в'зѣвал'сѣ, ѣкъ вѣ ѡглядѣти.

1б. Пѣснь н(а)рождѣств(о) Хрѣ^с. Всел(е)ннаѣ веселѣсѣ.
Пор. № 2, 10б.

2б. Пѣснь нар(о)ждѣство Хрѣ^с. Яггѣлъ пастырѣ^х мовѣ^т.
Пор. № 1, 30б.

3б. Пѣснь н(а)ждѣтво Хрѣ^со подв(е)нѣ злосѣе лежѣ.
Вѣслѣ^х леж(н)ѣ, хѣжѣ повѣжи^т. Пор. 3 культ. житя Укр.,
ст. 21, 4а. Акростих: Василѣй.

5а. Пѣснь нарождѣство Хрѣ^сто. Новая радост' свѣтѣсѣ
зѣвѣла. Пор. № 1, 28а.

6а. Пѣснь нарождѣство Хрѣ^стово. Слава вов(н)ш'нѣ^х Бѣ^с
воспѣвайте, людѣе. Пор. № 3, 49б.

8б. Пѣснь нарождѣство Хрѣ^сто. Дѣв'наѣ новѣна, нѣнѣ^х
Па^нна Сина. Пор. № 2, 12а.

9б. Piesń narodzenie Pańskie. Anioł pastyżem muwił.
Пор. Kantyczki, II, ст. 12—13.

10б. Пѣснь ѡ^т страш(н)о^с сѣдѣ. Плачѣ, дѣше, и ридѣй
горѣ. Пор. № 4, 1а.

11б. Пѣснь ѡ^т страшно^с сѣдѣ. Сѣгда дѣла ѡтѣла вѣ.
раз'лѣчѣсѣ. Пор. № 3, 93а.

13а. Свѣтѣсѣка вѣрша про хрестѣнн: Я мѣ при'шлѣ з ѣжого
домѣ. Пор. мою замѣтку „З фольельборних завѣтъ Маркѣяна
Шашкевича“, Записки Н. Т. ім. Ш. СІХ, ст. 145—146; Голов-
Нар. п. II, 140—141.

14а. Пѣснь ѡ^т страшно^с сѣдѣ. О горѣ мнѣ грѣшно^с
сѣсѣ. Пор. № 2, 21а.

1) Збѣрка проф. Калужняцького.

15а. Пѣсн' свѣцка. **Оухъ, іакъ серцѣс ннѣдѣти, || Кого**
любю нейдѣти. Пор. З культ. житя Укр., ст. 28, 846 і ст. 65.

16а. Фал'ма свѣцка. **Флашкажъ мой потѣха, кѣлѣ-**
шокъ радости. Пор. З фольклорних занятъ, ст. 147—148.

176. Пѣсн' свѣцка. **Сидѣтъ мѣвѣд' на колодцѣ, шок'-**
комъ вишывлетъ.

186. Пѣсн' великон(о)с'(т)на. **Царѣ Хрѣте, Пане милій.**
Пор. № 1, 906.

196. Фал'ма нарождѣство Хрѣтово. **Весела свѣтѣс но-**
вина. Пор. З культ. житя Укр., ст. 21, 6а; Д. Мордовцевъ,
Малор. лит. сборникъ, ст. 347.

216. Фал'ма навѣговѣщніе. **Да пр(и)д(е)тъ ѿ всемѣ**
мїрс радость. Пор. № 4, 46. Акростих: Демян.

226. Фал'м' навѣханіе по^а иѣрданъ рѣко. **Цор'ко си-**
ѣнскаія, южъ веселїсїа. Пор. № 2, 33а.

24а. Фал'м' нашествїе стго Дха. **Источникъ дѣхов'ній.**
Пор. 4, 126.

25а. Фал'мъ вѣи чѣдов'ной лїсовецкой. **Лїквїте нїнк**
в'сї || Колїсов'цѣ^х весї. Акростих: Лисовецка Мати.

266. Пѣсн' ѡраспѣтію Хрѣтово^м. **Скажі м'кнѣ, соло-**
в'кю, прав'дѣ, || Гдѣ іа своего зквїтелїа знайдѣ. Пор. В. Гн.
У. д. в. ст. 167 і 258.

28а. Фал'мъ свѣц'ка. **Дайшовъ лїшокъ ив'вар'шавї.**
Пор. З культ. житя Укр. ст. 29, ст. 96а і ст. 71—72.

296. Фал'мъ на Покровъ Прѣто^а Бѣи. **Боспо^а те согла^{но}.**
Пор. № 3, 16. Акростих: Волеквї.

31а. Фал'мъ Стїлю Хрѣс Нїколаю. **Дївнїй вод'кѣ^х**
Свѣтї(те)ль велїкїй. Пор. № 2, 70а.

32а. Фал'м' Стїс Ялексїю. **Коханаго, гдї в'тїрала, ||**
Мл'ка Сїна жаловала. Пор. № 4, 2а. АРІ

336. Фал'мъ Стратѣ^м Хрѣтовїмъ. **Царѣ Хрѣте спра-**
ведлївїй. Пор. № 4, 36.

35а. Фал'мъ напокровъ Прѣвато^а Бѣї. **Благов'кстїте**
д(н)еск радѣсть в'семѣ мїрс. Пор. № 1, 546.

36а. Фал'мъ ѡ страшнѣ^м Свдѣ. **При'детъ ча^о, гдї**
Гдѣ навѣлацѣ^х славно || Прїдѣт' в'сѣхъ свдїтї со'лавою
їв'но. Пор. Шейнъ, Нар. бѣлорусскїя пѣсни, ст. 401—403;
П. Безсоновъ, Калѣви, III, ст. 108—110.

376. Пѣснь с(вя)той Великомучен(и)ци Вар'варѣ. Прѣстател'ницѣ во^омер'но^о го^онѣ Вар'варѣ стѣ во^охвали^и. Пор. Бог. 1790, ч. 163, 1825, ч. 164, 1850, ч. 165, 1886, ст. 357. Акrostихъ поcеованій: Пясецки Семиоеви.

(№ 6.¹)

1а. Кінець похоронної піснї: Источникъ слезы разливайтесь. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 87—89; Пѣсенникъ, ст. 326—328.

2а. Пѣснь на погребѣ ѿ всесвѣтлаго свѣта. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 105 і 106; Пѣсенникъ, ст. 331—332.

3а. Пѣснь на погребѣ. Прійшоу часъ мой того лѣта. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 107; Пѣсенникъ, ст. 330—331.

3б. Пѣснь Сошествію ст. Дѣла Источникъ духовный. Пор. № 5, 24а. Акrostихъ: Юсеф ус.

4а. Пѣснь на Воздвиженіе чѣснаго крѣта. Зарванцка. Зѣ Ємпірокъ горни^и Бѣ съ з'являєт. Пор. № 4, 2б. Акrostихъ переплутавий: Зарванца Фамла (Зарванцка Фалма).

5а. Пѣснь Воскресенію Гѣдню. Воскресъ Іс ѿ гроба. Пор. № 4, 6б

6а. Пѣснь Во Ндлю Ѳомина. По^о: Ко^окрѣсъ Іс ѿ гроба. По востанїи твоєм' преславно^о, Хр^оте, явлейса. Пор. Пѣсенникъ, ст. 193—195; В. Гн. У. д. в. ст. 43—44.

6б. Пѣснь во Ндлю Сыропѣснью. Плакалъ съ адамъ прѣ Радѣ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 59; Пѣсенникъ, ст. 153—154; П. Безсоновъ, Калѣки, Москва, 1869, ст. 236—262.

7а. Пѣснь Благовѣщенію Прѣстой Бѣи. Да прійде^т, в. всемъ миръ радост. Пор. № 5, 21б.

8а. Пѣснь Бѣожвленію Гѣдню. Іѿрданъ рѣко, о^уготови^иса. Пор. № 2, 18б.

8б. Пѣснь Прѣстой Бѣи. Дѣо мати прєклагала. Пор. № 2, 79б.

9б. Пѣснь Прѣстой Бѣи. Бѣдї вохвалєнна ѿ все^х родовъ земны^х. Пор. В. Гн. ст. 219.

10а. Пѣснь Стѣомъ Духъ. Утѣшителю миръ. Пор. № 1, 78б.

---

¹) Н. Т. Ш. 345.

106. Пѣснь на Покровѣ Прѣтой Бѣи. Воспойте согласно пѣснь новѣ прекрасно. Пор. № 5, 296.

116. Пѣснь ѿ Ядамъ ѿ Бѣк. Размышлялъ сѣкъ Ядамъ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 60.

126. Пѣснь ст. Пророкъ Ілїи. Поѣ: Похвалѣ принесе. Галлѣйскїи славыи Прѣче жителю. Пор. Бог. 1790, ч. 202, 1825, ч. 207, 1850, ч. 205, 1886, ст. 436.

13а. Пѣснь стѣмъ Янѣлоу Петру ѿ Павла. Поѣ: Лїквїи днѣ, Сїѣне. Днесь всї Хрїстїане радосно лїквїютъ. Пор. Бог. 1790, ч. 200, 1825, ч. 201, 1850, ч. 203, 1886, ст. 431; Пѣсенникъ, ст. 220—223. Акrostихъ: Димїтр Левковскїи.

146. Пѣснь на Прѣвѣраженїе Гѣдне поѣ: Ѡ(т) оутровы Дѣмъ. На Оловорѣ прѣвѣрзса Іс Хсѣ славно. Пор. № 4, 206.

15а. Пѣснь на Оуспенїе Прѣтой Бѣи. Поѣ: Правды весна. Ярхангелы звѣа прїшли до Бѣи. Пор. № 4, 21а.

156. Пѣснь Рождества пѣ(с)той Бѣи. Поѣ Нѣо ѿ земъ. Рождество славно прѣсно Дѣмъ. Пор. № 4, 24а.

166. Пѣснь на Воздвиженїе чѣнаго крѣта. Поѣ: Излїжса благо(даты). Златокова^{ннїю} трѣкс днѣ вострѣвїте. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 47. Останок акrostиха: з Рогатна лм (з Рогатвна Фалма).

176. Пѣснь Коведенїю Прѣтой Бѣи. Поѣ: Радѣсѣ, прѣце. Сѣкглѣа Горлице, оутреннаѣ деннїце. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 52; Пѣсенникъ, ст. 67—68.

18а. Пѣснь Коведенїю Прѣтой Бѣи. Ковчегъ слова, ѣ, злата кадианица.

186. Пѣснь Стїю Николаю. Поѣ: Радѣсѣ, Маркѣ. Радѣсѣ, Николае, мы к' текъ прикѣгѣмъ.

19а. Пѣснь Стїю Николаю. Поѣ: Предвѣчнїи. Ѡ кто, кто николѣа любитъ. Пор. № 4, 40а.

20а. Пѣснь на Погревѣ. Прїшолъ чѣ мой того лѣта. Пор. За.

206. Пѣснь Стѣомъ Ярхангелъ Мїханлѣ. Поѣ: На Оловорѣ. Мїханлѣ, кто ѿко Бѣкъ велми возопїлѣ. Пор. № 4, 346.

21а. Пѣснь скѣцкаѣ (про козака ѿ Кулину). Ѡй чхалъ козѣкъ на оукраїнѣ. Пор. др. Иван Франко, Студїи над украинскїими народнїими пїснями, Львїв, 1913, ст. 110—114; Ю. А. Яворскїи, Два замѣчательнїихъ карпато-русскїихъ сбор-

ника XVIII-го в., принадлежащихъ Университету св. Владимира, Кіѣв, 1909, ст. 40—44.

216. Пѣснь Рождества Христова. Ея паненка миленаго сына намъ породила. Пор. № 2, 13а.

22а. Пѣснь Рождества Христова. Предвѣчный родился под лѣткѣмъ. Пор. Бог. 1790, ч. 17, 1825, ч. 17, 1850, ч. 23, 1886, ст. 13; Почаївська збірка кін. XVIII в. ч. 12; М. Гр. Зап. XVII, ст. 66; Чубинський, Труды, III, ст. 370; В. Перетцъ, Историко-литературныя изслѣдованія и матеріалы, I, 1, ст. 368—369; П. Безсоновъ, Калѣки, II, ст. 79—81; Пфсеннекъ, ст. 90—92.

23а. Пѣснь Богоявленію Геднію. Поѣ: Воскре Ісѣ ѿ гроба. Крещаетса Блаѣка къ Іѡрдани. Пор. М. Гр. Зап. XIV, ст. 11 (Misc.) і XV, ст. 48; В. Гн. У. д. в. ст. 26.

23б. Пѣснь (на) Богоявленію Гедню. Іѡрданъ рѣкъ, оуѓотовіста. Пор. 8а.

24а. Пѣсн' Благ(о)вѣщенію Прѣ(той Бѣи). Ліквй дне°, сѣѡне. Пор. № 2, 29а.

25а. Пѣснь Рождества Христова. Богъ предвѣчный народилъ са. Пор. № 2, 9б.

25б. Пѣснь Сѣю Васілію. Изліася благодать ѿ зетъ твонѣхъ, ѡче. Пор. № 3, 70а

26а. Пѣснь Стрѣтенію Геднію. Поѣ: Радвй са, царце. Свѣтло дне° ликвйте. Пор. № 2, 20а.

26б. Пѣснь на погребѣк' младенца. Ѡ Бже ласкавый, ѡче безъконечный. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 92 і 93.

№ 7.¹⁾

1а. Пісня св. Варварі. Ѡ Баркаро Мѣченице. Без перших чотирох строф. Пор. № 1, 67б.

1б. Пѣснь Прѣ Бѣи. Дѣво мати прѣлагана. Пор. № 6, 8б.

3б. Пѣснь Нарождество Хстово. Нова радость стала. Пор. № 3, 49а.

5а. Зарванцька „Ѳалма“; задержані строфи в акростихом останнього слова. Пор. № 6, 4а.

6б. Чловекъ еденъ богачъ былъ.

9а. Пісня про тершаня Христа без початку.

¹⁾ Н. Т. III. 364.

156. Пресвѣтѣе рождество твоѣ на вѣ(скъ) свѣтъсѣмъ завила.
- 16а. Пѣснь ѡ адѣмъ и ѡ еѣкѣ, коли вѣрю выли. Поженже, еко, выдло || До ворѣ накалило.
- 18а. Пѣснь Бѣи. Бѣди возхвалена ѡвскѣ родоѣ земныхъ. Пор. № 6, 96. Останокъ акростиха: Бачиен.
196. Пѣснь набожна. Чемѣ церква, чемѣ Хриѣтва, чемѣ ламе(н)тѣшъ.
- 21а. Пѣснь. Величай, дѣше молѣ, Пречистѣю Па(н)нѣ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 198.
- 22а. Пѣснь Прѣтой Бѣи. Дивна твоѣ тайни, чистаѣ, тависѣ. Пор. № 4, 15а.
236. Пѣснь Богородици. Радѣисѣ, царице, наша застѣпниѣ. Пор. № 4, 176.
246. Пѣснь Бѣи. Чистаѣ пано, сличнаѣ царице.
- 26а. Пѣ на ѡвѣрѣзаніе Гдѣе. Возвеселисѣ, церковь сѣи'скаѣ, || Ликѣи радосно Іерѣсалимскаѣ.
286. Пѣснь. Яггели, снижайтѣсѣ.
296. Пѣснь нарождество Хѣво. Новая радостъ свѣтѣсѣ завила. Пор. № 5, 5а.
306. Пѣснь Пресвѣтой Бѣи (вѣ) Тивровѣ. Тивровѣ гоине веселисѣ.
- 31а. Пѣснь свѣтомѣ Дѣхѣ. Оутѣш(ит)ѣлю мирѣ. Пор. № 6, 10а.
326. Пѣснь стомѣ Дѣхѣ. Источникъ дѣховный. Пор. № 6, 36.
336. Пѣснь Пресвѣтыѣ Богородици. Ѣмѣпѣретъ свѣтлѣйшый.
346. Пѣснь ѡмѣц Х(р)истовѣи. Повѣчемъ (sic), соловоѣю, правдѣ. № 5, 266.
- 36а. Ѣггалиена Хѣѣ конѡрданѣ. Пор. М. Гр. Зап. XIV (Misc.) ст. 11; В. Гн. У. д. в. ст. 153.
- 37а. Радѣисѣ ѣкло, дѣцѣ сѣиѣна. Пор. № 4, 56.
386. Пѣснь свѣцка. Дидетъ козакъ звѣрлины. Пор. В. Гн. Хоцен. епѣван. Лев. Зап. ХСІ, ст. 114—115.
- 40а. Пѣснь великопѣсна. Прѣиде часъ, гдѣ Господѣ на-шѣлацнхъ славнѣ. Пор. № 5, 36а.
- 42а. Пѣснь нарождество Хриѣт(о)во. Ѣасливиѣ часи вѣкомѣ нѣѣ южѣ настали.
446. Пѣснь Ѣтомѣ Василию. Изнайисѣ благодатъ во-сѣнахъ твоихъ, ѡче. Пор. № 6, 256.

46а. Пѣснь Апостолъ петръ и павлѣ. Прїѣстѣ (sic), вир-
ний хртїанъ сокоры.

46б. Ёй, повѣч же мѣ, соловкю, правду. Пор. В. Н.
Перетцѣ, Новыя данныя, ст. 9—10.

№ 8.¹⁾

1а. Piesn (на Рїздво). Do nug twoich się zbliżamy. Пор.
Kantyczki, III, ст. 17—20.

2а. Кїнецъ піснї на тему смерги.

2б. Piesn. Dusza sciałemsia przemowiała. Łaknuszcy swite,
czem nahrisni ziło (o)czatuesz? Пор. № 3, 90а. Акrostих: Łu-
kasz Dłonski.

4б. Prydet hodyna. Пор. Почаївська збірка кїв. XVIII в.
ч. 37; Naczatki, ст. 234; Я. Головацькый, Нар. пѣсни, III,
ст. 281—283; А. Малынка, Лїрникъ Евдокимъ Мыкитовычъ
Мокровиць (Кїевская Старина, XLVI, ст. 440—41).

6а. Piesn o Panu Jezusi Turynieckim. Tra Boha wysnaho ||
Isusa sładkaho. Акrostих: Tarnawski.

7б. Bidaz moyey ho(ow)oyci, ou, ou.

8б. Obludne nosy y dni oplakane.

9б. Ach, mni zal peromalu. Пор. З культ. жигя Укр. ст.
69, ч. 14.

10а. Co za awatarz (sic) stego ludzie maio (sic).

10б. A wy ludzie dobry.

11б. Boh naturu 2 choszczet yzbawyty. Пор. Бор. 1790, ч.
2, 1825, ч. 2, 1850, ч. 2, 1886, ст. 6; Пѣсенникъ, ст. 84—85.

13а. Piesn Poczaïowska nayswię. Pa(n)ny. Wselenoy swita.
Пор. № 4, 15б.

14б. O preswiataia diwo, pomoszcznycze moia. Пор. № 1, 10б,

15а. O hore mni Hrisznyku suszu (sic). Пор. № 5, 14а.

16б. Nawulicy gromada.

17а. Sta Vndrak (?) przygnala wieprzukuw pare.

20б. Szasływie czaszy (sic).

№ 9.

1а. Кїнецъ піснї Богородицї.

Пѣнь шѣтомъ шнѣфрїю натей подобенъ пречѣтаа. По-
мощника кто (и)ишши, иماشн вкорк. Пор. Naczatki, ст.

¹⁾ Н. Т. Ш. 378.

247—250; Бог. 1790, ч. 193, 1825, ч. 194, 1850, ч. 196, 1886, ст. 421; Пѣсенникъ, ст. 207—209.

3а. Пѣснь престои кгородни. **Б**о престаи дѣво, по-
мошнице моя. Пор. № 8, 146.

4а. Псалма пресватои вродци. **Б**огомъ изкраннаи мѣи,
дѣо ѿроковице. Пор. М. Гр. Зап. XV, ст. 43; Бог. 1790, ч.
141, 1825, ч. 142, 1850, ч. 142, 1886, ст. 314; Чубинський,
Труды, I, ст. 163; В. Перетцъ, Исгорико-литературныя из-
слѣдованія и матеріалы, I, 1, ст. 384—385; др. Іл. Свен-
ціцкій, Рукописи львівських збірок, I (Львів, 1906), ст. 66.

5а. Пѣснь вѣднѣмъ сиротѣ. **В**еликий мой жалю, по-
что ми смѣлашъ? Пор. Записки Юго-Западнаго Одѣла И.
Р. Г. Общ. I, Матерьялы, ст. 29—30. Авростих: Васвл.

6б. Пѣснь (о) сиротѣ вѣдн(н)омѣ. **Р**азмишляю вкманій
иъ сниваю. Авростих: Роман Корецьк(ий).

7б. Пѣснь свѣтоваи. **Б**лагодаримъ тя, создателю всего
свѣта. Авростих: Базвл.

9б. Пѣснь набожн(н)аи. **Д**несъ змираетъ исѣова мати.

10а. **Б**ѣлѣдне ноци и днѣ шпакане. Пор. № 8, 86.

11б. Пѣснь пока(а)нна. **Г**ей, доколѣ нещасливий воскресъ
живѣ. Авростих поповсавий: Гешроуни (Георгий).

13б. **Щ**астіе цѣстнемъ, бедное мое.

14а. **Б**ѣи, вишенька, чершенька || Наровила лишенька.

15а. **П**оїхавъ мой милии пожврухвий (sic).

15б. **В**ажѣтъ люде, що та смѣрѣ. **В**ѣчний мой жалю
и тѣга намоемъ серѣденкѣ.

17а. **К**інець піснї св. Трійці.

Пѣснь великопостнаи. **Ц**арѣ Хрѣте, пане милии. Пор.
№ 5, 336.

19а. **П**ѣснь великопостнаи. **Ц**арѣ Хрѣте, пане милии.
Пор. № 5, 186.

20а. **П**ѣснь великопостнаи. **Р**одъ жидовский затворений.
Пор. В. Гн. Лирникъ, ст. 25—26; Чубинський, Труды, т.
III, ст. 20; Записки Юго-Зап. Одд. за 1873 годъ, Матерьялы,
стор. 28; Боржковскій, Лирники, ст. 693—94.

21а. **П**ѣснь набожвленіе хрѣтово. **В**оньми, неко и земля.
играй славно. Пор. Бог. 1790, ч. 25, 1825, ч. 25, 1850, ч. 30,
1886, ст. 59; Пѣсенникъ, ст. 118—119; П. Демуцькый,
Лира, ст. 12—13.

22а. Таходикъ черчикъ понадводю.

23а. Пѣснь острашномъ сѣдѣ. Помнишаю день и часъ страшии.

24а. Псал'ма наковстиженіе кр'стѣ. Воспойте вси днесь пѣснь новѣ. Початок акростиха: Вас.

25а. Писня на Великдень без початку „Єрусалиме, свѣтель надъ звѣзды днесь буди“. Пор. З культ. жгтя Укр., ст. 29, 102а; Холмскій нар. календарь на 1885 г. ст. 178—9.

28а. Пѣснь стомѣ Василию. Йзліася багодать востнахъ твоихъ, ѿче. Пор. № 7, 446.

30а. Пѣснь на Вознесеніе Хростово (sic). Єлешня г'ора нинѣ ск'тит(с)я. Пор. Бог. 1790, ч. 58, 1825, ч. 58, 1850, ч. 62, 1886, ст. 131. Акростих: Еветафій.

316. Пѣснь престою Б'ци Чудовнои. Ѿ все п'ктаи ма'ти. Пор. Бог. 1790, ч. 129, 1825, ч. 130, 1850, ч. 129, 1886, ст. 287; П'сенникъ, ст. 323; Вагацз, Cudowne obrazy, ст. 16; Холмскій нар. кал. на 1885 г. ст. 175.

32а. Пѣснь ск'тцова. Возри всякъ на смерть шобразъ с'хой.

336. Пѣснь шнѣф'ю. Ѿ преподавне и превлаженне. Пор. З культ. жгтя Укр. ст. 25, 516; П. Демущкый, Лира, ст. 33—34.

35а. Пѣснь ск'тцова. Я хтожъ на св'кт'к вездолѣ вродил'ся. Пор. № 1, 466.

37а. Пѣснь Оу'ск'ковенію. Память твою праведная естѣ спохвалами. Пор. № 4, 236.

396. Пѣснь ск'тцова. Яхъ мнѣ тесно, жал' немали. Пор. В. Гн. У. д. в., ст. 70; др. Ів. Франко, Карпатор. п'сьм. ст. 143—144; В. Перетцъ, Историко-литературныя изслѣдованія и матеріалы, I—2, ст. 161—162.

416. Пѣснь ск'тцова. Я цю в'ск'кт'к заграда великая стала.

426. М'кзер'я на семъ св'кт'к мене спогенила.

436. Пѣснь покапаню. Востр'св'кте, сѣдни градеть.

45а. Пѣснь стомѣ апостла андрію пер'возван. Званити первій вистъ зрив'нка.

466. Пѣснь наковнесеніе Г'дне. Г'дѣ вознесетя на небеса нинѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 59, 1825, ч. 59, 1850, ч. 63, 1886, ст. 132; П'сенникъ, ст. 197—198.

48а. Пѣснь великомъченици Парескѣи. Радостнымъ
срдцемъ возвѣщаемъ гласъ. Пор. № 4, 306.

49а. Пѣснь ллѣзю человекъ бжю. Коухоннаго (sic) гди
в'терала. Пор. № 5, 32а.

50б. Пѣснь свѣтока. Шо на комъ виноватъ, зацо по-
гнелю. Пор. Голов. Нар. п. I, ст. 357—358.

51б. Пѣснь нарождество Хр'твое. Цвѣтъ мисленій днесъ
са родить. Пор. № 3, 37а.

52б. Пѣснь великомъченици Барварк. Предстательницъ
восмертной годинѣ. Пор. № 5, 376.

55а. Пѣснь сошествію стго дх'а. Источникъ дхов'ній.
Пор. № 7, 32б.

56б. Вкршс (sic) навоскресеніе Хр'ове. Хр'тскъ ннк'к (sic)
ѡгрова воскресъ || И вк'кмъ намъ велію радость принесъ.
Пор. ст. 84.

Пѣснь показнію. Яхъ, оушли мен л'кта. Пор. Бог. 1790,
ч. 227, 1825, ч. 228, 1850, ч. 224, 1886, ст. 471; В. Гн. Лір-
ники, ст. 65—67; Головацький, Нар. ѡбени, III, ст. 285—
286; П. Демущевій, Лвра, ст. 44—46.

58б. Пѣснь прѣстей брѣи. Избави всѣхъ ѡгигини (sic).
Пор. М. Гр. Зап. XIV (Misc), ст. 12. Початок акростиха: Ю.

№ 10.¹⁾

1б. Ѣрацка на Рождество Хр'во для Студентовъ.
Ѣсей же ѡ студентъ зе лвока. Пор. ст. 65.

2а. Пѣснь ѡ. на Рождество Х'тво. Весела свѣтс новына.
Пор. № 5, 196.

5б. Пѣснь ѡ. на Рождество Х'трово (1). Предвѣчній ро-
дилса подлкти. Пор. № 6, 22а.

8а. Пѣснь г. на Рождество Х'ртво. Новая радость свѣтс
са з'авила. Пор. № 7, 29б.

9а. Пѣснь д. на Рождество Х'ртво. Цасмывкн часи,
л'кта нн'к южъ настали.

12а. Пѣснь е. на Б'роавленіе Гнѣ. Їврданъ р'кко, оу'го-
тори са. Пор. № 6, 23б.

13б. Пѣснь з. на Б'роавленіе Гднѣ. Тонъ Вос'травенте.
Їврдане, оу'готовиса. Пор. Бог. 1790, ч. 27, 1825, ч. 27, 1850²⁾

¹⁾ Н. Т. III. 363.

ч. 32, 1886, ст. 64; Пѣсенникъ, ст. 119—121. Акrostих: Іоан Волевкѣ.

16а. Пѣснь ѝ. на Богоявленіе Гдѣне. Глаголь Гдѣнь на водахъ глашаетъ. Пор. № 4, 43а.

19б. Пѣснь ѱ. на Боведеніе Престыа Бѣцы. Кострѣбитѣ. воскаикните. Пор. № 4, 36а.

21б. Пѣснь ѿ. на Рождество Хрѣтво. Бѣтъ натѣрѣ, Богъ натѣрѣ. Пор. № 8, 11б

25а. Пѣснь ї. на Рождество Іисъ Хрѣко. Ниво и землѣ, нѣо, землѣ нѣкъ торжествуют. Пор. М. Гр. Зап. XVII, ст. 60; Бог. 1790, ч. 5, 1825, ч. 5, 1850, ч. 7, 1886, ст. 3; Пѣсенникъ, ст. 100—101; Чубинскій, Труды, т. III, ст. 375—376; Холмскій нар. календарь на 1885 г. ст. 173.

26б. Пѣснь лї. на Рождество Хрѣтво. Дивнаа новинна, нынк пана сїа. Пор. № 5, 8б.

28а. Пѣснь кї. на Рождество Хрѣтво. Богъ прѣвѣчнїй народилса. Пор. № 6, 25а.

32а. Пѣснь гї. на Рождество Хрѣтво. Нсте, нсте, братѣ свѣкди, || Покиньмо нжѣди, забвѣдмо кѣди.

34б. Пѣснь дї. на Рождество Хрѣко. Б'(в)ислахъ лежитъ, хтожъ повѣжитъ. Пор. № 5, 3б. Акrostих пощованїй: Васалви.

37а. Пѣснь еї. на Рождество Хрѣтво. Бѣтъ раждаетса, хтожто можетъ знати. Пор. Бог. 1886, ст. 57; М. Гр. Зап. XIV (Misc.) ст. 5.

38б. Пѣснь сї. (на) Рождество Хрѣко. Херѣвими стѣ, Архангели, златъ. Пор. Пѣсни набож. 1857, ст. 36; М. Гр. Зап. XIV (Misc.) ст. 6. Останок акrostиха: Хнитшковски (І. Пашковски?).

43а. Пѣснь їз. (!) на Рождество Хрѣтво. Показалса наѣ вертепомъ прѣскѣтлаа денница. Акrostих: Прокон(в)їй.

45а. Пѣснь нї. на Р(о)ждество Хрѣко. Возвеселимса кси кѣпно нынк. Пор. 3 культ. житя Укр., ст. 23, 15б.

47а. Пѣснь дї. на Рождество Хрѣтво. Ангѣлъ пастиремъ мовилъ. Пор. № 5, 2б.

49а. Богъ прѣд(в)ѣчнїй народилъ са. Пор. 28а.

71а. I-sza Piesn Bozego Narodzenia. Aniol pastyrm muwil. Пор. Kantyczki, II, ст. 12—13.

72a. II. W zlobie lezy, ktoz pobiezy. Пор. Kantyczki, II, ст. 63—65.

73б. III. Piesn. Przybiezeli do Betlehem pastyrzy. Пор. Kantyczki, II, ст. 61 - 62.

75a. IV. Piesn. A wczora z wieczora (z) niebieskiego Dwora. Пор. Kantyczki, II, ст. 56—57.

76б. V. Piesn. Pasli pasterze woły. Пор. Kantyczki, II, ст. 51—52.

77б. VI. Piesn. Do nog twoich upadamy. Пор. Kantyczki, III, ст. 17—20.

80б. VII. W tey kolendzie, kto tam będzie. Пор. Kantyczki, III, ст. 52—53.

82a. VIII. Przyskocze ia do tey szopu (sic) z cicha. Пор. Kantyczki, II, ст. 62—63.

83б. IX. Piesn. A coz to, Dziecino, będziemy czynili. Пор. Kantyczki, II, ст. 70—71.

№ 11.¹⁾

1a. Пѣснь на рожде(с)тво Хѣво. До нѣгъ твонѣхъ спадамн. Пор. № 10, 77б.

4a. Пѣснь на Бѣжи народженіе. Гей, в'дзинѣ народженіе сѣа Єдинего. Пор. Kantyczki, III, ст. 21—22.

5б. Пѣснь на рождѣво хѣво. Видѣк вѣкъ, видѣ твориць. Пор. № 1, 87a.

6б. Пѣснь на рѣжво хѣво. Євѣнныя всезлатаа. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 25; Пѣсенникъ, ст. 96—97; Чубинський, Труды, т. III, ст. 340—341; Холмскій нар. календарь на 1885 годъ, ст. 173.

7б. Пѣснь на с(т)рѣктенныє Гѣне. Прыносятъ дѣква младенца. Пор. Бог. 1790, ч. 30, 1825, ч. 30, 1850, ч. 35, 1886, ст. 69; Пѣсенникъ, ст. 126—127.

8б. Pies(ń) na obwiastowanie P. M. Da przyidet wsemu miru radost. Пор. № 6, 7a. Акросних: Diemyian.

9б. Piesn wilikoposna. Podoben car. Rod zydowskyy zatwo-reniy. Пор. № 9, 20a.

10a. Piesn do Pana Iezusa Milatynskiego. O Iezu, sama dobroci.

1) Н. Т. III. 357.

11а. Пѣснь о смерти напоребѣ. **О** в'се з' светнаго свѣта || **М**ымо идѣтъ наша дѣла. Пор. № 6, 2а.

12а. Подобенъ гласъ ѧ. Подобенъ гласа ѧ. (sic). Подобенъ гласъ г.

12б. Пѣснь Прѣтсей Бѣи. Возведи ѡчи, ѡ дшѣ моѧ.

13б. Piesn Przymodobnomu Onufry. Pomocznika kto iszczeszy. Пор. № 9, 1а.

15а. Дѣстѣ з' Нѣкл.

18а. Piesń na wskresenie Chrystowo. Wskres Isus ot groba.

19б. Piesń narozdestwo Presw(i)atoy Бѣи. Rozdestwo slawno. Пор. № 6, 15б.

20б. Piesn Presw(i)atoy Bohorodycy. Matko boza, twoe państwo nad zemleiu. Акростих: Маріѧ.

21а. Piesn Preswiato(j) bohorodycy. Czystaia Diewo Carycy, || Hriesznym ludem pomoszcznyca. Пор. № 4, 17а.

21б. Piesn Pokutna o duszach. Isusy w horodcu umliwalyj || Y krywawy pot wylwaleu. Пор. польскій текст у почаївській збірці кін. XVIII в. ч. 42.

23а. Piesn na Bozy narodzenie. Przybiezyli dobytliem pastyrzy. Пор. № 10, 73б.

24а. Piesn nabozy narodzenie. W żłobie liezy. Пор. № 10, 72а.

25б. Kazanie swieckoe.

28б. Piesń Światomu Nykolaiu. Bolszaho nist na zemly trona. Пор. З культ. жвтя Укр. ст. 21, 26; П. Демущькій, Дѣра, ст. 23; А. Малинка, Ларнивъ Евдокимъ Мыкитовычъ Мокровязъ (К. Ст. XLVI, ст. 436--7). Акростих: Bardynski.

30а. Piesn 2 swiatomu Nykolaiu. Ангѣлъ хоры, возниградѣ. Акростих: Авктор Е.

31а. Piesn zaduszy wczyscu zostaiący. Nadzieia ludziom zyioncum.

33б. Piesn wylukopostna. Uze dekryt podpysuiet. Пор. № 3, 28б.

33б Piesn 2. Wylukoposnaia. Ohn horaszczy na sercu moiem. Пор. Бог. 1790, ч. 47, 1825, ч. 47, 1850, ч. 51, 1886, ст. 104.

35а. Пѣснь в'стѣй в' Четвертокъ. Царю Хрѣту, панны мылы. Пор. № 9, 19а.

№ 12.¹⁾

- 1а. Польська пісня Богородиці без початку.
- 2б. П'єсня ї. николаю. Нота нова рл. **Ї** свѣтѣйшый **Ѣ**че. Пор. № 1, 22а.
- 3а. П'єсня на **Ѣ**шест'вїе **Ѣ**того **Д**хл. **И**сточникъ **Д**хв'ный. Пор. № 9, 55а.
- 4а. П'єсня на **Б**жевленїе **Г**дне. **Г**лаголь **Г**дне наро-
Дхъ глашаетъ. Пор. № 10, 16а.
- 5б. П'єсня на рождѣно **Х**во. *Cwiet myslennyu dnes sia rodyt.* Пор. № 9, 51б.
- 6а. *Pisn o strasznom Sudi. Placzu sia ia i uzasaiu.* Пор. № 2, 3б.
- 7а. *Pisn na Bohoiawlenye Hospodne. Iordan Riko, uhotowy sia.* Пор. № 10, 12а.
- 7б. *Piesn Na tilo Chrystowo. Twoia czest, slawa wikow, hospody.* Пор. № 1. 41б.
- 8б. *Piesn Strasznaго Maistatu Bozoho. Nebo Izemlia, swit Iwody.*
- 9б. *Piesn Wylykoposna. Caru chrysty, pany Mylyu.* Пор. № 11, 35а.
- 10б. П'єсня **Б**елыкопосна. **Р**одъ жидов'скый затвореный. Пор. № 11, 9б.
- 11а. П'єсня **Ѣ**томъ **Н**иколаю. **Ї** кто ѣ. **Н**икола лю-
Бытъ. Пор. № 6, 19а.
- 11б. П'єсня на **В**оскрєны **Х**р'тво. **М**ыръ воск'т'къ южъ
Днсь сѧ исполнил. *Акростих: Мاستыборекъ.*
- 12б. П'єсня на рожд'тво **Ѣ**. **И**вана. **В**семирныя радости
Церковъ исполнысѧ. *Акростих: Василїї.*
- 14а. **К**рат'кое собранїе **Ѡ** **Г**дѣт'кй **П**ас'ц'к.
- 14б. **Ѣ**онъ **П**р'той **Б**цы. Пор. *Вас. Дѣдичъ, Христовъ*
листъ, Унгвар, 1905, ст 15—16; др. Иван Франко, Апокрифи
і легенди з українських рукописів, IV, ст. 79—80 і 458—460.
- 15а. *Nauka na Wozdwyzenyie czestnaго Ха.*
- 19а. П'єсня ѣ. **Г**ладчайшемъ **И**с. **П**ох'валл пренесъ сла-
Комъ **И**с. Пор. *В. Гн. У. д. в. ст. 191; П'єсенникъ, ст. 251—252.*
- 20а. П'єсня ѣ. **Ѣ**. **И**ванъ **Б**г'словѣ. **И**вана **Б**г'слова и ры-
Торомъ сла'ка мова. Пор. № 4, 9а.

¹⁾ Н. Т. Ш. 358.

21а. Пѣснь 6 прѣткѣ Бѣмъ. Пречыстаѣ Дѣо маты Гло-
венского рлю.

22а. Piśń Ioanu bohosłowu. Ioana bohosłowa. Пор. 20а.

23б. Pieśń 5 na pokrow П. Бѣмъ. Włahowistwuiem dneś ra-
dość. Пор. № 5, 35а.

24б. Pism 4 narozdestwo Хѣ. Nowaia radost światu sia
ziawuła. Пор. № 10, 8а.

26а. Pism 5 na rozdestwo Chrystowo. Prewicznny rodyl sia
pod lity. Пор. № 10, 15б.

27а. Пѣснь 6 напреѡвраженіе (sic) Гдѣне. Нота Нова рад.
На горѣ преокразыса. Пор. № 6, 14б.

27б. Пѣснь наоуспеніе прѣвѣтыѣ Бѣмъ Троны выш'ный,
д'несь д'выгныси. Пор. № 3, 15а. Акростих: Тростянец.

29б. Пѣснь на воз'двыженіе ч. Крѣста. Крестнымъ дре-
вомъ распятого. Пор. Бог. 1790, ч. 71, 1825, ч. 71, 1850, ч.
77, 1886, ст. 157; Пѣсенникъ, ст. 164—166. Почаѣск акро-
стиха: Кле...

30а. Пѣснь четверта д. Як(т)ъ скрѡхи до Ісуса слачай-
шого. Бѣи, дѣвроцк нѣгди нѣпшибран'ни. Пор. Почаѣвська
збірка кн. XVIII в. ч. 35.

31б. Пѣснь до прѣстѣѣ Бѣи. Ѡ всепѣтаѣ мѣи, || Ѡ, гди
на сѣдѣ кажстѣ стати. Пор. Naczatki, ст. 241; Почаѣвська
збірка кн. XVIII в. ч. 40; Пѣсенсловецъ, 1870, ст. 423; Ма-
лый Богогласникъ, 1891, ст. 318.

32а. Пѣснь набожна. Низки ти поклонъ, Божи мой,
ѡдлю. Пор. Naczatki, ст. 238; Почаѣвська збірка кн. XVIII в.
ч. 39.

№ 13.¹⁾

1а. Милосердній исеси слачайши. Пор. Бог. 1850, ч. 241,
1886, ст. 497.

2б. Пѣсн с. Вѣцентемс. Подокна нота Тройца Бѣ к ѡтецъ.
Лѣдцѣ втрапконіхъ.

3б. Pism nabożna swiatowa. Єще сѣце незаходи, спати
положса. Пор. В. Варенцовъ, Сѡборникъ р. д. ст., ст. 248.

4а. Пієня про смерть. Дѣше неизнаѣ, комса достанишъ.

¹⁾ Н. Т. Ш. 362.

56. Цѣкть мисленни днеса родитъ. Пор. № 12, 56.

66. O preswiataia Diwo, pomosznycu moja. Пор. № 9, 3а.

№ 14.¹⁾

1а. Пѣснь Катыхызмова. Троица Бѣъ ѿцъ, Бѣъ сѣъ, Бѣъ дхъ стѣй. Пор. № 3, 836.

56. Пѣснь покаяна поъ шгору. Гды въ животъ мой воз'рѣ главоко. Пор. Naczatki, ст. 232; Почаївська збірка кн. XVIII в. ч. 38.

76. Пѣснь ѿ смерти, сѣдк. пекл'к ѿ нѣк. Придетъ година для всѣхъ едѣл. Пор. № 8, 46.

9а. Пѣснь Престѣй Бѣъ Почаевской. Пасли пастыры ѡвцы на горѣ. Пор. Зоря, Львів, 1880, ст. 121; П. Безсоновъ, Калѣки, I, ст. 686—688; Kolberg, Rokucie, II, ст. 264—267; Чубинський, Труды, т. V, ст. 160; польскый текст у почаївській збірці кн. XVIII в. ч. 48; А. Малинка, Лирникъ Евдокимъ Мыкитовичъ Мокровпязъ (Кіевская Старина, т. XLVI (1894), ст. 435—6); йогож, Лирникъ Ананій Гомынюкъ (тамже, т. LXIII (1898), Документы, ст. 2—4); Холмскій нар. валендарь на 1885 годъ, ст. 176.

116. Пѣснь ѿ томже ѡбразѣ. Вселеннаа вса страны земланы. Пор. № 8, 13а.

13а. Пѣснь ѿ Расп'ятію Іса Хд. Ісѣ Хртосѣ в'крыжованный. Пор. В. Гв. У. д. в. ст. 171; П. Безсоновъ, Калѣки, II, ст. 180—181.

14а. Пѣснь П. Бѣы Под'камницеко(й). Пречыстаа Дѣо Мѣы Рускаго краю. Пор. № 4, 186.

15а. Пѣснь навокресеніе Хрво. Іерсалымы свѣтиса нѣк на звѣзди. Пор. № 9, 25а. Акростих: Іоан Гешницкі.

176. Пѣснь Ісесѣ слачашемѣ. Мылосер'дній Ісѣ слачайшій. Пор. Пор. № 13, 1а.

19а. Pisan akt(u) skruchi. Bozy, (w) dobroci nigdy ni-przybrany.

206. Пѣснь Прѣвт'кѣй Бѣы. Ъ в'се пктата Мѣы, || Ъ гды на сѣдъ кажстъ статьи. Пор. № 12, 316.

21а. Пѣснь набожна. Ныз'ки ты пок'онъ, Бжы мой, ѡдаю. Пор. № 12, 32а.

¹⁾ Н. Т. III. 359.

23а Пѣснь къ Пресѣтѣй Бѣмъ. Ѡ пресѣтамъ Дѣо, по-
мошницы моѣ. Пор. № 13, 66.

24а. Пѣснь набожна. Днесь пора и той часъ, || Ѡхоты
дай для насъ. Пор. Головацькнй, Нар. пѣсни, II, ст. 493.
Текст мало чимъ рѣзвится ся від тексту Головацького; нема
тут передоставньої строфи.

24б. Пѣснь свѣцкаѣ. Билитеѣ прав'да, в'си грѣчнїи люди.

25а. Пѣснь погребова. Пришовъ часъ мой того лѣта.
Пор. № 6, 20а.

26а. Пѣснь свѣцкаѣ. Бѣдажъ мой головонцѣкъ.

№ 15.

16. Пѣснь рождества Хр^отова. Новая радость свѣтѣ са
ѣвила. Пор. № 12, 24б.

2а. Пѣснь великопостнаѣ. Царю Хр^оте справедливїй. Пор.
№ 9, 17а.

2б. Пѣснь ѡ распятїю Хр^отовомъ. Оуже декретъ под-
писеть. Пор. № 11, 32б.

3б. Пѣснь великопостнаѣ. Ѡ все створенїе по бумер-
шомъ Пана. Пор. № 1, 36б.

4а. Пѣснь на воскресенїе Хр^отово. Марморовїе и ка-
манїе ѡпоки падѣтѣ, || Пекелна врата, стала тамъ варта
и сѣни трѣсѣтѣ. Акrostих: Мастибореквїй.

Пѣснь на воскресенїе Хр^отово. Изїдѣте, аггло^н лики.
Пор. № 2, 35б.

5а. Пѣснь Покѣтна. Душе, ѣкъ ти карзо гойна, || Я до
грѣховъ и надер поколна. Пор. М. Гр. Зап. XV, ст. 42.

5б. Пѣснь пречистомѣ Кр^отѣ. Истинна радость Кр^отѣ
Хр^отовѣ. Пор. № 1, 71б. Акrostих: Іоан Волеквїй.

6а. Пѣснь ѣ. Крестѣ. Древо райское новопроцвѣтаетъ, ||
Во мѣсто смерти животъ намъ раждаетъ.

6б. Пѣснь на воскресенїе Хр^отово. Гори и холми, весело
играйте, || Древа дѣкравнїи, цвѣта испѣчайте. Акrostих: Гри-
горѣвѣ Кровѣцкїй.

7а. Пѣснь пресѣтѣй Богородици. Воспойте согласно. Пор.
№ 6, 10б. Акrostих: Волеквїй.

8а. Пѣснь на рождество Христова. Веселаа свѣтъ новина. Пор. № 10, 2а.

8б. Пѣснь рождества Христова. Цвѣтъ мысленній днесь са родитъ. Пор. № 13, 5б.

Пѣснь на рождество Христова. Нинк, Ядаме, возвеселися. Пор. 3 культ. житя Укр., ст. 22, 13б.

9б. Пѣснь рождества Христова. Шасливѣ часи вѣка нинк южъ настали, || Которого пришествїа изъ давна чекали.

Пѣснь на рождество Христова. Шедше трїе цари. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 148.

10а. Пѣснь на крещенїе Іорданское. Иорданъ рѣко, оуготовиса. Пор. № 12, 7а.

10б. Пѣснь Стрѣтемъ Хрѣтовимъ. Яхъ, ажъ жалъ тажкїй невинно оумерти, || Тажко терпѣти безъ винной смерти.

11б. Пѣснь (на) воведенїе престоу Брѣци. Вострѣбѣте, воскликнѣте. Пор. № 10, 19б.

12а. Ёраа. Дивни твоа тайни, Чистаа, явиса. Пор. № 7, 22а.

Пѣснь престоу Брѣци. Веселѣнаа, торжествуй днесь. Пор. Бог. 1790, ч. 95, 1825, ч. 95, 1850, ч. 101, 1886, ст. 223; Почаївська збїрка кін. XVIII в. ч. 24; Пѣенникъ, ст. 80—82. Акростих: Воле.

12б. Пѣснь стома Дхѣ. Оутѣшителю мїра. Пор. № 7, 31а.

13а. Пѣснь втораа стома Дхѣ. Источникъ духовнїй. Пор. № 12, За. Акростих: Иосиф Рус.

14а. Пѣснь Заблудшаго Сына. Яхъ, мнѣ тажко, жалъ не малїй, || Скѣрби многи ма шендали. Пор. № 9, 39б. Акростих попований: Алия Мачинскя.

15а. Пѣснь на воскресенїе Христова. Соторжествуйте вси кѣпно нинк. Пор. № 3, За.

15б. Пѣснь на воскресенїе Христова. Хрѣтос Панъ зъ мѣртвахъ всталъ || И звнтазство шримал.

16б. Пѣснь на воскресенїе Христова. Милостивїй Бгъ и человекъ, || Которїиса къ тѣло шваккъ. Акростих: Матиборк.

17а. Пѣснь д. на воскресеніе Христова. Играй, новій Іерусалиме. Пор. Бог. 1790, ч. 50, 1825, ч. 50, 1850, ч. 54, 1886, ст. 114. Акростих: Іоан Матиборекій.

17а. Пѣснь ї. Іерусалиме, триоумфъш нинк радость ведію. Пор. Бог. 1790, ч. 55, 1825, ч. 55, 1850, ч. 59, 1886, ст. 124. Акростих: Іоан.

№ 16.¹⁾

1а. Пѣснь Рождества Хвѣс. Богъ предвѣчный. Пор. № 10, 28а.

1б. Пѣснь Рождества Хвѣс. Предвѣчный родилъ сѧ. Пор. № 12, 26а.

2а. Пѣснь Рождества Хвѣс. Ангелъ пастыремъ мовилъ. Пор. № 10, 47а.

2б. Пѣснь Стлю Наснаію. Излиай сѧ благодать. Пор. № 9, 28а.

3б. Пѣснь Богоявленію Гдню. По: Воскресъ Ісѣ ѿ гроба. Крещаетъ сѧ Бѣка. Пор. № 6, 23а.

4а. Пѣснь Богоявленію Гдню. Іорданъ рѣко, оуготови сѧ. Пор. № 15, 10а.

5а. Пѣснь Стрѣтенію Гдню. По: Радш сѧ, Царице. Свѣтло днес лившѣте. Пор. № 6, 26а.

5б. Пѣсн' ѿ Страшномъ сѣдк. Горк, горк, дши моѧ. Пор. № 4, 1а. Акростих: Гедеон Пазі(й).

6а. Пѣснь Во Ндлю Масопсѣнсю. Плачи, дше, рыдай горе. Пор. № 5, 10б.

7а. Пѣснь Благовѣщенію Прстой Бци. По: Дне вси Благовѣщенію. Ливш дне. Сишне. Пор. № 6, 24а.

8б. Пѣснь Вѣхланію Гдню. По: Взыде Бѣ ко высокой. Радш сѧ сѣло, дши Сіѡна. Пор. № 7, 37а.

9б. Пѣснь Вознесенію Гдню. По: Радш сѧ сѣло, дши. Взыде Бѣ ко высокой горк. Пор. № 4, 10б.

11а. Пѣснь Стѣмѣ Дхѣс. Утѣшителю мирѣ. Пор. № 15, 12б.

11б. Пѣсн' С. Апло^м Петро^с и Павла^с. По: Флашиваа юно^{ст}. Ѣрганы, играйте. Пор. № 4, 17а.

1) Н. Т. Ш. 165.

126. Пѣснь на Превѣраженіе Гѣднѣ. По^а: Михаиле, кто ѿ.
На Оаворк превѣраз' сѧ. Пор. № 12, 27а.

13а. Пѣснь Ст. Архистратига Михаила. По^а: Надаворк
прев^б. Михаиле, кто ѿко Бѣк. Пор. № 6, 20 б.

146. Пѣснь Поведенію Престой Бѣи. По^а: Радшй сѧ, Ца-
рице. Свѣтлаѧ Зорнице. Пор. № 6, 176.

156. Пѣснь Стлю Николаю. Ст кто, кто николла любит.
Пор. № 12, 11а.

166. Пѣснь Стлю Николаю. По^а: Радшй сѧ, Маріе. Ра-
дшй сѧ, Николае.

176. Пѣснь Стлю Николаю. По(д) Шл. Болшого нѣсть
на земли трона. Пор. № 11, 286.

186. Пѣснь на Успеніе Престой Бѣи. По^а: Правды весна.
И(рхангелн) знеѧ прішли до Бѣи. Пор. № 6, 15а.

206. Пѣснь Оуспенію п. Бѣи. По^а: Иордан' рѣкко, оуго-
внса. Днѣ оумираѣт Ісѣова Мати.

21а. Пѣснь Престой Бѣи. Бѣди во^ахвалена. Пор. № 7, 18а.
Акростих: Бачивски.

216. Пѣснь Престой Бѣи. Радшй сѧ, Црце. Пор. № 7, 236.

23а. Пѣснь на Погревк. Ст все сѣтнаго свѣта. Пор. №
11, 11а.

24а. Пѣснь на Погревк. Источники слез' разливайтесь.
Пор. № 6, 1а. Акростих: Іоан Вуюянік.

25а. Пѣснь ш Ядамк и Стк. Размышлал' сѣвк Ядамк.
Пор. № 6, 116.

266. Пѣснь. Слава будь Богу въ Троици единому.

27а. Пѣснь ш Марности сего свѣта. Фалшивла юно^{ст}.
Пор. В. Гв. У. д. в. ст. 89 і 264; Зап. XXI (Misc.) ст. 8—9;
Головацький, Нар. пѣсни, II, ст. 570—571; В. Перетцъ,
Очерки по исторіи поэтического ствля въ Россіи, Сиб. 1905,
I—IV, ст. 52.

276. Пѣснь на Погревк. Пришол' чд^с. Пор. № 14, 25а.

28а. Пѣснь ш Смерти Х^свой. Повѣжъ же ми, соловкѣ.
Пор. № 7, 346.

29а. Пѣснь Рождѣствѣ Х^сѣс. Бѣдк Бѣк. Пор. № 11, 56.

30а. Остання строфа піснѣ на Різдо Христа:

Іродъ пойдѣтъ ажъ до адѣ
Авцѣперѣ напорадѣ.

Мы же стого веселѣм'са,
Хрѣс (Богс) поклонѣмса. Ям'кнѣ.

Пѣснь на Рождество Хрѣс(т)ово. Богъ предвѣщій на-
родыма' са. Пор. 1а.

32а. Пѣснь Соловѣя. Соловѣю маленькій, || Маешъ го-
лосъ тоненкій.

33б. Колѣда на Рж° Хрѣво. Бѣ галиц'кой зем'ли новаѣ
зора зыйшла зъ замора. Вірш Луки Данкевича з „Зорі Га-
лицкой“ за 1849 р. ст. 10—11.

35а. Пѣснь о смерти. Кон'чина приходить, свѣтови не
быти.

36а. Пѣснь ѿ Ядмак ѿ Бѣк. Гди Богъ Ядма со-
твори^т рѣкама. Пор. М. Гр. Зап. XVII, ст. 77; Жыте і Слово,
1894, II, ст. 216; В. Гв. У. д. в. ст. 61 і 244; В. Перетцѣ,
Историко-литературныя изслѣдованія и матеріялы, I, 1, ст.
112—120; П. Демущ'вий, Лвра, ст. 7.

37а. Пѣснь ѿ смерти. Тож'ми немило ѿ невесело. По-
чаток; сеж і на відворотній стороні.

кк. 38—40 чветі.

41а. Пѣснь ѿ смер'ти. Тож'ми не мило тѣм невесело.

кк. 42 і 43 чветі.

44а. Пѣснь ѿ страшномъ судѣ, Нев'к и Пекл'к и ѿ Ан-
тихрист'к. Язъ, азъ, азъ, прійде страшній часъ.

№ 17.¹⁾

1а. Пѣснь ѿ смерти. Источ'ники слезъ, разливайтеса.
Пор. № 16, 24а.

Далі одна картка чвета, друга з записками, а третя з урив-
ками катехизму.

5а. Пѣснь свѣцкама. Теразъ свѣтъ, свѣтъ, свѣтъ, ве-
ликама з(рада). Пор. М. Гр. Зап. XIV (Misc.) ст. 15.

5б. Пѣснь Катехизмова. Трѣца Бѣгъ ѿц'к. Пор. № 14, 1а.

7а. Пѣснь Рождества Хрѣт'вс. Хрѣт'съ Спаситель бѣ. ||
Новѣм'къ вкрнымъ бѣ православнымъ просвѣтитель. Пор.
М. Гр. Зап. XVII, ст. 64; Шейнъ, Нар. бѣлор. пѣсни, ст. 398.

7б. Гласъ д. Ішовъ чернець ѿзъ манастырѣ.

Гласъ бѣ. Стрѣтилъ єго вѣтѣрый чернець.

¹⁾ Н. Т. III. 188.

Гласъ ѿ. **О**къды ты, брате черче, градешъ.

Гласъ д. **С**костантина града пола.

Гласъ е. **С**адъме соекъ, брате черче, та повескъдѣймо.
Окрим того „Спасителнаа жертва“.

86. Пѣснь Рождества Ісѣ Хротова. Возсіавый надъ солнце во Вертепк нынѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 21, 1825, ч. 21, 1850, ч. 27, 1886, ст. 46; Чубинський, Труды, III, ст. 348, 384; Собрание колядь, Унгар, ст. 48—49.

9а. Пѣснь д. Рождества Хротова. Тонъ на: Т(роне) книшній. (Цвѣ)тъ мысленній днесъ самъ родитъ. Пор. № 15, 86.

9б. Пѣснь е. на Рождество Ісѣ Хротова вмѣсто кол. Дивнаа новина. Пор. № 10, 266.

Далі належить тут картка, що вклеена при оправі аж по 29к. Містять вона:

30а. Пісню на Різдво Хр. Превѣчний родилса подлѣти. Пор. № 16, 16.

30б. Пѣснь д. на Рождество Ісѣ Хротова. Даръ нынѣ пребогатый ѿ нескѣ прійде. Пор. Бог. 1790, ч. 18, 1825, ч. 18, 1850, ч. 24, 1886, ст. 27; Чубинський, Труды, III, ст. 326—327, 333, 383; Собрание колядь, Унгар, ст. 33—34.

10а. Пѣснь е. Рождества Ісѣ Хротова. Новая радость свѣтса самъ зъавила. Пор. № 15, 16.

Пѣснь з. Рождества Ісѣ Хротова. Новая радость стала. Пор. № 7, 36.

10б. Пѣснь з. Рождества Ісѣ Хротова. Ѣ Хрте царю, благій шафарю. ѿ.

11а. Пѣснь й. Рождества Хротова. Выслухъ лежить. Пор. № 10, 346. Акrostих: Василій.

11б. Пѣснь д. Рождества Хротова. Бѣкъ предвѣчный на-родилса. Пор. № 16, 30а.

12а. Пѣснь д. на Бѣоавленіе Гдне. і. Глаголь Господень. Пор. № 12, 4а.

12б. Пѣснь е. на Бѣоавленіе Гдне. аї. Тонъ на: Ко-стрѣбите, воскликните. Іурдане, оѣготовиса. Пор. № 10, 136. Акrostих: Іоан Волеви.

13б. Пѣснь г. на Бѣоавленіе Гдне. вї. Іурданъ Рѣко, оѣготовиса. Пор. № 16, 4а.

14а. Пѣснь д. на Бѣоавленіе Гдне, гї. пѣваемаа на тоже тонъ. Тройце стла, Бже ласкавый. Пор. № 2, 436.

146. Пѣснь ѿ. на С(т)рѣтеніе Г^одне, дї. Предивное торжество. Пор. Бог. 1790, ч. 31, 1825, ч. 31, 1850, ч. 36, 1886, ст. 71; Пѣсенникъ, ст. 130—132.

156. Пѣснь ѿ. на Стрѣтеніе Г^одне, еї. Тонъ на: Бѣгомъ ѿбраннаѧ мати Дѣво. Свѣтло днесъ ликѣймо. Пор. № 16, 5а.

Пѣснь ѿ. на Неделю ѿ владномъ сы(н)с), сї. Ѣ горе мнѣ грѣшникъ свѣс. Пор. № 8, 15а.

166. Пѣснь ѿ. ѿ Страшномъ Свѣдѣ, зї. Тонъ на: Ѣ горе мнѣ грѣшникъ свѣс. Плачи, дѣше, слезъ ѿзлїй море. Пор. № 16, 6б.

176. Пѣснь на недѣлю Сыропустнїю, иї. Плачь Ядѧма прѡца ѿз' Рѧѧ изгнѧнѧгѧ. Оѿви, ѡксѧс ѡпадохъ вѣднѧй. Пор. Бог. 1790, ч. 38, 1825, ч. 38, 1850, ч. 43, 1886, ст. 84; В. Гн. У. д. в. ст. 59.

186. Пѣснь на Пѣлю ѿ. Великопустнїю ѿ Стрѣстехъ Хр^отовыхъ, дї. Царю Хр^оте незлобивїй. Пор. № 12, 9б.

19а. Пѣснь на Недѣлю ѿ. Великопустнїю ѿ Стрѣстехъ Хр^отовыхъ, ѿ. Хр^исте царю справедливїй. Пор. № 15, 2а.

20б. Пѣснь на Недѣлю ѿ. Великопустнїю ѿ Стрѣстехъ Хр^отовыхъ, кѧ. Оѿже декретъ подписѣтъ. Пор. № 15, 2б.

21б. Пѣснь на Недѣлю ѿ. Великопустнїю ѿ Стрѣстехъ Иисъ Хр^отовыхъ, кѧ. Тонъ: Болша нѣстѣ земѧго трѡна. И ктежъ такъ запѧмѧталїй. Пор. Бог. 1790, ч. 43, 1825, ч. 43, 1850, ч. 48, 1886, ст. 97. Акростих: Іоан Моравски.

22а. Пѣснь на К'ѣханїе Г^одне, кї. Радѣсѧ зѣло, дщи сїѡна. Пор. № 16, 8б.

23а. Пѣснь на Воскресенїе Хр^отово, кѧ. ѿзыдѣте, агѣловъ лики. Пор. № 15, 4а.

23б. Пѣснь на Вознесенїе Г^одне, кѧ. Тонъ на: Радѣсѧ зѣло, дщи сїѡна. ѿзыде Бѣгъ к' Єлеонстей горѣ. Пор. № 16, 9б.

24б. Пѣснь ѿ. на Сошествїе Сѣлаго дѣла, кѧ. Источникъ дѣховнѧй. Пор. № 15, 13а.

25а. Пѣснь ѿ. на Сошествїе сѣлаго дѣла, кѧ. Оутѣшителю мирѧ. Пор. № 16, 11а.

25б. Пѣснь ѿ. ѿ Престѡй Свѣхарїстїн Тѣла, кї. Твоѧ честь, слава. Пор. 12, 7б.

26а. Пѣснь на Превѣраженіе Гѣдне, кѣ. Тонъ на: Нова радость стала. Нагорк превѣразиса. Пор. № 16, 126.

26б. Пѣснь на Воздвиженіе крѣста, ѧ. Тонъ на: Ахъ оудивиса. Дреко трѣскатое, вѣсомъ оужасное. Пор. Бог. 1790, ч. 72, 1825, ч. 72, 1850, ч. 78, 1886, ст. 159; В. Гн. Лірники, ст. 27—28; П. Демущький, Лира, ст. 13—14. Акростих: Димітри.

27а. Пѣснь Члдоуническаа, ѧ. Хвалите Господа со не-вѣскъ. Пор. № 4, 7а.

28а. Пѣснь ш Промыслѣ Бжїемъ, ѧ. Кто тилко знаетъ, же Гѣдь на нѣк. Пор. № 3, 61а.

29а. Пѣснь ш повѣтрю моровомъ, ѧ. Чистаа панно, матко оутѣшонна.

29б. Часть ѧ. Пѣснь ѧ. на Рождество прѣстѣа Бѣы, ѧ. Рождество славно. Пор. № 11, 196.

30 к. по 9 к.

31а. Пѣснь ѧ. на Рождество Прѣстѣа Бѣы, ѧ. Тонъ на: Бѣтай, свѣнта къ нѣко взѣнта. Свѣтло неко со аггелы весели са днесь. Пор. Бог. 1790, ч. 81, 1825, ч. 81, 1850, ч. 87, 1886, ст. 191. Акростих: Сопатвцїй.

32а. Пѣснь на Покровъ прѣстѣа Бѣы, ѧ. Благовѣ-ствѣтѣ днесь радость всемъ мїрс. Пор. № 12, 236.

32б. Пѣснь ѧ. на Воведеніе Прѣстѣа Бѣы, ѧ. Архїерее Захарїе, прїйми дѣквицѣ. Пор. № 3, 65б. Акростих: Архангел прїять.

33а. Пѣснь ѧ. на Воведеніе Прѣстѣа Бѣы, ѧ. Вострѣ-вите, воскликните. Пор. № 15, 116.

33б. Пѣснь ѧ. на Блговѣщеніе Прѣстѣа Бѣы, ѧ. Да прїйдетъ, да прїйдетъ ѧ. вѣсемъ мїрс радость. Пор. № 11, 86. Акростих попованїй: Демвин.

34а. Пѣснь ѧ. на Благовѣщеніе Прѣстѣа Бѣы, ѧ. Ликшї днесь, Сївне. Пор. № 16, 7а.

34б. Пѣснь ѧ. на Состраданіе Прѣстѣа Бѣы, ма. Ѡ Дѣ-вице всечестнаа. Пор. № 3, 336.

35а. Пѣснь на Оуспеніе прѣстѣа Бѣы, мѣ. Троне выш-ны(нї)й. Пор. № 12, 276. Акростих: Тростянец.

36а. Пѣснь Чѣдотворной почлевской (Бѣи), мѣ. Вселеннаа вса страны. Пор. № 14, 116.

366. Пѣснь ѿ Прѣткѣи Бѣцкѣ ѿ Преславной побѣдѣ ея надъ тѣрками, бывшей Рокѣ Бжѣи махѣ Меца Юліа кѣ. днѣ, мѣ. Весело спѣвайте. Пор. № 4, 326.

37а. Пѣснь Пресвѣткѣи Бѣцѣ, мѣ. Пречѣла дѣо мати Рускаго краѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 115, 1825, ч. 116, 1850, ч. 121, 1886, ст. 270; Почаївська збірка ків. XVIII в. ч. 4; Гора Почаевская, 1762, ч. 2; П. Безсоновъ, Калѣев, I, ст. 688—690; Холмскій нар. календарь на 1885 годъ, ст. 177.

38а. Пѣснь пресвѣткѣи Бѣцкѣ Ч. П., мѣ. Нынѣ прослависѣ почаевска скала. Пор. Бог. 1790, ч. 117, 1825, ч. 118; Почаївська збірка ків. XVIII в. ч. 6.

39а. Пѣснь прѣткѣи Дѣкѣ Бѣцкѣ, мѣ. Яхѣ оудивисѣ. Пор. № 1, 58а. Останок акростиха: Антон.

39б. Пѣснь Прѣткѣи Дѣкѣ Бѣцкѣ, мѣ. Тонѣ на: Нова радость стала. Дивни твоѣ тайна. Пор. № 15, 12а.

Пѣснь Прѣткѣи Дѣкѣ Бѣцкѣ Бѣгородикѣ Подкаменецкой, мѣ. Пречистаѣ Дѣо Мати Рускаго краѣ. Пор. № 14, 14а.

40а. Пѣснь молитвеннаѣ Дѣкѣ Бѣцкѣ, нѣ. Бѣсѣхѣ Царице Блѣдѣице. Пор. Бог. 1790, ч. 136, 1825, ч. 137, 1850, ч. 138, 1886, ст. 303; Пѣсни благовѣиыя, 1806, 256. Акростих: Василій.

Дальша картка оправлена по 44 к.

45а. Пѣснь мѣтвеннаѣ Дѣкѣ Бѣцкѣ, нѣ. Богомѣ избраннаѣ мати, ѡтроковице. Пор. № 9, 4а.

45б. Часть, г. Пѣсни благовѣиыя. Пѣснь Сѣомѣ великомѣченикѣ димитрѣю, нѣ. Тонѣ на: Троноѣ вышній. Что воздаѣи Хрѣтѣ Бѣсѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 150, 1825, ч. 151, 1850, ч. 152, 1886, ст. 328; Пѣсенникѣ, ст. 46—49.

41б. Пѣснь ѿ. на С. С. Архѣстратига Мѣхѣила, нѣ. Вышнихѣ хорѣвъ Началниче. Пор. Бог. 1790, ч. 156, 1825, ч. 157, 1850, ч. 158, 1886, ст. 343; Пѣсенникѣ, ст. 54—56.

42а. Пѣснь ѿ. на Сокорѣ С. Архѣстратига М., нѣ. Ликѣютъ вси наневесѣхѣ. Пор. № 2, 66б.

42б. Пѣснь г. на С. С. Архѣстратига Мѣхѣила, нѣ. Мѣхѣиле, кто яко Бѣсѣ. Пор. № 16, 13а.

43а. Пѣснь д. на соборѣ сѣаго Архѣггела Мѣхѣила, нѣ. Хвалимѣа вси згоднѣ, зѣбранній воеводо. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 245; Пѣсенникѣ, ст. 57—59.

Пѣснь Сѣткѣи Великомѣчѣицѣ Варварѣ, нѣ. Тонѣ на: Іѣванна Бѣслова. Сѣ Варваро мѣченице. Пор. № 7, 1а.

436. Пѣснь ѿ. Сѣтителю Хрѣтовъ Николаю, нн. Иѣвныи всемъ мїрсъ благодѣтелю. Пор. Бог. 1790, ч. 168, 1825, ч. 169, 1850, ч. 170, 1886, ст. 370. Акrostихъ: Я. Кулчицки.

446. Пѣснь ѿ. Сѣтителю Хрѣтовъ Николаю, нд. Три крати блаженъ, пастырю. Пор. 3 культ. житя Укр. ст. 21, 3а.

Далі недостае одной картки, а наиблнжша вправлена по 51 к.

52а. Остання строфа пїснї св. Миколаевя: Дивный во дѣлѣхъ свѣтытель великій. Пор. № 5, 31а.

Пѣснь ѿ. Сѣтителю Хрѣтовъ Николаю, жѣ. Горы, холми, дѣравы, листїе, цвѣтки. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 67.

52б. Пѣснь ѿ. Сѣтителю Хрѣтовъ Николаю, жѣ. Ой хто, хто Николаа любитъ. Пор. № 16, 15б.

46а. Пѣснь Сѣтомъ Первомѣченикс Стефанъ. Страданїе мѣченика Стефана прославляймо, жд. Пор. № 2. 14б. Акrostихъ: Стефан Дяченко.

46б. Пѣснь Сѣтителю Хрѣтовъ Васїлію, жѣ. Васїліа великаго, пастыра Кесарїйскаго. Пор. Бог. 1790, ч. 180, 1825, ч. 181, 1850, ч. 183, 1886, ст. 393. Акrostихъ: Васїлій.

47а. Пѣснь Сѣтымъ Трїемъ Сѣтителемъ, жс. Тонъ на: Вострѣните, Воскликните. Торжественно воскликните. Пор. Бог. 1790, ч. 184, 1825, ч. 185, 1850, ч. 187, 1886, ст. 400. Акrostихъ: Тарнавски.

47б. Пѣснь прѣномъ Оцъ Ілєзію челоувѣкс Бжїю, жс. Тонъ на: Оуже декретъ подписетъ. Коуханнаго са шѣтала. Пор. № 9, 49а.

48а. Пѣснь Сѣтомъ Апостола и Свѣдѣтс Іванна Бого-словъ, жн. Іванна богослова. Пор. № 12, 20а.

48б. Пѣснь на Рождество Сѣаго Крестителя Іванна, жд. Всемирнаго днесь начало. Пор. Бог. 1790, ч. 197, 1825, ч. 198, 1850, ч. 200, 1886, ст. 423.

49а. Пѣснь ѿ. Сѣтымъ Апостомъ Петра и Павла, д. Пресвѣтлыа князи церковныхъ соворовъ. Пор. Бог. 1790, ч. 199, 1825, ч. 200, 1850, ч. 202, 1886, ст. 428.

50а. Пѣснь Сѣтомъ Прѣкс Ілїи Оесвѣтаникс, оѿ. Галаадскїй славнє пророче. Пор. № 6, 12б.

50б. Пѣснь на Оусѣкновенїе честныа главы С. Іванна Пророка, Прѣтечи и Крѣтла Гѣдна, оѿ. Тонъ на: Іхъ, оуди-виса. Шнєвєсъ посланна. Пор. Бог. 1790, ч. 204, 1825, ч. 205, 1850, ч. 207, 1886, ст. 438. Акrostихъ: Отец Всел.

51а. Пѣснь ѿ любви къ Бг҃у, о҃. Боже, кохаютѧ, цѣлымъ сердцемъ кохаютѧ. Пор. № 1, 63а.

53а. Пѣснь покланнаѧ ѡстѣпника ѡвѣры, о҃д. Плачите сердца моего зѣкницы. Пор. Бог. 1790, ч. 216, 1825, ч. 217, 1850, ч. 217, 1886, ст. 458; В. Гн. У. д. в. ст. 31 і 57.

53б. Пѣснь ѧ. ѿ смерти, о҃е. Ахъ, смотри, кто живѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 233, 1825, ч. 234, 1850, ч. 230, 1886, ст. 476. Акrostвх: Андрѣевскѣ.

54а. Пѣснь вѣ. ѿ смерти, о҃с. Сгда душа ѡтѣла. Пор. № 5, 116.

55а. Пѣснь г. ѿ смерти, о҃з. Кажѣтъ люде, же ѿ оумрѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 236, 1825, ч. 237, 1850, ч. 233, 1886, ст. 482; Головацькій, Нар. пѣсни, III, ст. 286—288; Пѣсенникъ, ст. 337—338.

Пѣснь ѡдшахъ в' мѣкахъ чистелныхъ свѣщухъ, о҃й. Поманите, помолитѣся ко Господѣу. Пор. Бог. 1790, ч. 237, 1825, ч. 238, 1850, ч. 234, 1886, ст. 484. Акrostвх: Пашковскѣй.

56б. Пѣснь нав'кханіе Гсподне. Црковъ Сѣвнска. Пор. № 5, 226.

56а. Пѣснь Стителю Хртовѣу Нїколаю. Болшаго нкств земнаго трона. Пор. № 16, 176. Акrostвх поцесований: Бардинскѣу.

57б. Пѣснь ѿ злои вѣчности. Паматайте, Хрїстіане, || Шо са зѣвами потомъ стане. Пор. Бог. 1790, ч. 241, 1825, ч. 242, 1850, ч. 238, 1886, ст. 493; Пѣсни благовѣвныя, 1806, 1116; Пѣсенникъ, ст. 346—350; Головацькій, Нар. пѣсни, III, ст. 278—281.

58б. Пѣснь вѣ. ѿ смерти. Прїдетъ година. Пор. № 14, 76.

59б. Пѣснь покланнаѧ. Тонъ: ѿ горе мнѣ. Гды вѣ животъ мой возрѣ глѣбоко. Пор. № 14, 56.

60б. Пѣснь свѣцкаѧ. Фалшивѧ юность. Пор. № 16, 27а.

Пѣснь свѣцкаѧ. Ѣ кто навѣтк' без' долк' родитѣя. Пор. № 9, 35а.

61б. Пѣснь свѣцкаѧ. Явиласѧ еси, великомученице згорѣлице!

62а. Пѣснь на Погребѣк. Сгк (sic), Смерте, Смерте, чомусь такъ страшнава? Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 96—97; Пѣсенникъ, ст. 332—335.

63а. Пѣснь стѣмѣ Василию. Излиася благодать. Пор. № 16, 26.

63б. Пѣснь Благовѣщенію. Посланъ вѣсть Ярхъль Гавриилъ. Пор. № 4, 26а.

65а. Wzłobie lezy. Пор. Kantyczki, II, ст. 63—65.

66б. Duwnyi w dylach s. wełykiy. Пор. 52а.

67б. W złobie lezy. Пор. 65а.

68а. Bolszaho nisc zemnaho trona. Пор. 57а.

68б. Пѣснь ѿ смерти и ѿ мѣкѣ печальныхъ. Тоужъ ми не мило ѿ нечесло.

№ 18.¹⁾

2а. Пѣснь ѿ. на Рождѣство Ісусъ Хѣо. Богъ предвѣчный народилсѣ. Пор. № 17, 116.

2б. Пѣснь ѿ. на Рождѣ. Ісъ Хѣо. Предвѣчный родилсѣ подѣкты. Пор. № 17, 30а.

3б. Пѣснь ѿ. Рожд. Хрѣтосъ. Ягбъль пастыремъ мовил. Пор. № 16, 2а.

4а. Пѣснь ѿ. Рождѣствѣ. Крикнѣте, аггли. Пор. В. Гв. У. д. в. ст. 147—148; Чубинськый, Труды, III, ст. 340.

5а. Пѣснь С. Василию. Излиася благодать. Пор. № 17, 63а.

6а. Пѣснь на Богоѿ(в)ле(ніе) Господне. Іурдан рѣко, оуготѣвисѣ. Пор. № 17, 13б.

6б. Пѣснь Богоявленію. Глаголъ Гѣденъ. Пор. № 17, 12а.

7а. Пѣснь на Стрѣктеніе Гѣдне. Свѣтло днесъ ликсет. Пор. № 17, 15б.

7б. Пѣснь Благовѣщенію Престѣой Бѣци. Посланъ вѣст Ярхъггъль Гавриилъ. Пор. № 17, 63б.

9а. Пѣснь на Вѣханіе. Радѣисѣ зѣло, дши сишна. Пор. № 17, 22а.

10а. Пѣснь на Воскрѣніе Ісусъ Хрѣтосъ. Іисъ Хрѣтосъ змертвыхъ всталъ. Пор. № 4, 6а.

10б. Пѣснь на Вознесеніе Ісъ Хрѣтосъ. Взыде Бѣкъ ко высокой горѣ. Пор. № 17, 23б.

12а. Пѣснь Сошествію стѣго Дѣа. Источникъ дѣховный. Пор. № 17, 24б.

13а. Пѣснь Соше. Стѣго Дѣа. Оутѣшителю мѣрс. Пор. № 17, 25а.

¹⁾ Н. Т. III. 352.

136. Пѣснь Сѣмъ Аполомъ Петра и Павла. Поѣ: Фалши. **Органы, играйте.** Пор. № 16, 116.

14а. Пѣснь с. Прокс Илію. Исполненный благодати. Пор. № 4, 186.

146. Пѣснь Успенію Престѣй Бѣци. Архагѣли з'нѣа прійшли до Бѣци. Пор. № 16, 186.

156. Пѣснь ѿ. Успенію Прѣтой Бѣци. Поѣ: Іѡрдан' рѣко. **Днесь оумирает' Ісѣсва Мѣти.**

16а. Пѣснь на Превращеніе Господне. Поѣ: Архаг' з'нѣа. **Надворк' превращаея.** Пор. № 17, 26а.

166. Пѣснь ѿ. Превращенію. Поѣ: **Изліайса бѣ. Беліим гласом' и оужасом'.** Пор. 3 культ. жити Укр., ст. 24, 416. **Акростих попеваній: Васпая.**

176. Пѣснь на Оуѣскновеніе Четныхъ главы Іѡ. Прѣ. Поѣ: **Бѣце вѣр. Человкк' нескныи.** Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 248; Пѣсенникъ, ст. 249—250.

18а. Пѣснь на Рождѣство Престѣй Бѣци. Поѣ: **нѣо и земл.** Рождество славно. Пор. № 17, 296.

196. Пѣсн' на Воудвиженіе Четнаго Крѣта. Поѣ: **Изліайса. Взалтокваннью трѣвс.** Пор. № 6, 166.

21а. Пѣснь ѿ. Воудвиженію. **Земп'кров горныхъ вог' савлает'.** Пор. № 6, 4а.

22а. Пѣснь на Покрѣв' Престѣмъ Бѣцы. **Прѣста црѣца на високомъ тронѣ.** Пор. № 2, 606.

23а. Пѣснь ѿ. Покрѣвс Прѣтой Бѣци. **Богородице, вѣрныи шборона.** Пор. 4, 116.

24а. Пѣснь Сѣтомъ Архлс Михаилс. **Хвалимъ та вси згодне.** Пор. № 17, 43а.

256. Пѣснь ѿ. С. Михаилс Арх. **Михаиле, кто яко вѣъ, велии возопил' есь.** Пор. № 17, 426.

27а. Пѣснь на Воведеніе Прѣтымъ Бѣцы самоподовна. **Камъ проникает'.** Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 196; Пѣсенникъ, ст. 65—67.

276. Пѣснь Воведенію Прѣтой Бѣцы. **Nota. Ez nagy Szencség valoban. Воскликн'кте, вострѣв'кте.** Пор. № 17, 33а.

286. Пѣснь Благовѣщенію Прѣтой Бѣцы. **Подобенъ: Рождѣство сѣвное. Ликѣи днесь, Сѣвне.** Пор. № 17, 34а.

30а. Пѣснь Вѣ Ндлю Блднаго. Поѣ: **Фалшиваю юность.** **Нарѣкаухъ сидѣща горка Вавилона.** Пор. № 2, 22а.

306. Пѣснь С. Апѣла Андрею. Поѣ: Івана вѣслова. Апѣла перевозванна, російскаго фндатора.

316. Пѣснь Прѣтой Богородицы. Дѣо мати прѣклагла. Пор. № 1, 16.

326. Пѣ(с)нь Прѣтой Бѣцы. Радѣйса, црце, нѣла застѣпнице. Пор. № 16, 216.

33а. Пѣснь Богоявленію Гѣдню. Поѣ: Бѣскрс Ісѣ Ѡ грока. Крещаетса Бѣдка во Іурдани. Пор. № 16, 36.

336. На рождество С. Івана прѣдич. Исканайте, горы. Пор. № 1, 206.

356. Берховнымъ Апломъ Петрс и Павлс на подобенъ Ликѣй днесъ, Сѣвне, Благовѣщенію. Днесъ вси хрѣтіане радостно ликѣютъ. Пор. № 6, 13а. Акростих: Димітр Левковекій.

38а. На Оуспеніе Пресѣ. Бѣцы. Троне вышній. Пор. № 17,

35а. Дві строфи і початок третьої з початком акростиха: Тро.

№ 19.¹⁾

16. Рыцар і смерть. Бѣк некоторій рыцар велможни".

106. Пѣснь Ісѣ сладкомс. Ісѣсе мой прѣлюбезни", серѣцѣс сладосте. Пор. Бог. 1790, ч. 242, 1825, ч. 243, 1850, ч. 239, 1886, ст. 495; Шейнъ, Народ. бѣлор. пѣсни, ст. 403; П. Демущевій, Лира, ст. 10.

116. Пѣснь Оуспенію Бѣк. Божіа Матер сімет. Пор 3 культ. жита Укр. ст. 22, 10а; Вагасз, Sudowne obrazy, ст. 19—20. Пісня тут приложена до почаївської Богородиці.

126. Пѣснь Оуспенію Прѣтѣ Бѣцѣк. Троней (sic) вишней, днес двигнеса. Пор. № 18, 38а. Акростих: Тростянец.

146. Пѣснь П. Бѣцѣк Чсдотворѣой Поча. (властво Підваменецькій). Причистла Дѣво Мати рѣского краю. Пор. № 17, 396.

16а. Пѣсньк соловѣк. Яхъ, воспой 2, соловѣкй, лхъ, коспой, молодой. Ю. А. Яворскій, Великорусскія пѣсни въ старинныхъ карпато-русскихъ записяхъ, Спб. 1912, ст. 58—61.

166. Пѣснь Рождества Хѣтвс. Крикнѣте, ангели, на нѣбеси вгласно. Пор. № 18, 4а.

1) Н. Т. Ш. 343.

18а. Пѣснь нарождество Хѣо. Небо и земля нинѣ торжествуют. Пор. № 10, 25а.

19а. Пѣснѣкъ владномъ сынѣ. Ъ горе менѣ грѣшномъ сѣрѣ. Пор. № 17, 15б.

20а. Пѣснь смерти и страшно^м сѣдѣ. Лакнѣщей свѣте, чѣмъ на грѣшники такъ зѣло чатѣши? Пор. № 8, 2б. Акростихъ поповавий: Лукашъ Дланскы.

23б. Пѣснѣкъ смерти и страшно^м сѣдѣ. Егда душа ѿ тѣла разлѣчается. Пор. № 17, 54а.

24б. Пѣснь смерти и страшно^м сѣдѣ. Кажѣтъ люди, що а смѣрѣ, а а хоцѣ жити. Пор. № 17, 55а.

25а. Пѣснь забавна о адамѣ и Евѣ. Егда ядамъ прямо раа. Пор. Чубинскыи, Труды, т. I, ст. 147—148.

26а. Пѣснь рождества Хрѣтова. Цвѣтъ мѣсленнѣ днесъ сѣ родит. Пор. № 17, 9а.

27б. Пѣснь мѣз(є)рномъ челоуѣкѣ. Й мнѣ тѣжкѣ жалѣ немалѣи. Пор. № 15, 14а. Акростихъ: Илья Бѣченскы.

29а. Пѣснь мѣз(є)рномъ челоуѣкѣ. Фалшила юност, зрадлика ф(о)ртѣна. Пор. № 17, 60б.

30а. Пѣснь напокровъ П. Бѣи. Благовѣстете днесъ радостъ всемъ мирѣ. Пор. № 17, 32а.

31а. Пѣснь о Юсефѣ Прекрасномъ. Комъ повѣмъ печалъ мою? Пор. Варенцовъ, Сборникъ, ст. 136—7; Киев. Стар. т. 63, Докум. ст. 6—8.

32а. Пѣснь Архидиакона Стефана. Страданіе Мѣченика Стефана восхвалаймо. Пор. № 18, 46а. Акростихъ поповавий: Стефанъ Дячо.

33б. Пѣ(с)нь С. Іерархъ Николаю. Трѣски гласъ поднесѣмъ. Пор. Бог. 1790, ч. 170, 1825, ч. 171, 1850, ч. 172, 1886, ст. 373. Акростихъ: Теодоръ М.

35а. Пѣснь С. Іоанна Богослова. Іоанна Богослова и ритора сладка мова. Пор. № 17, 48а.

36а. Пѣснь Евангелиста Богослова. Сперки^х веснойъ дней лѣтъ ѿ вселилися. Пор. Пѣсни благовѣйныя, 1806, 114а.

37б. Пѣснь мѣзерномъ челоуѣкѣ. Шастие шастиемъ вѣдное, злое.

38б. Пѣснь Страстемъ Хрѣтовѣ. Царю Хрѣте справедливѣи. Пор. № 17, 19а.

40а. Пѣснь Стратѣи Хрѣмъ. Родъ Жидовск(к)ий затворени". Пор. № 12, 106.

416. Пѣсн свѣцка. Їхъ, фортшно нещасна, цю ти вкроблаеш? Пор. Wasław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego, Львів, 1833, ст. 378; Головацький, Нар. пѣсни, I, ст. 375.

436. Пѣснь свѣтѣла. Ї оученив горобец наприпѣчкѣс жнивл. Пор. З фолькл. зан. М. Шашк. Зап. СІХ, ст. 146—147; Wasław z Oleska, Pieśni, ст. 406—408; Голов. Нар. п. II, ст. 507—508.

456. Пѣснь Г. Б. Барварк. Ѓ кѣл благодат(и), Ягница ти мати.

466. Пѣснь Г. Б. Демѣтрію. Цвѣте красни" и пахнучей.

48а. Пѣснь Г. Я. Петро и Павла. Органе, грайте, || Петра вкхвалайте. Пор. № 18, 136.

49а. Пѣснь ѿ смерті. Господи, Господи, ах, когда вѣла знав.

496. Пѣснь на Воскрѣсенне Хрѣтово. Іерусалиме, свѣтиса нинк надзвѣздами. Пор. № 14, 15а. Останов акростиха: Іоан Геш.

516. Пѣсн набогожвленіе Господне. Конми, небо и земле, грай славно. Пор. № 9, 21а.

526. Пѣснь набогожвленіе Господне. Іордан рѣкков (sic), оуготовиса. Пор. № 18, 6а.

536. Пѣснь насюшествіе Г. Д. Істочник дсховни". Пор. № 18, 12а.

546. Пѣсн Архистратига Михаила. Конми днес, небо, вѣвши, земля. Пор. Пѣсни благовѣнныя, 1806, 836; Пѣсни набож. 1857, ст. 70; Пѣсенникъ, ст. 56—58.

556. Трепетн(и)к о премудрости Соломона царя.

62а. Пѣснь ксмарѣ. Ствкнѣло, пскнѣло влѣскѣ. Пор. Др. Ів. Франко, Студіи над українськими народними піснями, ст. 200—230 і 517—521.

На останній стороні:

Черконал рѣжа, вѣлі" цвѣт,
Не вѣла ѿ добра цілий свѣт.

Не была а добра, не (не) была,
Любила а хлопецъ, шей была,
Шей была.
На то мене мати вродила,
Що ли а хлопецъ любила...

№ 20.¹⁾

1а. 21. Пѣснь ѿ Велико Постнаа. Тонъ Подъ Прій-
дит(е), кохвалимъ. Битати мы пришли, шъ сватый Крѣтъ.

3а. 22. Пѣснь г. великопостнаа. Христїане, плачите, ||
Смѣтно вси пристѣпите. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 162—163.

4а. 23. Пѣснь д. Белнкѣпостнаа на великій Четвергъ.
Сгда на вечери Ісѣ глаголъ подалъ.

5б. 24. Пѣснь ї. подъ сѣ. крѣтомъ. Ѡ Мрѣ Дѣво
Чиста.

6б. 25. Пѣснь ѕ. подъ Крѣтомъ. Ѡ Ісѣ пораненый.
Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 176; Пѣсенникъ, ст. 178.

7а. Від 11 строфи пісня про жите у небі „Радуйтеса,
вкрны дуск“ починаеть ся від слів: Бсде тамъ радость ве-
лика. Пор. Пѣсенникъ, ст. 344—346.

8а. 28. Пѣснь къ Прѣтѣй Трѣци. Бсита хоры, некес
дворы. Пор. Бог. 1790, ч. 64, 1825, ч. 64, 1850, ч. 68, 1886,
ст. 143; Пѣсенникъ, ст. 360—361.

8б. 29. Пѣснь къ Прѣтѣй Мрїи на свѣтѣ по полднѣ.
Свѣота день Мтїки Бжѣой. Пор. Новын Побожнын Пѣсни От-
пустнын до Пресвятой Дѣвѣ Марїи Матери Божѣой къ упо-
требленїемъ Царицимъ во Повчу, Биксадѣ и Бороняву на па-
мятку уложенын черезъ Владислава Волькенберга въ
Сотмарѣ, Перемшль, ст. 24—26.

10а. Без початку: „Богъ предвѣчный“. Пор. № 18, 2а.

10б. 32. Пѣснь ѿ Рождѣства Хрѣтовѣ. Тонъ подобенъ
на Бог предвѣчный. Божїй сынъ днесъ народилса. Пор. Пѣ-
сенникъ, ст. 85—87.

12б. 33. Пѣснь г. Рождѣва Хрѣтовѣ. Тонъ подобенъ само
собѣю. Вѣдѣк Богъ, вѣдѣк творецъ, же миръ погибаетъ.
Пор. № 16, 29а.

¹⁾ Н. Т. Ш. 355.

136. 34. Пѣснь д. Рождество Хротова. Тонъ подобен само собою. Се суждѣ Ангель ковамъ съ небесъ, пастыре, пастыре. Пор. Псеенникъ, ст. 97—98.

14а. Пѣснь е. Рождество Хротова. Тонъ пд само собою. Нево ѿ земля, в, нынѣ торжествуютъ. Пор. № 19, 18а.

146. 35. Пѣснь з. Рождество Хротова. Небойтеса, пастыре, пастыре.

15а. 36. Пѣснь з. Родство Хротова. Тонъ под само собою. Ѡ днесь рожденый, Іесе сладкій.

156. 37. Пѣснь й. Родство Хротова. Тонъ пдобенъ пд: Ѡ, кто, кто Никол(а)а люб(и)тъ. Предвѣчный родилъса по(д)лѣкты. Пор. № 18, 26.

16а. 38. Пѣснь і. Родство Хротова. Дивнаѣ новина, нынѣ дѣва сына. Пор. № 17, 96.

166. 39. Пѣснь їа. Рождество Хротова. Нова радость стала. Пор. № 17, 10а.

17а. 40. Пѣснь Василиѣу Великому. Тонъ само собою подѣнь. Йзайса благодать во оустнахъ твоихъ, ѡче. Пор. № 18, 5а.

18а. 41. Пѣснь на Божественке Гдне. Йордан Рѣкко, бѣговиса. Пор. № 19, 526.

186. 42. Пѣснь ё. на Божественіе Гдне. Троице стѣла. Пор. № 17, 14а.

19а. Від „Оубы мнѣ, любимый сынъ“ починаеть ся пѣня „О Дѣвице всечестнаѣ“. Пор. № 17, 346.

196. 45. Пѣснь я. на Бокрсеніе Хротова. Хротось Господь воскресъ. Пор. Бог. 1790, ч. 54, 1825, ч. 54, 1850, ч. 58, 1886, ст. 123; П. Демущький, Лвра, ст. 6.

206. 46. Пѣснь ё. на Бокрсеніе Хротова. Воскресъ Іесе ѡтъ гроба. Пор. № 6, 5а.

21а. 47. Пѣснь Благовѣщенію Прѣтой Бѣди, подобень: Рождество славное прѣно дѣвы. Да придетъ ё. всемъ Мрѣ радость. Пор. № 17, 336.

216. Пѣснь ё. Прѣтѣй Бѣди. Ѡ всепѣтѣ Мти. Пор. № 9, 316.

22а. 48. Пѣснь Псаломническа повса недѣли. Хвалите Гд(а)а сонескъ. Пор. № 17, 27а.

23а. 49. Пѣснь Прѣтѣй Бѣди. Йрхангеловъ всехъ радости. Останов акростиха: Алексн.

24а. 50. Пѣснь ѿ Прѣтой Бѣдици. Дѣво, дѣво пречи-
стаѧ, || Мати благословенна.

25а. 51. На празникъ СС. Петра и Павла Яис. Тропарь,
кондак і т. д.

25б. 52. Пѣс(н)ь ѧ. (о) стѣомъ Петрѣк ѿ Павлѣк: тонъ
подобѣнъ пд предѣомновъ сѣме крѣ. Хрѣ. Се крѣпкѣк молнаса
Исѣскъ вѣ заградѣк.

27б. Пѣснь ѿ. (о) стѣымъ Петрѣк и Пѣк, тонъ подобѣнъ:
Фалшивалѣ (sic) юношѣ (sic). Оураны, играйте. Пор. №
19, 48а.

28а. 54. Пѣснь ѧ. св. Пророкъ Ілію, под(о)бѣнъ: Па-
трѣарси торжества. Исполненный благодати. Пор. № 18, 14а.

29а. 55. Пѣснь ѿ. св. Прѣк. Ілію само подобен собою.
Галадѣскій славный Пророче. Пор. № 17, 50а.

30а. 56. Пѣснь на Прѣовраженіе Гѣдне, под: нова радость
стала или Ярѣгги зѣ нека прѣйшли наспеніе. На Олверѣк
преовразса Хрѣтосѣк Гѣк славно. Пор. № 18, 16а.

31а. 57. Пѣснь ѧ. Оуспенію Прѣтой Бѣци, подобѣнъ на:
Іордан Рѣкко, оуготовиса. Днесѣ оумираетѣ Исѣсѣ Мати.

31б. Пѣснь ѿ. Оуспіи. Прѣти Брѣ. Ярѣгги зѣ нека прѣйшли
до богородицы. Пор. № 18, 14б.

32б. 59. Пѣснь ѧ. Рѣдѣк Прѣти Бѣци. Рождество славно
присно дѣвала. Пор. № 18, 18а.

33б. 60. Пѣснь ѿ. Рѣдѣк Прѣ Бѣци. Радѣи сѧ, ца-
рице, нека владычице. Пор. Пѣсени вѣ честь пресвятыя Дѣвы
Богородицы, издавныя вѣ употребленіе посѣщающихъ отпусты,
Унѣвар, 1889, ст. 12—14; Пѣсенникъ, ст. 275—278.

34б. 61. Пѣснь ѿ. Рѣдѣк Прѣтой Бѣци, тѣк подобен
пдѣк: радѣиса, царице, нека владчѣ. Радѣиса, Царице, наша
застѣпнице. Пор. № 18, 32б.

36а. 62. Пѣснь ѿ. на Оуспеніе Прѣти Бѣци, тонъ пдѣбѣк:
котвои стѣой иконѣ прѣ. Здалекой сме крѣины. Пор. Пѣ-
сенникъ, ст. 318—319.

37а. 63. Пѣснь ѧ. на оуспѣкновіе ч. гл. Іна, подобен:
скиниѧ все злата на Р. Хрѣ. Человѣкѣк небесный земный Ян-
гелѣк стаетѣк. Пор. № 18, 17б.

38а. 64. Пѣснь ѧ. Прѣтой Бѣдици. Бѣди восхвалена шѣтѣ
всѣхъ родовъ земныхъ. Пор. № 16, 21а. Акrostихъ: Бачинке.

386. 65. Пѣснь ѿ. къ Прѣтѣй Бѣдци. Радосно ликѣимѣ, ||
Марію хвалимѣ.

396. 66. Пѣснь ѿ. Прѣтѣй Бѣдци, тонкъ пд: омаріе, мати
вскѣхъ. Ѡ маріе, драгый цвѣтъ.

406. 67. Пѣснь ѿ Прѣтѣй Бѣдци. Подобенъ: вѣди вос-
хвалена отвскѣхъ. Радѣиса, Маріе, цвѣте прекра(сны)й.

416. 68. Пѣснь ѿ. къ Прѣтѣй Бѣдци. Ѡ Маріе, драгый
квѣтъ. Пор. Пѣсенникъ, ст. 303—305.

43а. 69. Пѣснь ѿ. Рождѣвс Прѣ. Бѣци, тонкъ пдѣвъ подъ:
ш мрѣ, дрѣги` цвѣтъ. Ѡ маріе, свѣтла зоре.

44а. 70. Пѣснь ѿ. Рждѣвс Прѣтѣй Бѣци, поденъ само со-
бою. Невесна царице, ласкава го(л)ранце Маріе.

446. 71. Пѣснь ѿ. Рдѣтвс Прѣ Бѣци, подобенъ подъ: Ра-
дѣи са, црце, небл. Дивна твоа тайна чистаа швиса. Пор. №
17, 396.

456. 72. Пѣснь ѿ. Прѣтѣй Бѣдци, тонкъ поденъ само
собою. Радѣиса, Црнице, прекрасна Дѣнице. Пор. Пѣсени, ст.
9—11; Пѣсенникъ, ст. 293—295.

466. 73. Пѣснь ѿ. Прѣтѣй Бѣци. Спѣвайте весело красна
пѣснь Маріи. Пор. Пѣсенникъ, ст. 286—289.

48а. 74. Пѣснь ѿ. Рдѣтвс Прѣтѣй Бѣци, поденъ само со-
бою. Ты Маріе, наша пanno. Пор. Пѣсенникъ, ст. 279—281.

49а. 75. Пѣснь ѿ. Рждѣвс Прѣтѣй Бѣци, тонкъ поденъ: ко-
твой сѣой иконѣ. Красна Гора вѣксца(а)каа.

496. 76. Пѣснь Прѣтѣй Бѣдци, поденъ: небесъ царице,
мрѣ помощъ. Пречиста Дѣво, мати Бжла.

50а. 77. Пѣснь Прѣтѣй Бѣци, подобенъ само собою. При-
кѣгаемъ къ тебѣ. Пор. Пѣсенникъ, ст. 291—293.

516. 78. Пѣснь Прѣтѣй Бѣци, тонкъ подобенъ само всовѣ.
Ѡ Маріе, редице Бжла.

526. Рждѣвс Прѣтѣй Богородици: тропар. Далі образецъ
розпятя.

53а. Тропар Воздвиженню. 79. Пѣснь ѿ. на Вздѣженіе
ѿ. крѣ, подобенъ само всовѣ. Предомнокъ сѣметъ Крѣтъ
Хрѣтовъ прѣчный. Пор. Пѣсенникъ, ст. 166—169.

54а. 80. Пѣснь ѿ. Вздѣжю Чѣстнаго Крѣта, подѣенъ тонкъ:
маріе, помочъ. Красота Крѣта нынѣ сѣметъ.

546. 81. Пѣснь г. (на) Възѣиженіе Чс. Кр^{ст}а, тонъ подѣвъ само воевъ. Похвалѣ принесѣ слаткомѣ Іс^са. Пор. № 12, 19а.

55а. 82. Пѣснь первомѣ Ядамѣ, тонъ пдѣвъ подѣ: призри, омарк(е). Призри, ѿ Боже мой, на мене грѣшнаго.

56а. 83. Пѣснь ѡ. Боведенію Пр^{ст}а Бѣи, тонъ само подобенъ. Калъ проницаетъ, || Бъ црковъ въстѣпаетъ. Пор. № 18, 27а.

566. 84. Пѣснь в. Бовед(ен)ію Пр^{ст}и Бѣи. Воскликните, возтрѣбите. Пор. № 18, 276.

576. 85. Пѣснь смѣу Мѣилѣ, тонъ подобенъ само собою. Михаилъ кто ѡкого (sic) во Богъ велми возопѣлъ еси. Пор. № 18, 256.

586. 86. Пѣснь Пр^{ст}и Бѣи само подѣна. Радѣйсѣ, вселенныѣ похвало. Пор. В. Гв. У. д. в. ст. 240; Пѣсенникѣ, ст. 283—284.

596. Чинъ Пѣрастѣса.

67а. Пѣснь ѡ. (погрѣкъ пѣснь) на погрѣкъ. Каждый человекче, слѣхай оѣважно. Пор. В. Гв. У. д. в. ст. 110.

676. Пѣснь в. смѣртна нѣ погр(ѣ)въ пдѣ само собою. Источникъ слезы, разливайтесь. Пор. № 17, 1а.

69а. Пѣснь Ядамѣ, тонъ: ѡ дѣвнице пречистаѣ. Плакала Ядамъ предраемъ. Пор. № 6, 66.

696. 90. Пѣснь в. Ядамѣ, тонъ: Хр^{ст}ианѣ, привѣгайте. Ходилъ Ядамъ порою.

71а. 91. Пѣснь Пр^{ст}и Бѣи, тон под само собою. Звѣзда слична и ѣсна, ѿ повчанска Мрѣ.

72а. Пѣснь навоскресеніе Гдѣ нашего Ісѣ Хсѣа, тонъ: благодаримъ Бога. Іерусалиме, свѣтисѣ надъ звѣзды. Пор. № 19, 496.

№ 21.¹⁾

1а. Пѣснь в. Ржѣтѣс Хр^{ст}овѣс. Нѣнѣ, Ядамѣ, возвеселисѣ. Пор. № 15, 86.²⁾

¹⁾ Н. Т. Ш. 356.

²⁾ Якъ виходить в поданого далѣ „Оглавленія пѣсней въ книжцѣ“, недостае в початку одного тексту: „Предвѣчній род(илъ ся подѣ лѣты)“.

26. Пѣснь ѿ. Рождество Х^{овс}. Крае: Василий. Бѣслехъ лежитъ, ктожъ повѣжитъ спѣвати маленкомъ. Пор. № 17, 11а.

4а. Пѣснь ѿ. Рж^{овс} Х^{овс}. Шѣдше трѣ цри ко Хр^{овс} со дари. Пор. № 15, 96.

46. Пѣснь ѿ. Рждество Х^{овс}. Вселе^{нн}амъ веселѣса. Пор. № 5, 16.

5а. Пѣснь ѿ. Рождество Х^{овс}. Весела свѣтѣ новина. Пор. № 15, 8а.

66. Пѣснь ѿ. Рождество Х^{овс}. Видѣ вѣтъ, видѣ тво-вещъ, же мѣръ погибаетъ. Пор. № 20, 126.

8а. Пѣснь ѿ. Рождество Х^{овс}. Ягль пастѣремъ мбвилъ. Пор. № 18, 36.

9а. Пѣснь ѿ. Рождество Х^{овс}. Глава вѣди во вѣшнихъ вѣс. Пор. № 1, 29а.

96. Пѣснь ѿ. Рождество Х^{овс}. Нѣо ѿ землѣ, ѿ, нѣк ликовствѣт. Пор. № 20, 14а.

106. Пѣснь Рж^{овс} Х^{овс} ѿ. Всѣ ѿзыцы, кѣпно слыцы. Пор. № 4, 356.

116. Пѣснь вѣ. Рождество Х^{овс} подобенъ: рождество славно. Цвѣтъ мисленій днесѣмъ рѣдитъ. Пор. № 19, 26а.

126. Пѣснь гѣ. Рождество Х^{овс}. Хр^{овс}тъ родѣса, вѣтъ воплотѣса. Пор. Бог. 1790, ч. 14, 1825, ч. 14, 1850, ч. 16, 1886, ст. 16.

13а. Пѣснь дѣ. Рождество Х^{овс}. Показѣса надъ Вертѣпомъ пресвѣтлаа деница. Кра: Прокопѣй.

14а. Пѣснь еѣ. Рождество Іисѣсъ Хр^{овс}товѣ. Яснаа зѣрѣа, вишѣдши з мѣрѣа.

15а. Пѣснь зѣ. Рождество Хр^{овс}тово (sic). Воспѣйте днесѣ согласнѣ. Пор. № 15, 7а.

176. Пѣснь зѣ. Рж^{овс} Хр^{овс}товѣ. Днесѣ всѣ возиграйте, в'длани воспѣчайте. Краегранѣсѣй: Дроздовскѣй. Пор. Пѣсни благовѣнныя, 30а.

196. Пѣснь на Рождество ѿ. Рѣдѣсть са на^м з'авлѣетъ. Пор. Пѣсни благовѣнныя, 32а; Бог. 1850, ч. 3, 1886, ст. 56; Пѣсенникъ, ст. 98–99.

21а. Пѣснь на Ѡбрѣзаніѣ Гѣдня по Краегранѣсію Дроздовскій. Днѣсь играй, ветхій человекѣ, съ нами. Пор. Пѣсни благовѣйныя, 1806, 646.

22а. Пѣснь стѣителю Хрѣтовѣ Василю Архїєпискѣ Кесарїи Каппадокійскїѣ сложѣна Рокѣ Бжїѣ апѣс. Краегра: Дроздовскій. Да гримїтъ Небо, играюще днѣсь, днѣсь. Пор. Пѣсни благ. 66а; Бог. 1886, ст. 397.

246. Пѣснь Стѣителю первомъ: Архїи: Стефанѣ. Бїждѣ, всѣмъ правокрный человекѣ. Пор. П. благ. 101а.

256. Умнѣ при Грѣбѣ Гѣднемъ. Благообразній Іѡсифѣ.

266. Пѣснь С: Первомѣчнкѣ и архїдїаконѣ Стефанѣ. Краегра: Стефанѣ Даченкѣ. Страданїе мѣнка стефана прославлїемо. Пор. № 19, 32а.

276. Пѣснь прѣстѣи Бѣцѣ при грѣбѣ гѣднѣ. Матерѣ Бѣга ѣста и Дѣва пречїста. Пор. П. благ. 396.

286. Пѣснь авамъ С. Василю вели. Излиасѣ Ѡ оустѣ твоїхъ, Ѡче преславне. Пор. № 1, 236.

29а. Пѣснь Ёраѣ С: Василю великомѣ. Излиасѣ бѣгодать во оустнахъ твоїхъ, Ѡче. Пор. № 20, 17а.

306. Пѣснь в' памѣтѣ Стїхѣ трѣхъ Стѣителїѣ Василя великаго, Григорїѣ Бѣслова и Іѡнна Златовстаго. Кїими днѣсь пою гласи. Пор. П. благ. 70а.

32а. Пѣсны Бѣожвлѣнію Гѣдню. Іѡрданѣ рѣкѣ, оуготовїсѣ. Пор. № 20, 18а.

33а. Пѣснь вторѣѣ бѣожвлѣнію Хѣвѣ. Гласѣ гѣднѣ на водахъ вопїетѣ. Пор. № 18, 66.

34а. Пѣснь їтамъ бѣожвлѣнію гѣдню, подобенѣ, слава вѣди во вышнихъ вѣс. Завлѣбне, готовїсѣ.

346. Пѣснь Д. бѣожвлѣнію Хѣвѣ. Бѣн'ми, нѣо, землѣ, играй славно. Пор. № 19, 516.

35а. Пѣснь Е. бѣожвлѣнію Гѣдню. Крїщается Хрѣтѣсъ днѣсь.

356. Краегра Івасенкѣ. Пѣснь З. бѣожвлѣнію Гѣдню. Подобенѣ, Рождество славно. Іѡрданѣ рѣкѣ течетѣ трепещца.

366. Пѣснь З. на бѣожвлѣнїе Гѣднѣ, по краегранѣсїи Дроздовскій. Днѣсь мѣра играйте. Пор. П. благ. 336.

38а. Ѧ. Пѣснь Срѣктенїю Гѣдню, по Краѣ: Силвестерѣ, Ѧ. Пор. П. благ. 566.

406. ѿ. П'к'снь Ср'ктенію. Принѣсѣа днѣс воцрковъ дѣюю мл'цъ. Пор. № 11, 76.

416. Краєгра: Демианъ. П'к'снь ѿ. влгов'кренію вѣы. Да прійдетъ, ѿ, всемъ мірс радость. Пор. № 20, 21а.

42а. Крає: Бенедиктъ. П'к'снь, ѿ. Благов'кренію Б'ци. Возв'р'анной дѣо м'ты. Пор. Бог. 1790, ч. 99, 1825, ч. 99, 1850, ч. 106, 1886, ст. 229.

43а. П'к'снь г. Благов'кренію Б'ци, по Крає: Дроздовскій. Днѣс' прійдите, д'квс прославите. Пор. П. благ. 53а; Бог. 1886, ст. 233.

466. П'к'снь ѿ. Страстѣмъ Хр'т'овымъ. Цр'ю Хр'тѣ, п'ане м'л'ій. Пор. № 17, 186.

47а. П'к'снь, ѿ., страстѣмъ Хр'т'овымъ. Цр'ю Хр'тѣ, п'ане м'л'ій. Пор. № 19, 386.

48а. П'к'снь, г, страстѣмъ Хр'т'овымъ. Їнѣс Хр'т'осъ крижов'анній. Пор. № 14, 13а.

486. П'к'снь, д, стр'отѣмъ Х'в'ымъ, подъ всел'ен'наа вса. Ёхъ, ѿкъ жалъ т'ажк'ій нев'инне вм'р'ти.

49а. П'к'снь, ѿ. Стр'отѣмъ Х'в'ымъ, Кра: Клевано(вка). Кр'отнымъ дрѣвомъ расп'атаго. Пор. № 12, 296.

50а. П'к'снь, з, Стр'отемъ Х'в'имъ. Ёгнь гор'ацій на ср'цс моѣмъ не м'ожетъ ѿзг'асти. Пор. № 11, 336.

51а. Крає Іванъ Моравски. П'к'снь, з. Страстемъ Хр'товимъ, Под'обенъ Б'л'шаго н'к'сть на земли. Ї кт'ожъ т'акъ запам'ат'ал'ій. Пор. № 17, 216.

52а. Кра: Іван Волскі(й). П'к'снь Їнѣс Хр'т'с ѿ Расп'атомъ по' страданіе мч'ника стѣф'ана прослав'л'а. Їнѣс цр'с расп'ат'ій на кр'отк' дрѣв'аномъ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 38.

53а. П'к'снь, з, Їнѣс Хр'т'с расп'атомъ в'тор'сно. Милосерд'ній Їнѣс сладч'айшій. Пор. № 14, 176.

536. П'к'снь, г, Їнѣс Хр'т'с расп'атомъ в'поп'овцахъ. Тец'к'те, цр'іе ѿ князи, патр'іарси со вл'кни. Крає: Те'од'уръ.

546. П'к'снь, д, Їнѣс Хр'т'с Расп'атомъ в'зкор'овк'. Ёхъ, ѿкъ ч'дъ велик'ій в'зкор'овк' н'йк'.

556. П'к'снь, в'і, Їнѣс Хр'т'с Расп'атомъ Збо(ро)ва. Милосерд'н'шій в'ѣ пр'ест'к'шій в'ѣдиномъ слов'к'. Кра: Мл'стикорски. Пор. Бог. 1790, ч. 75, 1825, ч. 75, 1850, ч. 81, 1886, ст. 164.

56а. Пѣснь гї. Страсте^м Хр^отовимъ. Всемилосердный ѡ Хр^остѣ сладчайшій. Пор. П. благ. 35а.

57б. Пѣснь прѣк: Алѣ^ѣю члѣк^кв Бж^ію, по Краегранесію СѢЛБѢСТЕРЬ. Создателю Боже. Пор. П. благ. 73б; Бог. 1886, ст. 404.

58б. Пѣснь Стѡмѡ Сщ^{енно}мѣнкѡ Ант^впк, по Краегранесію ІЕРѢМѢИХ. Избранный сосѣд Христѡсъ (sic) Ант^впа вѣр^ный. Пор. П. благ. 75б.

60а. Пѣснь Стѡмѡ великомѣнкѡ Геѡргію, по краегранесіи Дроздовскій. Днесь возиграйте ѡ восклицаите. Пор. П. благ. 72б.

63а. По Краегранесію Дроздовски. Пѣснь на Воскресеніе Хр^отово. Да прійде^т новаѡ радость мѡрѡ днесь. Пор. П. благ. 43а.

64а. Пѣснь ѡ. воскресенію Іисъ Хр^отовѡ. Авто^р новы^ѣ, Яда^м вторы^ѣ. Пор. П. благ. 44б. По краегранесіи Авторъ.

65а. Пѣснь Воскресенію Хр^отовѡ. По кра: Христѡсъ воскресє измертви^х. Хвалєнъ Богъ всди во вѣк^к вѣка. Пор. П. благ. 45б; Бог. 1886, ст. 182.

66б. По краегранесіи ПАСХА БѢРНИХЪ. Пѣснь на Воскресеніе Хр^отово. По востаніи Христѡсъ Спаситель. Пор. П. благ. 47б.

68б. Пѣснь, ѡ, вокр^нію Хр^отовѡ, Кра: ІѢАНЪ Мл^астикѡрскій. Играй, новій іерусалиме. Пор. № 15, 17а.

69б. Кра: ІѢАНЪ ДѢШИЦКІЙ. Пѣснь, ѡ, на воскр^ніе Іисъ Х^ово. Іерусалиме, свѣтисѡ нинѣ на^з звѣзди. Пор. № 20, 72а.

71а. Пѣснь, г, на воскр^ніе іисъ Хр^отово. Изыд^кте аггловъ лики. Пор. № 17, 23а.

71б. Кра: Млстикѡрски. Пѣснь, д, на воскр^ніе Іисъ Х^ово. Млрмрѡвіє ѡ камнїє ѡпоки падѣтсѡ.

72б. Пѣснь, є, на воскр^ніе Іисъ Хр^отово. Кра: Іѡванъ Пашковски. Істинно дѣдъ ѡла'мїста || Пропов'кдъ своїма ѡста.

73б. Пѣснь Покаянїа краегра^о: Бєра. Впл^кнъ плѡтъ дѡхъ мѡй ведѣтъ во мнѣ. Пор. П. благ. 102б.

75а. ѡ. Пѣснь покаянна. Ктѡ мнѣ плачъ зѣлнїй ѡ вопль вѣзмѣрнїй може^т ѡтолити. Пор. П. благ. 104а.

766. ѿ. П'к'снь покáнна краєгра^м: ПОПРАВЕСА. Припо-
мани, челоу'к'че, совѣ. Пор. П. благ. 1056.

776. д̄. П'к'снь покáнна. Оу'сѣмн'клемса, ѿз'зв'м'клемса.
Пор. П. благ. 1066.

79а. ѿ. П'к'снь Покáнна ѿ ѿста'к'ни т'клесѣ. Стан'к^м
при гроб'к, оу'зрѣ т'к'нѣ. Пор. П. благ. 108а.

80а. Умн'ъ Возвѣждающій дшшс ко спасенію, поѣ съ
сладоп'к'нѣмъ. Дшшѣ моѡ, дшшѣ моѡ, востани.

81а. П'к'снь ѿ смѣрти. Прійдетъ годѣна. Пор. № 17, 586.

826. П'к'снь, д̄, Вознесенію Гедню, по краєгранесіи П'А-
ХОМСКІЙ. Пвстѣннѣ птѣци ѿ вѣи всѣи гѡрлицы.

836. П'к'снь ѿ дшш'хъ в' мѣскахъ чистѣтелннхъ сѣ-
щнхъ. Поманѣте, помолѣтеса. Пор. № 17, 55а. Акростих:
Пашковскій.

866. П'к'снь, д̄, Сошѣствію сѣаго дх̄а. По краєгранесіи:
Іосифъ Ревонтс. Істочникъ дх̄ѡвнѣй. Пор. № 20, 536.

87а. П'к'снь, в̄, стѡй, трѡцы. Прійдите дн̄ск, новѣй ѿиль
вѣск. Краєгра^м: поетъ, твѡрца.

88а. П'к'снь, ѿ, сѣаго дх̄а сошѣствію. Уткшѣтелю мѣрс.
Пор. № 18, 13а.

886. П'к'снь, д̄, Стѡй трѡцы. Бсѣи т'а хѡри. Пор. № 20,
8а. Тѣльки перша строфа.

П'к'снь нраводу'чѣтелнаѡ, по скѡро. Съ первнхъ веснѣ
днѣй. Пор. № 19, 36а.

916. П'к'снь Бж̄їемс т'к'лс. Твоѡ чѣть, хв'ала, нашъ
к'к'чнѣй п'ане. Пор. № 17, 256.

926. П'к'снь прѣстѡй вѣци сострад'анію. Бѡмъ ѿзв'р'анна
мѣи ѿ п'анна.

93а. П'к'снь Молѣтвеннаѡ къ П. Дѣк Б'цк. Ѡ Прѣ-
свят'аѡ ц'арѣце, Помѡщѣнице моѡ. Пор. № 14, 23а.

94а. П'к'снь, д̄, прп'вномс ѡц̄с на^м: ѡнѣфрѣю. Ѡ прп'внѣ
ѿ прѣлажѣ^ннѣ. Пор. № 9, 336.

946. П'к'снь на Собѡр'к Ст'агѡ Главнагѡ Прорѡка Прѣд-
тѣча ѿ Крестѣтелѡ Іѡанна (sic). По краєгранесію П'арѡхъ
Ѡнѣшковскѣ. Прійдите, всѣи ѿзици. Пор. П. благ. 68а.

97а. П'к'снь, д̄, с. ап'ѣто^м петр̄ ѿ п'авлс. Ѡрг'ани, г'райте.
Пор. № 20, 276.

976. По краегранесіи **ІОАНЪ** Пѣсковскій. Играй всецѣло
всѣ Русская страна. П. благ. 70а; Пѣсен. 1870, ст. 85.

996. Пѣснь, ѿ, ст: пророкъ илїи десвѣтѣнинъ. Прекраснїе
крїны, склад || Воспойте пѣснь сію смѣло.

100а. Концертъ Престѣкїи Бѣцк Бердичевской Народнo
Оубѣнчаннїи. Божїа Матерь сілетъ. Пор. № 19, 116.

1016. Пѣснь, ѿ, Превѣкраженїю гдню, по: страданїе
мѣчника стѣфана про. Надаборк превѣбразїлса їїсь хѣсь славно.
Пор. № 20, 30а.

102а. Пѣснь покаѣннаа. **Ихъ!** доколѣ окаѣнннй на
свѣтѣк жию? Пор. Бог. 1790, ч. 217, 1825, ч. 218, 1850, ч. 218,
1886, ст. 460.

1036. Пѣснь, ѿ, Оуспенїю престѣа Бѣцы, По краегра^н Тро-
станецъ. Тронѣ вишннй, днесъ двннїлса. Пор. № 19, 126.

1046. Пѣснь Престѣкїи Дѣк Бѣцк Чсдотворной въ Бѣрѣк
градѣ. **О** Всепѣтала Мати. Пор. № 20, 216.

1056. Пѣснь Преподобномъ Оцѣ **Илїю**, Человѣкѣс, Бо-
жїю. Тонъ на: Оуже дѣкретъ под(п)исетъ. Коханого са
встала. Пор. № 17, 476.

1066. Пѣснь ѿ смѣрти. Творецъ **Индрѣвски** по крае-
гранесїю. **Ихъ!** смотри, ктѣ живѣ, на преждннй мой вѣкѣ.
Пор. № 17, 536.

1096. Пѣснь, ѿ, Оусѣкновенїю четнѣа главїи ст: івана
по: страданїе мѣчника стѣфана прославлѣмо. Памать твоѣ
правѣснаа їсть со похвалами. Пор. № 9, 37а.

1106. Пѣснь Стѣомъ **Архїстратїгъ Мїхалс**. Кѣнми
днесъ, Небо, внѣши, землѣ. Пор. № 19, 546.

1116. Пѣснь, ѿ, Ржѣтвѣ престѣїа бѣцы. Ржѣтвѣ славно
прѣно дѣїа. Пор. № 20, 326.

112а. Пѣснь, ѿ, Ржѣтвѣ престѣїа вѣци. Дѣнк радостн,
ѿ, нннѣ исполнїлса.

1126. Пѣснь на Воведенїе престѣа вѣци, по Краегранесїи
Дроздовскїи. Днесъ прїйдїте, воскликнїте. Пор. П. благ. 52а;
Бог. 1886, ст. 208.

1136. Пѣснь ѿ злої вѣчности. Паматѣйте, Хрїстїанѣ.
Пор. № 17, 576.

1166. Пѣснь, ѿ, четномъ крѣтѣ гдню. По краегранесїи
Дїмїтри. Дрѣво трїстѣе, вѣсомѣ оужасное. Пор. № 17, 266.

117а. П'к'снь, ѿ, ч'тнома кр'тѣ г'дню. Воспойте вси днесь п'к'снь н'б'с. Краегранесій Василиї.

117б. П'к'снь Прест'к'й Б'ц'к' Подкаменецкой. Пречиста Д'во Мати р'скаго краію. Пор. № 19, 14б.

119а. П'к'снь ѿ ѿб'щемъ с'д'ѣ м'ртв'вух'к'. Ях'ъ, пор'д' приходит'ъ, тр'ека оумирати! Пор. Бог. 1790, ч. 239, 1825, ч. 240, 1850, ч. 236, 1886, ст. 489; В. Гв. У. д. в. ст. 86; В. Гв. Лірникв, ст. 70—72; Зап'вски Юго-Зап. отд. И. Р. Г. О. I, Матерьялы, ст. 31—32.

120б. П'к'снь, а, С'томъ і'ванъ в'с'л'б'с. І'вана в'с'л'б'ва. Пор. № 19, 35а.

121а. П'к'снь на Рождество С. І'вана Пред'т'чи ѿ Кре-ст'ителя Господна. Всем'рнаго днесь начало. Пор. № 17, 48б.

123а. Умн'к'. Внїйди, внїйди, І'ерію.

123б. П'к'снь, а, на покр'б'к' прест'ыа в'ц'ы. О' вс'аа стр'анны вси хр'ст'їани. Пор. З култ. житя Укр., ст. 26, 71б.

124а. П'к'снь, ѿ, покр'б'с прест'ыа в'ц'ы. Б'л'гов'к'стите днесь рад'ость всем' м'рс. Пор. № 19, 30а.

125а. П'к'снь, г, на Покр'б'к' П. Б'ц'ы. Воспойте согласн'в. Пор. № 21, 15а.

126а. По краегранесіи С'ЙМОНЪ. П'к'снь пр'б'ной Параск'евїи по' С'і в'к'гаа о'д'а'. С'нид'к'т'са вси празднолюбци.

127а. П'к'снь С'т' Великом' Д'їм'т', краегранесіе Р'д'енскій. Р'оди вси днесь во'гласіте.

128б. П'к'снь С'т'. Ях'їстра': М'їх'аїл'с: М'астивор(скій). Мн'х'аїл'е, Гетман'е о'ч'асн'їй.

129б. П'к'снь с'т' Ч'сдо'во' Н'іколаїю. Краегранесій: Пашковски ірей. Хвал'ѣ т'ї хоц'с во'д'ати. Пор. № 3, 44а.

131б. П'к'снь, ѿ, с'т'. Н'іколаїю. Х'т'о патр'б'на потреб'ѣт'. Краегранесій: Пашковски.

133б. г. П'к'снь с'т'ителю Н'іколаю в' О'л'ез'їн. Ч'т'о с'е ново град'ѣт'ъ на вс'ѣ шл'ахи || Р'в'ск', Пол'аки?

134а. П'к'снь Д'т'аа с'т'ителю Н'ік'в'лаю. С'лавнога в'к' ч'сде-с'к'х'ъ п'астира во'схвалим'к'. Пор. Бог. 1850, ч. 179, 1886, ст. 385.

134б. П'к'снь прест'в'їи в'ц'ѣ поч'аевской По'с'т' Вселе'н'їа вс'а р'в'к'с ах'о'е. П'асли п'астире б'вци на гор'ѣ. Пор. № 14, 9а.

136а. П'к'снь с'т'к'їи великом'ч'ници С'катер'їнк'. По краегранесіи С'ИЛ'В'С'тер'к'. С'оторжеств'їте днесь, Ян'гелов'ъ х'б'ри. Пор. П. благ. 84б.

137а. Пѣснь НИКОЛАЮ по краєгранісїи. Пѣснь Святи-
телю днѣсь похвалнѣс воздадѣмъ. Пор. П. благ. 89а.

138б. Ѡглавленїе пѣсней въ книжцѣ сей ѡбрѣтающихся.

140а. Пѣснь на Рождество Іисъ Христово. Ангѣль чреди
пасшимъ || Возвѣстїи чвѣвающимъ.

140б. Пѣснь вѣ. на Ржѣтво Хрѣтово. Богъ предвѣчный
народїлсѣ. Пор. № 20, 10а.

141б. Пѣснь г. на Ржѣтво Хрѣтово. Вѣнейже Рахїль пла-
четъ ѡ Ѡтрочѣтехъ ѡ Иршда ѡзвѣнныхъ. Пѣвецъ ю. ѡутк-
шаетъ. Пѣвецъ. Не плачь, Рахїли. Пор. Бог. 1790, ч. 4, 1825,
ч. 4, 1850, ч. 6, 1886, ст. 47; М. Гр. Зап. XV, ст. 19; В. Пе-
ретцъ, Историко-литературныя изслѣдованїя и матеріалы, I,
1, ст. 360—362 і 364—365; П. Безсоновъ, Калѣки пере-
хожіе, II, ст. 104—105.

143а. Пѣснь Катехизмова. Трѡица Бгъ Ѡцъ, Бгъ Снъ,
Бгъ Дхъ стѣи. Пор. № 17, 5б. Двѣ перші строфи. Далѣ кѣлька
картокъ чистихъ.

№ 22.¹⁾

1а. д. Пѣснь Престїи Дѣѣ Бдѣцъ Подкаменецквїи. Пре-
чїстѣа Дѣо Мтїи Рѣскогѡ краю. Пор. № 21, 117б.

3а. вѣ. Пѣснь Прѣтѣи Бдѣцѣ Чсѣ. П(о)чѣвской. Пѣсли пѣ-
стїры ѡвѣцї нѣ гѡрѣ. Пор. № 21, 134б.

9а. г. Пѣснь Мѣтвѣннаѣ ко Прѣстои Дѣѣ вогорѣдїцѣ.
Ѡ прѣсвѣтѣа Цѣрицѣ, помощницѣ моѣ. Пор. № 21, 93а.

11а. д. Пѣснь на Соборѣ Ангѣстрѣтїга Мїхѣйла ѡ про-
чїихъ небеснїихъ силѣхъ бѣзплѣтнїихъ. Вонмї днѣсь, небѡ,
внѣшѣи, зѣмлѣ. Пор. № 21, 110б.

12б. е. Пѣснь Стѣителю Хрѣтовоѣ Нїкѡлаю. Творѣцъ Бѣр-
дїнскїи по краєгранісїю. Бѡлшѣгѡ нѣсть на зѣмлї Трѡна.
Пор. № 17, 68а.

15а. з. Пѣснь ѡ Стрѣшномѣ Свѣѣ Бѡжомѣ. Ахъ,
свѣте прѣкраснїи, тѡ ѣстесѣ ѡбладнїи.

16б. з. Пѣснь ѡ стрѣшномѣ свѣѣ Бѡжомѣ. Прїйдѣтъ
годїна. Пор. № 21, 81а.

19б. и. Жѣль нѣдѣ слѣк ѡждѣвѣннымъ врѣменѣмъ жї-
тїѣ. Ахъ, ѡшлѣжъ моѣ лѣтѣ. Пор. № 9, 56б.

¹⁾ Н. Т. Ш. 368.

25а. Пѣснь ѡ смѣрти. Творецъ Димитрій краѣгранесій. Дѣше, не знаешъ, комѣса достанешъ.

27а—29б. ѿ. Пѣснь ѡ дѣшахъ в' мѣкахъ чиститѣльныхъ свѣиыхъ. Помѣнитѣ. Пор. № 21, 83б. Початокъ акростиха: Пашко(векіи).

№ 23.¹⁾

1а. Пѣснь геѡргію, то.. Правды наста свѣтъ весна.

2а. Пѣснь нарождѣ.. Бѣъ предвѣчный народилса. Пор. № 21, 140б.

3а. Пѣснь нарождѣство Христово ѿ. Дивнаа новина. Пор. № 20, 16а.

3б. Пѣснь, ѿ, нарождѣство. Предвѣчный родилса подлѣто. Пор. № 20, 15б.

5а. Пѣснь нарождѣство Христово, д. Крикиѣте, ангелѣ, нанекесі согласно. Пор. № 19, 16б.

6а. Пѣснь нарождѣство Христово, ѿм. Новаа радость свѣтѣса ѿзѣвила. Пор. № 17, 10а.

6б. Пѣснь нарождѣство Христово, з. Вденъ Божого нарождѣна. Пор. Kantuzki, II, ст. 21—22.

8а. Пѣснь нарождѣство Христово, з. Нова радость стала. Пор. № 20, 16б.

8б. Ангель пастыремъ мовиль. Пор. № 21, 8а.

9б. Пѣснь. Вселеннаа весѣлїса. Пор. № 21, 4б.

10б. Пѣснь стефанс, ѿ. Благїй рабѣ ѿ вѣрный стефанс. (Чи не останокъ акростиха: БѢРГОУГ?).

11б. Пѣснь Василию, дї. ѿз'лїнаса благодать ѡусть твоиыхъ, ѡ(т)че. Пор. № 21, 29а.

12б. Пѣснь Богоявленїю. ѿврданъ рѣкко, оуготовїса. Пор. № 21, 32а.

14а. Пѣснь крещенїю Гѣню, тонъ воскресъ Ісусъ ѡгро. Крещаетса вѣка воуѡрданї. Пор. № 18, 33а.

14б. Пѣснь ѿванс креститѣлю. Весѣлїса, краснаа пѣстынї. Пор. 3 культ. житя Укр. ст. 24, 43б.

15б. Пѣс(н)къ настрѣтнїе, тонъ ѿврданъ, радѣлїса. Свѣтло днесь лїкѣйте. Пор. № 18, 7а.

17а. Пѣснь, зї, введелю масопѣснс. Плачї, дѣше, рыдай горе. Пор. № 17, 16б.

¹⁾ Н. Т. Ш. 369.

18а. Пѣснь введѣлю сырѣенъ, зї. Плакался Ядамь предремь. Пор. № 20, 69а.

19а. Пѣснь ѿ владномь снѣ, тонь, фал'шывла юност'. На рѣккахъ сїдѣще горка Вавилона. Пор. № 18, 30а.

20а. Пѣснь ѿ владномь снѣ. Бѣе, вѣрнымь. Горѣ мнѣ грѣшнѣкѣ сѣцю. Пор. № 19, 19а.

21а. Пѣснь введѣлю крестопо(к)лонос, тонь ѿ дѣвѣце. Крестъ гдѣнь оублажаемь. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 31.

22б. Пѣснь введѣлю похвалнѣ. Похвалѣ принесѣ. Пор. № 20, 54б.

23б. Пѣснь Ялекѣно. Коханнаго гды вѣтирала. Пор. № 21, 105б.

24б. Пѣснь Благовѣщенію Бѣї. Посланъ кысть сонесъ Архангель гаврїил' ко дѣк пречїстой. Пор. № 18, 7б.

26б. Пѣснь Благовѣщенію. Да прїидетъ, ѿ, всемъ мїрсъ радость. Пор. № 21, 41б.

27б. Пѣснь на благовѣщенїе, тонъ рождество славно. Лїкѣй днесъ, снѣне, вознїграйте, горы. Пор. № 18, 28б.

28а. Пѣснь на благовѣщенїе, тонъ рождество славно. Ангель предстатель сонескъ возвѣиралеть.

28б. Пѣснь введѣлю цвѣтнѣ, тонъ їѡрдань. Днесъ благодать насъ сокїраеть. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 164; Пѣевннѣкъ, ст. 189.

29б. Пѣснь введѣлю цвѣтнѣ, тонъ възнїде. Раднїсѣ зѣло, тнї снѣннѣ. Пор. № 18, 9а.

30б. Пѣснь страстемь Хрїстовымъ. Царю Хрїсте, пане мїлнїй. Пор. № 21, 46б.

31б. Юже декретъ подпїсѣеть. Пор. № 17, 20б.

33б. Пѣснь великопостна Бѣї. Ѫ дѣвѣце пречїстаѣ. Пор. № 20, 19а.

35б. Пѣснь на воскресенїе Хрѣтѣво. Воскресъ нѣкъ їѡгрокѣ, радость воснїѣ. Пор. № 20, 20б.

37а. Пѣснь на воскресенїе Хрѣтѣво. Їсѣкъ Хрѣтѣосъ їзмертвнѣхъ оусталъ. Пор. № 18, 10а.

38а. Пѣснь введѣлю Ѳомокъ, тонъ воскрес' нѣсѣ. По востанїї твоемь, Хрѣте, преславно. Пор. № 6, 6а.

39а. Пѣснь на вознесенїе Гдѣ, ѣе. Вознїде Бгѣкъ ковысокой горкѣ. Пор. № 18, 10б.

40б. Пѣснь їѡаннѣ Богословъ, ѣе. їѡанна Богослова. Пор. № 21, 120б.

416. Пѣснь гѣѡргію, лѣ, тонь Бѣе вѣрнымъ. Бомъченіцехъ славне гѣѡргіе. Акростихъ: Василій Поп(о)вич(ай).

436. Пѣснь насоществіе сѣ. дѣа, ѡи. Источникъ дѣхній. Пор. № 21, 866.

446. Пѣснь насоществіе сѣ. дѣа, тонь іѡрдань. Троице сѣла, Бѣе ласкавмй. Пор. № 20, 186.

456. Пѣснь нарождѣство іѡана, ѡ. Сѣый великій про- роче. Пор. № 2, 496.

466. Пѣснь Петръ и павлъ, ѡа. Гѡргіны, грайте. Пор. № 21, 97а.

47а. Пѣснь іаню, тонь іѡанна богослова. Источнице благодатй. Пор. № 20, 28а.

48а. Пѣснь напреѡбраженіе, мѣ, тонъ мѣхайле. Нада- ворк преѡбразілся и сѣ Хрѣтосъ славно. Пор. № 21, 1016.

486. Пѣснь наспеніе Бѣи, мѣ. Архангелй ізнеба прійшли до Бѣи. Пор. № 20, 316.

505. Пѣснь наоусѣкковеніе главы іѡ(а)на. Памвѣтъ твоа праведнаа естъ сопохвалами. Пор. № 21, 1096.

526. Пѣснь іѡанъ Златоустомъ. Златокованію трѣбъ, ѡ, восхвалімъ днесъ. Пор. 2, 676.

536. Пѣснь Апостола Андрею, мѣ. Божію землю ізыи- деть вѣщаніе твоа славне. Пор. № 4, 38а.

546. Пѣснь Апостола андрею, тонъ іѡана богос. Апо- стола первоованна, російскаго фундатора.

556. Пѣснь нарождѣство вѣи, мѣ. Рождѣство славно прійсно дѣвкыа. Пор. № 21, 1116.

576. Пѣснь навоздвйженіе Крѣста. Земпкрѣй горныхъ Бѣе сѣ зѣвлаетъ. Пор. № 7, 5а і № 18, 21а.

59а. Пѣснь напокровъ, тонъ Бѣе, вѣрнымъ ѡ. Прѣста царіца навысокомъ тронѣ. Пор. № 18, 22а.

60а. Пѣснь мѣхайла, ѡа. Мѣхайле, кто іако Бѣе, велмй возопілъ есъ. Пор. № 20, 576.

616. Пѣснь мѣхайла. Пѣстань, монархо, звысокого трона. (Чи не акростихъ: ПОТЯП Толстый?).

626. Пѣснь Мѣхайла. Хвалімъта всѣ згодне. Пор. № 18, 24а.

63а. Пѣснь дѣмѣтрію, архангелй тонъ. Хто неславѣтъ и нехвалѣтъ дѣмѣтріа вѣры.

636. Пѣснь Дѣмитрію. Ликуйте всѣ свѣтло празнѣюще.
Пор. № 1, 246.

646. Пѣснь навоеденіе Бѣщѣ. Кая пронїцаетъ, || Воцерковь стѣплетъ. Пор. № 20, 56а. Акростих: **ВИГОТ** Херовимомъ.

656. Пѣснь навоеденіе Бѣщѣ. Величай, дше мой, пречїстѣю паннѣ. Пор. № 7, 21а.

66а. Пѣснь навоеденіе престыа Бѣщѣ. Архїерее Захарїе, прїймї дѣвїцѣ. Пор. № 17, 326. Акростях: **Архангел** приять.

67а. Пѣснь навоеденіе пресватыа Бѣщѣ. Вострѣбїте, восклайкнїте. Пор. № 20, 566.

68а. Пѣснь нарождѣство Хрїстова. Бѣъ натѣрс. Пор. № 10, 216.

69а. Пѣснь Параскевїй, тонъ рождѣство славно. Радостнымъ серцемъ всѣ воздѣвїзаймо гласъ. Пор. № 9, 48а.

696. Пѣснь варварк, тонъ йѡана когослова. **Ѡ** варваромѣченїце. Пор. № 17, 43а.

71а. Пѣснь ѡнѣфрїю. Бсѣкѣгам, оудалїса. Пор. № 4, 16.

726. Пѣснь навознесенїе Гѣдене. Гѣдъ вознесѣмъ на небеса нынѣ. Пор. № 9, 466. Акростих: **Гора** влѣонская.

736. Пѣснь сватомѣ нїколаю. Болшаго нѣсть наземлї трона. Пор. № 22, 126.

746. Пѣснь сватомѣ нїколаю. **Ѡ** кто, кто нїкола лювїтъ. Пор. № 17, 526.

76а. Пѣснь стѣомѣ нїколаю. Горы, сладость ѣскапайте. Пор. № 4, 406.

77а. Пѣснь сватомѣ нїколаю. Нїколае сватїтелю. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 249.

776. Пѣснь сватомѣ нїколаю. Дївннй водѣлѣх' сватїтель великїй. Пор. № 17, 666.

786. Пѣснь наспенїе Бѣщѣ. Троне вышннй, днѣсь двїгнїса. Пор. № 21, 1036. Акростих: **Тростянец**.

80а. Пѣснь на оуспенїе вїщѣ. Торжѣственнѣ днѣсь всѣ възклайкнѣте. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 203.

81а. Пѣснь на оускнновенїе главы йѡана. Йѡанѣ предїтеча пророкомъ славыннй. Акростих: **ИЛИИШ**.

816. Пѣснь нарождѣство пресватыа Бѣщѣ. Радѣйтѣса, всѣ людїе, дѣа са раждаетъ. Пор. № 2, 586.

83а. Пѣснь ѡладамъ. Ходїлъ адамъ порю.

84а. Пѣснь Крестъ. Ѿ древо тревлаженое. Пор. В. Гв. У. д. в. ст. 190.

85а. Пѣснь нлсошествіе святаго дѣла. Оутѣшителю мѣрѣ. Пор. № 21, 88а.

85б. Пѣснь страстемъ Христовымъ. Оуже дѣвретъ подпѣсѣ. Пор. 31б.

87а. Пѣснь напричастіе. Неко, земля ѿ вса зорѣ. Пор. Пѣснв набожнвв, 1857, ст. 53.

88б. Пѣснь Бѣи. Ѿ мати, дѣо стаа.

№ 24.¹⁾

ст. 2. Пѣснь I. Нарождество Христово. Се суждѣ ангелъ конамъ со невестѣ.

Пѣснь ѿ. Вѣдѣкъ Богъ, Вѣдѣкъ Богъ створеніе, же миръ погнѣаютъ. Пор. № 21, 6б.

ст. 5. Пѣснь 3. Сѣта Василиа великаго. Излиася Благодати вѣстнахъ твоихъ, ѿче. Пор. № 23, 11б.

ст. 8. Пѣснь 4. накогожленіе Господне. Іорданъ рѣко, вготовиса. Пор. № 23, 12б.

ст. 11. Пѣснь 5. Богородична. Призри, омарѣе, на твой прекрасны людъ. Пор. Пѣсенникъ, ст. 284—286.

ст. 17. Пѣснь къ Крестъ 6. Христиане, плачите, || Главоко са смѣтѣте.

ст. 18. Пѣснь къ Крестъ. Царю Христе незлобивый. Пор. № 23, 30б.

ст. 22. Пѣснь нарожд. Хрѣо. ѿ. день. т. призри. Поглянь (sic) на тѣ паннѣ. Пор. Ва с. Діди ч, Христовъ листь, Унѣвар, 1905. ст. 39—40.

ст. 26. Пѣснь о гвскый пѣть. Оуска всѣмъ есть то дорога. Пор. В. Діди ч, Хр. листь, ст. 50—53; Пѣсенникъ, ст. 350—352.

ст. 31. Пѣснь на Благовѣщеніе. Радѣйсѣ, царице, наша застѣпнице. Пор. № 20, 34б.

ст. 35. Пѣснь Георгію. П. Радѣйсѣ, царице. Истиннаа весна, Георгіе, наста.

ст. 37. Пѣснь на вознесеніе Гдѣне. Господь вознесѣ на небеса (Боже) нынѣ. Пор. № 23, 72б.

¹⁾ Н. Т. Ш. 348.

ст. 39. Пѣснь насоществѣ сатаго дсѹа. Источникъ дс-ховный. Пор. № 23, 436.

ст. 42. Пѣснь с. апостоломъ Петръ и Павлѣ. Органы играйтѣ. Пор. № 23, 466.

ст. 45. Пѣснь Илию Пророкѣ. Исполнена Благод(ат)и. Пор. № 23, 47а.

ст. 47. Пѣснь Маріи на горѣ Гешовѣ. Тонъ. Сердце Ісусово. О пресата дѣво, за христианъ заступи. Пор. Пѣсенникъ, ст. 306—308; Пѣсни, Утвар, 1889, ст. 6—8; В. Дідич, Хр. лиеть, ст. 77—78.

ст. 49. Пѣснь Богородици. Т. Прийдитѣ, восхвалимъ Прикѣглѣмъ ктѣвѣ, небесна царице. Пор. Пѣсни, ст. 14—16 Пѣсенникъ, ст. 260—263.

ст. 51. Пѣснь радосна. Радосно ликѣйме нарадость дѣвнцы.

ст. 52. Пѣснь наводеніе. Радѣйсѣ, Маріе окрдованнаѣ.

ст. 53. Пѣснь навѣ веденіе. Бойшла еси въдомъ Захаріинъ, мати.

ст. 54. Пѣснь предрождествомъ Христовымъ. Бнишла въ вѣмфлѣмъ изъ Іосифомъ мати.

Пѣснь на стрѣтеніе. Марѣа зѣосифомъ законъ исполнила.

ст. 55. Пѣснь. Лѣта дванадесатъ Ісусъ Христосъ имѣлъ.

ст. 56. Пѣснь Болезна ѡ. Ісусъ вознаграждѣ три разы оумлѣвалъ.

Пѣснь Болезна ѣ. За насъ Ісусъ Христа ланцами стискали.

ст. 57. Пѣснь Болезна г. За насъ Ісусъ вѣнецъ оттерниа приалъ.

Пѣснь Болез(н)а д. Єгда Ісусъ Христа на смерть осудили. Пор. В. Дідич, Хр. лиеть, ст. 55—60.

ст. 58. Пѣснь Болезна ѣ. Самсѣ изволаше накрестъ распинати.

ст. 59. Пѣсни хвалителні. Воскрѣсъ Ісусъ славно тридневен от гроба.

ст. 60. Пѣснь (на Вознесеніе) Хѣо ѣ. Вознесійсѣ славно Господь на небеса.

- ст. 61. Пѣснь ꙗ. Апостолы дѣха отъ отца вжидали.
- ст. 62. Пѣснь подобна: придите, вохвалим. Пристѣ-
пите, христиане, ид молѣтвѣк.
- ст. 64. Пѣснь Хѣо (sic) ѿ. Господь матерь свою стѣ-
ломъ вознесивый.
- ст. 65. Пѣснь къ пресѣтой богородицѣ. Когда Ёсѣсъ
Христосъ наниво збиралса.
- ст. 70. Пѣснь о страшномъ сѣдѣ. Готѣиме, христиане.
Пор. Пѣсенникъ, ст. 353—357; В. Дүдич, Хр. лветъ, ст.
29—38.
- ст. 82. Пѣснь Болезна. Величаемъ тебе, мати Ёсѣсъ
Христа.
- ст. 85. Пѣснь Болезной Марїи. Оу патницѣ дѣже рано.
- ст. 89. Пѣснь. Приими, матко, приими сил, рѣже, квѣты.
- ст. 90. Пѣснь размысленїа о сѣдѣ. Призови, Ёсѣсе, каж-
даго грѣшнаго.
- ст. 95. Пѣснь под. ктѣвѣкъ привѣгаемъ. Приидите, взи-
райте на крестное древо.
- ст. 100. Пѣснь. Приидите, вѣрныи, локзайте сѣтый
крестъ.
- ст. 106. Пѣснь наблаговѣщенїе. Т. призри. Небеса и земля,
нынѣ торжествуютъ (sic).*
- ст. 109. Пѣснь о пять ранъ Христовыхъ. Приими, Ёсѣ
Христе, кроткѣю молитвѣс.
- ст. 112. Пѣснь Ѡ (sic) смерти. Что ми немилѣ и не-
весело.
- ст. 113. Пѣснь о смерти. Ѡ (sic) смерти, смерти, ты
еси єдина. Пор. Пѣсенникъ, ст. 338 - 341.
- ст. 115. Пѣснь ко пресѣтой Марїи. Дѣво чиста марѣе.
- ст. 117—119. Пѣснь. Погадай же на смерть, аквы ѣми-
рати.

№ 25.¹⁾

1а. Пѣснь Пресѣтой Бѣи. Бѣе Црѣе, Прѣтаѣа Влѣчѣе. Пор.
№ 1, 56.

2а. Пѣснь ГалѣвоРеклаи ко Прѣтоѣ Бѣи. Дневнї твой тайннї
чїстайѣ ѣвннї. Пор. № 20, 446.

1) Библиотека Оссоливскихъ, ч. 3586.

3а. Пѣснь свѣцка. Гей, доки, в, такъ тишко здихати.
3б. Пѣснь свѣцка. Гей, дѣвчино мила, мнѣ срѣнько з'вѣдала.

4б. Пѣснь свѣцка. Я хѣтожь сѧ насвѣткѣ вѣдолкѣ оуродитѣ. Акростих: Автор Е.

5б. Пѣсня св. Николаевн. Яггль хорн, во'п'ква'те. Акростих подвійний: Авктор Е. Левичев.

6а. Пѣснь свѣцка. Я хѣто^ж нагородитѣ за такѣ оутратѣ.

7а. Пѣснь Сѣомс Іѡанс Златоуст(омс). Злато кова'нню трѣвѣ, ѣ. Пор. № 23, 526.

8а. Пѣснь Коведенію Прѣто(й) Бѣи. Патріарси, трис^м-ф^с'те. Пор. Бог. 1790, ч. 93, 1825, ч. 93, 1850, ч. 99, 1886, ст. 216; П. Безсоновъ, Калѣки перехожіе, II, ст. 1—3; Пѣсенникъ, ст. 61—62. Останок акростиха: Петр За(п)отоцки.

9б. Пѣснь прѣстой Бѣи на всѣ^к ча^с. Ликшй дне^с, сѣѡне. Пор. № 23, 276.

11б. Пѣснь Бѣцневска до Прѣто' Бѣи.

(12а. Пѣснь прѣто' Бѣи в(с)цн'кв'ко'). Со горнихъ висо^т прѣста доли^н вѣг'тѣ. Акростих: С Подгаец великих.

13б. Фалла Іѣ Хтѣс чѣдовному іван'кв'комс. Нен'рече'ное чѣдо дне^с ѣзвнисиѣ.

15а. Piesn naboze narodzenie. Przybiezeli do betleem pa-styrze.

16а. Пѣснь Прѣстой Бѣи Б(с)цн'кв'кой. По^а ѡ древо свѣтсе. Яхѣ, оудивисиѣ. Пор. № 17, 39а. Останок акростиха: Автоній Довевн'.

17б. Пѣснь с. Николаѣ. Ко Барѣ, в, естѣ трис(м)фѣ великій.

18а. Piesn swiecka. Бѣднажь мой го(ло)во'ко. Пор. Пер. Ист. лвт. наслѣд. I, 2, ст. 167; др. Франко, Карп. пвѣм. ст. 149—150.

19а. Piesn swiecka. Teraz sie, wdzieczna iunono.

20а. Пѣснь крищенію. Гла^с Гдѣнѣ наводѣх' вопіе^т. Пор. № 21, 33а.

21а. Са^сса всѣ^ж дяю кто^м знѡмѣ падолкѣ.

21б. Да всѣ^ж моя потѣха цѣлой Радости.

22а. Пѣснь м. мчникомъ. Кодо^мс дѣдовѣ страшнай со-вѣршаю^тсѣ.

236. Пѣснь Єтѡмъ Михаилъ. Поѣ: Бѣе, вѣрниѣ шворона. Повстаѣ, Монархо, звисокого тронъ.

246. Пѣснь Ялѣѣю члѣвѣ Бѣомъ. Коханаго гди втерала. Пор. № 23, 236.

256. Пѣснь Єтѡй Улѣйни Кіевскоѣ. Возридайте всѣ днеѣ, Російскіѣ странѣ.

276. Бѣхъ, мой свѣте валеѣниѣ, || Чемъжеѣ такъ небезпѣчній.

28а. Пѣснь вѣ стѡѣ Дѣмитрѣю. Кто нехвалитъ, тоѣ неславитъ Дѣмитрѣа вѣрѣ.

29а. Пѣснь набоѣнайѣ. Изглѣвѣниѣ срѣца зовѣтъ Голѣвѣйца.

306. Пѣснь стѣлю Васілію. Ізліѣнахсѣ ѡ оустѣ твоѣхъ, ѡче прѣхвалѣне. Пор. № 21, 286.

316. Пѣснь прѣстѡй Бѣи. Прѣчѣстѣй Дѣво Мѣти Рѣскаго краѣ. Пор. № 22, 1а.

33а. Пѣснь набожнайѣ, гдѣ дѣша стѣклоѣ рѣзлѣчаѣтсѣ. Єгда дѣша ѡ тѣкла, ѣ, рѣзлѣчаѣтсѣ. Пор. № 19, 236.

35а. Єтѣпилъ дѡнаѣ звисокоѣти.

Пѣснь 2. Лѣкѣюще, возиграѣмо днеѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 8, 1825, ч. 8, 1850, ч. 10, 1886, ст. 31. Акростих: Лѣгуй.

36а. Пѣснѣ нароѣдетѣво. Нѣѣ, адаме, возвеселѣсѣ. Пор. № 21, 1а.

376. Пѣснѣ нароѣдетѣво Хѣво. Граде славѣни, вѣфлѣеме, лѣкѣ нѣѣ ѣ веселѣсѣ. Акростих: Гаврѣил.

386. Пѣснь свѣѣцкаѣ. Єлава вѣла вѣдмедѡвѣка. Пор. др. Ів. Франѣо, Студіѣ, ст. 145—151 і 502—503.

396. Dokoli, umny (sic) pernaty. Пор. 3 культ. жѣта Уѣр. ст. 28, 916.

II.

В головному вповнюють описані отсе співаники так звані набожні пісні. Сей рід духовної вірші занесений до нас без сумніву з західної Європи, головно з Польщі, і не має нічого спільного з церковними співами грецької церкви, хваба що останні послужили декуди жерелами для сих набожних пісень, що оригінально повстали в нас по занесеним з заходу зразкам.

Початки української набожної пісні майже не тикані досі в наукових дослідях. До цївних вісток проф. Перетца в його першій томі „Историко-литературныхъ изслѣдованій в матеріа-

ловъ“ і в інших статях хочу додати тут дещо нового. В рукописнім відділі „Національного Музею“ у Львові переховується під ч. 333 „Триодъ“, folio, в якій на трьох картках з початку й одній кінцевій містяться зразки нашої набожної пісні з другої половини XVII в. Зараз на першій стороні під двома віршованими текстами подана записка (титли скрізь розвазую, надстрічні букви вношу в рядки): Тие пѣсни набожнне внесение в богоспасаемий град Старую Сол и начертаннне многогрѣшнимъ Θεодоромъ Рясновскимъ, родичомъ з Дунаева спод Рогатина, з мѣста маестности арцибискупа львовского в сию книгу, названную Триод, року 1667 мѣсяца ноемвриа дї дня, якъ ставъ на кондицией зде.

У згаданім 1667 році вписані пісні з початками: Кроль з Емѣру к намъ приходит і Днесъ благодатъ явися. Навіть, коли не було би зазначено в надписи: „Пѣсни набожнне на Рождество Христово“, вказували би на се їх тексти. Текст першої пісні виглядає так:

Кроль з Емѣру к намъ приходит,	Гди приходятъ триє царя,
Богъ отъ Дѣвы гди ся родитъ.	Оѣфрукуютъ ему дари;
Зъ небесъ ступивъ,	Поклякаютъ,
До насъ ступивъ	Привитаютъ
На земные крає,	Кроля рожденного.

Теразъ земля трюмфуетъ,	И ми взаєм дари даймо,
Плачъ и ляментъ уступуетъ.	Тую му пѣсньъ заспѣваймо:
Южъ спѣваймо,	Хвала цару,
Викрикаймо	Господару
Пѣсни весолне.	Небесного трону.

Надъ вертепомъ звѣзда стала,	Же намъ давъ свою корону,
Бога в яслехъ показала:	Гди (з) своего ступилъ трону,
Оглядаймо,	Где кролює
Привитаймо	И справує
Пана рожденного.	С хоры аггелскими.

Где будемо кролевати,
Кроля зъ неба виславляти.
Трюмфуймо,
Поступуймо
Всї весолимъ крокомъ.

Слова: „поступуймо вси весолим кроком“ промовляють за сим, що співали сю пісню колядники, найправдоподібніше ученики школи, ходячи з зіркою.

Другий текст отсей:

Днес благодат явися,
Богъ от Дѣви родися,
Рожденный пред лѣти, нынѣ во плоти
В безсловесних яслех возлег со скоты,
Имѣяй херовими
Во службу, серафими.
От пастир и волхвов восприят дари,
Болии над високихъ надземние цари,
Образ раба восприем
Чловечим подобием.
Восприят естество чловѣкъ хуждшее,
Да подаст во вѣчный живот лучше.
Изволившему того
Хвалу дадѣм за всяко благо,
Воление Богу веѣм вѣком,
Иж ся Богъ сталъ для нас чловѣкомъ.

Ще старше письмо дальших двох текстів на відворотній стороні першої картки й на першій стороні другої картки. Почерк той сам, що записка: Року Божого 1734а церковъ згорѣла і т. д. Перший текст з початком „Христос Спаситель“ не поправний. Се правдоподібно орація:

Христос Спаситель,
Вѣрним просвѣтитель,
Народилъ ся во Выѣломѣ
З Дѣвици Маріи Пречистой.
Не згордѣлъ во вертепѣ ся родити
И во яслехъ лежати.
Ирод хотѣл его убити.
З востока царіе пришлися ему поклонити.
Принесли ему дары,
Злато яко вѣчному цареву,
Змирунну яко несмертелному,
Во вѣки царствующему,
Ливанн яко Богу и тридневному мерцеву.

Вънца не смертности дознали,
А з Ирода ся насмѣяли.
Вѣрныи христіяне, прійдѣте,
Спасителя восхвалѣте,
Же ся¹⁾ от не насъ народилъ,
А с нами ся зединилъ,
Абы нас от тмы свободилъ.
Его же в небѣ аггели славят,
Небо его звѣздою показует,
Земля вертеп, пустыни ясли приготова.²⁾
Мы же Дѣвицу Марію Пречистую,
От нея розшагося...²⁾
Пастиріе чудятся,
Вся твар радуется,

зовущи: Слава во вышнихъ Богу и на земли мир во челоуѣцехъ благоволеніе.

Друга пісня має по кожій двострїчній строфі дворядковий рефрен :

Дѣвая денес Христа раждаетъ
И пеленами днес повивает.
Звѣзда свѣтлая ясно свѣтила,
Гды Панна Чистая Сына повила.
В малом вертепѣ во яселехъ лежить
Межи быдляти, из зимна дрижит. Звѣзда свѣтлая...
Ему быдлята услуги чинятъ,
Гды Створителя своего видят.³⁾ Звѣзда...
Царые пришли Христа витати
И поклонъ ему покорне дати. Звѣзда свѣт...
И мы вѣрніе Христа витаймо
И поклон ему покорне даймо. Звѣзда свѣтла...
Аггели в небѣ духовне поють
И пастырые поклонъ отдают. Звѣзда...
Вифлеомъ мѣсто весело граетъ,
Же пророчество в нем ся выполняет. Звѣзда...

¹⁾ Зразу: Егоже. ²⁾ Щось певно пропушено.

³⁾ В рукоп. вида^т.

Дѣвая денес красно спѣваетъ,
Царя царем Христа прославляетъ. Звѣзда..

Даждь в покою весело жити
И со аггели Бога хвалити.

Звѣзда свѣтлая ясно свѣтила,
Гды Панна Чистая Сына повила.

На останній стороні Тріоди вписана „Пѣснь набожная на рождество Христово“. „Писав рабъ (витерто) тую пѣснь року „лхѣѣ““. Ось вона:

От утробы дѣвыя Богъ произиде,
Вселитися на землю от небесъ прйде.

Во верѣтепѣ возлежа яко дѣтище,
Имѣяй на небеси престоль, жилище.

Во яслех безсловесных возлеже младо,
Да згвѣшее ко себѣ обрѣте стадо.

Целенами повитый всѣхъ одѣватель
Прося от утробы нашъ возсиятел.

Рожденому во гуслех вынѣ играймо,
В доброгласных кимѣвалех пѣснь восклицаймо.

Слава во вышъных Богу пѣснь заспѣваймо,

Рожденому на земљи поклон отдаймо.

Ввійшла ся вірша в Зарваницький співаник і має там девять строф.¹⁾ Приходить також у збірнику псалм (рукопись колекції Ундольського ч. 897), писаним при самім кінці XVII в. (80–90 рр.), можливо навіть до 1710 р.²⁾

Трохи пізнійше вписані тексти різдвяних духовних вірш на третій картці. Перша з їх ряду „Пѣснь на рождество Христово в року лхѣп“:

Христос ся з Панны раждает,

Богъ человеком ставает.

Утренка солнцу продкует,

Панна Христу услугует.

Аллилуя, аллилуя.

¹⁾ М. Грушевський, Співаник з початку XVIII в. (Записки, т. XVII), ст. 65–66.

²⁾ В. Н. Перетцъ, Новые труды по источниковѣдѣнію древне-русской литературы в палеографіи (Київські „Университетскія Ізвѣстія“, 1911, кв. 11), ст. 74.

Небо весело ликует
И к вертепу пос(т)тупует
К тому малому дитятку,
К небесному пахолятку.

Алилуя, алилуя.

Звѣзда поселство справует,
С трети кролми путешествуеъ.
До станѣ го впроважает,
Где вольт з осломъ Пана грѣет.

Алилуя.

Додай же нам, Христе Панае,
Поки сего свѣта стане,
Абы тя Бога хвалили,
А с тобою вѣчне жили.

Алилуя, алилуя.

Текст Зарваницького співаника складаеъ ся з вісьмох строф.¹⁾

Найближша пісня, здаеъ ся, досі з друку не відома :

Пастиріе в ночи їди пасли в темности,
Рекль до них аггелъ, становши (sic) в ясности :
Не лякайтеся, велико звѣствованя,
Веселе, кторе на ввес свѣтъ повстане.
Народился нам Пан в мѣстѣ дня того
В Вифлеомѣ, Ісус имя, маете его.
Леч го знайдете увиненно дитятко,
В яслех вложено праве якъ ягнятко.
Чест Богу, хвала на високом тронѣ
И на земли мир у каждой сторонѣ.
Потим аггели якъ от них зникнули,
Пастиріе зараз во Вифлеом збѣгнули.
А Йосифъ старий колисавъ дитятко,
Лиляй же, лиляй, малое пахолятко.

Далі їде текст дуже популярної пісні, основаної на апокрифічних мотивах. Увійшла вона в усі почаївські і львівські видання „Богогласника“. Приходить у згаданім збірнику ко-

---

¹⁾ М. Грушевський, *op. cit.* ст. 64--65.

лекції Ундольського.¹⁾ В Зарванницькiм співаннук текет о одну строфу довшій.²⁾ Перед кiнцевою строфою є тут iще отся:

Аггели є пастирми приходят, Ладан, злато отдають,
Царіє подарки приносят, Пред ногами падають
Христови.

Найстаршій досі відомий текет має отсей вид:
Предвѣчній родися пред лѣтѣ, А звѣзда понудила царей,
Хотячи землю просвѣтити, Бѣгучи к вертепу со дары.
Да нас от тмы возведет Перше знайшли пастирiє,
И ко свѣту приведед Нѣжъ мудрiє звѣздарiє
Омрачних. Ісуса.

Новое лѣто зачинає, Ирода лжива омилити,
Новый царъ царя низлагає. Иным ся путем возвратили,
Убого ся народилъ, Радуются неложно,
Богатого засмутилъ Же ходили непружно
Августа. В дорогу.

Гды Панна породила Сына, Смутятся вся Иродияне,
Падаєт в Ефесѣ Днанны, Крушатся в Египтѣ болване.
В Римѣ теж хранина. Аггелъ воину⁴⁾ зсказует,
Веселися дружина Же ся Ирод готует
Христова. На Христа.

Привикай³⁾, Панно, повивати, А Ирод є того засмутился,
Не престай, старче, пильновати Же Христос з Панны народился,
Створителя своего. Казалъ его питати,
Знают Пана моего По всей земли шукати
Быдлята. Для зради.

Сполнота взящъная была, Поймуй же, Иосафе, Панну,
Гды Панна Сына породила, Из отрочатем бѣжи в ину страну.
Цѣлую ноцъ свѣтити, Поки врази погибнуть
Волю его чинити И кончину воспріймутъ,
Мусѣла. Пребуди.

А мы днес з того веселѣмъ ся,
Рождеству его поклонѣмъ ся,
Абы от грѣхъ свободилъ
И на земли покой, мир
Дароваль.

¹⁾ В. Н. Перетцъ, Новые труды, ст. 74.

²⁾ М. Грушевський, ор. cit. ст. 66—67.

³⁾ В рукоп. Привитай. ⁴⁾ В рук. во"ну.

У своїй цінній студії про „Наші коляди“ (Львів, 1890) вказав др. Франко на жерело апокріфічних деталів в сій пісні. Деякі отці церкви, головно пресвітер Епифаній у Слові про жите Марії Богородиці, оповіли легенду про чуда, які стали ся на світі в часі Христового народження, а саме, що сеї ночі заваляв ся в Римі поганський храм, який називав ся вічним, і разом з сим порозбивали ся в нїм усї ідола. Появу в коляді Риму замість Ефесу та перенесенне місця акції легенди до храму Діяни в Ефесі пояснив др. Франко тим, що автор пісні „вчинив се з огляду на звісний епізод Діянїй апостольських, де розказано про перше пробування св. Павла в Ефесі і про агітацію, підняту проти нього майстрами, що продавали срібні моделі храму“.¹⁾ Наведений вище текст коляди згадує не тільки, що „падаєт в Ефесъ Дванна“, але й рівночасно „в Римѣ теж храмина“.²⁾ З огляду на се треба, здаєть ся, для вияснення ефеської події ждати нової апокріфічної легенди, як що розширення падання ідолів з Риму також на Ефес не є плодом довільної фантазії автора. Апокріфічні деталі з ефеською Діяною, з місячною повнотою в часі народження Христа та з поваленнем єгипетських ідолів задержали ся і в тексті „Богогласника“, що задля великої популярности не піднав тут великим змінам, хоч все таки надрукований у розділі „иныхъ пѣсней на Рождество Ісусъ Христово вмѣсто не богоугодныхъ обычныхъ колядъ простымъ пѣвцемъ служащихъ“.

Слова останньої пісні, внесеної до згаданої Тріоди (№ 333 F):

Скочми за звѣздою
Зо всею дружиною,
Где свѣтлость луча сияет,

вказують, що пісні співали ся при ходженню з звіздою. Ось текст сеї коляди:

Ангелы, спѣвайте.	Уклонне Пана прїймѣмо.
Чест Богу отдайте.	Пророци прорекли,
И мы с пастирми спѣшаво,	Чест Богу прывнесли,

¹⁾ Др. Ів. Франко, Наші коляди, ст. 39.

²⁾ Про обі події оповідаєть ся також і в тексті, який видав з Супрасльського співавика виленської Публичної Бібліотеки (№ 233) проф. В. Перетц. Пор. Историко-литературныя изслѣдованія и матеріалы I, 1 (Сптб. 1900), стор. 368.

Же ся рачиль народити,
З нами на землі прожити.
Скочми за звѣздою
Зо всею дружиною,
Где свѣтлость луча свят,
Нех наше сердце спѣвает:
Аллилуя, слава,

Чест Богу и хвала,
Же ся рачил народити,
З нами на землі прожити.
Ото днес спѣваймо,
Рожденнаго витаймо,
Же рачиль нам даровати,
Слава во вышних спѣвати.

Стверджують думку про співанне сих пісень у часі хо-
дження з звіздою і вірші-орації на Різдво, списані на відво-
ротній стороні другої картки. Записка з боку „Пѣсни на рожде-
ство Христово в року 1871“ вказує на час, коли вже були сі
орації вписані. Виголошували їх студенти, просячи о коляду,
за що співали пісні. Тому тісна зв'язь межи сими піснями й ора-
ціями дає нагоду навести їх тут також:

Я малый пахолик
На високий столк
Юж мушу вступити,
Всѣх вас увеселити.
Христос ся раждает,

Радост намъ подаетъ.
То вам ознаймую
И святы вѣншую.
То за даръ приймуйте,
Коляду даруйте.

Нынѣ нам радость ся зявила,
Панна Христа породила
Пречистая въ Вифлеомѣ
У бидлячом подлом домѣ.
Прето всѣ ся веселѣмо,

Христа Пана умолюмо,
Абы даль нам долго жити,
Свята в щастю проводити.
А преживши ту мешканиа,
Зычу въ небѣ кролюваня.

Вшистка праве створення триумфе
И давное веселя охотне справуе,
Приста Збавителя на свѣт дочекавши
И народження его с Панны оглядавши.
Котрому аггелове як Богу спѣвають,
Покой и веселя вшистким оповѣдают.
Тогож веселя, и в(аш)м(о)с(ць), рачте заживати,
В добром здоровю ти свята опроважати.
Як сынъ и служка уприйме жадаю,
Тым прехвалебным празникомъ поздоровляю.

Юж, дѣти маленькіе, юж ся собырайте,
Христа народженнаго в яселках витайте.
Который оставивъши божество, до нас вступил
З неба на низкост, бы ты, чловече, навѣдал.
Смотриж, мѣзерный чловече, що то ся дѣе,
Тылко помысли о том, аж ты сердце мѣе.
Уважай же, мѣзерный, як Богъ щодробливый,
Непонятый в щедротах, барзо литостивый.
Неищераемое жродло щедрот мае,
Которое всем вѣрным гоине вливае.
Тым же способом рач, слухачу, выливати,
А Христос раждаеся, умилно спѣвати.

З XVII в. походятъ і записи двох рѣздвяних пісень на полях Типика в бібліотеці „Народного Дому“ у Львові ч. 5-Саму рукопись відносять др. Свенціцкій до кінця XVI в.¹⁾ Перша пісня вписана на третій картці. Записка на відворотній стороні другої картки з 1662 р. з тогож часу позволяе означити менше-більше час вписання. Свідчив би про се й характер пісні, згідний з характером горі наведених текстів. Ось вона:

О Мати Дѣво чистая,	Ис котрого поколѣня
Звѣздо в небѣ пресвѣтлая.	Вышло правдивое сѣмня,
Та ест заря свѣтлѣйшая,	Панна, чистая Дѣвица,
Над всех святых святѣйшая.	Пречистая голубица.
Засвѣтилася в темной ночи,	Выбрана с початку свѣта,
Додала нам всем помочи,	А прозрѣла аж под лѣта
Родячися от Адама,	Не болѣзно превѣчно слово
От потомка Авраамля.	През Духа святого.

Вѣрных своих охлани,
Двора небесная Пани,
Дай нам в небѣ кролевати,
З аггелами лыковати.

Аллилуя.

---

¹⁾ И. С. Свѣнцицкій, Церковно- и русско-славянскія рукописи публичной бібліотеки Народного Дома во Львовѣ, Спб. 1904, ст. 47.

Друга пісня виписана на 45 к.:

О Дѣво превзбраная,
Въ небѣ сущих прехвалная,
От тебе Богъ въплотця
И животь веѣм явися,
С тобою небо прон'зеса
И въход (в) царство предадеса.

Простотою і не рідко красою відзначають ся сі найстарші наші різдвяні пісні. На основі описей найстарших співаників можна до XVII в., найдалі до початку XVIII в. віднести такі з богогласникових текстів, як „Новая радость свѣту ся явила“, зложена зівсім народнім складом „Дивная новина“, „Нова радость стала, яка не бывала“, „Небо и земля нынѣ торжествуютъ“, „Не плачь, Рахиль“, згадуючи тільки про пісні, відомі з першого видання „Богогласника“. Вичислені отсе пісні належать до найпопулярніших коляд межі нашим народом.

III.

Коли навіть загально розповсюднений звичай у Польщі співати набожні пісні по костелах не був би достаточною підставою для твердження про подібний звичай і в українських уніятів, можна навести на се письменні докази. На маргінесі Житій святих, рукописи колекції Ант. Петрушевича в бібліотеці „Народного Дому“ у Львові ч. 2 з XVI в.¹⁾, на картці 896 списана десь на початку XVIII в. пісня, яку вельть ся співати на мелодію пісні без сумніву XVII в. „О Дѣвице Пречистая“, яка ввійшла до „Богогласника“. Не відома за се досі „Пѣснь Адаму“:

Рай прекрасній сотвореній, Для Адама насажденній, Всей роскоши наполненій.	Тільки древа єдиного, Средь рая стоячаго То не кснешися его.
Обѣщаєт ему дати От древа овоцу брати, Всей сладости заживати.	Якъ запомниш моя слова, Возмеш овоцу от древа, Въ той час тебѣ смерть готова.

¹⁾ Др. Іл. Свенціцький, Рукописи львівських збірок. Вип. I (Українсько-руський архив, т. I), Львів, 1906, ст. 108.

Змій лукаво мовить Евѣ :	Богъ Адама виганяе,
Что ви умом несмисленнѣм	Дверѣ раю затворяе,
Древо минасте даремнѣ?	Твоя дни вли (sic, зли), повѣдае.
Скоштуй ябѣка, все дознаешъ,	Адам сяде прямо раю,
Мои слова спамятаешъ,	Горко плачя и ридая,
Якъ Богъ, все то те дознаешъ.	Глас жалостный испущая.
Ева овоць скоштовала	Увы мнѣ, раю прекрасній,
И Адамови подала :	Свѣте очий мо(и)хъ ясній,
Сей овоць естъ твоя слава.	Позбилемъ ты азъ нещасній.
Адам забвль глаголь тайный,	Ахъ, ты Ево, израдыва,
Приняль овоць заказанный,	По чтос мя раю избавила,
В той час позналь, же ест нагый.	Южъ естъ и ты нещаслива.
Там Богъ Адама волае,	Ева жалостно заплаче,
Адам ся в раю ховае,	Змій зрадилъ мя, человекѣ,
Естем нагый, повѣдае.	Близко древа лестно рече.

Будеш ясти, що ти дано,
 Не брати, що заказано,
 Богъ мовиль тое явво.

По текстї йде замітка : „Сія пѣ(с)нь пѣта имат быти въ недѣлю сиропостїя въ услышанїе всем людем по божественной леітургїи, яко то Адам за невоздержанїе улився сладости райскїя и изгна(ан)ъ быст и не утоли Бога и не умилосердїя Богъ. Тое и нам потреба памятати и о том побѣдїти, яко препливше рочнїй обход прїблїжихомся ко подвигом душеспасителныхъ постовъ“.

Є також свїдоцтво, що по наших церквах лучено набожнї піснї з акафістами. В згаданїй колекцїї Петрушевича переходить ся під ч. 180 рукопись акафістів до святої Трійцї і Ілії. „Акафість Тройци Пренайсвятѣйшой списася Р. Б. 1473 мѣсяца марта дня зі. при храмѣ святого Ілії во веси Терновцехъ“ „рукою Павла Свѣдзѣнського, поповчча Тарнавского“¹⁾, а „акафість слав. прор. Ілії списася р. б. 1473“.²⁾ По першїм акафістї слїдує отсей „Гимнь Святой Тройци“ (20аб):

1) Той сам, Рукописи львівських збірок. Вип. III (Українсько-руський архив, т. VII), Львів, 1911, ст. 155.

2) Тамже, ст. 157.

Тройце святая, Боже ласкавый,
 Котрый себе днесъ нам показавый
 Во трехъ персонахъ в боствъ единомъ,
 Отче со Сыномъ и Святымъ Духомъ,
 Котрого для насъ з неба зослалесъ,
 Нам людем твоимъ збавленя далесъ.
 Благодарымъ ты и воспѣваемъ,
 Смотреніемъ ты вси величаемъ,
 Имже спаслъ миръ погибающъ
 І грѣхъ потреби смерть нам раждающъ.
 На горнемъ мѣстѣ все содѣявый,
 Сѣдящимъ во тмѣ свѣтъ восиявый,
 Просвѣти и насъ, тебе славящихъ,
 Во вѣки вѣкомъ тебе хвалящихъ,
 Безначалнаго Бога и Отца,
 Всемогущаго всехъ речей Творца.
 Рачъ нам здарыти, Творче небесный,
 Отче со Духомъ, Боже единый,
 Абысмо трвали вси непорочно
 В той святой вѣрѣ еднородушно.

Знов же другой акафіст попереджує „Гимнъ святому
 славному пророку Іліи Фезвитянину“ (24а6):

Похвалу принесемъ кую
 Фезвитянну Ілію,
 Пророку пречестну
 Кую пѣснь достѣйну
 Воздадимъ?

Ко тебѣ, пророче, явѣ.
 Како воспоемъ достойнѣ
 Тебе преведника,
 Во чудесахъ толика
 И славна?

Радуйся, Іліе пророче,
 Земный аггеле и чловеце,
 Небесный, пречестнѣйшій,
 Во чудесехъ славнѣйшій
 Іліе.

О всепѣтый Іліе пророче,
 Предъ пришествіемъ второй пред-
 Молимся мы, моли, [тече,
 Всехъ насъ помяни
 Предъ суднемъ.

Ты огнемъ от аггелъ повиванъ,
 От родитель сій чудь узнанъ.
 Благодарятъ Бога,
 Яко милость многа
 Его бысть

Понеже естєсь втораго
 Пришествия Христоваго
 Предитечемъ честнѣйшимъ
 И пророкомъ славнѣйшимъ,
 Молимся.

Молися судию и Богу,
Да дасть нам милость свою многу
Твоими молитвами
Жити зъ аггелами
Во вѣки.

Самі акафісти підгоняли перерібчики під лад набожної пісні і навіть народніх пісень. З рукописного акафістника, писаного в Стародубі 1571 р., навів для прикладу др. Франко другий ікос з акафіста Хресту.¹⁾ Ритмічну прозу можна помітити також в інших акафістах, навіть друківаних, приміром в акафісті св. Варварі, що з додатком життя святої вийшов у Києві 1698 р.²⁾ й пізнійше мав іще кілька видань.

З кінця XVII в., найдалі з початку XVIII в. походить запис пісні Варварі на рукописнім євангелію кінця XVI або початку XVII в.³⁾ в бібліотеці „Народного Дому“ ч. 71 (896). Ось текст сеї пісні:

1) Др. Ів. Франко, Апокріфи і легенди з українських рукописів, т. I (Львів, 1896), ст. XXXII. Можна вказати рівнож на численні випадки ритмічної прози в XVII в. Ось як одна з багатьох прикладів записка на учительнім євангелію в бібліотеці „Народного Дому“ у Львові ч. 62 (1486): В лѣто от созданія мира зѣмѣ, по плоти рождества Господня ѿхлѣ промышленіємъ Бога вышняго, въ Тройци единого, написася сия книга евангеліе учителное недѣлямъ през все лѣто и праздникомъ Господскимъ рукою многогрѣшнаго раба Божія Тимофѣя презвитер(а) Высочан. Но молю вас со тѣданіємъ, отци честнїи и еже о Христѣ братія:

Читаючи исправляйте,

А по дару Духа святого талантъ, данный вам, распложайте,

А порученное вамъ стадо Христово словесныя овца прикладомъ
[духовнымъ ширей з головы своея духомъ Божиимъ усты своими
[научайте,

А мене паче вѣхъ грѣшнаго и сквернаго во молитвахъ святыхъ
[своихъ не забывайте,

А Богъ мира да будет со вами во сей вѣкъ и во будущей. Аминь.

2) Києво-печерське видання акафісту св. Варварі має віршований „Вѣнецъ от дванадесятъ звѣздъ святої Варварѣ

От молитвъ къ ней о крайней доброй смерти дарѣ“ з початкомъ „Варваро, родителемъ рожденная дѣво“. 12 чотирьовіршів і вкінці чотирострічне поучення, щоби снмъ способомъ вінчати св. Варвару.

3) П. С. Свѣнцицкій, Церковно и русско-славянскія рукописи, ст. 26.

- 1 Красная дѣво, красная дѣво, кровъ ты украшает,
Котрую тебѣ отецъ проливает.
Тис позволила, тис позволила за Христа пролити,
Своею кровию Христову нагородити¹⁾.
- 5 Где отецъ живот, где отецъ живот чадомъ звикль давати,
Тут и отецъ твой прагнулъ и отняти.
А ты, Варваро, а ты, Варваро, в живот уступиешъ,
Земнимъ бо вѣчный животъ в небѣ готуешъ.
Святую Троицу, святую Троицу през три окна бачишъ,
- 10 През окно, дѣво, видѣти даръ рачишъ.
Отца и матку латво оставуешъ,
Облюб(ен)цеви себе офѣруешъ,
Абис оному руку могла дати,
Позволилася ю отцеви отняти,
- 15 Бис руки дане(м) Христови служила,
Давши му руку, чюсто послюбила.
Отецъ от Христа гди ты оттягаетъ,
Моцно тягнучи, руку отриваетъ.
Алес и главы ему не боронила.
- 20 Главою собѣ Христа осудила.

---

¹⁾ Відміни текстугу співаника „Національного Музею“ ч. 17 Q такі: 4. Своею его кровию нагородити. 5. животъ звикль чадомъ. 6. Тутъ отецъ. 8. на небѣ. 9. безъ три окна. 10. видѣти мя рачишъ. Між 10 і 11:

А гды ты въ неба окномъ оглядають,
Уподобивши, дверъ ти отварають. 14. ей отцеви отяти.

15—16. Бис, руку давши, Христови служила,
Давши му руку, чюсто послюбила.

17. оттягаетъ. 18. тягнувши, руку урываесть. 19. главу... не бронила. 20. себѣ. Від стр. 21 дальшій текстъ такий:

Такъ Господеви главу прекланяешъ,
Христови главу тымъ нагорожаешъ.
Нехай и животъ отецъ отимуеъ,
Христосъ ся тебѣ за животъ даруеъ.
Справ, о Варваро, бысмо тамже мѣли,
Бы на насъ врази наступитъ не мѣли.
А мы свой животъ тебѣ офѣруемъ,
Вѣчный тобою животъ обѣщюемъ.
Болезни наша латво улѣчаешъ,
За облюбенца Христа врача маешъ.

- Ангелы в небѣ со серафими спѣвають,
Тебе до кролевства небесного зывають.
Дай же, Варваро, жеб ми тое мѣли,
Жеб ми през тебе до кролевства войти смѣли.
- 25 А ти, Варваро, часто на небо зглядаеш,
Архистратига на помощ зываеш.
А ти, Михайле, стой з мечем добитим,
Храни скарбѣ, котрый ест храм твой знаме(ни)тий.
А ти, Варваро, невѣсто и дѣве (sic),
- 30 Ангелом тебе назват могу смѣле.
За людми ся завше Христу Богу молиш,
Веѣх за собою до царства уводишь.

Пѣвстали в XVII в. набожні пісні також у честь вниших святых, головно від найдавнѣйших часів дуже популярного на Україні св. Николая. Поширена між нашим народом пісня св. Николаяви „О кто, кто Николая любитъ“ се без сумніву продукт нашої віршевої продукції XVII в. Історичний фєн і національне почуте пробиваєть ся з отєх двох пісєнь св. Николаяви. Перша знаходєть ся в цїкавім співаннику колекції Ант-Петрушевича ч. 233 (ст. 10—12):

О Николае чѣдотворче	Просящимъ щєдрымъ дѣтелю
И веѣх врагов наших борче,	И веѣмъ нам благодателю,
Во бѣдах веѣм предстателю,	Тебє просим со слезами,
Николае святителю.	Ты, пастыру, стань за нами. 2.
Сыротамъ и вдовамъ отче,	В тепѣрѣшних бѣдахъ нашихъ
Вязнемъ и болним дозорче,	Полки враговъ веѣхъ роспроши,
Утапающим во мѣры	Котрый на нас воюють,
Ратунком стаеш воскорѣ. 2.	В неволю берутъ, мордуют.

Твое нам тѣло лѣкарством бываєт,
Як вонный квѣток, леч не увядаєт.
О Михайле, стой з мечем добытым,
Храни скарб, котрым храм твой знаменитый.
Варвара тебѣ гды отдала тѣло,
Ангелом ей могу назват смѣло.
Она без тѣла, ангел(е) в тебѣ тѣло,
Варварою тя назват могу смѣло.
Нищету нашу скарбом сломагаєш,
Скарбѣ непребраный Христа в небѣ маєшь.
Справ нам, Варваро, дайся упросити,
Абы скарб в небѣ могли мѣти.

Дитят, девиць и мужáтокъ, Нехай той гнѣвъ на погане
Забивает (sic) невиннятокъ. Пошлѣ, на всѣ Агаряне,
Лежать трупи по дорогахъ, Котрый тебе не знають
В лѣсах, поляхъ погибают. 2. И тебе не прославляють.

Котрыхъ и рвуть, идят птаство, Будь похваленъ, святителю,
Не подят их робацтво, Мурликійскій учителю,
Другіе з гóлоду гинуть От насъ грѣшнихъ людей твоихъ,
И в сѣхъ нещастяхъ плінуть. Да будет во иждрех твоихъ.

Змілуй же ся, Николаѣ, Рачъ, Николае, вислухати,
Нѣхай твой люд не вмирает, При храмѣ насъ всѣхъ тримати.
Молимо мѣ тебѣ отца, Мы тя будемъ вихвалѣти,
Просиямъ Христа, Бога Творца. Молби ти всѣ отдавати, 2.

Аллилуіа, азиудя, ал.. ал.

Друга „Пѣнь Святому Николаю“ приходит у співанику
„Національного Музею“ у Львові ч. 17 Q:

Веселя намъ всѣмъ настало, Принес к Богу за насъ грѣшныхъ
З небесныхъ кругъ завитало Молбу к нему в денъ вынѣйшый,
З Николаемъ мирликійскимъ А рачъ з нами ликовати,
И чудотворцемъ ликійскимъ. В денъ святой торжествовати.

Котрый слезы выливает, Нехай же днесъ все створѣня
Молбу Богу првношает Просит у Христа збавлѣня
За всѣ вѣрны хрістіяни, В церкви святой Николая.
Поерамивши Арияни. И ты, Дѣво Пречистая,

Святителю мирликійскій, Сына намъ рачъ умолити,
Архиверею ликійскій, З святителемъ упросити,
На небѣ ты проквитаеш, Котрого деньъ нарочитихъ
Враговъ нашихъ устрашаеш. Соборъ аггелъ и всѣхъ святыхъ.

Гды ты маемъ поборника, Гды ликъ ерейъ целібрует,
По Бозѣ вси заступника, Згодне з нами триумфует
Тыс людѣмъ в мори помагал, В празникъ святого Николы,
Спод меча вѣрнихъ выймовал. Бы от насъ напасти устали.

Агарянъ рачъ отпудити, Бы рачилъ омофоромъ
Нехъ ты можемъ умолити Константинополскимъ взоромъ
В храмѣ твоѣмъ, святителю, Покрыти насъ в храмѣ его,
Нашъ скорыйъ вспоможителю. В коронѣ позбыти злого.

А ты, святой Владимирю,	Нехай нас не карет мечем,
Насъ хрістіян вѣрный царю,	Простри глас, святой чловече,
З мученикъ пресвѣтлыми	Нех нас збавит всего злого
И княжати російскими,	И повѣтра морового.
З святым Романом, Давидом,	А по зестю души с тѣла
Нашим великим гетманом	Просимо тя, бы там была,
Преподобным Антонв(н)ем	Где ты з аггелы лыкуеш,
И святым Теоодосіем,	Николае, торжествуешъ.

Одним словом уже в XVII в. поширені були на українських землях набожні пісні з усіх чотирох відділів, з яких у сто літ пізнійше зложила ся програма „Богогласника“. Немаловажним доказом сього ствердження може бути описаний проф. Перетцом Супрасльський співаник. При піснях на Різдво Христа зазначено в співаньку, що вони „изъ древнихъ Пѣснописцевъ или Пѣснопойничихъ выписанныя“¹⁾ Рівнож „Пѣсни духовныя о страшномъ судѣ Христовомъ изъ древнихъ пѣснописцевъ или пѣснопойничихъ обще выписанныя“²⁾; так само великопісні³⁾, на Великдень і інші Господні свята⁴⁾, пісні в честь Богородиці⁵⁾, святих⁶⁾ і ісадымові.⁷⁾ З уваги, що співаник відносить проф. Перетц до 40 рр. XVIII в., думаю, що під давніми співаньками треба розуміти рукописи XVII в., ввіймово самого початку XVIII століття.

IV.

Поміж набожними піснями того часу вдаряють нераз поетичним полетом і інтересним історичним кольоритом пісні до Богородиці. До наших дум зближена своїм складом „Пѣнь людей, застаючих в теперішом небезначенствѣ от Турка“. З збірника колекції Ант. Петрушевича ч. 102 (2856) подаю ось тут цікавий текст пісні до Богородиці:

Приими, всеблагая	Приими насъ до себе,
Панно Пречистая,	Нехъ нам не буде в тѣсни
Моленья наша, пѣсни.	Врата небесная.
Просимъ тебе,	Ты есь Пречистая,

¹⁾ В. Н. Перетцъ, Истор. лит. изслѣдованія, I, 2, ст. 12.

²⁾ Тамже, ст. 16. ³⁾ Тамже, ст. 19.

⁴⁾ Тамже, ст. 21. ⁵⁾ Тамже, ст. 23.

⁶⁾ Тамже, ст. 27. ⁷⁾ Тамже, ст. 30.

Пророком нареченная.
 Отвори дверь,
 Дай жити в небѣ,
 Матко милосердная.
 Ты в небѣ кролюешь,
 В небѣ ликоствуешь
 Со святыми твоими.
 Будь литостива,
 Матко милостива,
 Над слугами своими.
 Ты еси нескверная,
 Ти еси нетлѣнная,
 Тиси Панно Пречистая.
 На тя всю мою
 Надѣю имѣю,
 Царице небесная,
 В тугейшом кролествѣ,
 Гдыжъ в небезпеченствѣ
 Зостаешъ от погана.
 Сына умоли,
 Покоем обдари,
 Зотри Турка под ноги.
 Котрыи воюють
 В насъ, барзо мордуютъ,
 Христьянъ забиваютъ,
 Церкви, монастырѣ,
 Святыи олтарѣ,
 Огнем их поपालютъ.
 Крести с церквий скидаютъ,
 Под ноги гружаютъ.
 Ах, людей забиваютъ.
 В нашей сторонѣ,
 Такъ теж в Божом домѣ
 Жалосне ляментуютъ.
 Юж от давных лѣтъ,
 Якъ набоженства нѣтъ
 И звоновъ также не чуютъ.
 Такъ наша крайна
 На злого Турчина

Бога о помсту просить,
 Ревне плачучи
 И ляментуючи,
 До Бога руки зносятъ.
 Священници крилцѣ,
 Заковници бѣлци
 Оружиемъ падоша.
 Котрыи невинни,
 Безъ жадной причины
 Кровь свою пролиаша.
 Трупие рабъ твоихъ,
 Такъ тежъ святыхъ твоихъ
 И преподобныхъ,
 Которыи ся стали
 Покармом немалымъ
 Окрутным звѣромъ земнымъ.
 Еднихъ постанано,
 А другихъ забрано
 В неволю турецкую.
 Там их мордовано
 И примушовано
 На вѣру поганскую.
 Пролѣй гнѣвъ твой сродий
 На поганы многи,
 Котрыи нас ненавидятъ,
 Положи их яко тросту
 Предъ лицомъ вѣтру,
 Нехай ся з нас не бредятъ.
 А намъ рачъ дати
 В покою мешкати,
 Бысмо тя выславляли,
 Сына твоего,
 Бога нашего
 Во вѣки прославляли.
 Потлумижъ поганы,
 Вызволь окованны
 Твоихъ вѣхъ вѣрнихъ.
 Пут(ешеств)ующихъ направи,
 Недужныхъ издрави,

Христанъ православныхъ,
Звѣздо пресвѣтлая,
Панно Пречистая,
Царице небесная.
Отвори дверь,
Дай жити в небѣ,
Царице небесная.
Плачущих потѣши
И всѣхъ возвесели,
Помощнице чистая.

Возвыси рогъ нашъ,
Не забывай о насъ,
Панянкo Пречистая.
А мы слугя твои
Православныи
Хвалити тя будемъ,
Имя твое,
Панно, пречистое
Во вѣки не забудемъ.

В такім тяжкѣм положенню одинокого ратунку надієть ся набожна пісня від Божої Матери. Прошенне до неї о поміч представляє текст співавника колекції Ант. Петрушевича ч. 233 :

1 Ратуй, Маріє, ратуй, погибáемъ,
Тебѣ патронку на поміщ зываемъ.
Прийди, потщіяся, а зажій мвлости¹⁾,
Потлумі врагій, котрыи свои злости

5 На нас керують, устá отворяють
И всѣхъ клевертъ пожерти желаютъ.
Прийди зливанна, скоро нам на поміщъ,
Отжени от нас всѣхъ неправостей тощъ.

Тыє свѣтъ мірови зродила обфѣтый,
10 Сынъ твой и Богъ нашъ всѣмъ незакрытый.
Тимъ свѣтом темност нашу просвѣщаєшь,
Іды к нам з ратунком скорим прибѣгаєшь.

Ратуй, Маріє, ратуй нас, волаемъ,
Иной поміщи над тебе не знаемъ.

15 Ты нам помози, над царство выбранна,
Тремас коронни укоронованна.

Ратуй, Маріє, ратуй, Владычице,
Крѳомъ крыл твоих покрый нас, Царице.

---

¹⁾ Відміни тексту в співавнику „Національного Музею“ ч. 175 такі: 3. зажій литости. 4. котры своя. 5. отвирають. 6. Твоих клеверитовъ. 7. к нам. 9. зродилас. 10. а Богъ нашъ свѣтъ нашъ незакрытый. 13. Ратуй, Царице. 14. Инъшом помозы. 15. над царствось выбрана. 16. укоронована. 17—20 vacant.

Ратуй нас, ратуй, низко упадаем,
20 Поклон и хвалу тебѣ отдаваемъ.

Обі пісні не дають ніяких конкретних даних для означення часу, до якого відносять ся. Знищення, зроблене Турками, не було новиною на українській землі. З уваги, що в першій пісні є мова про довше замовкнення церковних зvonів, здасть ся, зміст пісні відносить ся до часу занятя Турками Каменця Подільського. Думати про се дозволяє обставина, що в нашій набожній пісні дійсно відбило ся відгомном подільське лихо-літе. В співанику колекції Ант. Петрушевича ч. 233 є ось яка пісня до Богородиці:

Предста Царица на високом тронѣ
В шатѣ солнечной и в свѣтлой коронѣ,
Руцѣ подемыши, Сына ея обѣмши,
Молитвы приемыши.

Цесаря Христа, ахъ, мѣле благаетъ
И омофором люд свой покрывает.
Покрый нас, покрій, Цанно, омофором
Под своим дворомъ.

Крблю Іоанну послѣши в рицертвѣ
За свой люды и за свой церкви.
Не дай бесурманом, татарским уланом
И поганским паномъ.

На христіане нехъ не настѣпують,
Отчизну нашу нехъ не отимуют,
Потлуми царя, турецкаго пана
И в Татаръ погана.

Гетманом паном подай булаву,
Всеуму рицертву вѣкуистую славу.
Рач намъ привернути подолскіе крайни
И христіан без мѣры.

Стан на молитву, Пречистая Панно,
Ей, причинися до Сына, Діянно,
Изъиднай ласку у своѣго Сына,
Панно едина.

Аллилуїа, аллилуїа, слава,
Нех ти будет от нас честь и хвала.
Спаси нас от бѣд, Мати преблагая,
Дѣво святая.

Инша пісня з сього самого співаника звертаєть ся з та-
кими прошеннями до Богородиці:

Царыце небу и земли Госпоже,
Свѣту покрѣве, вдячная всѣм рѣже.
Аггеломъ слава, Мати Царя Христа,
Утѣхо наша, Маріе Пречиста.
Тис милосердіе и жродло милости,
Прето мы грѣшній в той земной низкости
До тебе, Панно, мы всѣ прибѣгаємъ,
От тебе поміощ нехай оглядаєм.
В ласцѣ твоей вси, молимся, сподоби,
Во скорбехъ призри оком си на людї.
Утоли слѣзы вѣрныхъ си гойніе,
Ублагай стрѣлы, ярости срѣгіе.
В смутной то землі христіанской слїне,
Іды тма христіан без сповѣди гїне.
Зявї намъ, Панно, звиклую свою силу,
А причинїся за нас своему Сыну,
Абї врагомъ стер гордіе си рѣги,
А ти нас заховай в мїрѣ лѣга долги,
Абї врагъ упалъ вѣчне пред тобою,
А мы будемъ славити Господа с тобою.

Правдоподібно в часах подільської тривоги повстала й отся
„Пѣснь Пресвятой Богородици“, яку подаю в згадуваного спі-
ваника „Національного Музею“ у Львові ч. 17 Q:

Благаго Царя Мати,
Що ты маемъ воздати,
Сего приношу,
Усердно прошу,
Не дай намъ погибати.

Не допущай же вмерти
В тяжкой хриховной (!) смерти,
Моли намъ Сына,
Панно єдина,
Не можемъ врагов стерти.

Так нас опановали,
Справитися не дали,
Стягают луки,
Берут нас в руки,
Молчатя заказуют.

Копѣем намѣрают,
До бою ся складают,
Меч наострили,
Путь заступили,
Сердце мѣ проразили.

Я тилко ся складаю,
А в небо поглядаю,
Укриви мене,
Утверди мене,
Я к тебѣ прибѣгаю.

Не маюся кам(о) дѣти,
Не по(мо)жем (sic) рады мѣти,
Убивай же ся,
Закладай же ся,
Матко, за своими дѣтми.

Постави одесную
И землю словесную
Учини чисту
И прозорчисту
Яко поднебесную.

Красная Дѣво моя,
Святая памят твоя,
Полегла еси
В Геесиманской веси,
На вѣки слава твоя.

На полях рукописного Варлаама й Йоасафа колекції Ант. Петрушевича ч. 7 списана пісня до Богородиці, але так сильно позатирана, що тільки в часті можна її відчитати. З чітких місць довідуємо ся, що в пісні представляєть ся Богородиці: „Видашь, як многа Полца враговъ маєть“, і просить ся її: „Дай щастя кролю, дай нашему пану, дай и гетману“, „нехай згвнут тръвоги“ (666). Повторює сї мотиви та згадує рівночасно за підбій Поділя Турками пісня до Камінецької Богородиці (17 Q), яку велить ся співати на мелодію „Богородице, вѣрнымъ оборона“:

Царица неба Сына предвѣчнаго,
Матко дѣвництва непокалянаго,
Относиш хвалу от люду вѣрнаго
Дня вшелякого.

Тыс собѣ народ людскій улюбивши,
На свою службу онъ приспособивши,
Обралас мѣсце, где благословити
Будут, хвалити.

Щасливие прето земли волинских краю,
Котрый роскош потѣшного раю,
Чистая Панна добр насъ набавила,
Іды тут прибыла.

Образ свой святой в Полску высылаеш,
Пред геретивством с Каменца вступаеш,
Не позволяеш быти ис погани,
Там з бѣсурмяны.

В Полгановѣ гды мѣсце дедикуеш,
В которой церкви жити обѣцюеш,
Чуда рожные там нас освѣчали,
Котрых дознали.

Росня вшитка нехай ся радует,
А церков наша свѣтло триумфует,
Патронко наша, молим, нас борони
С каждой стороны.

И там в тых краяхъ быты особливе
Всмотрилас, где лвы выдаеш плачливе,
Пріймуеш от нас и благаеш Сына,
Панно едина.

Трымай в опецѣ Полску утрапленну,
От неприятел барзо понижену,
Нех геретици чти твои варуют,
Не наступуют.

Нехай ся боят обозовой нощи,
Гды додаеш з неба кролеви помощи,
Градом огневгим рач их все карати,
Роги стирати.

Нам здравіе дай, потѣш утрапленых,
Затрымай грѣшных, в грѣхах погруженных,
Нехъ милость твою днес оглядают,
Котрой жадают.

През Сына твоего ест нам откупленя,
Отдал от Полци много утрапленя,
Справ нам, нех ласку от Бога днес маем,
Гды тя зываем.

Збав нас, Царице, лущипера злого,
Повѣтра, глада, меча поганского,
Дай нам при смерти грѣхов прощеніе
И избавленіе.

Благай, всѣхъ Матко, нам Сына своего,
Бысмо глас чули Ісуса слаткаго,
Справъ, бысмо вшитци годни неба были,
Тебе хвалити (!).

Интересні передусім сі пісні Богородиці, що згадують за українське козацтво. І так патріотичну струнку бачимо в одній пісні співаника колекції Ант. Петрушевича ч. 233 :

Кто не хвалит, кто не славит рождества пречиста,
Той противник, ненавистник еї дѣвства чиста.¹⁾

Лечъ мы поем и спокѣемъ усѣ величаемъ
И в небесех истно видимъ, ону Дѣву чѣемъ.

Бо ест славна, свѣгу явна Марія Пречиста,
Мати Бога нам дорѣга зансте ест ѣста.

Изъ глубины нашея винѣ сильно изчерпати
И в напасти не дажд впасти, о Божая Мати.

Царская дшер, царская Мати, царская невѣста,
Достойна ест вѣнца славы Мѣрія Пречиста.

В тебѣ уфност и надѣю, Панно, покладаемъ,
Ратуѣ, Панно, ратуѣ, Мати, до тебе волаем.

Гдыж у той час, егдѣ он час изрещі не смѣемъ,
Егдѣ снїде направити, Царице, не вмѣемъ.

Слѣзне слѣзю, вѣси стезю, настави нас, Мѣти,
Подажд пѣмощъ, вѣси немощ, дажд нам силу знати.

Даруй царю госудѣру тишїну покѣя,
Бос Царѣца, голубица, тѣя ест власт твоя.

Ременту Мадой Рѣсїѣ ты буди правїца,
Божїя сїла усной есправї твоя нам, Девїца.

Іоанна намъ гетмѣна укрѣої, Царїце,
Вѣрне радѣти, щаслїве жити сподѣої, Дѣвице.

Правдоподїбно пісня згадує за Івана Мазепу й се в початках його гетьмановання. В такїм разї зложенне пісенї припадало би на останнї лїта XVII й першї роки XVIII столїтя.

---

¹⁾ Другий рядок усе повторюєть ся.

До пісень з патріотичною закрускою належить і пісня в честь Руднянської Богородиці, названої Матерію Низу. Текст сеї пісні заховав рівнож горі згаданій співаник:

Новá утренняя в Россах восі́яла,
Богом дѣланная едемская скала́,
Мать царя́ всѣх в предвѣчном чудесѣ
В Руднянской весі́.

Пречъ юж, Емѣфоне, з свѣтлыми кривницѣ,
Гды с милостивной чистой Голубици
Чудъ превелыкій гоине впливае,
Хладъ всѣмъ подае.

Котóрыхъ жродло з двору из чового
Вірнувши, пришло́, даючи цѣлбы́ мно́го —
Тут край російскій — хромих, невидящих,
Такъ тежъ болящихъ.

Где и до вѣнѣ приходѣющимъ вѣрно
В замислнихъ прозбахъ дает изобильно,
А тимъ щоденне в храмѣ си покрóвы
Чинить чудъ нóвый.

Не престае́тъ нашей радости причіна
Спасти́ вѣрное стадо своего Сына.
А на невѣрных дай царю державу
Стерти ихъ главу.

Дѣво, живущи, Низу естес Мати,
Не хтѣ(й) російскій народ отпу́щати,
Нехай же в Руднѣ, поки Днѣпръ пліне,
Имя́ твое слине.¹⁾

---

¹⁾ Є в сім співаніку й друга пісня до Руднянської Богородиці, властиво отсей початок її:

В ро́скої корова́ чюд великій стался,
Же народ людскій барво здивовался,
В котóром мѣсцу вѣгды не бывало,
В людской памѣти вѣгды не слива́до.
В Руднянской веси Пречистая Панна
Дівними чудесы́ сіяе́тъ пресла́вна.
Образъ то единъ Панны пресвятои,
Дающъ нам всегд́а чюд свой святы́й новы́й.
Якъ в новомъ двóру люд мно́гий сцѣля́ла,
Так... (далі недостае).

В Зарваницькім співаньку є рівнож один текст з подібними прошеннями до святої Трійці. Починаєть ся пісня „Тройце святая, Боже ласкавий“ і співаєть ся, як „Іордань рѣко“ (доказ, що ся богогласникова пісня походить з XVII в.). Автор молить ся тут ось як:

Боже правдивий, рачь намъ зослати
Духа святого, вѣрнымъ подати.
Родь сей сохрани и вѣрних пановъ,
Погуби войска злых Агарановъ.
Укрѣпы князей на сопротивных,
Крестомъ Христовимъ всѣх благовѣрныхъ.
Ушикуй войска, добавь помочи,
К тебѣ волаемъ во дни и в нощи.
(Дай) и патрона росской коронѣ,
Аби зостала въ своей обронѣ.
А царемъ нашим даруй здравие
На долгіе лѣта и спасеніе.
Гетману пану подай булаву,
Всемиу рицетству вѣчную славу.
Нехъ постыдятся вси противници
Креста Христова, вси геретици
От лица его нехъ исчезают,
В пропастьехъ земнихъ всѣхъ погибают,
Во вѣки вѣкомъ в пеклѣхъ зоставают,
Гдѣжъ Бога в Тройци не называют.¹⁾

---

1) М. Грушевський, ор. cit. Зап. XV, ст. 30. Наче доповненем сеї псалми стає пісня до Ісуса Христа з співаника „Національного Музею“ ч. 17 Q:

Творче и Боже, Пане ласкавий,
Во трехъ персонахъ намъ показавый.
Кролю небесный, вѣрныхъ подателю,
Духу правдивый, нашъ потѣшителю.
Показалеся голосомъ в небѣхъ,
Ратуй нас, ратуй в каждой той потребѣхъ.
Бос ты еси жродло и студня милости,
Ратуй нас, ратуй на той то нискости.
Якоє намъ послалъ Сына своего,
Который стеръ роги врага проклятого.
Отче и Сыне и Душе святыи,
Рачъ же то дати, абы згибъ врагъ проклятыи,

З нагоди цього тексту завважує проф. Грушевський: „Молитва за „росеску корону“, за „паня гетмана“ і „все рицетство“, — се показує вразно, що вона (псалма) зладжена десь між козачиною на Подніпрянщині; се теж може бути доказом, що псалма ся зладжена значно давніше, бо треба було часу, аби вона замандрувала до Галичини“.¹⁾ Що тикасть ся місця і часу походження, треба спостереження проф. Грушевського приложити також до головної часті текстів співаника колекції Ант. Петрушевича ч. 233. Сим він передусім цікавий.

По польськи вийшла в Супраслі 1654 р. „Książka do nabożeństwa“, де подані молитви й набожні пісні, що звертають ся з прошенням до Бога й Богородиці о ратунок перед нещастями від татарського нападу.²⁾ Не могучи роздобути сеї книжечки, я і не в силі зайняти ся справою евентуального впливу набожних пісень у сїм польським молитовнику на українські вірші. В Київї вийшло в 1681 р. „Молебное пѣніе при нашествіи варварь“. Здасть ся, сї дві дати означають менше більше час, коли в нас на Україні поветала більша скількість набожних пісень, повних грози від естрашного гостя.

Повна побутового елементу й „Пѣнь ко Пресвятѣй Богородици педчас повѣтря“. Сього характеру не змінить навіть се, як показало би ся, що сей текст є перекладом з польської мови. Приходять він у співанику „Національного Музею“ ч. 17 Q:

Чистая Дѣво, Царице,	Будь причиною своєю,
Маріе Богородице,	Не гордь прозбою нашею.
Тебе в день и в ноци просвам,	Внесі я Сыну своѣму,
Руки свои вси подносим.	Царю и Богу нашему.

Котрый яко лев, бѣгаюч(и), рызает,
Твое створѣня пожерти желаетъ.
Покаж юж ласку, покаж, о Пане,
Гнѣвъ твой правливый нехай юж устане.
Отдал же от нас тяшкіе войны (!),
Ужич гойних лѣтъ, а дай нам вѣкъ спокойный.
Не выпускай нас з своени опека,
Боже в Тр(р)ойци, на вѣчныя вѣкъ.

¹⁾ Тамже, ст. 8.

²⁾ K. Estreicher, Bibliografia Polska, т. XX, ст. 345.

Призрѣ с высоты, о Дѣво,
Новозпжденная Еввѣ.
Прострѣ нам руку помощи,
Сѣтуя во дне и в нощи.
Маріе, Матко милости,
Матко вшеляких литѣстѣй,
Брон нас от сконанія злѣго,
Діавола проклѣтого.
Маріе, Панно над панны,
Нех твой Сынъ, през тя благаній,
Вшитки вины нам отпустит,
До ласки своей припустит.
Жес Маткою, нех познами,
Гды ся ты молишь за нами.
Нехай тя Сынъ, твой выслухат,
Ку нам грѣшным склонит уха.
Маріе, Цѣрко Вышняго,
Матко Царя небеснаго,
Борон нас от наглои смерти,
Не дай повѣгря дознати.
Отврат от нас глад, мор тяжкій,
Узыч здравя на час всякій.
Захочай нас кровавой войны,
Рач нам дати вѣк спокойный.
Ото повѣгря мордует,
Не еден в здровю шванкует.
Пожерат смерть неужита
И слѣва ся не допытат.
Мѣстечка вси закопуют,
Дрѣвом, стражѣю варуют.
Не приступуй, вара тобѣ,
Небезпечно о той добѣ.
Палат халупы, стрѣляют,
Заражѣных вылучают.
В полю, в будах их забѣва,
Не в час зѣмно, щупла страва.
Еден ся дрѣгаго хронит,
Далѣко от него стронит,
Навет коханый прѣгел,

В таком разѣ неприѣтел.
Ходячи за плотом кричат,
А правѣ што з горла рычат:
Вынес, подай штѣку хлѣба,
Будеш мал заплачу з неба.
Страхом великим строжѣни,
Гладом, нендзѣю ственѣни
Яко быдло умирают,
В полях, лѣсах ся тулают.
Южъ и погребу не мают,
Тѣла звѣрѣ пожирают.
Албо ли теж и клѣками,
Тягнут в дол также жердями.
Яке сердце прѣятелей,
Побѣжных обывателей,
Смотрячи на розшарпанѣ,
Тѣла члонков розриванѣ.
А хоч тѣло на то прѣдет,
О душу страх вѣчный идет,
Бо без святых Сакраментов
Сходит много тых момѣнтов:
Сповѣди, напоминая.
Кто бы чинил розвѣжана
На дорогу далекую,
Жебѣ жегнал кто рубѣю!
Исусе Христе, буди с ними,
Бы не были потѣплени.
Причина Дѣвы Маріи,
Также святой Розѣлѣи.
Розѣлѣе пустѣльнице,
Христова облюбѣнице,
До тебе ся утѣваем,
Ратунку твоего жадаем.
Ратѣвалас Свѣцїлю,
Ратуй также и весь сію
От повѣгря морового
И припадку гвалтовного.
О Маріе, Матко Божа,
Дай ласку твою за стрѣжа.

Гды день прійдет остатечный,	Учн з грѣшных Божіе сыны.
Нехай маем покой вѣчный.	Живот в нас справ во всем чи-
Панно, во вшем особліва,	Бѣсмо мали вѣкуистый [стый,
Скрѳмна, тїха и терплїва,	И Іеуса оглядали,
Упрос наши вшитки вины,	С ним ся вѣчне радовѧлв.

V.

Авторів наших набожних пісень в переважаючїм числі не знаємо. Одначе значне чвело вірш полишило слїди їх авторства в акростихах. Залюбованне до акростихів, здавна відоме в західній Европі, було розповсюднене також і в українських школах. Одначе все така можна припускати, що першим аматорам акростихового закрїплення свого авторства могла дати понуку велика популярність набожних пісень на українськїм ґрунті. Вже в Зарванцькїм співанику маємо два в цілости заховані акростихи. Молитовна пісня до Богородиці „Яко Богомъ предизбранную“ дає акростих Яков Я¹⁾, ще скорше Яков И з уваги на нерідке писанне Я через Ия. Пісня з акростихом Якова в співанику з початку 18 в. не одинока. Що сей автор зложив більше пісень у честь Богородиці і саме, як можна здогадувати ся, молитовного характеру, доказом сього й отсей текст з його акростихом з співаника збірки проф. Калужняцького (№ 1, 60аб):

Избранная естесь, Панно, от всеѣх родовъ земныхъ,
Представи бо ся от земля до дворовъ небесныхъ
Благодать Сына твоего
И предаешъ в руцѣ его
Душу и тѣло.

Явися тебѣ архаггель, посланный от Бога,
По трехъ днехъ тебѣ, Царице, естъ в небо дорога.
Сынъ твой во свѣтлости прїйде
И апостолы призове
От конецъ земли.

Ко славъ вѣчной прїят тя своими руками.
Рачъ, Панно, молитися усердно за нами.

---

¹⁾ М. Грушевський, *op. cit.* Зап. XV, ст. 34—35.

Не дай насъ врагомъ истерти,
Борони насъ наглою смерти,
Порфиро красна.

Облюбленница естєсь Духа пресвятаго,
От него родила еси Сына единаго.
В Гефиманіи почила,
Дѣвство свое сохранила
В рождествѣ своемъ.

Возри на насъ, Владчице, з Емпѣру горнаго
И умоли за нами Бога истиннаго,
Бы насъ пріялъ до Сіону
И удароваль корону
В небѣ на вѣки.

Псалма Ісусови „Ісусе мой пренайсладшій и Творче свѣта“ дає акростихъ : Иеродѣякон Герасим Парфенович. З значними змінами ввійшла в „Богогласникъ“. Ось первісний текет псалми в порівнанню з текстом „Богогласника“ з співаника колекції А. Петрушевича ч. 169 :

- 1 Ісусе мой пренайсладшій и Творче свѣта,
Еще хочай мало пожди моего обѣта.
Радъ не рад мушуся бавити в моемъ упадку,
Особлвє небо трачу у недостатку.
- 5 Душу с тѣлом погубалєз, жиючи в мирѣ,
Искалях одєжду крєщєнєя без мѣра.
Явно грѣшачь, на свѣтѣ все скверно живу,
К тебѣ з болєстєю серца, Ісусе, зову.
Овая бо наймилшая душевна сила,
- 10 Нєсподѣванная на мя нєндза насѣбла.
Гдє приклоню главу мою, кого упрошу?
Единъ к тебѣ глас мой, Боже, жалосний вношу.
Руцѣ серца прєстираю, так теж и душу,
А¹⁾ во многих грѣсєх бивши, прєсєитя тє мушу.
- 15 Сам всєсилною рукою на путь направи
И от пути блудящєго к себѣ настави.
Морє моєх прєгрѣшенний рад бим взєвити,
Прєз тебє, Бога моего, в радости жити.

¹⁾ В рукоп. II.

А щом грѣшил з молодости през увес мой вѣкъ
20 Роспуст(н)ѣйше над бидлята, а не як челоуѣкъ,
Фрасуновъ ми естъ на души, а в тѣлѣ болест,
Еще чую в сердцу моем прикрую горест.

Несподѣваннаго часу мушу умерти,
Оборонцо мой и Боже мой, не дай мя пожерти
25 Веліоривови оному преисподному
И смокови пекелному и суровому.

Чтуть тя, славят архаггели со челоуѣчи,
Благословенъ, препрославленъ буди на вѣки.¹⁾

Ся псалма в „Богогласнику“ зівсім перероблена. Як
друга „воздыхательная“ пісня до Ісуса представляеть ся вона
тут ось як:

Ісусе мой пресладкій и Творче събга,
Еще хочъ мало моего пожди обѣга.
Тмѣми ти покайнія обѣщахъ плоды,
Но дотѣль есмь неплодное древо, Господи.
Душу съ тѣломъ погубилемъ, живущи въ мѣрѣ,
И крещенія одѣжду скаляхъ безъ мѣри.
Где приклоню мою главу, когѣ упрошю,
Тѣмко къ тебѣ гласъ мой, Бѣже, жалостный вношю.
Руцѣ сердца простираю, купно и душу,
Предъ тобою каменную утробу крушю.
Самъ всецѣлною рукою на путь мя правый
Въ безпуги золь блудяща къ тебѣ настави.
Море мойхъ согрѣшеній преглубокое,
Вольнами всегда смущаетъ житіе мое.
Чтомъ согрѣшилъ от младенства чрезъ юности вѣкъ,
Нѣче скота то содѣлахъ, не якъ челоуѣкъ.
Лѣга плинуть, грѣховъ тяжкихъ болшь прилагаю,
Спаси мя, Господи, спаси, бо погибѣю.
Ужѣ при корени древа съкіра смѣрти
Лежитъ, убо нечаянно мушу умерти.
Древо безъ плода (реклъ еси) посѣвается
И на сожженіе въ вѣчный огнь вметается.

¹⁾ Инший вариант, мало відмінний, в Зарваницькім співанику,
Зап. XVII, ст. 74.

Но, ахъ! ещѣ не вели мнѣ отсюду ити,
 Еда могу въ сіе лѣго плодъ сотворити.
 Душі, носящей печѣги твоего дѣра,
 Не предѣждь пожертвой быти от Велиѣра,
 Да ты слѣвлю со аггели и человекѣи:
 Благословѣнь, препрослѣвлѣнь, Боже, на вѣки.

Ся пісня се одна з тих двох, яких авторство приписав Мирович Дмитрови Ростовському, нѣби опираючи ся на передмові до вересневих Четїи Міней.¹⁾ Правда, Ростовський складав також вірші, але й правда також, що в згаданій передмові нїде не приписує собі Ростовський сих двох пісней. Як горі наведена одна з них є твором Герасима Парфеновича, так автором другої є якийсь пізнїйший єромонах Дмитрій, на що вказує акростих.

З пошеванним акростихом „Петр Заотоцкѣ“ стрічаєть ся у Зарваницькїм співаньку пісня на Воведенне Богородицї „Патріарси, триумфуйте“.²⁾ Все таки сеї пошеванїи акростих не тяжко відчитати: Запотоцкѣ. Що автором сеї псалми був Петро Запотоцькїй, доказ на се маємо в співаньку „Національного Музею“ № 41 Q з заголовком: Кантики или Пѣсни Различнїя собраннїи Празникомъ Господскимъ, Богородичнымъ и прочїимъ Святымъ Въ Станѣславевѣ. Начерта Року Божїя 1844. Григорїй Мил'ен'евѣчѣ.

Тут „Пѣнь Воведенїю Пресвятой Богородицы“ (46а) заховала вповнї акростих автора:

1 Патріарси, триумфуйте,	Ева, нїгїтѣ веселїся,
Съ пророки ликоветвуйте ³⁾	Се Дѣва родїся,
И вы Дѣвѣ днесь бодрствуйте.	10 На престолѣ посадїся.
Приведуть ся дѣви	Та бо въ церковь воведѣся,
5 Блїжняя ея	Іерїю воздадѣся,
Во слѣдъ ея	Предъто весь миръ спасѣся.
Въ сватая святїхъ.	Руцѣ старецъ простираеть,

¹⁾ Н. Мировичъ, Библиографическое и историко-литературное изслѣдованїе о Богогласникѣ, Вильна, 1876, ст. 59.

²⁾ М. Грушевський, ор. сїт. ст. 72—73.

³⁾ Відмінї тексту співанька бібліотеки Оссолївських ч. 3586 (№ 25, 8а—9б) такі: 2. Со. 3. И вы, дѣви, бодрствуйте. 7. Во. 9. Се Дѣвая днесь. 10. посад(ае)исл. 11. Та в церковь. 13. През

15 Чистую Дѣву привѣтаєть,
Съ Давидомъ воспѣваеть.

Захарія съ дѣвами
Приємъ Дѣву съ свѣщами,
Днесъ аггели поюгъ с нами.

20 Архаггели вьєррикають,
Чѣсту Дѣву привѣтають,
Царицею називають.

Пралѣтають херовими,
Окружають серафими,

25 Поюгъ гласи трисвятими.

О котóромъ пророци
Ясне здавна всѣ питаѣли
И намъ тоє повѣдали.

То днесъ хóри аггелскіє

30 Поюгъ пѣсни прекрасніє,
От Давида писаніє.

О премудрїи Соломóне,
Веселїся вѣнѣ гóйне,
Будешъ жити южъ спокóйне.

35 Церкóвъ мїру виставленна,
Златомъ вкóло обложенна,
Всему мїру прославленна.

К ней приходитъ днесъ Дѣвица,
Трилѣтствующа юница,

40 Марія Дѣва Царица.

И мы вси днесъ къ ней идѣмо,
Съ аггели вихвалѣмо,
Нїзко ся ей поклонѣмо.

У „Богогласник“ увійшла вірша так перероблена, що з акростиха остали тільки слїдн: Пет За(вс)цки:

Патріарси, торжествуйте,
Отроковїцы, бóдрствуйте,
Со прорóбки ликовствуйте.

Приведутся дѣвы

Во слѣдъ ея

Блїжняя ея

Во святая святыхъ.

Ева нѣнѣ веселїся,

Непорóчна дщерь родїся,

На престóлѣ возложїся.

Та бо въ цѣрковь воведѣся,

Ієрєю воздадѣся,

Еюже мїръ весь спасѣся.

Захарія со дѣвами

Прїємлетъ ю со свѣщами,

Возглашають вси устнами.

Архаггели торжествуютъ,

Богомáтерь привѣтствуютъ,

Царїцею именуютъ.

Всяже сїлы небесныя

Поюгъ пѣсни прекрасныя,

От Давида писанныя.

Соломóне премудрѣйшїй,

День сей есть ти пресвѣтлѣйшїй

сію мир вес. 15. витаєт. 16. Со. 17. Со. 18. Прїємлет Дѣву со. 21. Чистую Паниу витають. 23—25. vacant. 27. През Духа святаго звали. 29. Тріє днес. 30. красніє. 31. И здавна писаніє. 34. юж жити. 35. Церковъ спонская. 36. вкóло украшенна. 37. Духом святимъ осѣненна. 38. приходит Царица. 39. Трилѣтствующая. 40. Марія и Богородица.

41—43. И ми вси прихѣжаймо.

Пречистую Дѣву вихваляймо,

Вдчними гласи викрикаймо.

В онъ же прѣздникъ всечѣст- Трлѣтствующа Юница,
[вѣйшій. Небѣсная Владычица.
Цѣрковь твоѣ совершена, И мы вси ю привитаймо,
Чѣстымъ златомъ украшена, Непрестѣнно восхваляймо,
Ликовствуетъ просвѣщава. Со прорѣкомъ восклицаймо.
Къ ней прѣхѣдить днесъ Дѣвица,

VI.

Дальших аматорів акростихового закріплення своего авторства приносятъ Камяньскій збірникъ з 1734 р. духовних вірш, описаний д-ром Франком. Вірша на Вознесініє „Дхновеніємъ духа Христога даєть нужднымъ“ дає акрестих: Димитрій Рійницькій.¹⁾ Він зложив також віршу про страшній суд.²⁾ Вірша на цвітну неділю у згаданім Камяньскім співанику „Іерусалиме, воспрійми днесъ Христа“ з акростихом „Іоан Буховецкі“³⁾ стрічаєть ся і в співанику „Національного Музею“ у Львові № 17 Q, де „Пѣснь на Вѣханіє Господне“ має отсей вид:

Іерусалиме, прими Христа,
Котрого зродила Певна Чиста,
Весело спѣваючъ,
Осана выкрикаючъ,
Сыну Давидовъ.

Ото вѣхѣдять на жребяти ослѣ,
Котрого прияли в Вифлеемѣ ясли,
Благословенъ грядый,
Ог небесъ пришедый
Насъ всѣхъ спасти.

Авраамъ весело нынѣ да играетъ,
Пришеды на ослѣ силу отдимуєть,
Люципера злого
И всѣхъ слуговъ его
Поражаетъ.

¹⁾ Др. Ів. Франко, Карпато-руське письменство XVII—XVIII вв., Львів, 1900, ст. 136.

²⁾ А. Петрушевич, Сводная галичско-русская лѣтопись, ч. II (Литературный сборникъ, Львів, 1889), ст. 103.

³⁾ Др. Ів. Франко, Карпато-руське письменство, ст. 135.

На столици своей хочет посадити,
Дондеже вся враги маеть положити
Подъ ноги своего
Сына наймилшаго
Отець предвѣчный.

Берѣте, людіе, древа палмовые,
Стелѣте подъ ноги нынѣ Христовые,
Шаты постѣлиайте,
Сердечнѣ витайте
Яко Спасителя.

Услыши, Адаме, въ темности связанный,
Бо пришолъ по тебе от вѣкъ обѣщанный
От небесъ за свѣтъ весь,
Хцеть отца укротити,
Самъ претерпѣти.

Хоросеть удѣчившы, покору вказуеть,
Жыдомъ запродаанный самъ ся имъ являетъ:
Кого вы глядате,
Отого имате
Къ вамъ пришедшаго.

Остро самъ помивши, насъ юж розвязуеть,
През свое вязѣня моць дьябла стираетъ,
Хтячи самъ умерти,
Насъ з моци видерѣти
От дьябла злого.

Витайте, людіе, къ вамъ пришедшаго,
Очи невидущихъ просвѣщающаго.
Цорко снонова,
Выкрикни: осана,
Царю покорѣный.

Еврейскій сонмъ ослѣпленный,
Сей есть к вамъ пришедый обѣщанный,
Не радъ ся забыти,
Аггелъ его познати,
Поклонъ отдати.

Царю, рачь позрѣти, насъ выслухати,
А от насъ негодныхъ молитвы прияти.

Потри наши враги
Подъ ноги воскорѣ,
Насъ благослови.

Ко тебѣ приходимъ, поклонѣ даючи,
Покорѣне оброну твоею жадаючи.

Броню мору и войны,
От враговъ сохрани,
Хтячихъ пожерѣти.

Исусъ Христосъ, и повторе просимъ,
Даждь намъ рабомъ твоимъ, най гнѣвъ твой укротим,
Бысѣме тя хвалили,
Покойне пожили
На томъ падолѣ,
А потомъ во горѣномъ
Сионѣ прекрасномъ
По твоей воли.

Акростихи сього самого віршописця стрічають ся і в пісні на Вознесінне „Иерусалим же град и святыи Сионъ“¹⁾ і в вірші на „неделю пятьдесятую“ з початком „Исусъ Спаситель нашъ апостолом сердца“.²⁾

Супрасльський співаник заховав віршу св. Дмитрію „Дадше зънецъ небеса и земля воюну Христову“ з акростихом: Дмитрия Твардиевич жій на многіе лѣта“. Пріписка з боку „Року божія 1471 ма дня ꙗк октоврія“³⁾ дав дату окінчення вірші. В сей самий збірник увійшла пісня Семена Пясецького в честь святої Варвари з початком „Предстательницу во смерт-ной годинѣ Варвару святу восхвалимъ“.⁴⁾ Коли же до 1741 р. могла ся вірша увійти в збірники, можна час її написання посунути й дещо назад. Акростих Семена Пясецького в сій вірші відчитав вперше др. Щурат з співаника другої половини XVIII стол. Миколи Гринецького, що помер парохом Нагуєвич з початку XIX в. Акростих не повний: Piasiecki Siemie(n).⁵⁾ У „Бо-

¹⁾ Тамже, ст. 136. ²⁾ Тамже, ст. 137.

³⁾ В. Н. Перетць, Истор. лит. изслѣдованія, I, 2, ст. 31.

⁴⁾ Тамже, ст. 30.

⁵⁾ Др. В. Щурат, Из студій над почаївським „Богогласником“, Львів, 1908, ст. 18—19.

гогласнику“ акростах зівсім поіменованій: Пяски Сипесне. Первісний текст мав акростих: Пясецки Семеон. Виходить се з зводного тексту двох уривків, що доповнюють себе в співанниках: Хоценьським Левицьких (Н. Т. Ш. ч. 367, ст. 167—70) й описанім під № 9 (526—55а). В Хоценьським співаніку має вірша надпись „Пієнь святой Мученици Варварѣ“:

1 Предстател'ниці о смертно¹⁾ годниѣ Варвару святу восхвалимъ,
Юну дѣвицу и образъ житію, житіє чудно прослави мъ.

Тожъ отчаяннымъ и от наглої смерти

Без сакраменту не дає умерти,

5 Явѣ предстател'ствуєть.

Якъ цвѣтъ прекрасній, корене не власній, слѣчне в терню цвѣтуше,
Тако Варвара посередѣ невѣрныхъ отца невѣрна имуше.

В небѣ дѣвица всея страны тія,

Краснѣйша паче Варвары святяя,

10 Та всѣхъ превосхождаше.

Столпъ всего ради отецъ дѣлателемъ сооружити повелѣ,
Прекрасну дщєру якъ ока зѣниці на томъ затвори отолѣ.

Она же на томъ вел'ми ся втѣшаше,

От створенія Творца познаваше,

15 Чіа рука вся созда.

Егда о ея красотѣ слышаху, мнози юношѣ приспѣли,
Благородніє царіє и князи юну дѣвицу хотѣли.

Отець к ней шєдши, сіє глаголаше:

Кому з тыхъ хочєшь? Она не хотяше

20 Житіє послюбити.

Цѣломудрная сіє услышавши, ко отцу рече: нехъ жию,
Бо егда ты мя бол'ше будєшъ принуждати, то сама себе убию.

Бол'ше не хочу того о мнѣ труда

И чадомъ твоимъ южъ да не буду,

25 А ты мнѣ милыиѣ отцемъ.

Коль ти прекрасну сотворю подату, дщєри вѣшаше Діоскоръ,
Образы свѣтлы, слон'це и луну и всему миру во позоръ,

¹⁾ Відміни тексту вірші в № 9, 526 — 55а такі: 1. во смертної. 2. Юну дѣвицу образъ в сѣмѣ. 3. Та отчаянимъ и во. 4. умерати. 5. предстател'ствуєшь. 6. коренне не вянєть слѣчне в терниѣ. 8—25 васант. 26. сотвору. 27. Во образъ свѣт(л)ій

- Да, в немъ живуще, помалу размыслить
И посягнути, за кого исхоцет,
30 Самъ в дорогу пдаше
- Истинная ревность яко зѣло дерзость дѣлство жениху хранаше,
Того любити, іже ю сотвори, и креститися хотяше
От нѣкоого Еврея крещенна,
Дозвол'ной вѣрѣ святой прилученна.
35 Мѣсто купца к ней пришлоъ.
- Егда от пути отецъ возвратися, ко дѣлателем притече,
Егда увидѣ три окна строены, з великамъ гвѣвом к ним рече :
По что три окна, а не двѣ устроили ?
Они рекоша : Егда мы не хтѣли,
40 Варвара нас принуди.
- Молю тя, рече отецъ ко Варварѣ, по что три окнѣ сотвори ?
Она охотнѣ вся ему о Бозѣ сокровенная отвори :
Бога, вѣхъ Творца, во Троици узрѣлам,
В бани три окна здатим повелѣла,
45 Сіе да свѣдител'ствуеть.
- Егда услыша чудная словеса, же отецъ еи распалися,
Зѣло бѣжаше в каменну пещеру и тамо пред ним собрися.
Онъ ю обрѣте, за власы приведе.
И Гемону в руцѣ еи предаде,
50 Да првклонитъ его совѣту.

двохъ слонца и луни и всему свѣту во позорѣ. 28. помалѣ. 29. и(з)волить. 31. Истинная ревностію зѣло мѣсто жениху. 33. иерея. 34. До волной вѣри святой поученна. 35. Мѣсто купцу к ней пришедша. Межи 35—36 :

Сердцемъ милости огнемъ распалися, ко дѣлателемъ приспѣла,
Егда увидѣ двѣ окна встроенна, а не три встроитъ узрѣла.
Они не хотяше, зѣло привуждаше,
Да устроятъ ей, якоже хотяше
Во образъ Троици святой.
37. встроенна. 38. встроили. 41. окна. 42. охотне. 44. В банѣ.
46. словеса, зѣло на дщерь разъярися. 47. Она, видящи отца распаленна, от лица его. 48. обрѣтши. 49. И ко Гемону. Межи 50—51 :
Онъ ю хотяше краткими словеси ко отческой привести вѣри
И, егда видѣ непоколѣбиму, мукамъ придаде без мѣри.

Непокоримый видячи и Гемонъ юву дѣвицу отолѣ
И вѣзмъ зѣло нещадно дѣвицу бити лютымъ катомъ повелѣ.

Самъ же окаянный главу отсѣкъ отецъ

И тако мукамъ предасть жизни конецъ,

55

Богу духа предаде.

Невіднайдений досі співаник „Начало съ Богомъ пѣсней“, списаний однимъ з авторівъ богогласниковихъ віршъ Дмитромъ Левковськимъ, відкриває автора ще одної пісні з Супрасельського співаника. Пісня на Успенне Богородиці „Троне вышний, днесъ двигнися“ дає акростихъ: Тростянецъ, „зане тамо сложена бысть“, якъ стоїть у „Богогласнику“. А в описі співаника Левковського зазначивъ Антін Петрушевичъ, що авторъ Свентовський з города Тростянця, віддаленого від Уманя 8 українськихъ миль, аложивъ пісню на Успенне Богородиці.¹⁾

І в богогласниковімъ тексті задержавъ ся апокріфічний деталъ. В годниї переставлення Богородиці з землі на небо

Мечъ изощренній,
Врагомъ явленный,
Посѣкаеть,
Устрашаетъ,
Тму прогоняеть.

Одначе

Народъ злый не ужаснулся
Еврейскъ, одра прикоснулся,
Но векорѣ посрамленный
Бысть, Аерній, рукъ лишенный,
Падъ ницъ слѣпо.

Про популярність пісні свідчить факт, що в „Богогласнику“ не підпала розмірно великимъ змінамъ.

Адамантъ в мягкій воскъ притворишь,
Нѣжели мене от Христа отвратишь,
Тако Варвара вѣщаше.

51—52:

Непокориву видяще и Гемонъ, зѣло душею поболѣ
И неприклонну ко отческой вѣри главу всѣкну(ти) повелѣ.

53. Самъ окаяний главу всѣче. 54. муки жизни прять. 55. духъ придаде.

¹⁾ А. Петрушевич, *op. cit.* ст. 103.

VII.

У порівнянню з дотеперішніми співаниками досить багатий акростяховими віршами співаник збірки проф. Ом. Калужняцького. Заховав ся тут вповні акростих у пісні до Богородиці в Буцневі „Ахъ, удивися“ (58а—60а). Автором сеї пісні Антін Добросинський :

1	Ахъ, удивися, Зрящи ужаснися, Человѣче. Яже Богъ избави		Неизглаголанна Благодать поданна
5	И сія сотвори Во остатніе лѣта Оплаканнаго свѣта Преславно.	35	Совышше, От небесъ Царица, Пресвѣтлая денница Паче солнца сіяеть, Чудеса изявляетъ
10	Нѣсть мощно изрещи, Цѣлбы приємлющи Вѣрніи. В Буцневой у веси Чудо бѣше с небеса, Плачеть Царица,	40	В мѣстечку Буцневой. Іже бо небеса, Внемлюще чудеса Преславно, Силы небесныя
15	Слезна Дѣвица Ко Сыну. Тѣмъ в ней приходѣше, Цѣлбы приємлюще Вѣрніи.	45	И племена земная От востока солнца, Вся мирская конца Восклицають.
20	Бѣсы бо проганяе, Аки громъ устрашае, Хромых исцѣляет, Темныхъ просвѣщает Изобилно.	50	И мы восклицаймо И ѳалмы спѣваймо Царица. Радуйся, Маріе, Тебе славят царіе, Сердечне волають,
25	О колѣвка блага, Милость твоя многа, Царице. В Буцневой во градѣ Зачатія во храмѣ	55	Зѣло, зѣло прославляют Чудеса твоя. Да заградятся И да иссерамятъ ся Вси врази,
30	Токи точиши, Вѣрныхъ чистиши От грѣховъ.	60	Не вѣрующии И не славящии Образа святаго И чудотворнаго Веси Буцневой.

65 **О** Будцева веси,
Славна всюду еси
Зостала.
Аки в небѣ на тронѣ
Царица на престолѣ
Слезы изливаешь,
За весь миръ благает
Святу Троицу.
Бодрствующе, стоймо,
Маріи воспоймо
Пѣснь нову:
Иноци в чистотѣ,
Іерей в лѣпотѣ,
Старци со младенци,
Старци со дѣвици.
Пѣсенно, красно.
Року тысячнаго
Ѵѣз
Исполнися,
Чудо изявися,
Марія прославися
В Буцневов градѣ
Во Зачатія храмѣ
На престолѣ.
О Госпоже чистая,
Дѣвице Пречистая,
Слезне молимъ тя,
Успокой насъ войны,
А подаждъ часъ спокойный,
Покори вся враги
Христیانомъ под ноги,
Злыхъ бесурмановъ.
Слава еси вѣрныхъ,
Царей правсвѣрныхъ,
Царице.
Помощница намъ буди,
Соблюдай насъ всѣхъ людій,
Нынѣ побѣди,
Бесурмявъ потлumi
На вѣки.

Имя тежѣ святое
И многоцѣто
Прославися.
Во всемъ свѣтѣ естъ славна
Помощь от Бога данна.
Полюкому королю
Ударуй покою
На многи лѣта.
На тя надѣмъ ся
И не посрамимъ ся
Во вѣки.
Ты же с небесныхъ приври
На смиренныхъ, ущедръ,
Не даждъ (во) обладу
Пекелному аду
На вѣки.
Слезяще просимъ тя,
Усердне молимъ тя:
О Госпоже,
Буди за насъ причина
До своего Сына,
Да не погибнемъ лють
Во суетномъ пути
Вѣка сего.
Ий языкъ изречеть,
Чудеса изочтетъ
Бывшія.
Звѣзды небесныхъ,
Капля дождевныхъ,
Нѣстъ мощно исчести
И чудеса изрещи
Твоя, Царице.
Иконѣ же твоей,
Дѣво, чудотворной
Вси кланяемъ ся,
Просяще помощи
Во нашей немощи:
Ратуй насъ, Царице,
Спаси, Голубице,
От всякихъ бѣдъ.

В „Богогласнику“ прямо не пізнати первісного тексту Антона Добросинського.

4—7 рр.:

Еже Богъ изволи,
Содѣла в юдоли

Оплаканнаго свѣта
Во послѣдняя лѣта.

10—15 рр.:

Преславніа вещь
Чудесныя.
В мѣстечку Буцневѣ

Бысть позоръ сицевый:
Восплакася Царица,
Прослезися Дѣвица.

Дальші дві строфи такі:

Тамо притекають,
Милость обрѣтають
Прибѣгшии.
Слѣпыхъ просвѣщаетъ,
Болныхъ исцѣляетъ,
Демони же прогонитъ,
От лукавства боронитъ
Всѣхъ вѣрнихъ.

О коль есть велика
Благость ти толька,
Богородице.
В скорбехъ помагаешъ,
Руку в помощь даешъ,
Страждущимъ сосѣтуешъ,
Болящамъ сболѣзуешъ
Намъ земнимъ.

35 р. есть в Буцневѣй.

36 - 40 рр.:

Небесе Царица,
Матерь Владичица

Токи слезъ изливаетъ,
Спасителя благаешъ
За весь міръ.

Крім цього має текст „Богогласника“ ще три кінцеві строфи:

Дивящися, стоймо,
Царицы воспоймо
Благодарно,
Иноцы в чистотѣ,
Клирицы в лѣпотѣ,
Старци со юнотами,
Матери со дѣвами

Рабомъ ти подъ ноги,
Сохрани глада, войны,
Времена же спокойни
Даруй намъ.

Пѣснь сію:
Госпоже благая,
Маріе Чистая,

Еще ты благаемъ,
Низко припадаемъ,
Владичице:

Молим ти ся;
Смири враговъ роги

Буди намъ причина
До своего Сына
На житейскомъ сем пути,
Да не погибнемъ лютѣ
В часъ смертнѣй.

В первіснім тексті пісні згадується за чудо з 1737 р. Історики чудотворних ікон Богородиці подають, що Буцнівську копію Ченстохівського образу подарував місцевий губернатор Матвій Цивоньський Василянум у Будневі 1729 р. Чудотворним оголосив образ митрополит Атанасій Шептицький 1737 р. А що пісня згадує і про чуда з цього самого року, найлекше припустити, що зложена 1737 р. або недовго по сім.

Як автор пісні на Зачатє Богородиці „Прійдѣте, крикнѣте на трюмфѣ согласно“ (556- 576) появляється тут новий віршовисець Павло Запотоцький:

Прійдѣте, крикнѣте на трюмфѣ согласно,
Сивѣайте, плещайте днесь Марію красно.
Се бо Царица   Во церковѣ входитьъ,
И Владичица   Молитвы творигъ
Ог вѣхъ насъ.

Архаггели и аггели вси удивишася,
Начала и власти ей уклонишася.
Дѣвы идуще,   А мы офѣру
Свѣщѣ несяще,   Любовь и вѣру
Привесѣмъ.

Видѣвъ Захарія во церковѣ идущу,
Родителей Дѣвыя днес тамо грядущу,
Чистую Панну,   В руцѣ пріймаесть,
Слѣчну Діянну   Богу отдаеъ
На службу.

Еще же небесныя силы приникають,
Престоли Господствія Царицу витають.
И херувими   С небеснаго трону
Со серафими   Дають корону
На главу.

Ликуйте, пророци, и вси возыграйте,
З Давидомъ Марію на трюмфѣ заграйте.
Ото Дѣвица   Предстоитъ Богу,
Якъ голубица   Абысте многу
Мѣли радост.

Зачинай, Адаме, южъ веселися.
Избавитель миру хочет родитися

З Пречистой Панны Южъ ся народит
Намъ пожаданный И насъ свободит
Отъ всѣхъ бѣдъ.

Аггеломъ питанна треми лѣти суще,
Богу молящася во церкви живуще,
Чистая Панна Ему предстала
Быст незмазанна, И одержала
Заплату.

Пророкъ Захарія о ней повѣдаеть,
Дѣвица во чревѣ Сына зачинаеть.
Ест то новина, Сама раждаетъ
Гды Панна Сына И повиваетъ
Без мужа.

Отъ вывѣ начнутъ ты вси роди блажити,
Когда ты увидятъ Матерь Богу быти,
На тебѣ, Дѣво, Южъ исполнити,
Святое дѣло Маешъ повити
Исуса.

Тебе Іезекіиль враты именуеть,
През тебе до неба путь намъ показуеть
Даніиль гору, Естес и Панна
Бо без покору За Матерь данна
Исусу.

О чудо веліе паче всѣхъ чудеси,
Когда, Дѣвая Сына со небеси,
Тебе пророци Здавна жадали,
И вси праотци Бы оглядали
Избавителя.

Церковъ Соломонова днес ся украшаетъ,
Когда в ней Дѣвая Сына зачинаеть.
Днес патріарси Святителіе
Со іерарси, И вси людіе
Ликують.

Когда Дѣвая во церковъ входила,
Тогда всѣхъ в отхлани отцевъ увеселила.
Пеуютъ ся брамы И Ад рыдаеть
И всѣ отхлани И умлѣваетъ
От жалю.

И мы вси, людіе, с того веселѣмъ ся,
Со страхомъ Пречистѣй Паниѣ поклонѣмъ ся,
Абысмо жили, Днес и во вѣки
Еи хвалили Со человекѣи
Во вышнихъ.

Богогласникова вірша на Благовіщенне „Да прійдегъ всему міру радость“, якої авторську принадлежність до Деміяна відчитав з акростиха в співанику Гриневецького др. Щурат¹⁾, представляє у співанику збірки проф. Калужняцького досі відомий найпоправніший текст (146—156):

Да прійдегъ 2. всему миру радость,
От небесъ 2. во Назаретъ сладость.
Аггелъ Гавріилъ Благовѣстити,
От небесъ приспѣ Чудо явити
Пречистѣй.

Емпѣрет 2. вѣх нас просвѣщаєть,
От него 2. Гавріилъ вѣщаєть
Маріи Паниѣ Небесной Царици
Непокаляниѣ, И Владичици
Пречистѣй.

Младенца раждаги от Духа святаго
Гавріилъ вѣщаєть во Троици еднаго.
Зачнеши Сына, На радость миру,
Панно едина, Дѣво Емпѣру
Святаго.

Из отца 2. Духъ святыи изыйде,
Который 2. ко тебѣ днесъ прійде.
Радуйся, Панно, Благовѣствую
Слѣчная стамно, Радость новую
Тебѣ днесъ.

Явственно 2. буди тебѣ нынѣ,
Изыйде Духъ святыи крылѣ голубинѣ.
Твоя ложесна, На веселіе
Дѣво прекрасна, Во спасеніе
Всѣмъ вѣрнымъ.

---

¹⁾ Др. В. Щурат, *op. cit.* ст. 15—16.

На весь свѣтъ 2. Дѣвъ святой слава,
От нынѣ на вѣки да будетъ ей хвала
Отъ всѣхъ христіянъ. На земномъ трону
Богъ даруєть намъ В небѣ корону
На вѣки.

Як у співанику, про який мова, так і в „Богогласнику“ заховав ся акростих Стефана Дяченка в вірші первомученикови Стефанови „Страданіє мученика Стефана прославляймо“, хоч вірша ввійшла тут з змінами. Має акростих і пісня на Зелені свята „Источникъ духовный“, а саме: Іосиф Реуте, що правдоподібно треба читати: Ревтський. Вірша приходить в Супрасльськѣм співанику. З співанка бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка ч. 345, описаного під № 6, відчитав акростихове імя Іосиф др. Щурат.¹⁾ Текст співаника збірки проф. Калужняцького з відомих найпоправнійшій (406—416):

1 Источникъ духовный	Истинный Духъ правый,
Радост ²⁾ ъ всемъ исполный.	Отъ Отца посланный,
Страны сего свѣта, крикнѣте,	Днесъ вѣрныхъ всѣхъ просвѣ-
С апостолы пріймѣте	Благодатію оросял [тиль,
5 Росу благодати.	20 Параклитъ небесный.
Облакъ раздѣляше,	Фестъ пресвѣтлый нынѣ
Языки раждаше	В Іерусалимской сѣни
Рыбаремъ огненная,	Огнемъ покрывашеся,
Евреемъ ужасныя	Шумъ бурный являшеся
10 И всемъ врагомъ страшныя.	25 Въ градѣ Давидовѣ.
Спасъ Избавитель	Рцѣмъ купно и мы вси
И Духъ утѣшитель,	Пророка словеси:
Отець бо безначаленъ	Боже, Духа твоего
И божествомъ Сынъ равенъ	Не отими святаго,
15 И Духъ сопрестоленъ.	30 Молимъ ти ся, челоувѣколюбче.

¹⁾ Тамже, ст. 25—26. Співаник відносить др. Щурат до початку XVIII стол. Тимчасом співаник походить з кінця XVIII в. Вказує на се й акростихова вірша Дмитра Левковського „Ликуй днес, Сюне“. Автор пісні прийшов на світ щойно 1759 р. (А. Петрушевич, ор. cit. ст. 102).

²⁾ Відміни тексту співаника Ів. Пашковського (49а—50а) такі: 2. Радост' днес. 3. всего. 4. Со апостолы пріймѣте. 6. раздѣляєть. 7. раждаєть. 9. ужасная. 10. страшная. 14. божества.

Емпѣру святѣйшій,
Паче сонца свѣтлѣйшій
Промени огненными,
Язyki ужасными,
35 Поюще гласъ трисвятый.

Умныя силы
Поютъ серафими
Богу во Троици святъ, святъ,
Апостолская сердца зрят, [святъ,
40 Пріймѣте Духъ святъ.

Туюжъ и мы славу,
Исклонивши главу,
Богу во Троици дадѣмо,
На колѣна впадѣмо
45 Единому Божеству.

Святый Боже Отче,
Святый крѣпкій Творче,
Святый безсмертный Царю,
Прійми от насъ чест и хвалу,
50 Дающе тебѣ на вѣки.

Навѣть у богогласниковій перерѣбці заховали ся слова:

Истинно Духъ данный,

От Отца посланный.

Сей вислів дав Мировичеви основу до твердження, що його „ужив православний письменник у протыввагу навчанню римо-католицької церкви о filioque“.¹⁾ Що до сього, можна сказати, що, як не рідкі є в богогласникових піснях апокріфічні налети, так міг у наведений спосіб висловити ся про походженне св. Духа також уніят, що не вєшів ще присвоїти собі ріжницъ греко-католицького віроісповідання від православного. Чи до сього самого автора належить пісня Тернопільській Богородиці в „Богогласнику“ „Истинное чудо намъ взявися“ з акростихом „Иосиф“, не маю даннх сказата про се щось певного.

VIII.

Одним з пліднійших акростихових віршописців XVIII в. був Іван Вольський. Досі відомі з „Богогласника“ чотири його пісні: на Богоявлення „Іордане, уготовися“, на Воздвиженне „Истинна радость крестъ Христа“, на Покрову „Воспойте согласно“ й у честь Струмиловокамінєцької Богородиці „Исполнися небо, земля чудесъ твоихъ, Царице“. Цікаво, що бого-

16. Истиний. 17. пославий. 18. Днес вѣхъ вѣрнихъ просвѣти. 23. Духомъ. 25. Давидовим. 28. Бога. 31. свѣтлѣйшій. 32. Паче сонца ясѣйшій. 33—35 р. Пламени огненная,

Словеси ужасная,

Пріймѣте Духъ святъ.

36. Умныя силы. 39. сердца зиждетъ. 40. Во единомъ божествѣ. 42. Приклонивши. 43. дадѣмо. 44. впадѣмо. 45. Поюще глас трисвятый. 48. царю. 49. от нас днесъ хвалу.

¹⁾ Н. Мировичъ, ор. cit. ст. 8.

гласняковой текст останньої з вчислених пісень має трохи відмінно зроблений акростих, ніж текст співанка збірки проф. Калужняцького (№ 1, 50б 52а):

Исполнися небо и земля чудесъ твоихъ, Царице,
Избранна яко луна, одѣяна во солище.

На главѣ ей вѣнецъ,
На рукахъ младенецъ,
Прежде вѣкъ рожденный,
Из нея воплощенный,
З Маріи Дѣвици Сынъ ея возлюбленный.

О Пречистая Царице, на образъ твойзираемъ
Струмплой Камянецкой чудотворной, волаемъ:

Призри на насъ, Мати,
Не дай погвбати
Во суетномъ свѣтѣ
Во лвовскомъ повѣтѣ,
Абысмо ты могли вси усердно воспѣти.

Архаггеломъ, херувимомъ Честнѣйшая Царице
И серафимомъ воистинну славнѣйшая Дѣвице,

Ты в небѣ на тронѣ
В Тройческой коронѣ.
Днес во храмъ твоємъ
Под ноги впадаемъ,
Тебе чудотворну на помощь призываемъ.

Не доумѣетъ ся всякъ языкъ достойно воспѣвати,
Яко звѣзды чудесъ твоихъ не удобъ изчитати.

Темныхъ просвѣщаешь,
Хромыхъ исцѣляешь,
Бѣсовъ проганяешь,
Громомъ устрашаешь,
Намъ вѣмъ вѣрнымъ своимъ во помощ предстаешь.

Восплещайте вси руками вѣрніи днесъ Царици,
Воскликнѣте гласомъ радости пресвѣтлой Владичици:

О обрадованна
Маріе преславна,
Господ ис тобою,

Даждь намъ милость свою
Тебе выхваляти в мирѣ и в покою.

Лякуй, граде, и веселся, гды Царица во тебѣ,
Избави(г) тя от всякихъ бѣдъ в каждой нашей потребѣ:
Ог лютыхъ Агарянь,
Еретиковъ бесурмянь,
Повѣтря и огня,
Якъ Мати Господня,
Заступница наша во скорбехъ неложна.

Сянешь чудеса на земли яко солнце на небѣ,
Просвѣщаешь сущихъ во грѣсехъ, притѣкающихъ к тебѣ.
Упроси намъ Сына,
О Матко едина,
Бы намъ милостивъ былъ
И грѣхв отпустилъ,
На правци своей на судѣ поставилъ.

Кто притѣкает ко образу (в) Каменцѣ Струмпло.,
Наполнися благодати и ласки ей пресвятой,
Слезы выливаетъ
И тварь просѣщаетъ,
Невѣрнымъ ужасна,
Якъ солнце есть ясна
На престолѣ своемъ Дѣвица прекрасна.

Исполняешь благодати всегда во храмѣ твоємъ,
Вси вѣрнии християне ласки твоей познаемъ.
Радуйся, Царице,
Пресвѣтлая деннице.
Тебе Богъ возлюбилъ,
С тебе ся воплотилъ,
Якъ Матерь Божию Духъ сватый осѣнилъ.

И мы ты днесь чудотворну Царицу ублажаемъ,
Со слезами и со плачемъ к тебѣ прибѣгаемъ.
Нынѣ насъ на земли
Радости исполни,
А на страшномъ судѣ
Милостива буди
Во ѣкъ вѣка амень всехъ насъ не забуди.

Про Струмиловескамінецьку Богородицю оповідає Галатовський у „Новім Небі“; одначе все такн не можна згодити ся з думкою Миронча, що пісня має свій початок при кінці XVII в., хоч і просить ся у пісні Богородицю, щоби помогла оминути „сопротивныхъ лука“ та щоби „смирила Агарявъ“. Проти сеї думки говорив би факт, що в найстарших співаниках не стрічаємо вірш Вольського.

Поміченне про акростих Вольського в попередній пісні справджується і на тексті „Пѣсни Честному Кресту“ (716, 72а):

1 Истинна ¹⁾ радость крест Хри-	Во истинну ты хранитель,
	[стовъ, Всему миру просѣтитель,
Царъ всему миру нам зыйшовъ.	Кресте чествѣйшій,
За наши грѣхи	Найвыборѣйшій,
Притерпѣлъ муки,	25 Над солнце естесъ яенѣйшій.
5 На крестъ простерый руки.	Лѣствице, кресте пречестный,
О кресте Христовъ пречестный,	До небеси утвержденный,
На тебѣ Богъ былъ небесный,	Утвердился миръ,
И ты он носилъ	Гды ся самъ крестилъ
За наши грѣхи,	30 Исус Христос, Маринъ Сынъ.
10 Богъ истинный на небеси.	Свѣтлостію освянешъ,
Ангели ты окружаютъ,	Бѣсовъ темныхъ проганяешъ
Патріарси поднимаютъ,	От всего мира.
Царіе идутъ,	Страшная сила
Чест ти воздаютъ,	35 Твоа, кресте, побѣдила.
15 На помощь ты призываютъ.	Кресте Христовъ прелюбимый,
Над солнце просіялъ еси,	Во свѣтлостехъ невидимый,
Кресте Христовъ, на небеси	Днесъ намъ сіяешъ,
И насъ на земли	Всѣхъ просвѣщаешъ,
Всѣхъ возвесели,	40 Бѣсовъ темныхъ проганяешъ
20 Бысмо вси спокойное жили.	

¹⁾ Відміни тексту співаника Ів. Пашковського (46а — 47а) такі: 1. Истина. 2. Царъ всего мира намъ зыйшолъ. 3. нашъ. 5. простеръ. 6. пречесный. 7. распятый. 8. обносимъ. 9. За наша. 12. поддймаютъ. 20. всѣ. 21. истинну. 23. чествѣйшій. 24. надвыборѣйшій. 25. слонце естесъ яенѣйшій. 26. Лѣствица. — пречесный. 27. До небесе утверждений. 37. Во свѣтлости невидимъ. 38. сияетъ. 39. Всѣхъ просвѣщаешъ. 40. проганяетъ. 41. Истинное веселие. 42. Днесъ крест

Истинное веселіе	И мы тя, кресте, лобзаемъ,
Днесъ чудо превеліе.	Радостне к тебѣ волаемъ,
На горѣ Голгоѣѣ	Радуй ся, кресте,
На лобномъ мѣстѣ	К небеси мосте,
45 Богъ былъ распятый на	50 Православнымъ христіяномъ.
[крестѣ.	

Цікаве попереднє заповідженне Марії Ісусом часу її смерті, далі також молитва Марії на Оливній горі, перенесення апостолів облаками до Гетсеманії і спосіб прийняття душі Богородиці в пісні на Успення „Ийдите вси архангеловъ хори“. Що се рівнож продукт віршевої праці Вольського, доказом його акростих у тексті співанька, описаного під № 3 (346 — 36а):

Ийдѣте, архангелскіе хори,
До Гетсиманіи сѣшшится вси воскорѣ,
Где Матерь Цареву,
Небесную крелеву
Возносятъ ко горѣ.

О успеніи Сынъ ея извѣщаеъ,
Прежде трехъ днесъ самъ ко не(й) посилаеъ
Архангела свята,
Би царская полата,
Во Свонѣ била взята.

Апостоли облакомъ ся собрали
До Гетсиманіи, там Царици предстали,
З нею ся жегнають,
Под ноги ей впадають,
Слезы з очей пуцають.

Не гору Елеонъ Царица восхождаеъ,
Ко Сыну и Богу молитву исполняеъ.
Зряще сіе древа,
Би matka царева,
Низко ся ей скланяють.

На воздухѣ Цар со аггелскими воп
Грядетъ взяти душу Матере в руцѣ свои,

чудо. 43. На Голгоѣѣ. 44. На лобіѣмъ. 46. лобизаемъ. 47. Радостно.
49. Небеси.

Самъ ей ассестуеъ,
В небѣ презентуеъ
Во горнемъ Сионѣ.

Во триумфѣ в небо ей впроважають,
Горніе князства под ноги ся скланяют,
Престоли и сили
И вся, яже с ними,
Якъ Царицу витают.

Лѣствице неба патриарховѣ, видѣнна
По смерти, в небѣ пребиваешъ нетлѣнна.
Просимъ ты, по смерти
Даждъ намъ ко ней взійти,
В небѣ ты оглядати.

Свѣтлѣйша словца твоя, Панно, корона,
От Троицы святой на главѣ положона,
Богъ Отець вѣнчаеъ,
Сынъ ты прославляеъ,
Духъ святій просвѣщаеъ.

Киоте святій воплощеннаго слова,
Ходотавце ко Богу тие готова,
Всѣхъ нас грѣшнихъ гласи
Ко сыну принеси,
Просимъ ты усвѣлно вси.

Избави, Панно, повѣгра, гладу, войны,
Всѣмъ христяномъ даруй намъ вѣкъ спокойній,
Во мирѣ прожити,
Тя Матерьъ блажити
Яко кривъ благоволивий.

И паки просимъ ты, о Божая Мати,
Рачъ милость свою на всѣхъ насъ показати,
А ми христяне,
Поки свѣта стане,
Должни ты вихваляти. Амѣнь.

Рівнож маю змогу приписати Вольському ще одну віршу „Богогласника“, а саме пісню на Зачатє „Вселенная, торжествоуй днесь“. У співаньку Василя Продана (№ 15, 12аб) виходить досить виразний акростих: Воле:

Вселенная, торжествуй днесь,
Небо и земля и миръ въвесь.
От Иоакима и Анни

Плодъ съ небесе дарованній
Зачинаеть, Слѣчну лѣлѣю,
Же раждаетъ Воскликнѣте,
Дѣву Марѣю, Прославѣте
Зачатіе ей.

О дѣвннѣ днесь зримъ вещи,
Языкъ не можетъ взрещи.
Праведна Анна неплодна,
Поношенію свободна,

Зачинаеть Ангель Царицу,
И раждаетъ Духа благаго
Отроковицу, Пресвятаго
Возлюбленницу.

Лякуйте днесь, вси пророци,
Патріарси, богоотци,
З суха жезла плодъ возсія
Пречистая Марія,

Би вси роди И хвалити,
Для свободи Якъ Царицу,
Будуть блажити Владичицу
И Матеръ свѣта.

Свѣтло небо торжествуетъ,
Земля радость ознаймуеть,
Егда Иоакимъ святій
Обрѣтъ жену у рай златій.

З новиною У святинѣ
Веселою Ангель тому
Въ Ерусалимѣ Праведному
Мужу объявилъ.

І в богогласникової перерѣбці, задержалъ ся деталі про се, що через зачатє Маріі „Анна неплодна поношеній свободна перебуваетъ“, а

Іоакимъ бо святій
Дѣйствіємъ благодати
Зъ веселою

Новиною
Зъ смутной пустыні
Изыде нынѣ.

Не однокі се докази, що й деякі вірші Вольського ввійшли до „Богогласника“ в такій степені перероблені, що нема майже сліду з акростихів. До двох випадків можна додати ще й первісний текст пісні на Покрову „Истинная Мати свѣта, Пречвстая Панно“, який з співаника Івана Пашковського надрукував я у замітках „З культурного життя України XVII—XVIII вв.“ (ст. 36—37). Досить великим змінам підпав у „Богогласнику“ й текст вірші Вольського на Покрову. Старший текст виглядає так (№ 3, 16—26):

1 Воспойте согласно
 Пѣсвь нову прекрасно
 Марѣи Дѣвици,
 Нескверной царици,
 5 Всея странни¹⁾
 Христіяни,
 Котора на тронѣ
 Во горнем Сионѣ
 Руцѣ подносятъ,
 10 За весь миръ просить:
 Прошу тя, Цару и Пане,
 Пощади вся христіяне,
 Помилуй ихъ.
 Омофоръ свѣтѣе,
 15 Паче електра блищащій,
 Которим царица,
 Матя владичица
 Покриваетъ,
 Соблюдает
 20 На земли вся люди
 От всѣхъ бѣдъ и нужди,
 Повѣтра, брани.
 Вся христіяни
 Вѣрнихъ воскорѣ
 25 На земли, в морѣ
 Избавляешъ.

Люта Голоферна
 Тис глави сотерла,
 Тис царем добраннй
 30 На враги щит даннй.
 Юдиѣ славна,
 Чиста Панна,
 Побори вся враги
 Королеви под ноги,
 35 А христіяни
 Прослави, Пани.
 Даруй нам в мирѣ прожити,
 Тя Богоматер блажити
 Непрестанно.
 40 Свѣтозарна деннице,
 Свѣтлѣйша понад слонце,
 Свѣтѣе не престаешъ,
 Благодать подаешъ
 От небеси.
 45 Ми к тебѣ вси
 Сердечне волаем,
 На помощь звиваем.
 Пре(д)стателнице,
 Ходотанце
 50 Ко Творцу всѣхъ непреложно,
 Маріе, Мати велми можна,
 Не престаешъ.

¹⁾ Відміни тексту співаника Ів. Пашковського (69а — 70б) такі: 5. страни. 14. свѣтѣе. 16. царице. 17. Владичице. 18—19. Покриваешъ, Соблюдаешъ. 25. и в мори. 28. главу. 40. Созарна.

Киоте благодати,
Пречистая Мати,
55 Вся (sic) слово вселися,
З тебе воплотися
Чудо красно
И ужасно.
Небес пространѣша,
60 Серафим славнѣша,
Ангель царце,
Ходотавце,
За нами Сина благаеш,
Якъ Матка гнѣвъ утоляешъ
65 Справедливый.
Избрана, святая
Порфиро красная,
Блажат тя вси роди,
Тя же насъ свободи
70 Вражнихъ рукъ,
Пекелнихъ мукъ.
Упроси у Сина,

О Матко една,
Даби в ден судный
75 Каждый сын блудный
Биль до Свону прийнятий
Презъ тебе, чистая Мати,
Надеждо всеѣхъ.
И ми днесъ ко тебѣ
80 И в каждой потребѣ
Рудѣ вси подносимъ,
О помощь тя просимъ.
Призри на насъ
Во смертний часъ.
85 Дажь, благая Мати,
В небѣ оглядати
Сына твоего,
Бога нашего,
Которому честь и слава
90 З тобою на вѣки данна
Буди.

41. над. 42. предѣтаешъ. 50. непреложна. 52. Не презри насъ. 55. В тя. 67. царская. 68. Блажимъ. 71. Адскихъ. 74. Аби. 89. и хвала. 91. Буди, буди.

Відміни тексту співавника колекції Петрушевича в бібліотечі „Народного Дому“ у Львові ч 194 (106 - 12а) такі: 4. Небесной. 5. Вся страны. 8. горнемъ коровѣ (sic).

9 - 10. Рудѣ вси возносимъ,
О помощь тя просимъ.

11. Прущу (sic) тя, царе. 13. насъ. 14. твой свѣтляще. 15. лектра блицяще. 16. Которомъ (sic) царце. 17. Влаличице.

24—26. Даруй намъ в мирѣ прожити,
Тя Матерь хвалити
На всяки часъ.

27. Лютаго. 28. Тись. 29. Тись... во брани. 30. дани. 35. християне. 36. панне (sic). Стр. 37—39 відповідають стр. 25—26 (стр. 25 и в морѣ). Стр. 40—52 і 66—78 відповідає отся строфа:

Сионе благодати,
Пречистая Дѣво Мати.

Далѣ стр. 68—78 з такими змінами: 68. Блажим. 71. Адовиль. 76. прийати. 77. тебе, Дѣво чистая... 78. На земли всеѣхъ.

54. Пречистая Дѣво Мати. 55. В тя... 56 Слово воплотися. 61. Царицу. 62. Ходотавцу. 64. Яко. 65. Справедливи. 80. Во всякой потребѣ. 81. возносимъ. 84. смертни. 87. своего. 91. Буди, буди.

Сим способом досі є стверджених сїм пісень Вольського в „Богогласнику“. Правдоподібно нові співаники побільшать се число. З вірш, що не ввійшли до „Богогласника“, а заховали акростих Вольського, відомі отсї. В 14 т. „Записок Наук. Тов. ім. Шевченка“ надрукував проф. Грушевський між кількома духовними віршами з Галичини з Яворівського співаника пісню „Избавы всѣхъ отъ геенны“ (Misc. ст. 12—13). В моїх замітках „З культурного життя України XVII—XVIII вв.“ опублікований текст вірші св. Михайлови „Істини глас твой, Михаїле“ (ст. 37—38). Дві нові вірші Вольського маю нагоду подати ось тут. Перша на Великдень узята з співаника, описаного під № 3 (386—406):

Воскресенія день просвѣтимся нынѣ,
Воскресе Христос Богъ из гробной яскнѣ,
Смертію смерть поправій,
Намъ животь даровавій
Нетлѣній.

О чудо ужасно, Богъ за нас вмираше,
Тридневно во гробъ яко мертвъ лежаше.
Во триумфѣ востаєтъ,
Вѣрнимъ рай отверзаєтъ
Прекрасній.

Ликуйте, пророци, вси со Бого(м) отци,
Раздруши Христос Богъ пекелніє моци,
Крѣпост его велія,
Сокрушивій верія
Адова.

Свѣтися, новій Иерусалиме,
Слава бо Господня днес на тебѣ слине,
Веселєся, Сионе,
Востаніє Господне
Празднуйте.

Красуйся, Маріє, Пречистая Панно,
Воскрес от гроба Христос, Сянъ твой, славно.
Ликуй и веселєся,
Славно бо прославєся
Христос Богъ.

Іона пророкъ гробъ проображаше,
Триднєвно во чрєвѣ китовом лежаше
Неврежденно, бо святе,
Тако Христос воскрес
От гроба.

Изведи всє тми, от вѣйни смертнїя,
Адама, Ієву от сосци святїя.
Узи ихъ растерзаєть,
Полки в рай проваждаєть
Преславно.

Истинїй Богъ нашъ животь нам дарова
Живим и мертвим, воскресий от гроба.
Вѣрнимъ радость велїя,
Словце правди возсія
От земля.

Отче небеснїй, огнезрачнїй Боже,
Ктожъ тебе устнами вихвалити може,
Же нас Синъ твой откупил,
А Духъ святїй просвѣтилъ
Славою.

Аггели сладцѣ пѣснь нову спѣвають,
Христос воскрес, велми восклицаютъ,
А ми всї днес на земли
Веселним устнами
Спѣваймо.

Небо и земля, посолнечнїй свѣте,
Бога во Тройци святой на вѣки хвалѣте,
Отца Сотворителя,
Сына откупителя,
Духа святаго. (Finis bonus)

Друга „Пѣснь Іисусу Христу Распятому“, що з попсо-
ваним акростихом „Іоанн Восл“ надрукована в „Угроруських
духовних віршах“ В. Гнатюка (Львів, 1902, ст. 38), представ-
ляєть ся у повнім видї ось як (№ 21, 52а—53а):

Іисусе Цару, распятїй на крестѣ древяномъ,
Сокрушилєсь мо(ц) бѣсомъ, радость христїаномъ.

О проклатій и невѣрній, злій роде єврейскій,
По что страждаєть без милосгы Ісусъ Назарейскій?

Анна, Пилатъ и Каяфа, декретъ феровали,
В слупа Христа бичовали и короновали.

Непремѣнно вси во злобѣ пакости дѣяху,
За сладкую воду желчемъ, оцтомъ наповаху.

Вовна темна Логіна сего принудили,
Копіємъ бокъ отворили, кровъ воду сточили.

О каковій страхъ и ужась, земля потрясєся
И тма бѣше по всей земли, камень распадєся.

Лечъ твердѣйшіи над камень єврейскіє сердца
Не познали Сотворителя, камень позна Творца.

Солнце во тму премѣнєся, луна во кровъ бѣше,
Егда агнецъ незлобивій на крестъ вмираше.

Краснѣйшая паче солнца, егда Сына вврѣла
Южъ умершаго на крестъ, от жалю умлѣла.

Іосифъ со Никодимомъ Христу послужили,
Тѣло его съ креста зняли, в гробѣ положили.

Источнице жизни нашея, потлуми погановъ,
Востаніємъ своимъ з гроба потѣшь християновъ.

Як що повисший текст покриваєть ся з піснею о „страсти Господа нашего І. Х.“ в описі співаника Левковського, невідома була би тільки вірша, що приходить у „Начал-ї съ Богомъ пѣней“, а саме: пісня на Різдво Христа з початком „Ісаія, ликуй“.¹⁾

IX.

Що тикаєть ся вірш иншого автора, відомого з „Богогласника“, Івана Мاستиборського, в описі названого „Начала“ згадуєть ся про його пісні: св. Михайлови, Зборівському Ісусови й на Великдень. У „Богогласнику“ відомі досі отєі пісні Мاستиборського: „Играй, Іерусалиме новый“ на Великдень, Зборівському Ісусови „Милосерднѣйшій Богъ пресвятѣйшій въ превѣчномъ Словѣ“ і дві молитовні „Источнице благодати“ й „Играй, свѣте, и веселися“. Пісня на Великдень увійшла

¹⁾ А. Петрушевич, *op. cit.* ст. 103.

в „Богогласник“ переробленю; доказом сього отсей текст (№ 21, 686—696):

Играй, новій Іерусаліме,
Се бо на ввесь свѣтъ слава твоя слине.
Ты Сіоне, возвеселіся,
Чистая Панно, южъ не смутіся.
Вси аггели, архаггели,
Херувимы і серафімы,
Воспѣвайте пѣснь новую
Хрвсту воскре(с)шему таковую,
Вопіюще, глаголюще: а(ллилуя).
О Маріе, южъ не плачи,
Бо Христосъ воскресъ о полночи.
Вси мертвіи от гроба восгаша,
Когда и свѣтлость ихъ облісташа.
О евреи невѣрніи,
Ваша сердца камянніи,
Же ви в Христа не вѣруете,
Чему пѣсней не спѣваете,
Вопіюще, глаголюще: аллилуя?
Аггелъ съди на камены,
К нему прійдоша тріе жены,
Вопрошаху о Іусуса.
Рекль имъ: идите до Емауса,
Тамо обрящете чловѣка,
Которій есть всѣхъ владыка.
Рцѣте ученикомъ сія,
Же Христосъ воскресъ, правдивій Месія,
Вопіюще, глаголюще: аллілуя.
На гробъ камень велій привалиша,
Кустодією запечатлѣша,
Стражу тамо поставиша
И стрещи имъ повелѣша.
Мвяху, же его ученицы
И пришедши озмутъ в ноци.
Іусусъ Христосъ воскресъ от гроба,
Цанъ всего свѣта, наша оздоба,
Вопіюще, глаголюще: а(ллилуя).
Масти Маріи приношаху,

Со слезами вси вопіяху:
Хрвсте, Сыне Божій во гробѣ,
Прійми дари наша к собѣ.
А Петръ скорѣ течаше
И привикъ во гробѣ, сіе видяше.
Ризы его быша звиненни
И сударь бѣ особѣ положенни,
Вопіюще, глаголюще: аллілуя.
Боръ великій у євреовъ стался,
Когда во адѣ демонъ стрепетался.
Во отхлани свѣтъ обливаше,
Гдѣ Господь Богъ посередѣ ихъ сташе,
Адъ пекелній горко ридаше,
Пророкъ Давидъ, играя, скакаше,
Адамъ з Евою ся кланяють,
Христа Пана своего витають,
Вопіюще, глаголюще: аллілуя.
Собравшеся апостоли равно,
Бяху двери затворены тамо.
Исусъ Христосъ посередѣ ихъ сташе,
Міръ вамъ буди, сіе глаголаше,
Показа имъ руцѣ и нозѣ
Остриями гвоздѣми пробитіе сквозѣ.
Ученицы вси ся ужасають.
Христу воскресшему піснь нову спѣвають,
Вопіюще, глаголюще: аллілуя.
Кій языкъ южъ не удивится,
Зряще, вся тварь днесъ веселігся:
Солнце, мѣсяць, звѣзды небесныя,
Гори і холми, древа прекрасніе.
Вси людіе, днесъ возиграйте,
Христа воскре(с)шаго вси вихваляйте,
Абы рачилъ животь дароваты,
В небѣ вѣчне с нимъ царствоваты
Со аггели, архангели на вѣки. Аминь.

І Петрушевичів опис єпіваника Левковського і останок акростиха „Мас“ в „Богоглаєннику“ вказують на Мاستиборського як на автора пісні Зборівському Ісусови „Милосерд-

нѣйшій Богъ*. Зрештою можу подати сю віршу з повним акро-
стихом Матиборського (№ 21, 55б - 56а):

1 Милосерднѣйшій Богъ пресвятѣйшій въ единомъ словѣ.

Вси прибѣгайте, главы скланяйте в градъ Зборовъ,

Вразъ рудѣ подносите,

Исусъ Христа просѣте,

5

Сына Божія.

Ахъ, незлобивій, крѣико любимій Боже единій,

Тысь Бога Отца Сывъ естъ названній, Христе коханій¹⁾,

Ко кресту пригвозденій,

Барзо замордованій,

10

Убичованній.

Склоненная глава, предвѣчная слава предукрашена,

Терновымъ вѣнцемъ до мозгу его вся уязвлена,

Гвозд'ми пребыша нозѣ,

Так тежъ и рудѣ сквозѣ

15

Пресвятѣиши.

Тисяща сѣмсотъ пятьдесятъ пятій Христосъ распятій,

В дому дзѣкана кровію силиценій до церкви взятій,

На престолѣ сѣяетъ,

От бѣсовъ очищаеъ

20

Усѣхъ христіянъ.

Бодрствуй, чловече, зри, яко рече кровь его свята,

Якъ бокъ вигненій и прободеній, ребра отверста.

Браму ты отверзаеъ,

До рукъ своихъ приймаеъ

25

Тебе грѣшника.

Російскіе страны, вел'можніе паны, сіе слышите,

Же на позорѣ в церквѣ Зборовѣ Христа узрите,

Котерій естъ чудовній,

В щедротахъ превиборній

30

Христосъ распятій.

---

¹⁾ Відміни тексту в співанику ч. 367 Б. Н. Т. ім. Ш. ст. 109—110 такі: 6. любивий. 7. выбраний, Боже коханий. 8. пригвожденный. 10. Убичованній. 11. Склоненна глава, предвѣчна слава предукрашена. 12. уязвлена. 15. Пресвятѣиши. 17. силиценный. 22. вигненний и прободенный. 23. ти отваряеъ. 26. Російсти страны, вел'можни пани. 29. превыбранный. 30. Христос коханий.

Скиптри цареви в его держави завше пособствуй,
А царетвовавши, воинствовавши звитязтво даруй,

Даждь во мирѣ прожити,
Тя во Тро(й)ци хвалити

35 На вѣки вѣковъ.

З змінами првходить у „Богогласнику“ й молитовна пісня
Мастиборського „Источнице благодати“ (№ 1, 116—126):

1 Источнице благодати,	Нетлѣнная, Пречистая,
Пречистая Дѣво Мати,	Милостива нам здѣ буди,
Миру рождшія ¹⁾ Спасителя,	Всѣхъ насъ соблюди.
Избавителя.	Страны всякія христіянскія
5 Молимъ ти ся раби твои,	30 От глада, труса, потопа,
Прекланяемъ главы свои,	Огня, меча, супостата
Молим тя вси слуги твои,	Избави 2. всѣхъ насъ
Избави 2. нас от всякихъ бѣд.	Христіанъ.
О дивная, преславная,	Магерными молитвами
10 Всѣхъ Царице небесная.	35 Снастися грѣховъ даруй ми.
Ты Царице всѣхъ аггеловъ	Воію ти, помилуй мя,
И архаггеловъ,	Обороны мя.
Херувимовъ и серафимовъ,	3 ада пекелна исхити мя,
Ты славнѣйша у престола,	Щобѣди невидимыя
15 Надъ всѣхъ святыхъ вывыш-	40 Полки враговъ душевныя
Славою. 3. [шона	В часъ смерти. 3.
Апостолскій, пророческій	Свѣтозарна звѣздо ясна,
Хвалитъ тя ликъ святителскій,	Ты бо скваія небесна,
Тебе хвалятъ всего круга	Теплая предстателница
20 Солнце и луна	45 И помощница.
И вся звѣзды небесныя.	Во день судный заступница,
Тебе хвалятъ патріярси,	Даждь нам одесную стати,
Тебе хвалятъ іерарси	Бога в небѣ оглядати
В небесехъ. 3.	На вѣки, на вѣки вѣковъ.
25 Нескверная, неблазная,	[Аминь.

31—32. Скиптри кролеве в его державѣ вси пособствуйте,

А кролевавши, воинствовавши звитязствомъ даруйте.

33. мирѣ. 34. Бога в Тройци. 35. вѣкомъ.

¹⁾ Відміни тексту співаника Ів. Пашковського (736—74а) такі:
3. родший (sic). 13. Херувимовъ. 14. славнѣша. 15. вивішона. 19.
славять. 20. слонце. 22 і 23. славять. 26. Нетлѣная. 32—33.
Избави нас отъ всякихъ бѣдъ. 37. И обороны мя. 38. пекелная. 44.
предстателнице. 45. Во ден судный ти. 49. На вѣки вѣкомъ. Аминь.

Зложив Мастиборський також пісню у честь Зарваницького Ісуса (№ 3, 47а6):

Майте, człowecy, wiru nesuminnu,
Tak też nadzieu (w) Maryinom synu¹⁾,
Kotoryi czudownym stał sia,
W sinożatach pokazał sia
Muzu Stefanu.

Strach przewelyki tohda yspołny sia,
Kohda krow z ruk, z noh y z boku jawysia.
Na prestoli postawlenny,
Czudesamy proślawlenny
U Zarwanycy.

Tym czelownikom blahodat zjawlaiet,
Tiłom, krowiju swojeju wytaiet,
Kotoryie prybihajut,
A na pomoszcz przyzywajut
Isusa Chrysta.

Borony wsich nas, Isuse ślaczayszy,
Ot nahłoy smerty, naprasno naszedszy,
Ot powitra, hłada, trusa
Y bisowskaho pokusa
Wsich nas chrystyian.

Razum człoweczy nigdy ne widaiet,
Iak toy Syn Bozy czudesa zjawlaiet,
Slipych, chromych yscilaiet
Y ot bisow oczyszczaiet
Wsia chrystyiany.

S pokoroju ty serca nakłaniaiem
Y jako Bohu sławu wozsyłaiem.
Spasy, Boże, dneś wsia ludy
Y ot wsich bid nas sobludy,
Wsia chrystyiany.

Kумы iazyцы welmy udywłal sia,
Ach, czudownomu Chrystu pokłaniał sia,
Bo toy nas yz tła wozwedy
Y ko otcu wsich prywede
Na wiki wikom.

---

¹⁾ В рукоп. sunu.

Яку віршу на Великдень відчитав А. Петрушевич з акростиха Мاستиборського у співанику Левковського, нема даних се означити. В замітках „З культурного життя України XVII—XVIII вв.“ (ст. 35—36) надрукована вірша на Великдень, що не ввійшла до „Богогласника“, з початком „Миръ во свѣтѣ юж ся днесь исполнил“. Нині можу подати ще дві пісні з акростихами Мастиборського на Великдень. Одна з них заховала ся з повним акростихом (№ 21, 716—726):

1 Мармуровіє и камяніє опоки падутся,
Пекелна врата, стала тамъ варта, и стѣны трясутся.

В той часъ на крестѣ Богъ главу склонилъ,
До разбойника тіє слова мовилъ:

5 Днесь будеши в раи.

Стидѣся Юда, яко облуда еще в свѣтѣ ходилъ,
Потомъ зо встиду на свою бѣду на баннѣ ся вдавилъ.

В той часъ приспѣли діаволи с пекла,
Порвали душу аки зо пса встекла,

10 Увергоша до аду.

Бо гди южъ славно воскресъ грідневно спод темной скали,
Мироносицы, шедше ко гробу, и міре си взяли.

Рекоша к себѣ: помажемъ тѣло,
Аггелъ блищася рано бо зѣло,

15 Сѣдася на гробѣ.

Рекъ имъ: идѣте во Галилею и рцѣте Петровы,
Якъ соберутся вси ученицы, нехъ будут готовы

Пред пришествіємъ Пана своего,
Же по всемъ свѣтѣ южъ слава его

20 Нехъ на вѣки слинетъ.

---

¹⁾ Відміни тексту в № 15 (4а) такі: 2. сѣни. 5. Будешъ днесъ со мною въ раи. 6. Встидѣся. 7. от встиду... вѣдавиль. 8. діаволи. 9. Душу порвали яко. 10. Вергоша ю. 12. мира.

13—15. Аггелъ южъ рано на гробу стоася

И, къ нимъ рекше, сія глаголаше:

Нѣсть здѣ южъ, но воста.

16. Реклъ. 17. Да соберутся вси человекѣци, щобъ били готови. 19. Бо южъ на вѣки днесъ слава его. 20. слине. 21. Скиптри врученни убо Діани ис... 22. Прийди, сокруши глави змієви своєю славою.

Скиптри цареви в его держави крестъ из хорентвою,
Трідневно воскресъ, радость намъ принесъ з гроба со славою.

Нехъ будетъ хвала ему на вѣки,

Прійметъ до неба вся человѣки

25

Между святыхъ ляки.

В другій вірші на Великдень акростих Мاستиборського не задержав ся вповні, все таки дуже виразний: Мастибок (№ 15, 166):

Милостивій Богъ и человѣкъ, И въ руцѣ катомъ далъ
Которій ся въ тѣло облѣкъ, За сребники.

Южъ пекло сокруши X. в. а. р. н. п. а(л).

И врага побѣди

Богъ на крестѣ плотію билъ,

Крѣпостію.

А душею враги прогонилъ,

Христосъ воскресъ, Алилуя,

Верія сокрушилъ,

Радость намъ принесъ, Алилуя.

Всѣ души вибавилъ

Агнець Божій вземляя хрѣхи (!)

Изъ отхлани.

Онъ на крестѣ терпѣлъ муки, X. в. а. р. н. п. а.

Копіємъ пробиша,

Кедри и всѣ дерева дубраве,

Кровъ, воду сточиша

Солнце, мѣсяць, звѣзды во славъ,

Зъ боку его.

Пойте, его хвалѣте

X. в. а. р. н. пр. а.

И во вѣки перевозносьте,

Стидѣшеса Іуда

Вси людіе.

И хождаше яко облуда,

Хр(ис)тосъ воскресъ, алилуя,

Же Христа онъ предалъ

Радост' намъ принесъ, алилуя.

[Конецъ.]

Вкінці відома є також вірша з акростихом Мاستиборського св. Михайлови. Неповний текст сеї вірші надрукував В. Гнатюк у замітці „Причинок до літератури нашого віршотворства“ (Записки Наук. Тов. ім. Шевченка, т. XXI, Misc, ст. 9), Повнійший і поправнійший текст має отсей вид (№ 21. 1286—1296):

1 Михаиле, гетмане ужасній,

Над всѣхъ святыхъ ти естес прекрасній,

23—25. Богу днесъ хвала на вѣки данна,

Же его ласка естѣ предибранна

На вѣки вѣковъ. Аминь.

- Над тих торжествуешъ,¹⁾
Аггелскій хоръ кируешъ,
5 Во горній виборній Емпѣръ шествуешъ.
- Аггелскія хори ся зближають,
Михаилу свой уклонъ отдають
Яко своему пану,
Небесному гетману,
10 Вѣдуще и чтуще власть ему дану.
- Совокуплшеся днесь херувіми,
Срѣгаются днесь серафіми,
Міхавль з Гавріиломъ,
Уриил з Рафаиломъ
15 Спѣшатся, двишатся (sic) вразъ ко престоломъ.
- Тие слова Міхавль вѣщаеть:
Кто яко Богъ, Люципра встрашаеть:
Же онъ равній Богу бити хтѣль,
Втомъ стался Сатанаил,
20 Зверженній, зниженній во адекій предѣль.
- Богъ бо вѣдалъ его мисли зліе,
Же Люциперъ мовилъ слова тіе:
Престоль себѣ созижду,
Равенъ Вышнему буду.
25 За тое такъ злое слетѣл к аду.
- Рода земнів, вси ся соберѣте,
Міхавлу свой уклонъ дадѣте,
Бо онъ на насъ взираеть,
От бѣдъ, скорбей збавляет.
30 К помощи в день, ноци, всегда предстаеш.

---

¹⁾ Відміни тексту співавника Б. Н. Т. ім. Ш. ч. 367, стор. 205—207 такі: 3. Днес в небѣ тріумфуеш. 4. керуеш. 5. Во горних. 6. Аггелскія полки ся злѣтають. 10. Видуще, ишуще власть ему дають. Третя і передостання строфа переставлені. 11. Совокупляються днесь херовими. 12. Стрѣгаються ораз з серафіми. 14. Рафаиль з Урииломъ. 15. Движатся, спѣшатся вси ко. 17. Люципер падаєт. 18. Бо он равен. 21. Богъ вѣдаєт. 24. Равенъ Богови. 25. злетѣл ко аду. 28. Бо онъ нас всѣхъ възиваєт. 30. По-

Скляняймо и ми пред образом глави,
Доступуймо великой слави.

Вси в небесном трону
Отримаемъ корону,
35 В милости, в радости пойдём к Сіону.

Кій язвкъ ты можетъ исчитати

И чу(де)са твоя исказати?

Токмо къ тебѣ глаголемъ:
Будь въ день лютъ предстателемъ,
40 Соблюди, всѣмъ буди покровителемъ.

Жив Мاستиборський у другій і третій четвертині XVIII в Підставу для орієнтації в часі його віршевої діяльності подають не тільки співаники, в які найранше успіли потрапити його вірші, але й згадка про 1755 р. в пісні Зборівському Ісусови.

X.

Нарочно не згадав я при акростихових авторах співаника збірки проф. Калужняцького про ще одного, найцікавішого для нас автора Олександра Падальського. Перший опублікував „Піснь о свѣтъ“ др. Франко з преінтересного рукописного збірника бібл. Оссолінських ч. 2189 Теодора поповича Тухлянського в книжці за січень, лютий і март „Кіевской Старини“ з 1889 р. Схарактеризував сю віршу літературної стійности др. Франко ось як: „Богато стихів сеї вірші майже зівсім узяті з народніх пісень, що головно й свідчить про се, що автор вірші був чоловіком близько знайомим з житем народу, живучим разом з народом, і хоч досить на ті часи грамотним, але все таки далеким від властивого тодішнім грамотіям згідного відношення до простого народу. Щира жура, що пробиваєть ся з усіх стихів його вірші і виявляєть ся просто, природно й без вишукання фраз, властивих на приклад польській поезії того часу, вказує нам в авторі чоловіка нещасливого, покривдженого долею, яким міг бути бідний руський священник у далекім гірськім селі „на вівсянім хлїбі“, що почував у душі

мощи в день, в ноци всегда предстаєт. 31. Складаймо мы. 32. Доступимо. 33. Вси враз. 35. В радости, в милости прійдем. 36. исказати. 37. исчитати. 40. Соблюди вся люди покровителемъ.

порив до вишого умового життя і не знаходив у своїм середовищі ніякої підмоги, а противно мусів тратити цілий часів своєї енергії на дрібничкову боротьбу за існування¹⁾ Вдруге надрукував сю віршу др. Франко, описуючи згадану рукопись Теодора поповича Тухляньського з бібл. Оссолінських у „Карпаторуськім письменстві XVII—XVIII вв.“ (ст. 67—69) і подав відміни з копії, одержаної від о. М. Зубрицького, а зробленої також у XVIII в., деє у горах коло Турки. Остання копія має більше закраски місцевого гірського діалекту, ніж копія Теодора поповича Тухляньського.²⁾

Маю три свіжі старі копії; з них текст співаника збірки проф. Калужняцького найпоправнійший і найкрасшій з усіх досі відомих (466—496):

- 1 **А** кто¹⁾ на свѣтѣ без долѣ вродитъ ся,
Тому свѣтѣ марне якъ коло точить ся.
Лѣта марне плынуть якъ быстрые рѣки,
Часы молодые якъ з дощу потоки.
- 5   Все то марне мѣняеть.
- Лѣпше быся было нѣвды не родити,
Нижли мѣзерному на семъ свѣтѣ жити,
Албо, вродившися, скоро в земли гнити,
Щобы бездолному на свѣтѣ не жити.
- 10   Нехай жалю не буде.
- Ей, долежъ моя, где ты в той часъ была,
Кели моя мати мене породила,
Же мя теперь в свѣтѣ нѣ в чомъ не ратуешь?
Тилко той панует, кому ты голдуешь,
- 15   А я бѣдныи думаю.
- Куды повернуся, не маю радости,
Тилко в очахъ слезы, а в сердцу жалости.

¹⁾ Киевская Старина, т. XXIV, ст. 741—42.

²⁾ Др. Ів. Франко, Карпаторуське письменство, ст. 67.

³⁾ „Цѣсьнь свѣтовая“ в № 9 (35а—37а) має такі відміни: 1. хтожь... вродился. 2. марне свѣгъ якъ коломъ точился. 3. плынуть марне. 4. минаеть ся. 5. Лучше... нѣгли. 6. Нѣжли бездолному. 7. Ал'бо. 8. Щобъ недолго в свѣтѣ бездолному жити. 9. Не будетъ. 10. долежъ моя, доле, гдеж ты той часъ була. 11. Що. 12. Тол'ко той гуляе, кому но ты служишь. 13. А я бѣди(и)й на свѣтѣ.

Выйду межи люде, стою та думаю,
Що люде гуляють якъ риба в Дунаю.
20 Ахъ, тяжкій мой жалю.

Самъ же я не знаю, що маю чинити,
Якъ мнѣ мѣзерному на семъ свѣтѣ жити,
Коли бы менѣ крыла орловые мѣти,
Полетѣлъ бымъ долѣ где своей глядѣти
25 На чужіе стороны.

Ахъ, свѣте марный, ты щастямъ керуешь,
Еднаго мѣняешь, другаго даруешь.
Ившихъ людей садишь в дорогіе шаты,
А другіе водишь в нестерпимыхъ латахъ,
30 Раны сердцу задаешь.

Нѣкто человекъ в нещастію не знаетъ,
Коли онъ в кешени нѣчого не маеть.
А хочай бы былъ и честнаго рода,
Якъ не машъ в кешени, запевне негода,
35 Хочъ бы былъ наймудрѣйшій.

Дежъ ся человекъ в нещастію подѣти,
До кого онъ маеть главу приклонити?
Хочъ иншій панует, а не поратуеть,
Не тилко чужина, але и родина
40 При нещасной годинѣ.

Есть такіи люде в свѣтѣ, що нендзы не знаютъ,
Вродившиися в щастію, в томъ же умирають.
А иншіи з роду фортуны не мають,
Хочъ найбільше жиють, роскоши не знаютъ
45 Ажъ до смерти своей.

Рожные мовы о мѣзерномъ мають,
Котрыи на свѣтѣ нендзы не знаютъ.

---

16. Кудижъ бо я пойду, не маю. 17. Тол'ко. 18. меже... стану.
19. Же люде. 22. Якъ мнѣ на свѣтѣ бездолному жити. 23. Ко-
либъ мнѣ. 24. Полетѣвъ би долѣ своей где. 25. У чужие.
26. красный ти.. кируешь. 27. Еднаго минаешь, другому. 28. во-
дишь в дорогихъ шатахъ. 29. А другихъ води(шь). 30. завдаешь.
31—45. vacant. 46. Розни. 47. Которіе... нензи. 48. меже бога-

Коли прійдетъ вбогій где межи богаты,
Заразъ единъ з другимъ почнутъ зглядати,
50 В каждомъ словѣ осудятъ.

Пойду я мѣзерный фортуны шукати,
В якой она странѣ, коли бы могъ знати.
Якъ в мене фортуна мѣзернаго буде,
В той часъ мене всюды будутъ знати люде,
55 Куды я повернуся.

А всежь то фортуна тое справуетъ.
Кому она служитъ, той завше пануетъ.
Кто фортуну маеъ, каждый того знаетъ,
А на мѣзернаго якъ звѣрь поглядаетъ,
60 Еще ся наругаетъ.

Да щожъ за утѣха в свѣтѣ человеку,
Коли марне тратитъ лѣта свого вѣку.
Чижь то менѣ самъ Богъ тое уручаетъ,
Же ся надо мною такъ велми звучаетъ
65 Нещаслива година.

А еднаго нѣмашъ, що мнѣ жичливый,
Що бы мя порадила в нещасной годинѣ.
И самъ я не знаю, до кого я маю
Свой жаль уносити, бы мя могъ утѣшити
70 В тяжкимъ моемъ жалю.

Ласкавъ естъ Богъ в небѣ, усѣмъ тымъ керуетъ,
Чей ся надо мною хочай разъ змилуеъ.
Коли менѣ самъ Богъ исхощетъ що дати,
Не дастъ надо мною велми ся звучати
75 В нещасливой годинѣ.

Смутнежь мое сердце нѣгды ся не втѣшитъ,
Тилко власне все жаль тяжкїи раны сушитъ.
Нѣ машъ жадной хвилѣ, щобъ мнѣ послужило,
Щобъ ся мое сердце хоць разъ утѣшило.
80 За вѣкъ бы менѣ стало.

тихъ. 49. начнут. 50. В кождомъ. 52. В якѣй... колибъ мнѣ знайти.
53. А якъ. 54. всегда знати будутъ люде. 56--90. vacant.

Кривавые слезы з очій мовхъ плывуть,
Хоць бы на одинъ часъ, то не перестануть.
Плачуть мов очь, сердцемъ своимъ тужу,
Же я нѣ от кого радости не вижу.

85 Якъ же мнѣ не тужити?

Измилуйся, Боже, прошу, до тебе волаю,
Я в тобѣ надѣю тилко едномъ маю.
Боже з високоѣсти, не дажд болшъ жалости
Менѣ мѣзерному, в свѣтѣ бездолному.

90 На вѣки ты буду хвалити.

Мотив такого самого опущення і недолі пробиваєть ся і з одной вірші співаника бібліотеки Оссолінських ч. 3586 з акростихом „автор Е“. Як що в 9 рядку справити „стают“ на „встают“, а в 15 р. „а щожъ“ на „и щожъ“, то ся „Пѣсн свѣцка“ (46—5а) є твором сього самого Левицького, якого вірша „Архистратигъ умнихъ силъ воевода“ надрукована в замітках „З культурного житя України XVII—XVIII вв.“ (ст. 42—43). Ось текст вірші, яка являєть ся немов наслідуваннем вірші Падальського:

А хтожъ ся на свѣтѣ без долъ уродить,
Тому нѣвгди люцка ценсура не шкодить,
Людем бо и щастя на свѣтѣ даруєть,
А минѣ и тое житя одвймуєть.

Волѣлъ бим не знати, що в себѣ свѣг може,
За що мя карашь, ахъ, мой моцний Боже.
Ей, трудно ся минѣ на тое подняти,
Веѣм моимъ ворогам пилки з'гамовати.

Трудно з ворогаме да нѣщо чинити,
Придетъ ся якъ камень (в) воду утопити,
(В)стают и блискѣ сусѣде судять.
По дор(огах мя нес)лушнѣ (судять).

Отца на мя и матку завше направляютъ,
На невинность мою бинамнѣ не дбають.
А щожъ я учинивъ твѣмъ ворогамъ вашко,
Скарай ихъ, о Боже, на души ихъ ташко.

Роскажижъ, о Боже, земли мя пожерти
Албо позволъ минѣ веѣ вороги стерти.

Ци на вѣки кажешъ той бѣди терпѣти,
Що вороги чинят, ажъ тяжко глядѣти.

Ей, бодай вороги тии скаменѣли,
Котрин на мое жи(тя ся ск)упили,
Бодай зуби, очи собѣ вибредхали,
(И як ка)мень в воду, бодай такъ пропали.

У збірнику вірш і пісень, списаним найдалі до 1729 р., петербурської Академії Наук ч. (16. 6. 29) побіч віршів любовного змісту стрічають ся і вірші на тему сирітської долі або життя на чужині.

Бѣдна моя головонка, жалуєть ся автор одної,
Я на свѣгъ сиротонька.

Умер отецъ, вмерла мати.

До когожъ мнѣ прибѣгати?

Батька й матір заступить йому Ісус. Він потішать автора в його жалю і тузі.

Оставивъ я всю родину, оповідаєть ся далі,

Зайшовъ в чужую кравну.

Знайшовъ бувъ я хлѣба шматокъ

И покою тѣсний кутокъ;

И тоє людѣмъ тяжко стало,

Що в убогомъ углѣ мало

Тугу свою раздѣлявъ,

Тѣсний кутокъ за рай мавъ.

Задумав переселити ся в виші околиці. А дорогу покаже йому Ісус, бо „шляхи злив, воровскии, перевози дороги“.¹⁾

Друга сирітська пісня з сього самого співаника заховала вже й свого автора в акростиху. Се вірша з початком „И мнѣ тесно, жал не малий“ з акростихом: Ілія Бачнянски.²⁾ В новій копії подаю сю віршу з співаника, описаного під № 9 (396—416). Тут має вона заголовок „Піснь свѣтова“:

1 Ахъ, мнѣ тесно, жал'немали³⁾,
Огца и матеръ оставилемъ,
Скорбиа многи мня обняли,
А самъ от нихъ заблудилемъ.

¹⁾ В. Н. Перетць, Истор. лит. изслѣдованія, I, 2, ст. 167—68.

²⁾ Тамже, ст. 171—72.

³⁾ Текст в № 19 (276—29а) має заголовок „Піснь шѣзерному челоуѣку“ й такі відміни: 1. И мнѣ тяжкий, жалъ немалий.

5 Лечь в чужинѣ мушу жити, 25 Чи не глупій разумъ стался,
С кривними ся не видѣти, Що я в чужину забрался,
Хочь умерти, не видати, Кривнихъ вѣкушъ оставилемъ,
В чужомъ краю зоставити. А сам от них заблудилемъ.
И они тежъ также не знаютъ, На чужинѣ пробувати,
10 Якъ я бѣдній пробуваю, 30 Такъ чужину треба з(а)нати,
И о себѣ зна(е)ть не дають, Анѣ чести нѣ поваги,
Чи всѣ живи пробувають. Тол'ко достати (и) зневаги.
Я оставилъ усѣхъ живихъ, Слезь моя, Христе, пр(і)ймь,
А днес слышу преставленихъ. Житіе чисто даруй ми.
15 Отець, мати преставися, 35 Ахъ¹⁾, от грѣховъ изведи мя,
Ахъ, мнѣ сердце раздѣвоися. Якъ спасенію настави мя.
Бо жал' сердцу и скорбъ глави, Крестнымъ древомъ распятаго,
Що без мене повмирали. Все то для мене грѣшнаго,
Плачте, очи, слези лійте, Ахъ ко кресту припадаю,
20 Отца и мат(и)ки не узрите. 40 Прощенія грѣховъ чаю.
Ахъ, несчастная година, Изъ глубини в(о)здвигни мя,
Що чужина не родина, Правой стези настави мя,
Куди глянущу, не обачу, А я долженъ отвѣтъ дати,
Тол'ко стану да заплачу. Тебе Творца вихваляти.

Не завидна доля сироти. Його

Ненавидять, гонять, бють, живцемъ пожирають,

Якъ яструби на бѣдного пташку нападають.

Лютимъ огнемъ, яростію палають безъ мѣри.

Сховати ся не може, а явно жити приходитъ ся тяжко.

Тайно гонять, явне бють, закидають сѣти.

Ой, нѣкому боронити, нѣхто не ратуе.

2. мя. 3. Отца, матер. 5. Лечь во... звик... 6. Со кривними ся на-
ходити. 8. Во чужомъ. 9. также не. 10. проживаю. 12. живѣ про-
живают. 15. приставися. 16. А мнѣ... роздѣвоися. 17. Бѣ жал...
а скорб глави. 18. повмирали. 19. Плачте, оче, слезе лійте. 20.
Отца, матер. 21—24. васант. 25. Че не глупий разумъ. 26. во
чужий край забрався. 29. На чуженѣ проживати. 30. чужену. 31. ни.
32. Толко достати зневаги. 33. Боже. 34. Житіе.

35—36. А я должен отвѣтъ дати,

Тебе Творца вѣхваляти.

38. грѣшнаго. 42. Ко прави... мя.

43—44. Во чужом краю зоставати,

Не дай, Боже, погибати.

1) В рукоп. Азъ.

Ніхто не чує плачу сироти. З його нещастя може його виратувати один Бог — така доля сироти в вірші з початком „Що я кому виноватъ, за що погибаю?“ (№ 9, 506—516).

Складно, гарно й реально малює долю сироти отця „Пѣнь свѣтова“ (№ 9, 416—426), зложена зівсім на народній лад:

А що в свѣтѣ за зрада великая стала.

Чили теперь чили з давнихъ лѣтъ такая бувала?

Потратилемъ лѣта в свѣтѣ, втратилемъ надѣю,

Гдежъ я теперь бѣдный сынъ подѣтися мѣю?

Не кождому, якъ бачу, Украина пануеть,

Единъ плачетъ, другий скачетъ, а третій не чуеть.

Единъ плачетъ, другий скачетъ, третій ся насмѣваетъ,

А о лиху, о печали своей не знаеть.

А у лѣсѣ тонкимъ древомъ и вѣтеръ колишетъ,

А сирота на чужинѣ ледъви з лиха дишетъ.

А у лѣсѣ болшая пташка меншую збиваетъ,

А сирота на чужинѣ слези проливаеть.

А хто схоцетъ сироту къ себѣ прихилити,

Тол'ко треба ласки Божой о помощь просити.

Прошу, прошу, измилуйся, о Божая Мати,

Не дай же мнѣ сиротойцѣ марне погибати.

Инший сирота від дитинства зріє ся уже так з своєю долею, що инакше житє крім вандрівного видаєть ся йому неможливым. Долю такого бродяги малює инша „Пѣнь свѣтова“ з сьогож співаника, що й повнєша (426 436):

Мѣзерія на семь свѣтѣ мене спогонила (sic),

Обоюдная копѣя сердце мнѣ проразила,

Же не маю з молодихъ лѣтъ щасливой долѣ,

Тол'ко бѣду тяжку терплю от лихой неволѣ.

Скитаюся на семь свѣтѣ якъ яка пташина,

Не знаеть мя, где я живу, нѣ жадна родина.

Можебъ мнѣ лучше било з родиною мешкати,

Тол'ко бѣда мѣ(е)рному, да що звекъ вандровати.

А вжежъ якъ буде, такъ буде, далѣ пов(а)ндрую,

А чей не пойду во глубину под землю сирую.

Хиба мнѣ тая будетъ щирая родина,

Сяженъ землѣ на цвинтарѣ, висока могила.

На той то могилѣ будетъ написано :

Той тутъ лежить той человекъ, що сиротою звано.

Видно, що мотиви, які стрічають ся у сій вірші, повторювало більше вірш, що оспівували сирітську долю, бо трохи ширше розвинені вони в иншій вірші. Як „Пѣнь свѣтова“ приходять вони в однім співанку XVIII в., який одержала бібліотека Наукового Товариства ім. Шевченка вже потім, як були видруковані аркуші з моїм описом співаників. Свою не-долю малює ось як сирота в сій вірші :

Бѣдажъ минѣ на чужинѣ бѣдной сиротонцѣ,
Не такъ же той сир(тон)цѣ, якъ бѣдной головонцѣ,
Же не маю с кимъ приязни, туги разлучити,
Тѣлько звиклемъ безъ престаньку на чужинѣ жити.

Хожу, блужу, по Юлонцѣ т(я)женко здихаю¹⁾,
Же на той чужинѣ родини не маю.

Колибъ в мене тутъ була хочъ една родина,
Нѣхтобъ, нѣхтобъ минѣ не сказаъ²⁾, що я сиротина.

Летѣвъ орель через море, пѣро уронивъши,
А хтожъ тебе тамъ потѣшит, сирото наймильшій.

Ой, якъ тяжко сиву пѣру на землі лежати,
Охъ, такъ тяжко на чужинѣ, родини не мавши.

Летѣвъ орель через море, да подай, море, пити,
Трудно, трудно сиротонцѣ на чужинѣ жити.

Гой, сироти, гой, сироти, когда вамъ добро будетъ,
Що васъ уненавидять, еще судятъ люде.

Можебъ минѣ луче було з родиною мескати,
Тѣлько бѣда мѣзерьному, що звикъ маньдровати.

Ой, виду я за ворота, стану якъ сирота,
Нѣхтожъ мене не займає, бо роду не знає.

Алежъ бо той свѣтъ такъ до себе маєтъ,
Що теперъ убогаго рад ся одрѣваєтъ.

Хиба минѣ тая будетъ щирая родина,
Сажецъ земли на цвинтару, висока могила.

А на той могилі будетъ написано :

Тутъ той лежить человекъ нещасливий, що сиротою звано.

¹⁾ В рукоп. ждихаю. ²⁾ В рукоп. скажъ.

Да вся знають, мѣмо идуть, хто тутъ одпочиваесть,
Той человекъ нещасливій, шо тутъ роду не маесть.

Автором сирітських вірш був і Роман Корецький, доказом чого його „Пѣнь (о) сиротѣ бѣдн(н)ому“ (№ 9, 66—76):

Размишляю окаяній и униваю

И до тебе Створителя слезне волаю.

Окомъ своимъ возри на мя и помилуй мя

И по смерти в огонь вѣчн(н)ій не осуди мя.

Милоседрѣтвуй¹⁾ о мѣнѣ, Боже, и призри на мѣя,

Да прибудесть во чистотѣ нищета моя.

Ахъ, мѣзеръний естъ во свѣтѣ и удаленій

И на пути спасенія ненастав(и)леній.

Начну нинѣ с(в)ѣтовати и унивати,

Аби тебе Створителя могъ ублагати.

К тебѣ, всещедрій Владико, сие возношу

И о(д) тебе прощенія о тое прошу.

Озми душу, мой Владико, и помилуй мя

И по смерти в огонь вѣчний не осуди мя.

Растогрѣнися (!), печаль моя, поиди от мене.

Твой рече святий, неба и земъли не презри мене.²⁾

Едина ти мѣнѣ надежда, всещедрій Боже,

И ктожъ мя от любви твоей разлучити можетъ.

Цвѣти, травънии вси мимоидуть и процвѣтають,

А мѣладіе моя лѣта марне сливають.

К тебѣ, всещедрій Владко, возношу мой гласъ,

В³⁾ день и въ ноци плачуть очи и на всякій часъ.

Вкінці ще оден віршописець сирітської долі. Акростих зраджує автора Василія. Хто крветь ся під сѣм голим іменем, викомбінувати не тяжко. В описі співаника Левковського згадує Петрушевич про священника Базилія Пашковського, що його дві вірші відчитав у згаданім співанику Петрушевич, а саме пісню на Великдень і св. Дамитрію. При сѣм зазначив

¹⁾ В рукоп. Милоседрѣтвци.

²⁾ В рукоп. тѣой рече стій нѣба и земъли непрезри мене.

³⁾ В рукоп. а.

Петрушевич далї „Україна в княжестві Смілянськїм 1783 р.“¹⁾ Акростих „Базилі“ в вірші „Благодаримъ ты, Создателю всего свѣта“ ѣ обставина, що можна вказати ѣ на пісню на Великдень з акростихом „Василій“, наводить мене на думку, що твором Василя Пашковського в ѣ отся „Пѣснь о бѣдномъ сиротѣ“ (№ 9, 5а—6а):

Великій мой жалю, по что мя смущаешь?
По что сердцу рани нестерпиме даешь?
Аки мечемъ остъримъ пробождаешь тѣло,
Ща(с)тїе мое, де ся ти подѣло,
Жесь мя оставило?

Ахъ, якъ трудн(в)о в с(в)ѣтѣ без тебе прожити,
Не маю я бѣдной где главы приклонити,
Анѣ пригадати, гдеб ты позискати.
Гдесъ (в) такое времня залаяла мати,
Щобъ щастя не мати?

Самъ же я не знаю, що мнѣ такое,
Отець мнѣ и мати не мислили злое;
Тая то лютая смерть мя обѣдила,
О(т)ца и матеръ убїла,
Мя нещаслива въ свѣтѣ оставила.

И ти, смерьте давна, жесь немилостива,
Оставиласъ мѣне якъ блуднаго сина;
По свѣтѣ блукаю, отради не маю,
Жалюжь мой, жалю, самъ же я не знаю,
Що чинити маю.

Лутше би мнѣ нынѣ вмерти в той годинѣ,
Нѣжли скитатися въ свѣтѣ якъ бидлинь.
Жалюжь мой немалій, неугамованій,
Що я живу въ свѣтѣ власне якъ вигнаній
Змежду хр(в)istianь.

И чтожь мнѣ за полза, що я живу в с(в)ѣтѣ,
Без престаня тужу аки птица в клѣтѣ;
Лутше би въ пустинѣ жити наединѣ,
Нѣжли скитатися в свѣтѣ якъ бидлинь
(В) нещасной годинѣ.

¹⁾ А. Петрушевич, op. cit. ст. 103.

PUBLIKATIONEN

der Sevčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg

Supińskijs-Gasse, 21

(in ukrainischer Sprache).

Mitteilungen der Sevčenko-Gesellschaft der Wissenschaften, redigirt von Prof. Michael Hručevskij, bis jetzt erschienen Bde I—CXIV (Geschichte, Archäologie, Ethnographie, Sprache und Literaturgeschichte, besonders der Ukraine). Preis: Bde I—XX kosten 48 Kronen, jeder weitere Bd (auch separat käuflich) 3 Kr., Bd. XXIII—XXIV (Doppelband) 5 Kr., Bd. XXXI—II u. XXXV—VI (Doppelbände) à 6 Kr.

Publikationen der Sektionen und Kommissionen der Sevčenko-Gesellschaft der Wissenschaften:

A. Die historisch-philosophische Sektion publizierte bis jetzt:

1. 14 Bände ihrer Beiträge (Zbirnyk istoryčno-filosofičoi sekcii).

Bd. I: M. Hručevskij, Geschichte der Ukraine. T. I. (bis Anfang des XI Jahrh.) . . . . . 7 50 Kr.

Bd. II: M. Hručevskij, Geschichte der Ukraine. T. II. (bis Mitte des XIII Jahrh.) . . . . . 7 50 Kr.

Bd. III—IV: M. Hručevskij, Geschichte der Ukraine. T. III (bis zum J. 1340) . . . . . 7 50 Kr.

Bd. V: Materialien zur Kulturgeschichte Galiziens im XVIII—XIX Jahrh. 4 Kr.

Bd. VI—VII: M. Hručevskij, Geschichte der Ukraine. T. IV (bis zum J. 1569) . . . . . 7 50 Kr.

Bd. VIII—XI: M. Hručevskij, Geschichte der Ukraine. T. V (Verfassung und soziale Verhältnisse in XIV—XVII Jahrh.) . . . . . 7 50 Kr.

Bd. X—XI: M. Hručevskij, Geschichte der Ukraine. T. VI (Oekonomische, kulturelle und nationale Verhältnisse in XIV—XVII Jahrh.) 7 50 Kr.

Bd. XII—XIII: M. Hručevskij, Geschichte der Ukraine. T. VII (Ukrainische Kosaken bis zum J. 1625) . . . . . 8 Kr.

Bd. XIV: M. Hručevskij, Geschichte der Ukraine, Bd. VIII, I Teil 7 50 Kr.

2. Ukrainisch-ruthenisches Archiv:

Bd. I: H. Svjencickij, Die Handschriften des Museums des Narodnyj Dom in Lemberg . . . . . 3 Kr.

Bd. II: Iv. Franko, Materialien zur Geschichte des Bauerntums und der Oekonomik Galiziens im XVIII—XIX Jahrh. . . . . 4 Kr.

Bd. III: M. Teršakoveč, Materialien zur Geschichte der nation. Wiedergeburt der Ruthenen im Galizien 1830—1840 . . . . . 5 Kr.

Bd. IV: Materialien zur Geschichte des ruthenischen Schulwesens in Galizien im XVIII—XIX Jahrh. . . . . 3 Kr.

Bd. V: M. Voznjak, Philologische Schriften des Iv. Mohylnyckij . . . . . 5 Kr.

Bd. VI: H. Svjencickij, Die Handschriften des Museums des Narodnyj Dim. II Teil . . . . . 3 Kr.

Bd. VII: H. Svjencickij, Die Handschriften des Museums des Narodnyj Dim. III Teil . . . . . 3 Kr.

Bd. VIII: Dr. I. Franko, „Azbučna wijna“ in Galizien im J. 1859 . . . . . Kr.

B Die philologische Sektion publizierte bis jetzt 15 Bde ihrer Beiträge (Zbirnyk filologičnoj sekcii).

Ukrainische Bibliothek. Bd. I—VIII.

C. Die mathematisch-naturwissenschaftlich-medizinische Sektion publizierte bis jetzt 15 Bände ihrer Beiträge (Zbirnyk).

- D. Die Archaeographische Kommission publizierte bis jetzt folgende Werke:
1. Quellen zur Geschichte der Ukraine.
    - Bd. I: M. Hruševskýj, Lustrationen der königlichen Domänen in den Bezirken von Halyč und Peremy l vom J 1565 - 66 . . . . . 4 Kr.
    - Bd. II: M Hruševskýj, Lustrationen der königl. Domänen in den Bezirken von Peremy l und Sanok im J. 1565 . . . . . 4 Kr.
    - Ad. III: M Hruševskýi, Lustrationen der königl. Domänen in den Bezirken von Cholm, Belz und Lemberg im J. 1564 - 5 . . . . . 5 Kr.
    - Bd. IV V: St. Tomašivskýj, Galizische Akten aus den J. 1648 - 1649 . . . . . 3 Kr.
    - Bd. VII: M. Hruševskýj, Lustrationen vom J. 1570 . . . . . 4 Kr.
    - Bd. VIII: Iv. Krypjakevyč, Akten zur Geschichte der ukr Kosaken 1513 - 1630 . . . . . 4 Kr.
    - Bd. XII: Dr. M. Korduba, Akten zur Geschichte der ukr. Kosaken 1648 - 1657 . . . . . 5 Kr.
  2. Denkmäler der ukrainischen Sprache und Literatur. Bd. I - VI.
  3. Kotljarevskýj, Die travestierte Aeneis, Abdruck der ersten Ausgabe vom J. 1798.
  4. Akten-Sammlung zur Geschichte der sozial-politischen und ökonomischen Verhältnisse der West-Ukraine, ... 3 Kr.
- E. Statistische Kommission publiziert:
1. Studien aus dem Gebiete der Sozialwissenschaften und der Statistik, bis jetzt 3 Bde à . . . . . 3 Kr.
- F. Juridische Kommission publizierte bis jetzt:
1. Juridische Zeitschrift, bis jetzt 10 Bde à . . . . . 2 Kr.
  2. Juridische und ökonomische Zeitschrift, bis jetzt 10 Bde à . . . . . 3 Kr.
  3. Juridische Bibliothek. bis jetzt 4 Bde à . . . . . 2 u. 3 Kr.
- G. Die Ethnographische Kommission publizierte:
1. Ethnographische Sammlungen (Etnografičnyj Zbirnyk ; bis jetzt erschienen 32 Bände.
  2. Materialien zur ukrainischen Ethnologie; bis jetzt erschienen 14 Bände.
- H Bibliographische Kommission publiziert:
- Beiträge zur ukrainischen Bibliographie, bis jetzt 3 Bde . . 6 Kr.
- Chronik der Gesellschaft, enthält Berichte über die Tätigkeit der Gesellschaft, Sektionen und Kommissionen derselben, erscheint 4 Mal im Jahre. Bis jetzt erschienen N. 1 - 52 ukrainisch und deutsch.
- Diese und andere Publikationen der Gesellschaft sind in der Buchhandlung der Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg, Ringplatz, Nr. 10 vorrätig.

111

4.114 827/9--

Ukraińske
Ruskij
Archiw

9

123799